

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιών

Δεύτερη και Τρίτη Περιοδική Έκθεση της Ελλάδας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Ελλάδα υπέγραψε την Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιών, η οποία ψηφίστηκε από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου 1989, στις 26 Ιανουαρίου 1990 και την επικύρωσε στις 11 Μαΐου 1993. Το 2001, υπέβαλλε μια πολύ λεπτομερή αρχική έκθεση για την συνέχιση της Σύμβασης, η οποία εξετάστηκε από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Παιδιών ένα έτος αργότερα, στις 1 Φεβρουαρίου 2002. Με την Ρηματική Διακοίνωση της 19 Φεβρουαρίου 2002, η Επιτροπή συμφώνησε στην συνένωση της δεύτερης και τρίτης έκθεσης από τις Ελληνικές Αρχές.
2. Οι καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC/C/15/Πρόσθ. 170) παρέχουν ένα βασικό σημείο αναφοράς για την έκθεση. Η Επιτροπή αναγνώρισε θετικούς παράγοντες, αλλά και «βασικά θέματα ενδιαφέροντος», καθώς επίσης και διαμορφωτικές «προτάσεις και συστάσεις». Περαιτέρω σχέση με την κατανόηση της έκθεσης αυτής έχει το ότι το περιεχόμενο της έκθεσης, η μορφή και η δομή βασίζονται στενά στις «Γενικές οδηγίες σχετικά με την μορφή και το περιεχόμενο των περιοδικών εκθέσεων που θα υποβληθούν από τα συμβαλλόμενα Κράτη στο πλαίσιο του άρθρου 44, παράγραφος 1(β) της Σύμβασης».
3. Η έκθεση αυτή συγκεντρώνει συμβολές από τα υπουργεία τα οποία ασχολούνται με την εφαρμογή της Σύμβασης. Εκτός του Υπουργείου Εξωτερικών το οποίο διεξήγαγε τον γενικό συντονισμό των προαναφερθέντων Υπουργείων και την σύνταξη της έκθεσης, η έκθεση περιέχει τις συνδρομές των εξής

Υπουργείων: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και
Θρησκευμάτων, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής
Αλληλεγγύης, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υπουργείο
Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Μεταφορών και
Επικοινωνιών, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής
Προστασίας, Υπουργείο Εσωτερικών και Γενική
Γραμματεία Επικοινωνίας και Πληροφοριών. Η
Κυβέρνηση έλαβε επίσης υπόψη τις παρατηρήσεις
από την Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

I. Γενικά μέτρα εφαρμογής

1. Εφαρμογή και συντονισμός

Καθιέρωση ενός συντονιστικού φορέα (παρ. 14^α)¹

4. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα των Παιδιών (ΕΠΔΠ). Το ΕΠΔΠ νομοθετήθηκε το 2001 (ΝΔ2909/2001). Ο σκοπός, η δομή και οι λειτουργίες του περιγράφονται στην προηγούμενη εθνική έκθεση (CRC/C/28/ΠΡΟΣ. 17). Μια από τις λειτουργίες του, εκτός της παρακολούθησης και ελέγχου και του σχεδιασμού μέτρων πολιτικής για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, ειδικότερα σε αγροτικές περιοχές και σε νησιά, είναι ο «συντονισμός των σχετικών δράσεων των δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών (Άρθρο 4, παράγραφος 1β). Ωστόσο, κατά την διάρκεια της περιόδου των τριών ετών από την σύλληψη του, το ΕΠΔΠ παρέμεινε στα χαρτιά. Το 2004, το Υπουργείο προχώρησε στην οργάνωση πενταμελούς Εθνικής Επιτροπής, μετά από πρόταση η οποία έγινε από την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, η οποία είναι μέρος του Υπουργείου Παιδείας (Απόφαση 3710/7.9.2005). Η Επιτροπή αποτελείται από ένα διάσημο παιδοψυχίατρο, ως πρόεδρο, και 4

¹ Αναφορά στις παραγράφους των Καταληκτικών Παρατηρήσεων

μέλη (ένα παιδαγωγό, ένα περιφερειακό διευθυντή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ένα δικηγόρο και ένα δημοσιογράφο). Ο Υπουργός Παιδείας έχει δεσμευτεί να προβεί στην απασχόληση δύο «ειδικών επιστημόνων» όπως προβλέπει ο νόμος, ώστε να στηρίξουν την εργασία της Επιτροπής.

2. Μέτρα για την μείωση ανομοιοτήτων στην εφαρμογή της Σύμβασης (παρ. 14β)

5. Η πρόσβαση παιδιών και των οικογενειών τους σε υπηρεσίες υγείας της χώρας μας είναι ελεύθερη και άνευ περιορισμών. Ένας μεγάλος αριθμός Νοσοκομείων (132 ανήκουν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, ΕΣΥ), Κέντρων Υγείας (212) και Περιφερειακών Ιατρικών Κέντρων (1506) διανέμονται εξ ίσου, ανά γεωγραφική περιοχή, σε όλη την επικράτεια. Μεταξύ αυτών των 132 Νοσοκομείων, μόνο τα 99 έχουν Παιδιατρικά Τμήματα με διάφορες ειδικεύσεις (για παράδειγμα Τμήματα Νεογνών, Παιδοψυχιατρική, Καρδιολογία, Ορθοπαιδική – Χειρουργική, Καρδιοχειρουργικά Τμήματα Παίδων, Μονάδες Εντατικής για Ανήλικους και Βρέφη, Τμήματα Αιμοδυναμικής, Ενδοκρινολογία Παίδων, Μεσογειακή Αναιμία, Νευρολογία Παίδων, Καρδιολογία Νεογνών και Παίδων, κλπ.).
6. Εκτός των υπηρεσιών υγείας που προσφέρονται σε παιδιά που έχουν ανάγκη από τους φορείς και τις υπηρεσίες υγείας, προσφέρονται επίσης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Περίθαλψης κοινωνική αρωγή και συμβουλευτική στήριξη, ανεξαρτήτως φύλου, προέλευσης, μορφωτικού επιπέδου, πεποιθήσεων, ασφαλιστικού καθεστώτος κλπ.. προσφέρονται. Όλα τα προγράμματα που αφορούν την παιδική προστασία, ειδικότερα την οικονομική στήριξη τους,

εφαρμόζονται χωρίς καμία διάκριση, και σε τέκνα αλλοδαπών, με την προϋπόθεση ότι οι γονείς τους ζουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα και πληρούν τις απαιτήσεις που ισχύουν και για τους Έλληνες υπηκόους.

7. Εντός του πλαισίου της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης και του εθνικού προγράμματος με τίτλο «ΨΥΧΑΡΓΩ», 30 από τις 52 νομαρχίες της χώρας προσφέρουν δημοτικές ψυχιατρικές υπηρεσίες για παιδιά (Κοινωνικό – Ιατρικά Κέντρα, Κινητές Μονάδες). Η διεύρυνση του δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών οδήγησε σε σημαντική πρόοδο, τόσο με όρους διασφάλισης της πρόσβασης σε υπηρεσίες για παιδιά και εφήβους με διανοητικά προβλήματα υγείας όσο επίσης με όρους αποκέντρωσης υπηρεσιών. Αυτό μειώνει την ανάγκη των ασθενών να επισκέπτονται τα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) και δίνει την δυνατότητα για μια έγκαιρη παρέμβαση στην αντιμετώπιση των διανοητικών διαταραχών. Οι Ψυχιατρικές Υπηρεσίες για παιδιά έχουν ως στόχο την θεραπεία των διανοητικών διαταραχών και την διευκόλυνση μιας ομαλής ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και διατήρησης της παιδικής πνευματικής υγείας.
8. Ειδικότερα, οι κάτωθι μονάδες πνευματικής υγείας για παιδιά και εφήβους λειτουργούν επί του παρόντος στο τομέα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας περίθαλψης:

1. Μονάδες Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης

A) Κέντρα Πνευματικής Υγείας, τα οποία παρέχουν και ψυχιατρικές υπηρεσίες για παιδιά, 20 συνολικά.

Παράλληλα, το Ελληνικό Κέντρο Πνευματικής Υγείας &

Έρευνας, έχει τμήματα σε όλη την Ελλάδα, με υπηρεσίες για παιδιά και εφήβους.

Β) Κοινωνικό-Ιατρικά Κέντρα που είναι εξειδικευμένα για παιδιά και εφήβους (10 συνολικά).

Γ) Κινητές Μονάδες σε απομονωμένες περιοχές που παρέχουν υπηρεσίες πνευματικής υγείας για παιδιά, εφήβους και τις οικογένειες τους από εξειδικευμένο προσωπικό.

Δ) ολοήμερα Κέντρα που έχουν ως στόχο την πρόληψη της κοινωνικής απομόνωσης και της περιθωριοποίησης παιδιών και εφήβων με πνευματικές διαταραχές, και επίσης να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες τους που επιτρέπουν την κοινωνική τους ενσωμάτωση. Υπάρχουν σήμερα 13 Ολοήμερα Κέντρα για αυτιστικά παιδιά και παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές καθώς και 1 για παιδιά και εφήβους με πνευματικές διαταραχές.

2. Τομέας Δευτεροβάθμιας Περίθαλψης

Ψυχιατρικά Τμήματα για παιδιά, οχτώ συνολικά, λειτουργούν σε Γενικά Νοσοκομεία. Επίσης, άλλα τέσσερα Ψυχιατρικά Τμήματα για παιδιά πρόκειται να λειτουργήσουν μετά από την μετακόμιση τους από το Ψυχιατρείο παιδών Αττικής (αυτό ήταν το μόνο νοσοκομείο για παιδιά και εφήβους, το οποίο πρόσφερε ιδρυματική περίθαλψη σε παιδιά και εφήβους και, εκτός της Εντατικής Μονάδας, έχει τώρα ολοκληρώσει το κλείσιμο των εγκαταστάσεων του ασύλου του) σε άλλα Γενικά Νοσοκομεία.

Στο τομέα της Τριτοβάθμιας Περίθαλψης αναπτύσσεται ένας αριθμός ξενώνων για παιδιά και εφήβους με σοβαρές πνευματικές διαταραχές και ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

9. Η διάρθρωση σε τμήματα των Υπηρεσιών Πνευματικής Υγείας για Παιδιά και Εφήβους (εκτός από Αθήνα και Θεσσαλονίκη) θα ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της

Περίοδου του Δ' Προγράμματος, όπου σχεδιάζονται να λειτουργούν οι εξής υπηρεσίες: 15 Κέντρα Πνευματικής Υγείας με Ιατρικές και Συμβουλευτικές υπηρεσίες, 14 Κοινωνικό- Ιατρικά Κέντρα, 18 Κινητές Μονάδες, 21 Προγράμματα για κατ' οίκο νοσηλευτική περίθαλψη.

3. Ενδυνάμωση της γενικής εφαρμογής της Σύμβασης σε όλη τη χώρα (παρά. 16^α)

9. **(1) Στατιστικές μαθητικού πληθυσμού.** Ο μαθητικός πληθυσμός χαρακτηρίζεται από σχετική σταθερότητα σε επίπεδα Νηπιαγωγείων και Σχολείων Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την διάρκεια των τελευταίων δύο σχολικών ετών (Δες Πίνακα 2), με κάποια μικρή αύξηση στο επίπεδο των δημοτικών σχολείων, η οποία μπορεί να οφείλεται στην εισροή μεταναστών. Υπήρχαν γενικές πτώσεις σε επίπεδα δευτεροβάθμιων σχολείων κυρίως στην τεχνική εκπαίδευση. Η ευκολότερη πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση από την γενική παρά από τεχνική εκπαίδευση, μετά τις μεταρρυθμίσεις του 1997/98, λέγεται ότι ευθύνεται για την γενική πτώση στην τεχνική εκπαίδευση. Δρομολογείται η αλλαγή της δομής της δευτεροβάθμιας γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης η οποία θα αναβάθμιζε την τεχνική εκπαίδευση.

(2) Κατανομή των Σχολικών Μονάδων και του Διδακτικού Προσωπικού. Ενώ ο αριθμός του διδακτικού προσωπικού παρέμεινε σταθερός κατά την διάρκεια των τελευταίων δύο ετών, με την εξαίρεση του προσωπικού σε τεχνικά σχολεία, υπήρξε μια γενική πτώση στον αριθμό των σχολικών μονάδων, κυρίως στην γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (τόσο κατώτερο όσο και ανώτερα επίπεδα) (Δες Πίνακα 3). Οι σχολικές μονάδες βρίσκονται σε μια μακροχρόνια πτώση λόγω

Ωστόσο, αναμένεται ότι η μετανάστευση θα αντισταθμίσει, τουλάχιστον προσωρινά, τις πρωτικές μαθητικές τάσεις και το κλείσιμο σχολείων.

(3) Παιδιά μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων. Αυτές οι δύο κατηγορίες μαθητών αποτελούσαν το 2002/2003 το 9% του μαθητικού πληθυσμού στην Ελλάδα, σε όλα τα σχολικά επίπεδα, ενώ τα παιδιά των μεταναστών μόνο αποτελούσαν το 7% του μαθητικού πληθυσμού (**Δες Πίνακα 4**). Σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές (**Δες Πίνακα 5**), όπως στην Κεντρική Μακεδονία, τα Νησιά του Ιονίου και στην Αττική, οι δύο αυτές κατηγορίες αποτελούσαν το 9% του μαθητικού πληθυσμού. Παράλληλα, οι δύο πιο πολυπληθείς περιοχές (Κεντρική Μακεδονία / Θεσσαλονίκη και Αττική / Αθήνα) φιλοξένησαν το 63.37% των παιδιών μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων. Η συντριπτική πλειοψηφία των αλλοδαπών μαθητών είναι συγκεντρωμένη σε Δημοτικά Σχολεία. Ωστόσο, η εγγραφή τους στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει αυξηθεί, μετά από δύο ομαλοποιήσεις και καθώς προχωρά η ενσωμάτωση τους στην Ελληνική κοινωνία.

(4) Παιδιά της Μουσουλμανικής Κοινότητας σε μειονοτικά σχολεία (ιδιωτικά και δημόσια) και σε δημόσια σχολεία. Στο επίπεδο του πρωτοβάθμιου σχολείου, ο αριθμός των μειονοτικών σχολείων ξεπερνά τον αριθμό των δημόσιων, στις τρεις νομαρχίες της Δ. Θράκης, ενώ σε δευτεροβάθμιο επίπεδο, υπάρχει μια συντριπτική επικράτηση των δημόσιων σχολείων έναντι των μειονοτικών (**Δες Πίνακα 6**). Κατά την διάρκεια των τελευταίων τριών ετών, υπάρχει μια αυξανόμενη παρουσία Μουσουλμάνων μαθητών τόσο σε δημόσια όσο και σε

μειονοτικά σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ενώ κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2001-02, 1159 μαθητές παρακολούθησαν μειονοτικά σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, κατά το σχολικό έτος 2005-2006, 1292 παρακολούθησαν τα ίδια σχολεία. Η ποσοστιαία αύξηση είναι περίπου 11,5%. Το αντίστοιχο ποσοστό στα Δημόσια Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ανέρχεται στο 25,8%. Η ανώτερη ποσοστιαία αύξηση, η οποία φθάνει μια τιμή 150% κατά την διάρκεια των τελευταίων 5 ετών, έχει παρατηρηθεί σε Μουσουλμάνους μαθητές που παρακολουθούν δημόσια σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

(5) Τα παιδιά Ρομά στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα – στατιστικές. Δεν υπάρχει καμία ακριβής εκτίμηση του πληθυσμού Ρομά στην Ελλάδα. Προγράμματα Αποκατάστασης και Στέγασης για τους Ρομά του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης έχουν εκτιμήσει τον πληθυσμό στόχο / δικαιούχο μεταξύ 120.000 και 150.000 ατόμων, ενώ οι κοινωνικοί επιστήμονες, οι οποίοι έχουν κάνει εθνογραφικές μελέτες σε κοινότητες Ρομά της Ελλάδας, πιστεύουν ότι ο προαναφερθείς αριθμός μπορεί να είναι υποτίμηση. Εκτιμούν ότι ο πληθυσμός Ρομά της Ελλάδας μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ 200.000 και 250.000. Οι αβεβαιότητες σχετικά με τον γενικό πληθυσμό των Ρομά περιπλέκει τα πράγματα όταν γίνεται μια προσπάθεια να βγουν συμπεράσματα σχετικά με τον πληθυσμό των παιδιών Ρομά σε Ελληνικά σχολεία, και εάν η παρακολούθησή τους είναι αναλογική με τον πληθυσμό γενικά. Η πιο συστηματική απογραφή των παιδιών Ρομά σε Ελληνικά σχολεία διεξήχθη από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με την χρηματοδότηση του Τρίτου Κοινοτικού Προγράμματος Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**Δες Πίνακα 8**). Η

μελέτη κατέγραψε περίπου 9.000 παιδιά Ρομά σε Ελληνικά πρωτοβάθμια σχολεία, με τους αριθμούς να μειώνονται καθώς προχωρά κανείς στις τάξεις – υποδηλώνοντας ότι οι τιμές σχολικής διαρροής ξεκινούν νωρίς στην σχολική καριέρα των παιδιών Ρομά. Δεν υπάρχουν στατιστικές για Ρομά στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και αυτό συμφωνεί με τις πολύ χαμηλές τιμές αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που παρατηρήθηκαν σε εθνογραφικές μελέτες του πληθυσμού ενηλίκων Ρομά. Δεδομένα σχετικά με τους πληθυσμούς Ρομά που έχει συλλέξει η Ειδική Γραμματεία για την Εκπαίδευση Ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό και την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση έχουν σταλεί σε σχολικές περιφερειακές υπηρεσίες ενώ περαιτέρω προσπάθειες έχουν γίνει για την κινητοποίηση των αρμοδίων Διευθυντών Εκπαίδευσης.

11. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει θεσπίσει μια σειρά μέτρων και έχει θέσει τους όρους και τις προϋποθέσεις σχετικά με τις διαδικασίες πρόσβασης στους τομείς Υγείας και Πρόνοιας για κάθε πρόσωπο το οποίο ζει μόνιμα και νόμιμα στην χώρα μας. Η εθνική πολιτική υγείας και κοινωνικής πρόνοιας καλύπτει όλη την Ελληνική επικράτεια, συμπεριλαμβανομένων των απόμακρων περιοχών χωρίς διάκριση για τον αγροτικό πληθυσμό ή άλλες ευαίσθητες μονάδες. Ο αριθμός των επαγγελματιών υγείας για παιδιά αυξάνεται σταδιακά αλλά σταθερά.

12. Για ότι αφορά τις υπηρεσίες Πνευματικής Υγείας:

- σε σχέση με απόμακρες αγροτικές περιοχές, κατά την περίοδο 2002-2008, έχουν αναπτυχθεί Κινητές Μονάδες που παρέχουν υπηρεσίες σε 14 Νομαρχίες. Η αποστολή των Κινητών Μονάδων είναι να παρέχει

προληπτικές υπηρεσίες και κατ' οίκο νοσηλεία σε περιοχές με συγκεκριμένα προβλήματα πρόσβασης στις υπηρεσίες πνευματικής υγείας. Οι δομές αυτές, σε συνδυασμό με τις προ-υπάρχουσες Κινητές Μονάδες σε δύο νομαρχίες, αποτελούν ένα αποτελεσματικό δίκτυο εξυπηρέτησης αγροτικών και απόμακρων περιοχών.

- σε νησιωτικές περιοχές, λειτουργούν οι εξής υπηρεσίες κατά την περίοδο 2002-08:

Στο Βόρειο Αιγαίο: 1 Κινητή Μονάδα και 1 Κέντρο Πνευματικής Υγείας.

Στην Κρήτη: 2 Κινητές Μονάδες και 1 Κοινωνικό-Ιατρικό Κέντρο.

Στα Νησιά του Ιονίου: 1 Κινητή Μονάδα στην Νομαρχία της Κεφαλληνίας και Ζακύνθου και 1 Κινητή Μονάδα στις Νομαρχίες Κέρκυρας και Λευκάδας.

Κυκλάδες: 3 Κινητές Μονάδες

Σποράδες: 1 Κινητή Μονάδα

Παράλληλα, από τις 7 Νοεμβρίου 2007, μια Τηλεφωνική Γραμμή Βοήθειας – Σύνδεσης, με 7 επιστήμονες ως προσωπικό είναι σε λειτουργία για να προωθεί την πρόληψη σε θέματα πνευματικής υγείας που έχουν σχέση με παιδιά – εφήβους. Μετά την αξιολόγηση των αναγκών οι οποίες θα προκύψουν κατά την διάρκεια της λειτουργίας της υπηρεσίας αυτής, θα εξετασθεί μια πιθανή επέκταση του σχετικού προγράμματος αυτού.

4. Τα Παιδιά Ρομά (παρά. 16^α)

13. Οι Ρομά στην Ελλάδα αποτελούν ένα αναπόσπαστο μέρος του Ελληνικού πληθυσμού. Είναι Έλληνες πολίτες και υπόκεινται στο Σύνταγμα και στους Νόμους του Κράτους. Στην βάση αυτή απολαμβάνουν, εντός της Ελληνικής επικράτειας, όλα τα ατομικά και πολιτικά

δικαιώματα που εγγυάται το Σύνταγμα σε όλους τους Έλληνες πολίτες. Οι Ρομά καταγράφονται στην απογραφή του γενικού πληθυσμού με τα ίδια κριτήρια όπως και του υπόλοιπου Ελληνικού πληθυσμού. Επί πλέον, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες διαβίωσης τους, αναγνωρίζονται από το Κράτος ως μια ευάλωτη πληθυσμιακή ομάδα, και υπάρχει μια σειρά μέτρων και δράσεων που λαμβάνονται προς όφελος τους.

14. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μέσω των αρμόδιων Διευθύνσεων του, σχεδιάζει προγράμματα, που εφαρμόζονται από τα Τμήματα Πρόνοιας των Νομαρχιακών Διοικητικών Αρχών της χώρας, τα οποία στοχεύουν σε όλους τους πολίτες που πληρούν τις απαιτήσεις που αναφέρονται στον Νόμο 57/73: *«Περί υιοθέτησης μέτρων κοινωνικής προστασίας για τους οικονομικά αδύναμους και ακυρωτικές διατάξεις για την ένδεια»*. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση Αρ. 139491/30.11.2006, οι οικονομικά αδύναμοι και ανασφάλιστοι πολίτες δύνανται να αποκτήσουν ένα Βιβλιάριο Ανασφάλιστου για δωρεάν ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη και δωρεάν νοσηλεία. Οι σχετικοί κανονισμοί απευθύνονται και στους Ρομά. Στον τομέα της πρόνοιας, οι Ρομά δικαιούνται να λάβουν επιδόματα για πολύτεκνους γονείς, επιδόματα παιδικής προστασίας κλπ., όπως όλοι οι Έλληνες πολίτες.

15. Παράλληλα, στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση των Ελλήνων Ρομά, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει καθιερώσει Κοινωνικό-Ιατρικά Κέντρα στους μόνιμους καταυλισμούς των Ρομά και επισκέπτεται τους

16. Τα Κοινωνικό – Ιατρικά Κέντρα (ΚΙΚ) είναι μέρος των δράσεων για την καταπολέμηση του αποκλεισμού των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Η ίδρυση και λειτουργία τους έχει εγκριθεί στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Τρίτου Κοινοτικού Προγράμματος Στήριξης και συν- χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο. Το θεσμικό πλαίσιο το οποίο διέπει την λειτουργία των σχετικών Κέντρων δημιουργήθηκε με Κοινή Υπουργική Απόφαση (2006) των Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών – Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

17. Ο αντικειμενικός σκοπός του Κοινωνικό-Ιατρικού Κέντρου είναι να προάγει την πρωτοβάθμια περίθαλψη υγείας και κοινωνικής προστασίας των Ελλήνων Ρομά με στόχο να καταστήσουν δυνατή την κοινωνική τους ενσωμάτωση. Αυτός ο αντικειμενικός σκοπός επιτυγχάνεται με την χρησιμοποίηση των υπηρεσιών που παρέχονται από το Εθνικό Σύστημα Υγείας και Κοινωνικής Περίθαλψης και με την εξοικείωση της ομάδας στόχου με τις δημόσιες υπηρεσίες του κράτους. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει την ευθύνη της λειτουργίας και της επάρκειας των σχετικών Κέντρων. Τελούν υπό τον έλεγχο και την εποπτεία των Περιφερειακών Τμημάτων Υγείας, του Κέντρου για την Πρόληψη Ασθενειών του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο έχει την ευθύνη της επιστημονικής εποπτείας των θεμάτων Δημόσιας Υγείας.

18. Τα Κοινωνικό – Ιατρικά Κέντρα στεγάζονται κυρίως σε μέρη που προσφέρονται από τους Δήμους εντός των συνόρων των οικισμών. Το προσωπικό αποτελείται από έναν Ιατρό, ένα Κοινωνικό Λειτουργό, έναν Επισκέπτη Υγείας, ένα Γυμναστή ή Ειδικό Δάσκαλο και ένα Μεσολαβητή από την ομάδα στόχο.

19. Οι κύριες δράσεις των ΚΙΚ που απευθύνονται στον πληθυσμό αυτό έχουν σχέση με τους τομείς της καταγραφής, των εγγράφων αναγνώρισης ταυτότητας, της υγείας, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της συλλογικής εκπροσώπησης των κατοίκων και επίσης της στέγασης.

20. Ένας άλλος κύριος αντικειμενικός στόχος των Κέντρων είναι η καθιέρωση συνεργασίας με οργανισμούς, είτε τοπικούς είτε όχι, ώστε οι προαναφερθείσες δραστηριότητες να γίνουν ευρέως γνωστές και επίσης να καθιερώσουν δίκτυα μεταξύ του Κέντρου και των άλλων υπηρεσιών.

21. Τα ΚΙΚ διοργανώνουν και συνέδρια για την ευαισθητοποίηση των Ρομά πάνω σε θέματα υγείας και οικογενειακού προγραμματισμού, καθώς επίσης και για την αύξηση της αντίληψης της τοπικής κοινωνίας και των δημόσιων και κοινωνικών ιδρυμάτων (σχολείων, εκκλησιών, πολιτιστικών κέντρων, κλπ). Τα Κέντρα δύνανται επίσης να συνδέονται μέσω του Διαδικτυακού φόρουμ, <http://www.esfhellas.gr/forum/default.asp>.

22. Στο πλαίσιο των μέτρων για «Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης» και «Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις για την Αστική Ανάπτυξη», 37 Δήμοι έχουν υποβάλλει Προτάσεις

23. Το Πρόγραμμα «Προστασία, Προώθηση και Ψυχοκοινωνική Στήριξη των Ελλήνων Ρομά» λειτουργεί από τον Απρίλιο 2004. Στο πλαίσιο αυτό, **Κινητές Μονάδες** επισκέπτονται τους καταυλισμούς πλανόδιων Ελλήνων Ρομά και προσφέρουν κλινικές εξετάσεις και εμβόλια σε παιδιά. Το Πρόγραμμα αυτό υλοποιείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με την συμμετοχή των Τμημάτων Υγείας των Νομαρχιών, των Περιφερειακών Τμημάτων Υγείας, του Κέντρου για την Πρόληψη Ασθενειών, του Εθνικού Κέντρου για την Κοινωνική Αλληλεγγύη και ορισμένες ΜΚΟ. Ο στόχος των παρεμβάσεων αυτών, σύμφωνα με την σχετική Υπουργική Απόφαση, είναι η παροχή κλινικών εξετάσεων και εμβολιασμού σε παιδιά, η αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων και η καταγραφή εμβολιασμών. Οι εμβολιασμοί που χρησιμοποιούνται είναι αυτοί που συστήνονται από την Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμού. Έως σήμερα, γίνονται εμβολιασμοί στους περισσότερους καταυλισμούς. Οι επαναληπτικοί εμβολιασμοί οργανώνονται συνήθως από τις τοπικές αρχές (Κέντρα Υγείας, Νομαρχία, κλπ.) σε συνεργασία με την Διεύθυνση Κοινωνικής Προοπτικής και Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας, το οποίο είναι ο συντονιστής του προγράμματος. Κατά τις παρεμβάσεις, τα βιβλιάρια των παιδιών αναβαθμίζονται ή ανοίγονται νέα βιβλιάρια για νεογέννητα παιδιά ή παιδιά τα οποία έχουν χάσει τα βιβλιάρια τους. Μητρώα τηρούνται και από τις Νομαρχίες και το Κέντρο για την Πρόληψη Ασθενειών.

Έως τώρα έχουν πραγματοποιηθεί τα εξής:

Εμβολιασμοί	2007	2008 (α' εξάμηνο)
Sabin	150	
Tetrava	2161	943
Polio IPV	1644	943

5. Παιδιά των Φτωχών – Ανασφάλιστων – Αλλοδαπών – Αναζητούντων Ασύλου και Ασυνόδευτα Παιδιά (παρά. 16^α)

24. Σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία, τα φτωχά και ανασφάλιστα πρόσωπα δικαιούνται να αποκτήσουν ένα Ασφαλιστικό Βιβλιάριο Ανασφάλιστων προσώπων για δωρεάν ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη και δωρεάν νοσηλεία. Σε σχέση με την πρόνοια, δικαιούνται να λαμβάνουν επιδόματα πολυτέκνων, ανικανότητας, επιδόματα παιδικής προστασίας κλπ., όπως όλοι οι Έλληνες πολίτες.

25. Τα προαναφερθέντα Προγράμματα έχουν συσταθεί από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και εφαρμόζονται μέσω των Νομαρχιακών Αρχών της χώρας.

26. Η Ελληνική νομοθεσία καθορίζει ότι «Αλλοδαποί με άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους», σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ενσωμάτωση πολιτών τρίτων κρατών στην Ελληνική επικράτεια», δικαιούνται δωρεάν νοσοκομειακή, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη. Επίσης, δικαιούχοι του ίδιου δικαιώματος σε δωρεάν νοσηλευτική, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη είναι:

- Αλλοδαποί πολίτες Ελληνικής καταγωγής, οι οποίοι έχουν ένα έγγραφο το οποίο πιστοποιεί ότι έχουν υποβάλλει αίτηση για ένα Έγγραφο Ειδικής Ταυτότητας ή για την απόκτηση της Ελληνικής υπηκοότητας.
- Πολίτες Κρατών Συμβαλλόμενων Μερών στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη.
- Μη Έλληνες / Ελληνίδες σύζυγοι Ελλήνων / Ελληνίδων πολιτών ή αλλοδαποί πολίτες Ελληνικής καταγωγής ή πολίτες Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα παιδιά τους.
- Πρόσωπα τα οποία αναγνωρίζονται ως πολιτικοί πρόσφυγες.
- Αλλοδαποί οι οποίοι έχουν υποβάλλει μια αίτηση για άσυλο, η οποία εξετάζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών.
- Πρόσωπα με μια άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ή τα οποία έχουν λάβει μια τελευταία διορία για να φύγουν από την χώρα, η οποία δεν έχει λήξει ακόμη, έχουν επίσης δικαίωμα σε δωρεάν νοσοκομειακή, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη κατόπιν επίδειξης του δελτίου πρόσφυγα ή αναζητούντος ασύλου ή της ειδικής άδειας κατοικίας για ανθρωπιστικούς λόγους, αντίστοιχα.
- «Αλλοδαποί οι οποίοι είναι θύματα εγκλημάτων που έχουν σχέση με τα άρθ. 323, 323^A, 349, 351 και 351^A του Ποινικού Κώδικα (σύμφωνα με το Προεδ. Διάταγμα 233/2003) (θύματα ανθρώπινης εμπορίας με στόχο την σεξουαλική και οικονομική εκμετάλλευση) οι οποίοι είναι ανασφάλιστοι, δικαιούνται άμεση και δωρεάν νοσοκομειακή, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη που παρέχεται από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας για όσο ισχύουν τα

μέτρα προστασίας και στήριξης, κατόπιν επίδειξης της σχετικής τεκμηρίωσης από το αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα, όπου αναφέρεται καθαρά η περίοδος προστασίας και στήριξης, απευθείας στις υπηρεσίες του Ε.Σ.Υ.».

27. Αλλοδαποί οι οποίοι είναι θύματα ναρκών εδάφους δικαιούνται νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη και αντικατάσταση μελών. Και οι αλλοδαποί, οι οποίοι έχουν χάσει μέλη για άλλους λόγους κατά την παράνομη είσοδο τους στην χώρα δικαιούνται, για ανθρωπιστικούς λόγους, μια ίση μεταχείριση ως θύματα ναρκών εδάφους.

28. Πρόκειται να διευκρινιστεί ότι αλλοδαπά παιδιά έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης ανεξαρτήτως της νομικής τους κατάστασης.

29. Οι ανήλικοι απολαμβάνουν πλήρη πρόσβαση στο εθνικό σύστημα υγείας, σύμφωνα με το άρθρο 84 του Νόμου 3386/2005.

6. Αποκέντρωση υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών (παρά. 16β)

30. Όλες οι υπηρεσίες Υγείας και Κοινωνικής Περίθαλψης είναι κατανομημένες σε όλη την χώρα. Για παράδειγμα η περίθαλψη πρωτοβάθμιας υγείας παρέχεται σε παιδιά, εντός του πλαισίου του Εθνικού Συστήματος Υγείας, από 212 Κέντρα Υγείας, 1506 Περιφερειακές Κλινικές και Πολύδυναμικές Περιφερειακές Κλινικές σε αγροτικές περιοχές καθώς και από τα Εξωτερικά Ιατρεία των Νοσοκομείων. Αποτελεί ένα δίκτυο υπηρεσιών, το οποίο προσφέρει σημαντική βοήθεια και διευκολύνει την πρόσβαση στις

σχετικές κλινικές ενός μεγάλου αριθμού παιδιών τα οποία ζουν στην περιοχή. Οι υπηρεσίες υγείας του Εθνικού Συστήματος Υγείας προσφέρονται, χωρίς διάκριση, σε όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων και των ευαίσθητων ομάδων και των παιδιών) σε περίπτωση που χρειάζονται βοήθεια. Λαμβάνεται επίσης ειδική φροντίδα, κυρίως μέσω της δράσης των κινητών μονάδων για την προσέγγιση οργανωμένων καταυλισμών και κατασκηνώσεων και για τα ιατρικά και ψυχοκοινωνικά προβλήματα των παιδιών Ρομά. Θα δοθεί έμφαση εφεξής ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των μονάδων εντατικής φροντίδας για «νεογέννητα» και παιδιά καθώς επίσης να ξεκινήσει η λειτουργία αστικών κέντρων υγείας.

7. Ο ρόλος φορέων παρακολούθησης και ελέγχου (παρά.

18^α

31. Σύμφωνα με την ΕΕΕΑΔ, ο ορισμός των ρόλων του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τα Δικαιώματα των Παιδιών, του Τμήματος για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη και της ΕΕΕΑΔ, προβλέπεται επαρκώς από τους σχετικούς νόμους που καθιερώνουν κάθε ένα από τους άνω φορείς (κυρίως, ο Νόμος 2909/2002 άρθ. 4, ο οποίος καθιερώνει το Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα των Παιδιών, Νόμος 3094/2003, ο οποίος επεκτείνει την εντολή του Συνηγόρου στον τομέα των Δικαιωμάτων του Παιδιού, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της προώθησης των Δικαιωμάτων των ανηλίκων, και ο Νόμος 2667/1998, ο οποίος καθιερώνει την ΕΕΕΑΔ). Δεν φαίνεται να υπάρχει επικάλυψη των ρόλων και / ή δραστηριοτήτων εντός του πλαισίου των τριών θεσμών.

32. Η ΕΕΕΑΔ εκτελεί τα καθήκοντα της ως συμβουλευτικός φορέας του Πρωθυπουργού και των αρχών του Ελληνικού

Κράτους γενικά, σε θέματα τα οποία έχουν σχέση με την γενική προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των παιδιών.

33. Το Τμήμα Δικαιωμάτων του Παιδιού του Γραφείου του Συνηγόρου του Πολίτη καθιερώθηκε με τον Νόμο 3094/2003. Για την εκπλήρωση της αποστολής του, το Τμήμα διαμεσολαβεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου παραβιάζονται τα δικαιώματα ενός παιδιού, κατόπιν καταγγελίας, η οποία υποβάλλεται από ένα πολίτη, με στόχο την προστασία του παιδιού και την αποκατάσταση των δικαιωμάτων του / της. Εάν είναι αναγκαίο, σε περιπτώσεις σοβαρών παραβιάσεων, ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί με δική του / της πρωτοβουλία. Παράλληλα, το Τμήμα αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την παρακολούθηση και τον έλεγχο και την προώθηση της εφαρμογής των διεθνών συμβάσεων και της εθνικής νομοθεσίας για τα δικαιώματα των παιδιών, την ενημέρωση του κοινού, την ανταλλαγή απόψεων με εκπροσώπους άλλων θεσμών και την εκπόνηση και υποβολή προτάσεων στην κυβέρνηση.

34. Σύμφωνα με τον Νόμο που καθιερώνει το Εθνικό Παρατηρητήριο – το οποίο λειτουργεί εντός του πλαισίου της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς του Υπουργείου Παιδείας-, η εντολή της δεύτερης είναι να παρακολουθεί και να ελέγχει και να προάγει την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών στην Ελλάδα. Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας ιδρύει μια Επιστημονική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από πέντε μέλη, που έχουν την ευθύνη της εκπλήρωσης της αποστολής του Παρατηρητηρίου. Τα μέλη της προαναφερθείσας Επιτροπής επιλέγονται μεταξύ

Καθηγητών Πανεπιστημίων, ειδικών πάνω σε θέματα που έχουν σχέση με τα Δικαιώματα των Παιδιών και εξειδικευμένων εκπροσώπων ΜΚΟ. Παράλληλα, οι εκπρόσωποι των άλλων σχετικών θεσμών δύνανται να παρακολουθούν τις συνεδρίες της Επιτροπής, με πρόσκληση του Προέδρου της.

8. Έργο του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τα Δικαιώματα των Παιδιών (παρά. 18β)

35. Προσπάθειες να εφαρμοστεί ο νόμος για το Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα Παιδιών άρχισαν την άνοιξη 2005. Η ίδρυση μιας πενταμελούς επιτροπής, επιφορτισμένης με την εφαρμογή των στόχων του ΕΠΔΠ δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης το φθινόπωρο του ίδιου έτους (7.9.2005) (Δες άνω για σύνθεση).

9. Ανάπτυξη μιας ενιαίας πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού και ενός σχεδίου δράσης (παρά. 20)

36. Η ανάπτυξη και η εφαρμογή μιας ενιαίας πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού και ενός σχεδίου δράσης εμπίπτει, σύμφωνα με τον Νόμο 2909/2001, εντός της αρμοδιότητας του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τα Δικαιώματα των Παιδιών (Άρθρο 3, Παράγραφος 1ζ).

37. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αναπτύσσει ολοκληρωμένες δράσεις για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών στους εξής τομείς:

- 1) αντιμετώπιση φαινόμενων κοινωνικού αποκλεισμού (σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία),
- 2) οικονομική στήριξη και επιδόματα μητρότητας, οικογένειας και απροστάτευτων παιδιών.

- 3) φροντίδα παιδιών προσχολικής ηλικίας (υπηρεσίες, κοινωνική φροντίδα όπως Παιδικοί Σταθμοί και νηπιαγωγεία).
- 4) λειτουργία κέντρων για την δημιουργική ψυχαγωγία παιδιών και θερινών παιδικών κατασκηνώσεων.
- 5) κοινωνική φροντίδα απροστάτευτων παιδιών (Κέντρα Παιδικής Φροντίδας, Ιδρύματα που έχουν ιδρυθεί από την Εκκλησία ή Ιδιωτικές Υπηρεσίες, Παιδιά χωριά κλπ.).
- 6) προστασία και φροντίδα παιδιών του δρόμου (Κέντρο Προστασίας, όπως η Φιλοξενία).
- 7) εναλλακτική φροντίδα παιδιών (υιοθεσία και θετή οικογένεια, ημιαυτόνομα διαμερίσματα διαβίωσης / ημιαυτόνομες κατοικίες, κλπ.).
- 8) Εντός του πλαισίου του Μέτρου 3.1 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υγεία – Πρόνοια» του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006) δράσεις ΚΠΣ για την στήριξη παιδιών προβλέπονται με την ίδρυση του Δικτύου Κοινωνικής Εξυπηρέτησης σε περίπου 150 Δήμους σε όλη την χώρα, εντός του πλαισίου στο οποίο προσφέρονται υπηρεσίες στήριξης με στόχο την διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής μέσω της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

38. Στο πλαίσιο αυτό, 93 Γραφεία Υπηρεσιών Κοινωνικής Στήριξης τα οποία ήδη λειτουργούν, προσφέρουν υπηρεσίες πρωτοβάθμιας κοινωνικής περίθαλψης σε κάθε παιδί το οποίο αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα και δεν καλύπτεται από τις υφιστάμενες υπηρεσίες πρόνοιας. Ενδεικτικά, οι δικαιούχοι εμπίπτουν στις εξής κατηγορίες:

- παιδιά με αναπηρίες
- παιδιά μονογονικών οικογενειών
- παιδιά κακοποιημένων γυναικών
- παιδιά Ρομά

- παιδιά μεταναστών
- παιδιά ατόμων που αναζητούν άσυλο και προσφύγων
- παιδιά με γλωσσικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες
- παιδιά πρώην φυλακισμένων
- παιδιά χρηστών ναρκωτικών
- παιδιά αστέγων
- παιδιά ανέργων
- παιδιά άλλων κατηγοριών ατόμων που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό και αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

39. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης οργανώνει ένα Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο παρουσιάστηκε στις 7 Δεκεμβρίου 2008 – την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού. Ο αντικειμενικός σκοπός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης είναι η ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους και η ποιοτική βελτίωση υπηρεσιών που παρέχονται σε Έλληνες πολίτες / παιδιά από το σύστημα υγείας και πρόνοιας. Μεταξύ των άλλων, οι στόχοι του είναι:

- η ενημέρωση οικογενειών
- η εγκαθίδρυση συνεργασίας μεταξύ του Δικτύου και των ΜΚΟ, και
- η χρησιμοποίηση κεφαλαίων που διατίθενται μέσω της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

10. Διανομές του Προϋπολογισμού για κοινωνικές υπηρεσίες (παρά. 22)

40. Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση: Ουσιαστικές αυξήσεις κατά την διάρκεια των ετών (2002-2005) είναι δυνατόν να αποδειχθούν, είτε κάποιος εστιάζει στον τακτικό εθνικό προϋπολογισμό ο οποίος περιλαμβάνει και τις δαπάνες της περιφερειακής διοίκησης και του

Υπουργείου Εσωτερικών για σχολεία (29%) (Δες Πίνακα 9) ή στον προϋπολογισμό της κεντρικής διοίκησης (27% για τα πρωτοβάθμια σχολεία, 25% για τα δευτεροβάθμια σχολεία και 40% για την ανώτατη εκπαίδευση) (Δες Πίνακα 10). Κάποιες μειώσεις παρατηρήθηκαν στο Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (49%), οι οποίες ωστόσο επηρέασαν τον προϋπολογισμό 2004 και δεν είχαν καμία γενική επίδραση πάνω στις συνολικές δαπάνες.

41. Δαπάνες για Διαπολιτισμική εκπαίδευση από κεφάλαια του Προγράμματος Ευρωπαϊκών / Δημοσίων Επενδύσεων: Τα κεφάλαια για την Διαπολιτισμική εκπαίδευση κατά την διάρκεια των δύο φάσεων της εφαρμογής σχεδόν διπλασιάστηκαν (99%), επιβεβαιώνοντας την αυξανόμενη σημασία αυτής της μορφής εκπαίδευσης για την Ελληνική κοινωνία (Δες Πίνακα 11). Οι αυξήσεις σημειώθηκαν κυρίως για τα παιδιά των μεταναστών και των Ρομά. Παρόλα αυτά, υπήρξε μια διαφορετική απορρόφηση των προσδιορισμένων κεφαλαίων ως εξής: Παιδιά απόδημων Ελλήνων (68%), παιδιά αλλοδαπών και επανατριζομένων Ελλήνων (96%), παιδιά Ελλήνων Ρομά (29%) και παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας (82%). Η χαμηλή τιμή απορρόφησης για το πρόγραμμα των παιδιών Ρομά, δύναται να αποδοθεί όχι μόνο σε γραφειοκρατικούς παράγοντες, αλλά και σε εξαιρετικές δυσκολίες υπέρβασης μακροχρόνιων προβλημάτων και κοινοτικών αντιστάσεων σχετικά με την εγγραφή παιδιών Ρομά. Το πρόγραμμα επικεντρώθηκε κυρίως στην καταμέτρηση και την εγγραφή παιδιών και, δευτερευόντως, στην παραγωγή ύλης και ενδο-υπηρεσιακής κατάρτισης. Αναμένεται ότι οι σχετικές δυσκολίες θα ξεπεραστούν στην τρίτη φάση των διαπολιτιστικών προγραμμάτων ώστε να προκύψουν τα πλήρη οφέλη για τον πληθυσμό των Ρομά.

42. Ποσοστό επί ΑΕΠ και εθνικός προϋπολογισμός για την υγεία:

Δαπάνες Κοινωνικής Προστασίας για τα έτη 2001-2004 (σε χιλιάδες Ευρώ)

Δαπάνες που προβλέπονται για τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό

Έτος	Για Υγεία, Για Πρόνοια	Για Συντάξεις	Σύνολο
2001	12.914.882	7.127.513	20.042.395
2002	14232.818	8.418.710	22.651.528
2003	15.634.462	9.781.475	25.415.937
2004	17.568.631	11.602.280	29.170.911

Δαπάνες των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης

Έτος	Για Υγεία, Για Πρόνοια	Για Συντάξεις	Σύνολο
2001	2.984.593	3.531.029	6.515.622
2002	3.163.610	3.650.683	6.814.293
2003	3.441.000	3.904.791	7.345.791
2004	3.640.000	4.226.943	7.866.943

Γενικό Σύνολο

Έτος	
2001	26.558.91?
2002	29.465.82?
2003	32.761.728
2004	37.037.854

Οι δαπάνες του κοινωνικού προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2004 ανά τομέα προστασίας αναλύονται ως εξής: Υγεία 9,47%, Πρόνοια 1,94%, Κοινωνική Ασφάλιση 88,59%.

Πηγή:

1. Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2004/Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης
2. Δημοσίευση του «Υγεία στην Ελλάδα», Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας
3. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

11. Συλλογή Δεδομένων (παρά. 24γ)

43. Υπάρχουν τρεις πηγές εκπαιδευτικών δεδομένων στα οποία έχουν πρόσβαση οι διαμορφωτές πολιτικής. Η **πρώτη** εξ αυτών περιλαμβάνει την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (ΕΣΥΕ), η οποία έχει αποκεντρωμένα τμήματα σε κάθε υπουργείο, συμπεριλαμβανομένου του Υπουργείου Παιδείας. Εκτός των δεδομένων της δεκαετίας, η ΕΣΥΕ διεξάγει και μια ετήσια έρευνα όλων των σχολικών μονάδων στην έναρξη του σχολικού έτους, τα δεδομένα της οποίας διατίθενται στο τέλος του σχολικού έτους. Ωστόσο, τα σχετικά δεδομένα καλύπτουν γενικές στατιστικές (μαθητικός πληθυσμός, διδακτικό προσωπικό, σχολικές μονάδες), όχι απαραίτητα τους πληθυσμούς ειδικής κατηγορίας, οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο των Εκθέσεων της ΕΔΠ (Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Παιδιών).

44. Η **δεύτερη πηγή** στατιστικών δεδομένων προέρχεται από το Κέντρο για την Εκπαιδευτική Έρευνα (ΚΕΚ), ένα ερευνητικό ίδρυμα, η ισχύς του οποίου νομοθετήθηκε το 1995 (Νόμος 2327/1995). Παρά τα ορισμένα αρχικά προβλήματα με την λειτουργία, το ΚΕΕ έχει καταφέρει να διεξάγει σημαντική έρευνα σχετικά με τις σχολικές υποδομές.

45. Η **τρίτη πηγή** των εκπαιδευτικών δεδομένων αποτελείται από έρευνα, η οποία διεξήχθη από διάφορες γραμματείες, διευθύνσεις και ιδρύματα του Υπουργείου Παιδείας, τα πανεπιστημιακά ερευνητικά ιδρύματα, τα εθνικά κέντρα έρευνας και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Μεγάλο μέρος της έρευνας, κυρίως αυτής που αφορά οργανισμούς ειδικής κατηγορίας, έχει χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

46. Τέλος, τα στατιστικά δεδομένα για μαθητές (που είναι ενσωματωμένοι, ακόμη και στο ελάχιστο, στο εκπαιδευτικό σύστημα) που ανήκουν σε ομάδες – στόχο συγκεκριμένων προγραμμάτων, διαχωρισμένοι κατά τάξη για κάθε σχολική μονάδα, συλλέγονται από τους αρμόδιους υπαλλήλους για την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και από το ΙΠΟΔΕ (Ίδρυμα για την Εκπαίδευση Ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό και την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση).

47. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εκπονεί ένα έργο με τίτλο "Χάρτης Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας» με στόχο την συλλογή δεδομένων που έχουν σχέση με την οργάνωση, την λειτουργία και τις δραστηριότητες σε σχέση με τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας για παιδιά. Τα δεδομένα χρησιμοποιούνται για την κατάθεση, την εκτίμηση και την στήριξη πολιτικών και προγραμμάτων που αφορούν την πιο αποτελεσματική εφαρμογή και παρακολούθηση, μεταξύ των άλλων, της παρούσας Σύμβασης. Ειδικότερα, στον τομέα της πρόνοιας, εκτός της προσπάθειας καταγραφής του ακριβούς αριθμού παιδιών με αναπηρίες ανά ηλικία, γίνονται επίσης προσπάθειες να καταγραφούν και να πιστοποιηθούν οι φορείς κοινωνικής περίθαλψης του ιδιωτικού τομέα με μη

12.

Συνεργασία

και συντονισμός με τις ΜΚΟ (παρά. 26)

48. Υπάρχει μια διάταξη για την συνεργασία και συμμετοχή των ΜΚΟ στο Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα Παιδιών. Γι' αυτό τον λόγο ένας σημαντικός στόχος του ΕΠΔΠ (Νόμος 2909/2001, Άρθρο 4, παρ. 1β) είναι η «ανάπτυξη της συνεργασίας με δημόσιες υπηρεσίες, διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι η UNICEF και η UNESCO, και τις ΜΚΟ, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και συντονισμού των δραστηριοτήτων τους». Παράλληλα, ο Νόμος 2909/2001 προβλέπει επίσης την συμμετοχή των εκπροσώπων των ΜΚΟ στο πενταμελές Επιστημονικό Συμβούλιο του ΕΠΔΠ.

49. Τέλος, υπάρχουν διατάξεις για την συμμετοχή σε εκπαιδευτικά ιδρύματα των ΜΚΟ που ασχολούνται με παιδιά με αναπηρίες (Νόμος 2817/2000, Άρθρο 2, παράγραφος 20). Ως εκ τούτου, δύο εκπρόσωποι, ο / η ένας / μια από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Γονέων και Κηδεμόνων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες και ο / η άλλος / η από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, συμμετέχουν στο Τμήμα Ειδικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ως τακτικά μέλη, με δικαίωμα ψήφου. Καθώς το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είναι το βασικό συμβουλευτικό όργανο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η συμμετοχή των ΜΚΟ τους δίνει την ευκαιρία να συμμετάσχουν στην διαμόρφωση σχολικών πολιτικών σχετικά με παιδιά με ειδικές ανάγκες (π.χ. την προσαρμογή σχολικών εγχειριδίων στις ανάγκες παιδιών με αναπηρίες).

50. Διαβούλευση γονέων, κυρίως μέσω του θεσμού των «Σχολών Γονέων» έχει επίσης επιτευχθεί, στο πλαίσιο των Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης της ΕΕ στην εκπαίδευση, στην περίπτωση γονέων οι οποίοι ανήκουν στην Μουσουλμανική μειονότητα και παιδιά Ρομά, καθώς και με τους γονείς παιδιών μεταναστών ², παρόλο που αυτό έχει παραμείνει σε μια πιλοτική και έκτακτη βάση και δεν έχει γενικευτεί ακόμη.

51. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο Δήμος Αθηναίων, καθώς και άλλοι δήμοι της χώρας, έχουν ξεκινήσει μια σειρά μαθημάτων ώστε οι γονείς των μαθητών να μάθουν Ελληνικά (π.χ. το πρόγραμμα «η μητέρα μαθαίνει Ελληνικά»).

52. Η συνεργασία των Υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας τα χώρας με τις ΜΚΟ είναι εκτενής και πολυδιάστατη. Ενδεικτικά, αναφέρουμε μορφές ομαλής συνεργασίας στους τομείς:

1. Τροχαίων ατυχημάτων με την ΜΚΟ «Εθνική Εταιρεία Στήριξης Παιδιών που είναι Θύματα Τροχαίων Ατυχημάτων».
2. Προώθηση δράσεων για την στήριξη γονέων με παιδιά προσχολικής ηλικίας του Εθνικού Κέντρου για την Απευθείας Κοινωνική Αρωγή με την ΜΚΟ «Οικιακό Αστéρι" (Home Star) / Θεσσαλονίκη.
3. Προστασία και κοινωνική αρωγή για παιδιά προσφύγων με τις εξής ΜΚΟ:

² Άννα Φραγκουδάκη και Θάλεια Δραγώνα, Η Εκπαίδευση των Παιδιών Ελλήνων Μουσουλμάνων, Έκθεση Δραστηριοτήτων του Έργου για την Περίοδο Ιούλιος 2002 - Ιούνιος 2004, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ιούνιος 2004.

- Ελληνικό Ίδρυμα Πρόνοιας και Συνεργασίας (Κέντρο Φιλοξενίας, παροχή τροφής και κοινωνικό-οικονομικής στήριξης παιδιών ατόμων που αναζητούν άσυλο στον Ασπρόπυργο, Αττική / ιατροφαρμακευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη, δημιουργική απασχόληση παιδιών σχολικής και προσχολικής ηλικίας, προγράμματα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας),
 - Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες σε συνεργασία με την UNHCR (νομική αρωγή και παροχή αρχικού προσανατολισμού σε παιδιά ατόμων που αναζητούν άσυλο.
 - Ίδρυμα / Πρόγραμμα Κοινωνικής Εργασίας υποδοχής και στήριξης των παιδιών, οι γονείς των οποίων αναζητούν άσυλο με την δημιουργία οργανωμένης και εποπτευόμενης στέγασης με την μορφή των ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων.
 - Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης της Θεσσαλονίκης (βελτίωση των συνθηκών υποδοχής και φιλοξενίας των παιδιών, συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη καθώς και επαγγελματικός προσανατολισμός).
 - Ελληνικό Συμβούλιο για Πρόσφυγες (σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων).
4. Προστασία των κοινωνικά αποκλεισμένων, παραμελημένων και κακοποιημένων παιδιών (τοποθετώντας σε ειδικούς χώρους, κινητές μονάδες σε 24ωρη βάση) με την ΜΚΟ: Το Χαμόγελο του Παιδιού.
 5. Προστασία παιδιών Ρομά των δρόμων σε συνεργασία με την ΜΚΟ «Σώστε τα Παιδιά» (Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών που μεγαλώνουν σε δύσκολες συνθήκες, προώθηση των δικαιωμάτων τους και καταπολέμηση φαινομένων ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού).

53. Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας συνεργάζεται με τις ΜΚΟ στην αναζήτηση προτάσεων για δράσεις οι οποίες θα προωθήσουν την καταπολέμηση της μαθητικής διαρροής και θα αυξήσουν την κοινωνική αντίληψη. Παράλληλα, οι ΜΚΟ λειτουργούν κινητές μονάδες για εμβολιασμούς, υγειονομικές, οφθαλμολογικές και οδοντιατρικές εξετάσεις.

54. Από το 1998, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει καθιερώσει την πιστοποίηση των οργανισμών που παρέχουν κοινωνική περίθαλψη και έχει οργανώσει το «Μητρώο Πιστοποιημένων Οργανισμών». Η πιστοποίηση και η καταχώρηση στο Μητρώο είναι απαιτήσεις αναγκαίες για κάθε είδους δημόσιας χρηματοδότησης. Έως τώρα, 102 πιστοποιημένοι οργανισμοί είναι δραστηριοποιούνται στον τομέα της Μακροχρόνιας περίθαλψης και άλλοι 400 οργανισμοί που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα αναμένουν την πιστοποίησή τους.

55. Το Ινστιτούτο για την Κοινωνική Προστασία και την Πρόνοια, μετά την αλλαγή της μορφής του, αναλαμβάνει την πιστοποίηση των ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής περίθαλψης, με τον έλεγχο της ποιότητάς τους. Για την ανάπτυξη του κοινωνικού εθελοντισμού στο πλαίσιο της προώθησης της συνεργασίας μεταξύ του δημόσιου τομέα και των ΜΚΟ, η οργάνωση «Κοινωνία Εθελοντών» στοχεύει στην στήριξη των ΜΚΟ σε σχέση με την ανάπτυξη τους και στην πιο δραστήρια συμμετοχή του στην αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών, ώστε να αξιοποιήσει την οργανωμένη εθελοντική συνδρομή για την παροχή υπηρεσιών ποιοτικής κοινωνικής περίθαλψης.

και ενημέρωση επαγγελματιών (παρά. 28)

56. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.) είτε μόνο του ή σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες και ινστιτούτα, έχει σχεδιάσει και εφαρμόσει μια σειρά πρωτοβουλιών για την προστασία των δικαιωμάτων παιδιών, εντός του πλαισίου της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στον τομέα της δημόσιας εκπαίδευσης. Μεταξύ των άλλων, με τον Νόμο Αρ. 6/08/02/2001 του Συντονιστικού του Συμβουλίου, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο οργάνωσε μια «Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων». Ο στόχος της Επιτροπής αυτής είναι ο σχεδιασμός και η πρόταση μέτρων για την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ειδικότερα των δικαιωμάτων παιδιών, στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το έργο της Επιτροπής θα υλοποιηθεί στην βάση των εξής αξόνων:

- Εκπαίδευση πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα (εκπαίδευση καθηγητών, ανάπτυξη προγραμμάτων για κάθε επίπεδο, προώθηση των αξιών των δικαιωμάτων στα Αναλυτικά Προγράμματα).
- Εγγύηση της εφαρμογής των παιδικών δικαιωμάτων εντός του εκπαιδευτικού συστήματος (αύξηση της αντίληψης του προσωπικού, ίδρυση μηχανισμών διαβούλευσης, εισαγωγή διαπολιτιστικών – πλουραλιστικών – μη σεξιστικών προτύπων).

57. Οι δράσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου αφορούν τους εξής τρεις τομείς: προγράμματα διδασκόμενης ύλης, εκπαιδευτικό υλικό, εκπαιδευτικά προγράμματα. Ειδικότερα:

58. Σχετικά με προγράμματα διδασκόμενης ύλης και εκπαιδευτικού υλικού.

- Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει τροποποιήσει τα προγράμματα διδασκόμενης ύλης για την Πρωτοβάθμια και την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Εφημερίδα της Κυβέρνησης 303 / 13.3.2003), δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών, με θέματα που προάγουν ένα ειρηνικό, δίκαιο και πολυπολιτισμικό κόσμο.
- Έχει δημιουργήσει για κάθε θέμα ξεχωριστά πακέτα διδασκαλίας και εκπαιδευτικό υλικό που υποστηρίζει τα δικαιώματα παιδιών, μέσω της προώθησης παγκοσμίως αποδεκτών και ανθρωπιστικών αξιών, την προστασία της «διαφορετικότητας» (θρησκευτική, φυλετική, πολιτιστική και ατομική) και μέσω της έμφασης που δίνεται σε εκπαιδευόμενους φοιτητές για το πώς θα γίνουν δημοκρατικοί και ενημερωμένοι πολίτες, ικανοί να προστατέψουν θεσμούς και αξίες.
- Σε κάθε περίπτωση (σε διασκέψεις, φυλλάδια και διδακτικό υλικό) τονίζει τον ρόλο των διεθνών και Ευρωπαϊκών οργανισμών και των ΜΚΟ για την προαγωγή και εγγύηση των δικαιωμάτων των παιδιών και της σημασίας της συνεργασίας των Ελληνικών σχολείων με τα προαναφερθέντα ιδρύματα και συμμετόχους.
- Συμμετέχει ενεργά σε Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία παρουσιάζουν την «διαφορετικότητα» ως μια αξία, προωθώντας και ενδυναμώνοντας την ομαλή και ανεμπόδιστη συνεργασία μεταξύ προσώπων και κοινωνικών ομάδων.
- Μέσω ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, είτε περιλαμβάνονται στην διδασκόμενη ύλη ή όχι (Προγράμματα Εκπαίδευσης της Υγείας, Πρόγραμμα Ενεργού Καταναλωτή, Πρόγραμμα για την προαγωγή του πολυπολιτισμού, κλπ.), τομείς, οι οποίοι κάνουν τους μαθητές να αντιλαμβάνονται το «δικαίωμα να είσαι

διαφορετικός / ή» (από φυσικής, πνευματικής, φυλετικής, θρησκευτικής, κλπ. άποψης).

- Τέτοια θέματα (καταπολέμηση στερεοτύπων, προκατάληψη, κλπ.) εξετάζονται σε όλα τα σχετικά μαθήματα, ιδιαιτέρως στις Κοινωνικές Επιστήμες. Ειδικότερα, σειρές μαθημάτων για την «Κοινωνική και Πολιτική Εκπαίδευση» (1^η και 6^η τάξη της Πρωτοβάθμιας και 3^{ης} τάξης της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευση) και για την «Εισαγωγή στο Δίκαιο και τους Πολιτικούς Θεσμούς» (2^η τάξη Λυκείου) τονίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω κεφαλαίων που προάγουν τις δημοκρατικές, διαπροσωπικές, διαπολιτισμικές και κοινωνικές σχέσεις.

- Συγκεκριμένα, έχει προάγει προγράμματα διδασκόμενης ύλης και εκπαιδευτικό υλικό για άτομα με ειδικές ανάγκες και πρότεινε τρόπους για την ενσωμάτωση των ατόμων αυτών (όπου είναι δυνατόν) σε κανονικές τάξεις της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

- Έχει προτείνει την προαιρετική συμμετοχή σε μαθήματα της Ορθόδοξης Θρησκείας σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας εκπαίδευσης, με σκοπό τον σεβασμό της θρησκευτικής διαφοράς, μια βασική πτυχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πρόταση αυτή έχει εφαρμοσθεί κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

59. Σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα

- Σε συνεργασία με άλλους θεσμούς, όπως είναι τα Περιφερειακά Εκπαιδευτικά Κέντρα (ΠΕΚ), οι Σχολικοί Σύμβουλοι, κλπ., διοργανώνει σειρές μαθημάτων μετεκπαίδευσης σε τομείς όπως η διαχείριση ατομικών διαφορών, η ανάπτυξη πολυπολιτισμικής συνείδησης, ο σεβασμός της διαφορετικότητας, κλπ.

- Στέλνει συχνά συνεργάτες σε Ευρωπαϊκά συνέδρια και δημόσιες συζητήσεις (φόρουμ), σχετικά με την εκπαίδευση για την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Έχει διατυπώσει γραπτές συστάσεις αρκετές φορές κατά τη πορεία της οργάνωση ενός σχολείου και μιας τάξης, καθώς επίσης και σύγχρονες προσεγγίσεις προς την διδασκαλία και την αξιολόγηση μαθητών, με σκοπό την προστασία και την διασφάλιση των ατομικών διαφορών, των πολιτιστικών διαφορών και της ατομικής ταχύτητας μάθησης του κάθε μαθητή.
- Παράλληλα, το Π.Ι., με στόχο την στήριξη των δασκάλων παιδαγωγικά και επιστημονικά, διοργανώνει και υλοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα είτε μόνο του ή σε συνεργασία με άλλα ινστιτούτα. Αρκετά προγράμματα πραγματοποιούνται και σε τοπικό επίπεδο και, όποτε είναι δυνατόν, σε απόμακρες περιοχές και μικρές κοινότητες, ώστε να περιοριστεί η αίσθηση του αποκλεισμού. Αυτός είναι ο λόγος που πολλά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ένα μικρό αριθμό μαθητών συνεχίζουν να λειτουργούν παρά το υψηλό κόστος που αυτό συνεπάγεται.

61. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο διοργανώνει και υλοποιεί και ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία περιλαμβάνουν θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και, συγκεκριμένα τα δικαιώματα των παιδιών για δασκάλους που μόλις προσελήφθηκαν, δασκάλους που υπηρετούν σε μειονοτικά σχολεία, δασκάλους που υπηρετούν σε σχολεία με υψηλό ποσοστό παιδιών Ρομά, δασκάλους που υπηρετούν σε σχολεία με υψηλό ποσοστό

παιδιών επαναπατριζόμενων Ελλήνων, δασκάλους που υπηρετούν σε διαπολιτισμικά σχολεία.

62. Παράλληλα, ορισμένα Πανεπιστήμια, ειδικότερα τα Παιδαγωγικά τους Τμήματα, περιλαμβάνουν μαθήματα στη Διαπολιτισμική εκπαίδευση, τόσο σε πτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο.

63. Ένας αριθμός υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθώς και άλλα ινστιτούτα συνεργάζονται με το Π.Ι. για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιών και άλλα σχετικά θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- Η Ειδική Γραμματεία για την Εκπαίδευση των Απόδημων Ελλήνων και την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση (των οποίων ο επίσημος επιστημονικός, συμβουλευτικός φορέας, το Ινστιτούτο για την Παιδεία Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΙΠΟΔΕ), συμβουλεύει και επιβλέπει την εκπαίδευση των μαθητών με συγκεκριμένες γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες),

- Η Διαπολιτισμική Βιβλιοθήκη (ένα πρόγραμμα, το οποίο επιβλέπει η Ειδική Γραμματεία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, για την εκπαίδευση δασκάλων και μαθητών, αυξάνοντας την αντίληψη των τοπικών κοινωνιών και παράγοντας εκπαιδευτικό υλικό, εν' όψη της ανάπτυξης μιας πλούσιας διαπολιτισμικής βιβλιοθήκης, η οποία θα προάγει τις παγκόσμιες, διαπολιτισμικές αξίες της Ελληνικής κοινωνίας. Έως τώρα, αυτή η διαπολιτισμική βιβλιοθήκη περιλαμβάνει βιβλία και CD-ROM σχετικά με την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης και ξένης γλώσσας καθώς και υλικό για την ιστορία και τον πολιτισμό).

- Το Τμήμα Μελετών για την Πρωτοβάθμια και την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, έχει προάγει και οργανώσει την διδασκαλία διαφόρων γλωσσών στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προάγοντας έτσι την πολυγλωσσία.
- Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα Παιδιών (ΕΠΔΠ – δες την τελική παρατήρηση 14^α άνω).
- Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, το οποίο, μέσω προγραμμάτων κινητικότητας και φιλοξενίας, θέτει τις προϋποθέσεις για την αύξηση της αντίληψης των μαθητών και των δασκάλων πάνω σε θέματα πολιτισμικών και εκπαιδευτικών διαφορών, ως στοιχείο της κοινωνικής συνοχής και της ανάπτυξης δεξιοτήτων.
- Οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Εκπαίδευσης (που απευθύνονται σε παιδιά με ειδικές ανάγκες – δες την τελική παρατήρηση 59(ζ) της παρούσας),
- Οι ειδικές τάξεις για την υποδοχή και την στήριξη σε δημόσια σχολεία, όπου εξειδικευμένοι δάσκαλοι διδάσκουν την Ελληνική γλώσσα σε αλλόγλωσσους μαθητές και προσφέρουν βοήθεια σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, με στόχο την διασφάλιση των ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές που παρακολουθούν Ελληνικά δημόσια σχολεία,
- Η UNICEF, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, συχνά διοργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως είναι το πρόγραμμα «τα παιδιά μαθαίνουν τα δικαιώματά τους» για το σχολικό έτος 2008-2009, τα οποία υλοποιούνται στο επίπεδο σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, κυρίως σε απομακρυσμένες περιοχές καθώς και σε περιοχές με ειδικό ιστορικό και

64. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο συνεργάζεται επίσης και με εθνικά ινστιτούτα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Εθνική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη – το Τμήμα για τα Δικαιώματα Παιδιών ειδικότερα).

65. Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι, εδώ και αρκετά χρόνια, το Υπουργείο Παιδείας, σε συνεργασία με το Π.Ι., έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την στήριξη της εκπαίδευσης ειδικών ομάδων με γλωσσικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες. Σε συνεργασία με Πανεπιστήμια (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας) και με την χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει σχεδιάσει σύγχρονα προγράμματα διδασκόμενης ύλης και εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση παιδιών της Μουσουλμανικής μειονότητας στην Θράκη (Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Αθηνών), για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά (Πρόγραμμα Πανεπιστημίου Θεσσαλίας) και την εκπαίδευση επαναπατριζόμενων Ελλήνων και των παιδιών μεταναστών (Πρόγραμμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών). Περισσότερες λεπτομέρειες θα δοθούν στα σχετικά μέρη της έκθεσης αυτής. Σχετικά προγράμματα προγραμματίζονται να συνεχιστούν στο πλαίσιο του Τέταρτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η γενική εκτίμηση και η επιστημονική επεξεργασία των μεθόδων και των αποτελεσμάτων θα καθορίσουν τις μελλοντικές πολιτικές του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων

προς ομάδες στόχο (π.χ. αξιολόγηση σε συνεργασία με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ) και επιλογή εγχειριδίων για όλες τις σχολικές μονάδες). Παράλληλα, το Πανεπιστήμιο της Κρήτης το οποίο έχει σχεδιάσει προγράμματα για την εκπαίδευση των επαναπατριζόμενων Ελλήνων, και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, και άλλα πανεπιστήμια, έχουν συμπεριλάβει σειρές μαθημάτων για την διδασκαλία μεταναστών μαθητών ή μαθητών με ειδικές ανάγκες στις διδασκόμενες ύλες τους.

66. Μαθητές και δάσκαλοι ως στόχοι πληροφόρησης για τα δικαιώματα παιδιών

Παρόλο που η γενικότητα και τα κοινά χαρακτηριστικά των παιδικών αναγκών τονίζονται από το νηπιαγωγείο έως την 6^η τάξη σε όλα τα σχολικά κείμενα, μια πιο λεπτομερής παρουσίαση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Παιδιών γίνεται στο μάθημα της αγωγής του πολίτη στην 5^η και 6^η τάξη. Αυτό ίσχυε για το περασμένο πρόγραμμα διδασκόμενης ύλης καθώς και για το νέο πρόγραμμα δια-διδασκόμενης ύλης που ψηφίστηκε το 2002 (Δες Εφημερίδα της Κυβέρνησης 303/304/2003). Στο νέο πρόγραμμα δια-διδασκόμενης ύλης, τόσο τα ανθρώπινα όσο και τα παιδικά δικαιώματα καλύπτονται στο κεφάλαιο «άτομο και διεθνής κοινότητα». Πέρα των ασκήσεων και των εργασιών μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας (π.χ. δημιουργία σχετικών αφισών για τα δικαιώματα των παιδιών), το υποχρεωτικό πρόγραμμα για την αγωγή του πολίτη της 5^{ης} και της 6^{ης} τάξης συνοδεύεται και από μια εργασία για τα δικαιώματα των παιδιών, το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο της περιόδου της «Ευέλικτης Ζώνης», η οποία για τα πρωτοβάθμια σχολεία διαρκεί από δύο έως τέσσερις ώρες την εβδομάδα. Η κάλυψη για τα

ανθρώπινα δικαιώματα συνεχίζεται στην τρίτη τάξη του Γυμνασίου στο μάθημα της Αγωγής του Πολίτη, στο ίδιο κεφάλαιο, «το άτομο και η διεθνής κοινότητα». Παράλληλα, το πρόγραμμα της τρίτης τάξης προβλέπει την υλοποίηση εργασιών τάξης (π.χ. την διοργάνωση εκθέσεων) πάνω στο ανθρωπιστικό δίκαιο και την παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών σε καιρούς πολέμου και συγκρούσεων. Το μαθητικό εγχειρίδιο συνοδεύεται και από ένα εγχειρίδιο δασκάλου προς διευκόλυνση της υλοποίησης του μαθήματος. Τέλος, το νέο μάθημα αγωγής του πολίτη του Λυκείου (Δεύτερη Τάξη) περιέχει επίσης τμήματα και κεφάλαια για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Ανθρωπιστικό Δίκαιο.

67. Εκτός των συγκεκριμένων αναφορών σε ανθρώπινα και παιδικά δικαιώματα στα μαθήματα της αγωγής του πολίτη στα κείμενα της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο σεβασμός της διαφορετικότητας (προσωπικότητα, κουλτούρα, πολιτισμός, γλώσσα, φυσική κατάσταση κλπ.) διαχέεται σε όλα τα σχολικά εγχειρίδια όλων των επιπέδων. Παράλληλα, ένας αριθμός μαθημάτων κοινωνικής επιστήμης, μερικά εκ των οποίων είναι υποχρεωτικά (Αγωγή του Πολίτη στην τρίτη τάξη του Λυκείου) και άλλα είναι επιλογής (Ψυχολογία στην πρώτη τάξη του Λυκείου), περιέχουν κεφάλαια πάνω στις συνέπειες και τις κοινωνικές, ψυχολογικές και οικονομικές αιτίες των στερεοτύπων και της προκατάληψης.

68. Δάσκαλοι ως στόχοι ενημέρωσης στην Σύβαση και τις αρχές της.

Πέρα των υλικών του δασκάλου που παράγονται για όλους τους μαθητικούς πληθυσμούς στο πλαίσιο των τακτικών μαθημάτων κοινωνικής επιστήμης και της «Ευέλικτης

Ζώνης», το νέο πρόγραμμα ενδο-υπηρεσιακής εκπαίδευσης (2004-2005) για νέους δασκάλους περιέχει επίσης διαλέξεις, σεμινάρια και εργαστήρια για την ανάγκη των δασκάλων να ευαισθητοποιηθούν πάνω στην διαχείριση της διαφορετικότητας των μαθητικών πληθυσμών, από άποψης κουλτούρας και μαθησιακών ικανοτήτων. Παράλληλα, υλικά δασκάλων και ενδο-υπηρεσιακά εκπαιδευτικά προγράμματα, με την χρηματοδότηση του Τρίτου Κοινοτικού Προγράμματος Στήριξης της ΕΕ (2002-2004), έχουν ετοιμαστεί και οργανωθεί για δασκάλους της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι διδάσκουν σε σχολεία όπου είναι συγκεντρωμένα παιδιά από διάφορα εθνικά, θρησκευτικά και πολιτισμικά υπόβαθρα: μέλη της Μουσουλμανικής μειονότητας, Ρομά και κοινότητες μεταναστών.

14.

Πρόγραμμα

Ενδο-υπηρεσιακής εκπαίδευσης για δασκάλους που υπηρετούν σε μειονοτικά σχολεία (παρά. 28)

69. Προγράμματα ενδο-υπηρεσιακής εκπαίδευσης σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν (2003-2006) από τους Σχολικούς Συμβούλους, σε συνεργασία με τον Περιφερειακό Διευθυντή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τον Συντονιστή Μειονοτικών Σχολείων, τους Υπαλλήλους Εκπαίδευσης που είναι αρμόδιοι για τα μειονοτικά σχολεία (Προϊστάμενοι και Σχολικοί Σύμβουλοι) με Ευθύνη του Προϊσταμένου της Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Τα προγράμματα αυτά σχεδιάστηκαν και για τους δασκάλους της διδασκόμενης ύλης της Ελληνικής γλώσσας όσο και της Τουρκικής γλώσσας.

70. Η εκπαίδευση των δασκάλων της διδασκόμενης ύλης της Ελληνικής γλώσσας αναφέρονταν στην διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και την διδασκαλία ειδικών θεμάτων σε μαθητές οι οποίοι δεν ομιλούν την Ελληνική.

71. Η εκπαίδευση των δασκάλων της διδασκόμενης ύλης της Τουρκικής γλώσσας αναφέρονταν στην διδασκαλία της Τουρκικής και την διδασκαλία ειδικών θεμάτων, όπως είναι τα μαθηματικά και οι επιστήμες. Κατά την διάρκεια της ίδιας περιόδου, εκτός από τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιήθηκαν από τους Σχολικούς Συμβούλους, υλοποιήθηκαν επίσης και εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με την Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία από την έναρξη έως το τέλος του κάθε σχολικού έτους με εργαστήρια τεχνογνωσίας και δειγματοληπτικής διδασκαλίας για τα μαθήματα της διδασκόμενης ύλης της Τουρκικής γλώσσας.

72. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων ήταν ιδιαιτέρως σημαντική και αποτελεσματική:

1. Κάλυψαν όλους τους δασκάλους που εργάζονται σε μειονοτικά σχολεία (δασκάλους διδασκόμενης ύλης στην Τουρκική γλώσσα και την Ελληνική γλώσσα).
2. Το αντικείμενο τους ήταν η σύγχρονη και συμβατή με το νέο διδακτικό υλικό προσέγγιση στην διδασκαλία, όπως είναι η προσέγγιση της δια-διδασκόμενης ύλης, ο Προγραμματισμός Έργου, η εκμάθηση Ελληνικών σε μαθητές που δεν είναι Ελληνόφωνοι και μαθήματα της διδασκόμενης ύλης για την Τουρκική γλώσσα.
3. Σύμφωνα με την ανάλυση των απαντήσεων που έδωσαν οι δάσκαλοι σε ένα ερωτηματολόγιο

αξιολόγησης, το οποίο τους διανεμήθηκε, η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών τους αναγκών καλύφθηκε σε ένα σημαντικό βαθμό.

73. Την ίδια στιγμή, τα προγράμματα ενδο-υπηρεσιακής εκπαίδευσης 1997-2000, 2002-2004 και 2005-2007 σχεδιάστηκαν από το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμάνων Παιδιών για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, όπου το κυρίως θέμα τους ήταν η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων όπως είναι η ιστορία, η λογοτεχνία, τα μαθηματικά και η επιστήμη σε μαθητές που προέρχονταν από διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα. Η συμμετοχή σε αυτά τα προγράμματα ήταν εκούσια. Δεν υπήρξε μαζική συμμετοχή δασκάλων (δες Εκπαίδευση Παιδιών Μουσουλμάνων: Έκθεση Δραστηριοτήτων, σελίδες 35-42).

74. Οι δυσκολίες σχετικά με την εφαρμογή των εκούσιων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σύμφωνα με τους αξιωματούχους που είναι υπεύθυνοι για την «Εκπαίδευση Παιδιών Μουσουλμάνων» οφείλονται σε προβλήματα μετακίνησης και στην αυξημένη αντίσταση αποδοχής νέων προσεγγίσεων στην διδασκαλία, κυρίως από τους παλαιότερους δασκάλους. Αντανακλούν μια πιο γενική πραγματικότητα, η οποία παρατηρείται σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα και αναφέρεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέες προσεγγίσεις και αλλαγές στην εκπαίδευση. Ένα θέμα που παρουσιάζεται και στην δημόσια εκπαίδευση σε σχέση με καινοτομίες και αλλαγές (Ευέλικτη Ζώνη, νέα Εγχειρίδια Διδασκαλίας).

75. Οι δυσκολίες και η αντίσταση, καθώς και η γενική στάση των δασκάλων που εργάζονται σε μειονοτικά σχολεία προς τις αλλαγές και τις καινοτομίες δεν παρουσιάζουν καμία συγκεκριμένη διαφορά σε σχέση με τους δασκάλους των δημόσιων σχολείων.

15. Ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση για δασκάλους σε σχολεία με μεγάλες συγκεντρώσεις παιδιών ΡΟΜΑ (παρά. 28)

76. Στο πλαίσιο του 2^{ου} Προγράμματος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2002-2004), το οποί ήταν υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ένα σύνολο 2.746 δασκάλων (176 στην Προσχολική, 1.754 στην Πρωτοβάθμια και 816 στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση) έλαβαν ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση σε θέματα όπως είναι η διαπολιτισμική εκπαίδευση, ο αναλφαβητισμός, η χαμηλή ακαδημαϊκή επίδοση, η διγλωσσία, η σχολική αποτυχία και η ιστορία και ο πολιτισμός των Ρομά. Στο πλαίσιο του ίδιου προγράμματος, 160 σχολικοί σύμβουλοι και 568 διευθυντές σχολείων συμμετείχαν επίσης στη σχετική ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση. Ενδοσχολικά σεμινάρια για τις «εσωτερικές εκπαιδευτικές πολιτικές σχετικά με την ενσωμάτωση και την παιδαγωγική στήριξη παιδιών με υπόβαθρο Ρομά» διεξήχθησαν σε 31 σχολεία στις περιοχές όπου συγκεντρώνονται παιδιά Ρομά. Τέλος, η ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση συμπληρώνεται από μια ιστοσελίδα (www.uoi.gr/roma/), η οποία περιέχει τα υλικά που παράγονται από το πρόγραμμα, αποτελέσματα σχετικών μελετών και την διοργάνωση δύο επιστημονικών διασκέψεων κατά την περίοδο Μάιος 2003-Ιούνιος 2004.

16. Εκπαίδευση Δασκάλων για Δασκάλους σε διαπολιτισμικά σχολεία και σχολεία με μεγάλες συγκεντρώσεις αλλοδαπών και Ελλήνων επαναπατριζόμενων παιδιών (παρά. 28)

77. Ορισμένα είδη ενδο-υπηρεσιακής εκπαίδευσης οργανώθηκαν από το Πρόγραμμα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης της ΕΕ, υπό την αιγίδα Κέντρου του Πανεπιστημίου Αθηνών για την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση κατά τις περιόδους 1997-2002 (2^ο) και 2002-2004 (3^ο). Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται σεμινάρια εκπαίδευσης δασκάλων, η έκδοση εγχειριδίων δασκάλων, και η οργάνωση μιας ιστοσελίδας (www.keda.gr). Πάνω από 263 σεμινάρια εκπαίδευσης δασκάλων διοργανώθηκαν για δασκάλους, σε τάξεις υποδοχής, σε προπαρασκευαστικά μαθήματα και σε τάξεις γλωσσικής στήριξης, από το επίπεδο του νηπιαγωγείου έως το Γυμνάσιο. Οι δικαιούχοι των σεμιναρίων αυτών ήταν 7.880 δάσκαλοι και 774 σχολικοί σύμβουλοι και διευθυντές 1.068 σχολείων από μεγάλες Ελληνικές πόλεις. Παράλληλα με τα σεμινάρια, το πρόγραμμα δημοσίευσε και ορισμένους οδηγούς διδασκαλίας και εγχειρίδια πάνω στα «θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», «το διαπολιτισμικό νηπιαγωγείο: θεωρία και πρακτική», «η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας», «προβλήματα που αντιμετωπίζουν μαθητές που μιλούν την Ρωσική και την Αλβανική στην εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας», «η αλλαγή στάσεων σχετικά με τους πολιτισμικά άλλους», και πολλοί άλλοι οδηγοί για την χρήση του έργου και την εμπειρική / επικοινωνιακή μέθοδο στην εκμάθηση ιδέας (π.χ. η λαϊκή αγορά, το ελαιόδεντρο, η οικογένεια, η θάλασσα, η τεχνολογία, τα δόντια μας, ελεύθερος χρόνος, κλπ.). Παρεμπιπτόντως, η έκδοση «το διαπολιτισμικό

νηπιαγωγείο» περιέχει κείμενα πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα. Τέλος, πολλά από τα άνω υλικά, καθώς και μελέτες πάνω στην διαπολιτισμική εκπαίδευση, βρίσκονται επίσης και στην ιστοσελίδα του προγράμματος (www.keda.gr).

78. Εκτός των μαθημάτων ενδο-υπηρεσιακής εκπαίδευσης, η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι ενσωματωμένη και στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση μελλοντικών δασκάλων, κυρίως στα παιδαγωγικά τμήματα για την προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση³.

17. Γονείς ως στόχοι πληροφόρησης (παρά. 28).

79. Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2002-2004), έχουν δημιουργήσει ορισμένες υποδομές οι οποίες διευκολύνουν την διαβούλευση με τους γονείς της Μουσουλμανικής μειονότητας, τα παιδιά επαναπατριζόμενων και αλλοδαπών μεταναστών. Επίσης, έχουν παράγει υλικά τα οποία ενημερώνουν τους γονείς αυτούς για τα εκπαιδευτικά και άλλα δικαιώματα τους. Ειδικότερα:

(1) Το 'πρόγραμμα για την Μουσουλμανική μειονότητα' έχει οργανώσει «Κέντρα για την Στήριξη του Προγράμματος για την Μουσουλμανική Εκπαίδευση», ένα στην Κομοτηνή και το άλλο στην Ξάνθη, περιοχές με μεγάλες συγκεντρώσεις Μουσουλμάνων. Η σύνθεση των κέντρων αυτών περιέλαβε και 5 Τουρκόφωνα μέλη, τα οποία μπορούν να επικοινωνούν με τους γονείς των παιδιών στην Τουρκική γλώσσα. Στο πλαίσιο των κέντρων αυτών, οι γονείς πληροφορήθηκαν σχετικά με τα έργα και τα

³ Αθαν Γλότοβος, «Η Εκπαίδευση Παιδιών Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελλάδα, Έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Παιδείας & Πολιτισμού, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ, Βρυξέλλες, 2004.

μαθήματα που διδάχτηκαν στους μαθητές, και επίσης συμβουλευθήκαν για την προώθηση της πνευματικής υγείας των παιδιών τους στα σχολεία.

(2) Στο πλαίσιο του προγράμματος της ΕΕ για τα παιδιά Ρομά, 56 «Κέντρα για την Παιδαγωγική Στήριξη της Σχολικής Ενσωμάτωσης» των Παιδιών Ρομά έχουν οργανωθεί έως τον Ιούνιο 2004 σε δήμους με μεγάλες συγκεντρώσεις πληθυσμού Ρομά. Εκτός των μαθητών και των δασκάλων, και οι γονείς έχουν πρόσβαση στα κέντρα αυτά. Το πρόγραμμα των Ρομά έχει χρησιμοποιήσει και τον θεσμό των «Σχολείων Γονέων» για να ευαισθητοποιήσει τους γονείς πάνω στον κοινωνικό αποκλεισμό, την αγωγή υγείας, την ανάπτυξη και εκπαίδευση παιδιών. 1.316 γονείς από 16 πόλεις από όλη την Ελλάδα συμμετείχαν στα προγράμματα αυτά (Δες την γραπτή έκθεση του Π. Παπακωνσταντίνου Μάιος 2005).

(3) Το **Πρόγραμμα ΕΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών για παιδιά αλλοδαπών εργατών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων**, αναφέρει 37 συναντήσεις με γονείς και 654 συμμετέχοντες γονείς (περίοδος 2002-2004), ένα αριθμό συγκριτικά μικρό σε σχέση με το μέγεθος του πληθυσμού των μεταναστών.⁴ Παράλληλα, γίνεται αναφορά σε δύο άλλα προγράμματα: στο πρώτο εξ αυτών, «συνδέοντας το σχολείο με την οικογένεια», η σχολική συμμετοχή αυξήθηκε από 27 σχολεία κατά το 2^ο Πρόγραμμα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης της ΕΕ (1997-2000) σε 190 σχολεία κατά το 3^ο Πρόγραμμα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης της ΕΕ (2002-2004) και στο δεύτερο, «ψυχο-κοινωνική στήριξη» η σχολική συμμετοχή αυξήθηκε από 17 σε 257 σχολεία στις δύο αντίστοιχες περιόδους. Τέλος, το πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Αθηνών εξέδωσε

⁴ Η χαμηλή συμμετοχή, χωρίς αμφιβολία οφείλεται στα γλωσσικά προβλήματα και τις προτεραιότητες απασχόλησης των αλλοδαπών γονέων – προβλήματα χαρακτηριστικά των πρώιμων σταδίων μετανάστευσης.

και ένα οδηγό για γονείς («Το Σχολείο στην Καρδιά της Κοινωνίας» σε τρεις γλώσσες (Ελληνικά, Αλβανικά και Ρώσικα). Ο οδηγός περιέχει πρακτικές πληροφορίες σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας και τις υπηρεσίες που χορηγούνται σε μετανάστες και επαναπατριζόμενους Έλληνες, αλλά επίσης περιέχει αποσπάσματα από τις Συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ΕΔΠ, καθώς και πληροφορίες (διεύθυνση και αριθμούς τηλεφώνου) των τοπικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

18. Μεταφρασμένες εκδόσεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (παρά. 28)

80. Εκτός των προαναφερθέντων μεταφράσεων για τους Αλβανόφωνους και Ρωσόφωνους μετανάστες γονείς, στο πλαίσιο του 2^{ου} Προγράμματος Πλαισίου της ΕΕ, το γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη έχει επίσης μεταφράσει το φυλλάδιο με τις γενικές πληροφορίες το οποίο επίσης παραπέμπει στο Τμήμα των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και το έντυπο καταγγελίας, σε οχτώ γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Αλβανικά, Τουρκικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Ρουμάνικα, και Σερβοκροάτικα). Στο πλαίσιο της «Ευέλικτης Ζώνης», θα διανεμηθεί η έκδοση της UNICEF «Σύμβαση για τα Δικαιώματα Παιδιών», η οποία περιγράφει με λεπτομέρειες τις διατάξεις της ΕΔΠ με ένα τρόπο που είναι φιλικός προς τα παιδιά και σε κατανοητή γλώσσα, καθώς επίσης και τις δράσεις της UNICEF για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, θα διανεμηθεί.

19. Επαγγελματίες Υγείας και πρόνοιας (παρά. 28)

81. Ανάμεσα στις δράσεις τις οποίες έχει υλοποιήσει το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας,

την επαγγελματική κατάρτιση για την περίθαλψη παιδιών καθώς και την ενημέρωση του πληθυσμού και των ευαίσθητων ομάδων μπορούμε να ενσωματώσουμε και τα εξής:

1. Εντός του πλαισίου του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υγεία – Πρόνοια» 2000 – 2006, πάνω από σαράντα (40) προγράμματα που καλύπτουν περίπου 700 επαγγέλματα υγείας υλοποιήθηκαν, όπως είναι η περίθαλψη νεογνών και νηπίων, οι τεχνικές έγκαιρης παρέμβασης για οικογένειες και παιδιά, η αποκατάσταση στην αναπτυξιακή παιδιατρική, η οικογενειακή βία και κακοποίηση, η εκπαίδευση κοινωνικών λειτουργών πάνω σε θέματα για την θετή περίθαλψη και την υιοθεσία, την λαθρεμπορία, την συμβουλευτική και πολλά άλλα.
2. Επίσης, εντός του πλαισίου του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τίτλο «Υγεία – Πρόνοια» 2000-2006 υλοποιήθηκαν διάφορα προγράμματα για την κατάρτιση και την αύξηση της αντίληψης πάνω σε θέματα που έχουν σχέση με την βία, όπως είναι η οικογενειακή κακοποίηση, η ψυχοκοινωνική στήριξη παιδιών που είναι θύματα βίας, τεχνικές παρέμβασης, στήριξη θυμάτων και πολλά ακόμη. Στα προαναφερθέντα προγράμματα συμμετείχαν πάνω από 200 επαγγελματίες υγείας από ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών πεδίων. Εντός του πλαισίου του Προγράμματος, αναπτύχθηκαν ειδικότερα οι εξής θεματικές ενότητες: «Κακοποίηση γυναικών, κακοποίηση παιδιών, κακοποίηση ηλικιωμένων» «Παρέμβαση σε κρίση, στήριξη θυμάτων» «Οικογενειακό Δίκαιο».
3. «Προώθηση της υγείας και της μέλλουσας ποιότητας ζωής: Αγωγή υγείας και κατάρτιση υγείας για τον

έλεγχο και την πρόληψη της παιδικής κακοποίησης και αμέλειας», πρόγραμμα το οποίο στοχεύει στην παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης σε Επαγγελματίες, καθώς επίσης και να οργανώσει δράσεις Προαγωγής της Υγείας για άνεργους πολίτες που ανήκουν σε κοινωνικές ομάδες που είναι ευάλωτες στον κοινωνικό αποκλεισμό.

11. Ορισμός του Παιδιού

1. Ενηλικίωση με ειδική αναφορά στο ποινικό δίκαιο (παρά. 30(α))

82. Δες στην συνέχεια, στο κεφάλαιο VIII, 7 (δίκαιο ανηλίκων).

2. Κατώτερη ηλικία στρατολογίας στις ένοπλες δυνάμεις (παρά. 32)

83. Σύμφωνα με το Ελληνικό Αστικό (άρθ. 127) και Ποινικό (άρθ. 121) Δίκαιο, από την ισχύ του Νόμου 1329/1983, η ενηλικίωση πραγματοποιείται στα δέκα οχτώ έτη. Παράλληλα, βάσει της δήλωσης που έκανε η Ελλάδα σύμφωνα με το Άρθρο 3(2) του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στην Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού για την συμμετοχή παιδιών σε ένοπλο αγώνα, «η κατώτερη ηλικία στην οποία επιτρέπεται η εθελοντική κατάταξη στις Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις από το εθνικό δίκαιο, είναι 18 ετών. Σε καμία περίπτωση ωστόσο, δεν μπορεί αυτή η εθελούσια κατάταξη να επιβληθεί στο πρόσωπο, δεδομένης της ενηλικίωσης του και της ικανότητας του να συνάπτει δικαστικές πράξεις ως αποτέλεσμα της δήλωσης της βούλησης του». Το Ελληνικό αστικό δίκαιο δεν έχει τροποποιηθεί σχετικά με την ηλικία της ενηλικίωσης από το 1983 (Νόμος 1329/1983).

84. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1(1) του Νόμου 3421/2005, η κλήση προς κατάταξη στον Στρατό είτε σε καιρό ειρήνης, επιστράτευσης ή εμπόλεμης κατάστασης, είναι νόμιμη μόνο μετά την 1^η Ιανουαρίου του έτους κατά το οποίο ο πολίτης έχει γίνει 19 ετών.
85. Θέματα σχετικά με τις προϋποθέσεις για στρατιωτική θητεία σε εθελοντική βάση ρυθμίζονται από το Άρθρο 29 του Νόμου 3421/2005. Ειδικότερα: Όσοι επιθυμούν να ενταχθούν στις Ένοπλες Δυνάμεις για να κάνουν την στρατιωτική τους θητεία πριν κληθούν, δύνανται να καταταχθούν μόνο εάν έχουν κλείσει τα 18, δηλαδή, όταν έχουν ενηλικιωθεί, όπως προβλέπεται από τον Αστικό Κώδικα.
86. Η ενηλικίωση είναι επίσης μια προϋπόθεση για εθελοντική στρατολογία. Η εθελοντική στρατολόγηση των Ελλήνων πολιτών ή ατόμων με Ελληνική καταγωγή επιτρέπεται σε γενική επιστράτευση ή εν καιρώ πολέμου.

III. Γενικές Αρχές

1. Τα καλύτερα συμφέροντα του παιδιού (παρά. 32)

87. Όπως αναφέρεται αναλυτικά στην 1^η Εθνική Έκθεση μας, η προστασία των καλύτερων συμφερόντων του παιδιού αποτελεί μια αρχή ύψιστης σημασίας. Το Άρθρο 1511 του Αστικού Κώδικα, ειδικότερα, ορίζει την προστασία των καλύτερων συμφερόντων του παιδιού ως την βασική αρχή στην οποία θα πρέπει να βασισθεί οποιαδήποτε απόφαση έχει σχέση με τα

παιδιά, είτε λαμβάνεται από γονείς ή από δικαστήρια. Η θεώρηση των καλύτερων συμφερόντων του παιδιού κατά την δικαστική έρευνα θεμάτων που έχουν σχέση με αυτά, όπως ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 1511 του Αστικού Κώδικα, αποτελεί καθιερωμένη νομολογία για μεγάλο διάστημα, όπως επιβεβαιώνεται από τις πρόσφατες αποφάσεις 564/2008, του Εφετείου Θεσσαλίας, 17116/2008 του Πρωτοδικείου Θεσσαλίας και 2130/2007 του Αρείου Πάγου.

2. Μη – διάκριση (παρά. 34)

88. Το Ελληνικό αστικό δίκαιο δεν κάνει καμία διάκριση σε βάρος των ανηλίκων (άρθρο 4 του Αστικού Κώδικα).
89. Το 2004, δύο οδηγίες της ΕΕ κατά των διακρίσεων (2000/43/ΕΕ της 29 Ιουνίου 2000, και 2000/78/ΕΕ της 27 Νοεμβρίου 2000) ενσωματώθηκαν στην νομική μας τάξη σχετικά με, αντίστοιχα, την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ προσώπων, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής προέλευσης και την καθιέρωση ενός γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην εργασία και την απασχόληση. Ο σχετικός Νόμος Αρ. 3304/2004 στοχεύει στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής προέλευσης, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικής προτίμησης σε μια μεγάλη ποικιλία τομέων. Ο νέος νόμος ρυθμίζει τις σχέσεις στον δημόσιο και τον ιδιωτικό χώρο, οι οποίες επηρεάζουν (α) την πρόσβαση στην εργασία, (β) την πρόσβαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, την κατάρτιση, την

επανεκπαίδευση, (γ) τις συνθήκες εργασίας και απασχόλησης, (δ) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και θεραπείας (ε) την παιδεία και την (ζ) πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που διανέμονται στο κοινό. Ο νόμος αναθέτει επίσης την προαγωγή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη στην περίπτωση παραβιάσεων από δημόσιες υπηρεσίες, στην νέα Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην περίπτωση παραβιάσεων από νομικά ή φυσικά πρόσωπα πέρα αυτών που ανήκουν στην δικαιοδοσία του Συνηγόρου του Πολίτη και στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας στην περίπτωση παραβιάσεων πέρα των όσων ανήκουν στην δικαιοδοσία του Συνηγόρου του Πολίτη. Τέλος, ο νόμος προβλέπει την ίδρυση της Επιτροπής για την Ίση Μεταχείριση στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και ένα αντίστοιχο Τμήμα για να εξετάζει ισχυρισμούς παραβίασης και να παρέχει επιμελητειακή και επιστημονική στήριξη στην Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης.

90. Αυτό το νέο νομικό πλαίσιο θα δώσει μια νέα ώθηση στην συνεχιζόμενη προσπάθεια της Ελλάδας να διασφαλίσει αυστηρή συμμόρφωση με την αρχή της μη – διάκρισης, σύμφωνα με τις συνταγματικές της διατάξεις και διεθνείς υποχρεώσεις.
91. Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας πραγματοποίησε μια σειρά ενεργειών για να ενημερώσει τους πάντες σχετικά με την ύπαρξη της νέας νομοθεσίας κατά των διακρίσεων. Ειδικότερα,

εντός του πλαισίου του Κοινοτικού Προγράμματος κατά των διακρίσεων 2000-2006, το Υπουργείο διοργάνωσε ημερίδες και ενημερωτικές εκστρατείες κι εξέδωσε σχετικά φυλλάδια με στόχο την αύξηση της αντίληψης και της ενημέρωσης τόσο του γενικού κοινού όσο και των φορέων που ασχολούνται με θέματα διακρίσεων στους τομείς της εργασίας και της απασχόλησης (δημόσιες υπηρεσίες, κοινωνικοί εταίροι, κλπ). Ειδικότερα:

(α) Στις 16 και 17 Απριλίου 2007, η εναρκτήρια διάσκεψη του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007) πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, με την συμμετοχή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας και του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και των εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων (Γ.Σ.Ε.Ε. – Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας, Σ.Ε.Β. – Σύλλογος Ελλήνων Βιομηχάνων, κλπ), των υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

92. Επίσης, εντός του πλαισίου της ονομασίας, από την Ε.Ε., του έτους 2007 ως Ευρωπαϊκό Έτος των Ίσων Ευκαιριών για Όλους, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας ορίστηκε Εκτελεστικός Φορέας, αρμόδιος για την διεξαγωγή μιας σειράς δράσεων στην χώρα μας οι οποίες έχουν σχέση με την προαναφερθείσα πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εντός του πλαισίου των προαναφερθέντων, η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας του Υπουργείου Εργασίας προέβη στον προγραμματισμό των προαναφερθέντων δράσεων οι οποίες διεξήχθησαν από μη κυβερνητικούς οργανισμούς, δημόσιους φορείς και Υπηρεσίες της

Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι δράσεις αυτές συμπεριλάμβαναν συνέδρια, σεμινάρια, τηλεοπτικά σποτ, έκδοση και διανομή φυλλαδίων, σύνταξη μελετών σε τοπικά, περιφερειακά και / ή εθνικά επίπεδα. Όλες οι προαναφερθείσες δράσεις συγχρηματοδοτήθηκαν από την Ε.Ε. και ολοκληρώθηκαν μέχρι τις 31/12/2007.

93. Έχουν ληφθεί μέτρα για τον γενικό μαθητικό πληθυσμό, για τον μαθητικό πληθυσμό με ειδικές ανάγκες (Δες επίσης το κεφάλαιο VI, 3), καθώς και για παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας, των παιδιών Ελλήνων Ρομά και των παιδιών αλλοδαπών μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων, για να βελτιωθούν οι πιθανότητες τους για πρόσβαση, ενσωμάτωση και πρόοδο στο σχολικό σύστημα. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν νομοθετικές αλλαγές, καθώς επίσης και εντατικοποίηση των ειδικών μαθημάτων για τις πιο αδύναμες ομάδες. Ο όλο και αυξανόμενος πολυπολιτισμικός χαρακτήρας της Ελληνικής κοινωνίας απαιτεί μια συντονισμένη προσπάθεια όλων των αρμοδίων φορέων να προωθήσουν την κοινωνική ενσωμάτωση όλων των προσώπων που ζουν στην εξοχή, ανεξαρτήτως της προέλευσης, της θρησκευτικής ή της συγκεκριμένης πολιτιστικής ταυτότητας, μέσα στην Ελληνική κοινωνία. Η ενεργή ενσωμάτωση μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μια απαιτούμενη προϋπόθεση για μελλοντική κοινωνική ενσωμάτωση. Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τα προαναφερθέντα σημεία, η διάδοση της δια-πολιτιστικής εκπαίδευσης σε όλες τις σχολικές μονάδες θεωρείται αναγκαία.

3. Μέτρα για τον γενικό μαθητικό πληθυσμό (παρά.**34)**

94. Πρώτα, η μείωση του αριθμού των μαθημάτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία εξετάζονται οι υποψήφιοι ανώτατης εκπαίδευσης για εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση, από 9 έως 6, υπολογίζεται ότι θα μειώσει την οικονομική πίεση σε γονείς και παιδιά για παράλληλη εκπαίδευση και ενδεχομένως θα αυξήσει την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση. Ωστόσο, η αύξηση του μέσου βαθμού για είσοδο στην ανώτατη εκπαίδευση (σε τουλάχιστον 10 σε μια βαθμολογική κλίμακα με άριστα το 20), ενώ μπορεί να αυξήσει την ποιότητα των μαθητών οι οποίοι εισάγονται σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, μπορεί επίσης να αποκλείσει ορισμένους μαθητές από μειονεκτικά υπόβαθρα, οι οποίοι θα μπορούσαν να είχαν εισαχθεί διαφορετικά σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, κυρίως στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ).
95. Ενθαρρυντικές είναι οι στατιστικές σχετικά με την συμμετοχή Ελλήνων Μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου σε μαθήματα **ειδικής εκπαίδευσης για αδύναμους μαθητές**, τα οποία διοργανώνονται από το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα (σε αντίθεση με το παράλληλο ιδιωτικό σύστημα) κατά την διάρκεια των σχολικών ετών 2000/01-2004/05 (δες **Πίνακα 12**). Δείχνουν σημαντικές αυξήσεις της σχολικής και μαθητικής συμμετοχής σε μαθήματα ειδικής εκπαίδευσης για αδύνατους μαθητές που διοργανώνονται από το κράτος. Οι στατιστικές εγγραφής στην ειδική εκπαίδευση για αδύναμους μαθητές σε Λύκεια (Πίνακας 13) δείχνουν μια

γενική αύξηση κατά την περίοδο 1998/99 – 2004/5, τόσο από άποψης αριθμού σχολείων όσο και αριθμού μαθητών, με την εξαίρεση του περασμένου σχολικού έτους όπου παρουσιάζεται μια πτώση. Παράλληλα (δες πίνακα υποσημείωση, Πίνακας 13), παρατηρήθηκε μια πτώση στην συμμετοχή των μαθητών, από την πρώτη στην τρίτη τάξη του Λυκείου, καθώς πλησιάζουν οι εισαγωγικές εξετάσεις στο πανεπιστήμιο (διεξάγονται στο τέλος της 3^{ης} τάξης), λόγω της εγγραφής όλο και περισσότερων μαθητών στο παράλληλο σύστημα ιδιωτικής εκπαίδευσης για να βελτιωθούν οι πιθανότητες τους σε επιτυχία.

96. Η βελτίωση της υποδομής, η διακοπή της διπλής βάρδιας στα σχολεία (πρωί και απόγευμα εκ περιτροπής) και ειδικότερα η γενική εφαρμογή του «πρωινού»/«ολοήμερου σχολείου» υπολογίζεται ότι θα βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης, και θα ανταποκριθεί επίσης στις ανάγκες των εργαζόμενων γονέων (Πίνακας 14). Ένα πολύ υψηλό ποσοστό (94%) των σχολικών μονάδων είναι τώρα πρωινά σχολεία, κυρίως τα Νηπιαγωγεία και τα Πρωτοβάθμια Σχολεία τα οποία ευθύνονται για τις πιο ευαίσθητες ηλικίες. Τα ποσοστά μειώνονται στα δευτεροβάθμια σχολεία, όπου τα απογευματινά και νυκτερινά προγράμματα αυξάνουν σε συχνότητα λόγω της εργασίας ορισμένων εκ των μαθητών αυτών. Περιφερειακά, οι μέσες τιμές των «μόνο πρωινά / ολοήμερα» σχολεία για 11 έως 13 περιοχές είναι πάνω από τον εθνικό μέσο (93.5%) και σε δύο εκ των περιοχών, «Κεντρική Μακεδονία» και «Αττική – Πειραιά», όπου περιλαμβάνονται τα δύο

μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Ελλάδας, η μέση τιμή είναι κάτω της εθνικής μέσης (86.7% και 89.4% αντίστοιχα).

4. Μέτρα για Σχολεία και Μαθητές της Μουσουλμανικής Μειονότητας

97. Τα μέτρα τα οποία στόχευσαν στην Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης κατά την διάρκεια της περιόδου 2001 – 2004 περιελάμβαναν την ενίσχυση της σχολικής υποδομής και της συνέχισης / εντατικοποίησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα μειονοτικά σχολεία με χρηματοδότηση της ΕΕ. Σχετικά με τα μέτρα υποδομής, το κράτος έχει λάβει σημαντικά μέτρα για (1) συντήρηση και επιδιόρθωση των κτηρίων των μειονοτικών σχολείων (ξοδεύτηκαν 8 εκατομμύρια ευρώ τα τελευταία δύο χρόνια), (2) αντικατάσταση των παλιών σχολείων της μειονότητας και των δημόσιων σχολείων όπου εγγράφονται αποκλειστικά ή κυρίως παιδιά Μουσουλμάνων με προκατασκευασμένες δομές, (3) κτήριο ενός σύγχρονου Μειονοτικού Γυμνασίου / Λυκείου στην Κομοτηνή, Θράκη (το σχολείο λειτουργεί), (4) ο εφοδιασμός των σχολείων με φωτοτυπικά μηχανήματα και Η/Υ με πρόσβαση στο διαδίκτυο στο πλαίσιο του προγράμματος της Ε.Ε. «Κοινωνία της Πληροφορικής» (σχεδόν όλα τα μειονοτικά σχολεία έχουν Η/Υ), (5) νομοθεσία των χορηγιών σε μειονοτικά σχολεία για τις λειτουργικές τους ανάγκες και την μεταφορά των παιδιών μειονοτικών σχολείων (Ν.3194/2003), (6) καθιέρωση δημόσιων ελληνόφωνων νηπιαγωγείων σε προαιρετική βάση εάν ζητηθεί από τους μειονοτικούς γονείς, ώστε να

αντισταθμιστούν οι γλωσσικές ανεπάρκειες και να αυξηθούν οι πιθανότητες τους για ίση συμμετοχή στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Δες επίσης κεφάλαιο VII, 2).

98. Σχετικά με την πρόσβαση **στην Ανώτατη Εκπαίδευση**, στην βάση του μέτρου θετικής δράσης (N.2341/1995) το οποίο προβλέπει μια εγγραφή της τάξης του 0.5%, μαθητών της Μουσουλμανικής μειονότητας, είτε από μειονοτικά ή δημόσια σχολεία, στα Ελληνικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, πληροφορίες από την Διεύθυνση Οργάνωσης & Εισαγωγικών Εξετάσεων έδειξαν ότι από το 1996, όταν ο νόμος τέθηκε για πρώτη φορά σε ισχύ, 1.246 μαθητές της Μουσουλμανικής μειονότητας έχουν επωφεληθεί από το σχετικό θετικό μέτρο (Δες Πίνακα 15).

99. Για ότι αφορά τον μέσο βαθμό, ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί από τους μαθητές για να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι Μουσουλμάνοι της Θράκης έχουν απαλλαχθεί από τον κατώτερο βαθμό 10.

100. Ένας απροσδιόριστος αριθμός μαθητών έχει αποφοιτήσει από τις Παιδαγωγικές, Φιλοσοφικές, Πολυτεχνικές και Ιατρικές Σχολές και ορισμένοι εξ αυτών ήδη εργάζονται στον εκπαιδευτικό τομέα.

101. Από το 1993 έως το 1997, λειτουργούσαν τάξεις Διαπολιτισμικής Στήριξης για παιδιά της Μουσουλμανικής

μειονότητας ώστε να στηριχθούν σε καθημερινή βάση, καθώς επίσης και για παιδιά που παρακολουθούσαν θερινά μαθήματα για να προετοιμαστούν για τις εξετάσεις παραπομπής. Τα σχετικά μαθήματα είχαν σκοπό επίσης, να προετοιμάσουν αποφοίτους των μειονοτικών πρωτοβάθμιων σχολείων για να παρακολουθήσουν την 1^η Τάξη του γυμνασίου.

102. Από το 1997 έως το 2000 και για τρία σχολικά έτη, το Πρόγραμμα με τίτλο «Διαπολιτισμική Εκπαιδευτική Στήριξη» λειτουργούσε υπό την ευθύνη του Εθνικού Ιδρύματος Νέων, χρηματοδοτούμενο από κοινοτικά κεφάλαια.
103. Το βελτιωμένο πρόγραμμα διδασκαλίας λειτουργούσε κατά την διάρκεια των σχολικών ετών 2001-2006, χρηματοδοτούμενο από το Υπουργείο Εσωτερικών και με την επίβλεψη του Γραφείου Συντονισμού για την Μειονοτική Εκπαίδευση στην Θράκη.
104. Κατά τα τελευταία έτη έχει σημειωθεί μια συνεχής αύξηση της παρακολούθησης παιδιών της Μουσουλμανικής μειονότητας τόσο στην δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση όσο και σε τάξεις ενισχυτικής διδασκαλίας, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες του 25% των Μουσουλμάνων μαθητών που παρακολουθούν δημόσια σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

105. Κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2005-2006, υπήρχαν δέκα έξι (16) τάξεις με 223 μαθητές στην Ξάνθη, τρεις (3) τάξεις με 62 μαθητές στην Κεντίνη, τρεις (3) τάξεις με 45 μαθητές στην Γλαύκα και τρεις (3) τάξεις με 47 μαθητές στον Κένταυρο.
106. Στο 2^ο της Ξάνθης, στις τάξεις προπαρασκευής και παραπομπής του Αυγούστου – Σεπτεμβρίου, 61 μαθητές παραπομπής παρακολούθησαν τα μαθήματα, ένα ποσοστό ύψους 12%, από τους 475 οι οποίοι παρακολούθησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας κατά το σχολικό έτος 2005-2006, με ένα ποσοστό επιτυχίας ύψους 96% στις εξετάσεις του Σεπτεμβρίου, και 251 μαθητές οι οποίοι δεν παρακολούθησαν μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας με ένα ποσοστό επιτυχίας ύψους 80,47%.
107. Στην Κεντίνη, τα μαθήματα προετοιμασίας και παραπομπής παρακολούθησαν 62 μαθητές με ποσοστό επιτυχίας ύψους 87%, στην Γλαύκα 45 μαθητές παραπομπής παρακολούθησαν μαθήματα παραπομπής με ένα ποσοστό επιτυχίας ύψους 90% και στον Κένταυρο 47 μαθητές παραπομπής παρακολούθησαν με ποσοστό επιτυχίας ύψους 91,4%.
108. Στην Νομαρχία της Ροδόπης κατά το σχολικό έτος 2005-2006, λειτουργούσαν έντεκα (11) τάξεις ενισχυτικής διδασκαλίας, τις οποίες παρακολούθησαν 216

μαθητές. Τον Αύγουστο – Σεπτέμβριο τις τάξεις προπαρασκευής και παραπομπής τις παρακολούθησαν 117 μαθητές.

109. Έντεκα (11) τάξεις ενισχυτικής διδασκαλίας λειτουργούν σε τρία κομβικά γεωγραφικά σημεία της βόρειο-ανατολικής περιφέρειας της Νομαρχίας Ροδόπης και καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών Μουσουλμάνων από 21 απόμακρους οικισμούς.
110. Στην Αρριάνα, υπάρχουν πέντε (5) τάξεις με 119 μαθητές, στον Δήμο Φίλυρα υπάρχουν τρεις (3) τάξεις με 52 μαθητές και στην Πάσσο υπάρχουν τέσσερις (4) τάξεις με 45 μαθητές.
111. 57 μαθητές και 45 μαθητές παραπομπής παρακολούθησαν τις τάξεις προπαρασκευής και παραπομπής στην Αρριάνα, εκ των οποίων οι 20 δεν είχαν παρακολουθήσει τις τάξεις ενισχυτικής διδασκαλίας κατά το σχολικό έτος με ένα ποσοστό επιτυχίας 84% για τους μαθητές που είχαν παρακολουθήσει τις τάξεις ενισχυτικής διδασκαλίας με ποσοστό επιτυχίας 99%, 32 μαθητές και 18 μαθητές παραπομπής παρακολούθησαν τάξεις στην Φίλυρα με ένα ποσοστό επιτυχίας 98%, 27 μαθητές και 12 μαθητές παραπομπής παρακολούθησαν τάξεις στην Πάσσο με ένα ποσοστό επιτυχίας 100%.

να αναφερθεί η δεύτερη φάση (2002-2004) του Προγράμματος της Ε.Ε. για την Εκπαίδευση των Μουσουλμάνων Παιδιών, η οποία υλοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η δεύτερη φάση στόχευσε 6,800 μαθητές στα πρωτοβάθμια μειονοτικά σχολεία και 3.000 μαθητές οι οποίοι ενεγράφησαν σε μειονοτικά και δημόσια δευτεροβάθμια σχολεία. Ένα από τα σημαντικά υπο-προϊόντα της δεύτερης φάσης του Προγράμματος της Ε.Ε. ήταν η ίδρυση δύο Κέντρων για την Στήριξη του Προγράμματος για Παιδιά Μουσουλμάνους στην Κομοτηνή και στην Ξάνθη. Στο πλαίσιο των δύο αυτών Κέντρων – που είχαν μια δια-θρησκευτική σύνθεση – διοργανώθηκαν μαθήματα για (α) την εκμάθηση της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας με την χρήση των νέων σχολικών βιβλίων που είχαν παραχθεί κατά την πρώτη φάση του προγράμματος (1997-1999), την δια-πολιτισμική προσέγγιση, την μεθοδολογία του έργου και CD-ROM, (β) την διδασκαλία μαθηματικών και πληροφορικής στην Ελληνική γλώσσα και (γ) την χρήση μιας δανειστικής βιβλιοθήκης για παιδιά. Περίπου 420 μαθητές επωφελήθηκαν από τα σχετικά μαθήματα. Ένα άλλο είδος προγράμματος το οποίο επίσης διοργανώθηκε στο πλαίσιο των Κέντρων ήταν η ίδρυση δύο «Δημιουργικών Εργαστηρίων για Νέους Ανθρώπους», ένα στην Κομοτηνή και το άλλο στην Ξάνθη, ο σκοπός του οποίου ήταν η τόνωση της «συνεταιρικής δημιουργικότητας» ανάμεσα σε μικτές ομάδες νέων ανθρώπων (10-20 ετών) από τις ομάδες της μειονότητας και της πλειοψηφίας. Τα Δημιουργικά Εργαστήρια χρησιμοποιούν την

μεθοδολογία του έργου, με τους μαθητές να συμμετέχουν στην σύλληψη της ιδέας, τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση του έργου, καθώς επίσης και διαμεσολαβητές τόσο από την ομάδα της μειονότητας όσο και της πλειοψηφίας. Ένα σύνολο 120 νέων ανθρώπων από τις δύο αυτές πόλεις συμμετείχαν στα Δημιουργικά Εργαστήρια. Η δεύτερη φάση του προγράμματος παρήγε και πρόσθετα διδακτικά υλικά (έντυπη ή CD-ROM) τόσο για το επίπεδο του Δημοτικού Σχολείου όσο και του Γυμνασίου (π.χ. διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, δίγλωσσα ή τρίγλωσσα λεξικά για την εκμάθηση επιστημονικής ορολογίας, λογοτεχνίας, μαθηματικών, φυσικής, τεχνολογίας, γεωγραφίας, διαγνωστικών εξετάσεων (τεστ) Ελληνικής γλώσσας, κλπ) τα περισσότερα εκ των οποίων εγκρίθηκαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προς χρήση σε μειονοτικά σχολεία σε πειραματική βάση. Τέλος, ορισμένα από τα προαναφερθέντα υλικά καθώς και άλλα χρησιμοποιήθηκαν σε ένα πειραματικό Σχολικό Πρόγραμμα Παρατεταμένου Χρονοδιαγράμματος (μετά το τακτικό σχολικό πρόγραμμα) για την διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών, στο οποίο συμμετείχαν 835 και 1.020 μειονοτικοί μαθητές Γυμνασίου για τα δύο σχολικά έτη 2002/03 και 2003/05 αντίστοιχα.

113. Κατά τα τελευταία δέκα έτη έχει σημειωθεί μια αύξηση 3.5% της παρακολούθησης Μουσουλμάνων παιδιών σε μειονοτικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η αντίστοιχη αύξηση, δηλαδή η αύξηση της

παρακολούθησης των Μουσουλμάνων παιδιών σε δημόσια σχολεία είναι σχεδόν έξι (6) φορές μεγαλύτερη σε σύγκριση με τον αριθμό των Μουσουλμάνων παιδιών που παρακολουθούσαν το 1990.

114. Παρά τις παρεμβάσεις της Ειδικής Γραμματείας για την Εκπαίδευση του Απόδημου Ελληνισμού και της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με διάφορα έργα, τα οποία βελτίωσαν την κατάσταση, μέρος των Μουσουλμάνων παιδιών, λόγω εγγενών προβλημάτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των μειονοτικών σχολείων (σχολεία με λίγες τάξεις, και ως εκ τούτου περιορισμένο χρόνο για την διδασκαλία της Ελληνόφωνης διδασκόμενης ύλης) αντιμετωπίζουν προβλήματα στην δευτεροβάθμια υποχρεωτική εκπαίδευση και χρειάζονται πρόσθετη στήριξη.

115. Κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2002-2003, 52.43% στην Ροδόπη και 73.1% στην Ξάνθη των υπόχρεων αποφοίτων μειονοτικών σχολείων για το σχολικό έτος 1999-2000 παρακολούθησαν την 3^η Τάξη Γυμνασίου. Οι αριθμοί αποκαλύπτουν, χωρίς αναφορά της τιμής σχολικής αποτυχίας, ότι τα 2/3 των Μουσουλμάνων παιδιών παραμένουν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στο σχολικό περιβάλλον και ολοκληρώνουν την δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

116. Σήμερα,

είναι ιδιαίτέρως ενθαρρυντικό σε σύγκριση με την δημόσια εκπαίδευση, όπως δείχνουν τα αποτελέσματα από μια έρευνα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, η οποία μέτρησε τον βαθμό της μαθητικής διαρροής σε εθνικό επίπεδο το 1994, οι μαθητές οι οποίοι εγγράφηκαν στην 1^η Τάξη Γυμνασίου το 1987-1988, 1989-1990 και 1991-1992, σταμάτησαν το σχολείο με ένα μέσο ποσοστό ύψους 12.60% 11.60% και 9.60% αντίστοιχα⁵.

5. Μέτρα για τα παιδιά Ρομά (παρά. 34)

117. Για τα παιδιά Ρομά, το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων έλαβε στο παρελθόν μια σειρά από μέτρα για να επισπεύσει την εγγραφή παιδιών Ρομά σε σχολεία, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις κινητικότητας της ευαίσθητης αυτής κοινωνικής ομάδας. Ανάμεσα στα μέτρα ήταν το «Δελτίο Εγγραφής παιδιών Ρομά» (καθιερώθηκε το 1998), η εγγραφή ακόμη και με ανεπαρκή έγγραφα, η δημιουργία μεταβατικών προπαρασκευαστικών μαθημάτων σε περιοχές με συγκεντρώσεις Ρομά, και η καθιέρωση νέων διδακτικών θέσεων για τους νέους

⁵ Σχεδόν η μισή διαρροή μαθητών σε γυμνάσια αναφέρεται σε μαθητές οι οποίοι δεν παρουσιάστηκαν καθόλου στην 1^η Τάξη. Το υπόλοιπο της διαρροής αναφέρεται στην διακοπή της παρακολούθησης από μαθητές στην 1^η και 2^η Τάξη. Ο βαθμός διακοπής στην 3^η Τάξη είναι ελάχιστος. Τα αγόρια παρουσιάζουν ένα μεγαλύτερο ποσοστό διαρροής (11% στα αγόρια και 8% στα κορίτσια (ομάδα μαθητών το 1991/92). Ωστόσο, τα προαναφερθέντα ποσοστά δεν διαφέρουν από αυτά των μέσων τιμών διακοπής σχολείου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν είναι αποθαρρυντικά εάν συγκριθούν με τις αντίστοιχες τιμές μιας έρευνας, η οποία διεξήχθη στις αρχές της δεκαετίας του '80, όταν η τιμή διακοπής του σχολείου ήταν περίπου 20%. Πηγή: έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Σταμάτης Παλαιοκρασάς, Παναγιώτης Ρουσέας, Βασιλεία Βρεττάκου, Ίρις Παναγιωτοπούλου), Αθήνα 1997.

αυτούς θεσμούς.⁶ Τον Σεπτέμβριο 2001, το Υπουργείο έστειλε μια εγκύκλιο⁷ σε Σχολικούς Συμβούλους, Περιφερειακούς Διευθυντές και Διευθυντές Σχολείων, για την ανάγκη της καταπολέμησης του αποκλεισμού και μαθητικής διαρροής, την επιβολή του νόμου σχετικά με την υποχρεωτική σχολική παρακολούθηση και την ανάγκη μιας επιθετικής πολιτικής σχετικά με εγγραφή, από το νηπιαγωγείο και πέρα, των παιδιών από ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες όπως είναι των Ρομά και των αλλοδαπών μεταναστών, υπενθυμίζοντας τους παράλληλα ότι η εγγραφή στις προπαρασκευαστικές σειρές μαθημάτων θα πρέπει να είναι μεταβατική και όχι ένα μόνιμο μέτρο αφού η ενσωμάτωση ήταν ο τελικός στόχος της εκπαίδευσης. Ενώ δεν διατίθενται κεντρικές στατιστικές από το Υπουργείο Παιδείας, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το πρόγραμμα της Ε.Ε. (Δες Πίνακα 8) υποδηλώνουν ότι υπήρξε ένας θετικός αντίκτυπος. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι η κύρια ώθηση του προγράμματος της Ε.Ε., όπως υποδηλώθηκε άνω, ήταν μια αντικειμενική εκτίμηση της κατάστασης και η αύξηση των εγγραφών για παιδιά Ρομά, το οποίο αποτελεί ένα χρόνιο κοινωνικό πρόβλημα. Στο πλαίσιο του

⁶ Πληροφορίες (14 Ιουνίου 2005) από την Διεύθυνση Μειονοτικών και Αλλοδαπών Σχολείων έδειξαν ότι κατά το σχολικό έτος 2002/2003 υπήρχαν 17 σχολεία και 118 σειρές προπαρασκευαστικών μαθημάτων που τα παρακολούθησαν αποκλειστικά παιδιά Ρομά, ενώ κατά το επόμενο έτος τα σχολεία και οι προπαρασκευαστικές σειρές μαθημάτων μειώθηκαν σε 13 και 115 αντίστοιχα. Παράλληλα, 120 νέες θέσεις δασκάλων δημιουργήθηκαν για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά. Η πτώση σε σχολεία και σειρές προπαρασκευαστικών μαθημάτων αναμένεται καθώς ο απώτερος στόχος είναι η ενσωμάτωση στο κεντρικό σχολικό σύστημα.

⁷ «Αναβαθμίζοντας τον Ρόλο του Σχολείου με την Υλοποίηση Ειδικών Προγραμμάτων για την Καταπολέμηση του Εκπαιδευτικού και Κοινωνικού Αποκλεισμού».

προγράμματος, εκτός των υλικών και των δραστηριοτήτων για δασκάλους και γονείς (Δες επίσης το κεφάλαιο I, 13), το Πρόγραμμα της Ε.Ε. λειτούργησε σε πειραματική βάση και τα «Μουσικογλωσσικά Εργαστήρια» σε 12 περιοχές της Ελλάδας κάνοντας χρήση του ειδικού πολιτιστικού κεφαλαίου των Ρομά για να κάνει την εγγραφή στο σχολείο πιο ελκυστική, συνέβαλλε στην διοργάνωση διορθωτικών εκπαιδευτικών σειρών μαθημάτων (προπαρασκευαστικές) σε τέσσερα σχολεία με συγκεντρώσεις Ρομά, και επίσης παρήγαγε κάποιο υλικό κειμένου για τους μαθητές και τους δασκάλους, πάνω στα «Βυζαντινά Χρόνια» (ιστορία), την «Υγεία και Εκπαίδευση» και την Ελληνική γλώσσα.

118. Παράλληλα, μια εγκύκλιος εστάλη από το Υπουργείο Υγείας τον Σεπτέμβριο 2008 για να διευκολύνει την εγγραφή και την σχολική παρακολούθηση παιδιών Ρομά. Οι σειρές προπαρασκευαστικών μαθημάτων για την ενσωμάτωση μαθητών Ρομά έχουν χαρακτηριστεί ανεπίσημες. Η εκπαιδευτική στήριξη των μαθητών Ρομά προάγεται μέσω του ειδικού καθεστώτος των μαθημάτων υποδοχής και φροντιστηρίων. Συστάσεις έχουν γίνει επίσης όπως τα σχολεία με ένα υψηλό αριθμό μαθητών που ανήκουν στις ομάδες στόχο των προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης να λειτουργήσουν ως ολοήμερα σχολεία από το επόμενο σχολικό έτος.

6. Μέτρα για τα παιδιά Μεταναστών Εργατών & Επαναπατριζόμενων Ελλήνων (παρά. 34)

νομικό πλαίσιο για την εγγραφή παιδιών Μεταναστών Εργατών & Επαναπατριζόμενων Ελλήνων (π.χ. απαλλαγή από βαθμολογία στην σύγχρονη και αρχαία γλώσσα για το πρώτο έτος παρακολούθησης) στην πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Δες Προεδρικά Διατάγματα 182/1984 και 201/1998) υπάρχει πολλά χρόνια. Επίσης, προϋπήρχαν μέτρα, όπως τα προπαρασκευαστικά τμήματα, τάξεις υποδοχής (Τύποι Ι και Τύπος ΙΙ)⁸, τα οποία συνέβαλαν στις γλωσσικές ικανότητες των μαθητών και διευκόλυναν την ενσωμάτωση τους στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (Δες Πίνακες 16 & 17). Παρόλα ταύτα, τα νομικά πλαίσια δεν εγγυώνται την ενσωμάτωση, καθώς υπάρχουν περαιτέρω προαπαιτούμενα αναφορικά με το διδακτικό υλικό και την προετοιμασία / ενδο-υπηρεσιακή κατάρτιση δασκάλων και τις νοοτροπίες των εισερχόμενων πληθυσμών. Σημαντικά βήματα προς τις κατευθύνσεις αυτές έγιναν από το χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. Πρόγραμμα. Έχει ήδη γίνει αναφορά στα σχετικά υλικά και στις δραστηριότητες που στοχεύουν τους δασκάλους και τους γονείς (Δες επίσης το κεφάλαιο Ι, 13). Το πρόγραμμα έχει παράγει επίσης εκπαιδευτική ύλη για το Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό και το Γυμνάσιο, κυρίως για την εκμάθηση της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, με σκοπό την συμπλήρωση του υλικού της τακτικής σειράς μαθημάτων. Κάποια από τα σχετικά υλικά Γυμνασίου (π.χ. για Χημεία, Βιολογία,

⁸ Ο Τύπος Ι προορίζεται για αρχάριους και είναι πιο εντατικός, ενώ ο τύπος ΙΙ είναι λιγότερο εντατικός και γίνεται στο πλαίσιο των τακτικών τάξεων των μαθητών.

Φυσική, Γεωγραφία, Ιστορία της Γης, την Οδύσσεια κλπ.) παρήχθησαν και σε δίγλωσση μορφή σε ορισμένες από τις γλώσσες των μεταναστών (π.χ. Ρωσική και Αλβανική). Ανάμεσα στα υλικά που παρήχθησαν ήταν και υλικά που είχαν στόχο την βελτίωση των δια-ομαδικών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένης μιας αφίσας («Διαπολιτισμικό Ημερολόγιο 2004») η οποία παρουσιάζει τις αργίες των διαφόρων πολιτισμών, ένα «Αντιρατσιστικό Αλφαβητάριο» το οποίο παρουσιάζει σε αλφαβητική σειρά την σχετική ορολογία και δίνει σε παιδιά (10 ετών +) ευκαιρίες για εξάσκηση και χρήση της γλώσσας απαλλαγμένης από στερεότυπα, και ένα βιβλίο για «Θρησκείες και Έργα Τέχνης» που απευθύνεται σε παιδιά και ενήλικες (Δες επίσης κεφάλαιο III, 2).

120. Σύμφωνα με το άρθρο 72 του Νόμου 3386/2005, ανήλικοι αλλοδαποί (υπήκοοι τρίτων χωρών) που ζουν στην Ελληνική επικράτεια, υποβάλλονται στην ελάχιστη υποχρεωτική εκπαίδευση με τους ίδιους όρους όπως και οι Έλληνες υπήκοοι. Αλλοδαποί ανήλικοι που φοιτούν σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα έχουν, άνευ περιορισμού, απεριόριστη πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας.

121. Για την εγγραφή ανήλικων αλλοδαπών σε δημόσια σχολεία, απαιτούνται τα ίδια δικαιολογητικά, όπως αυτά που προβλέπονται και για Έλληνες υπηκόους. Κατ' εξαίρεση, παιδιά ξένων υπηκόων που ανήκουν στις

κάτωθι κατηγορίες μπορούν να εγγραφούν ακόμη και εάν δεν έχουν τα κατάλληλα έγγραφα:

- (α) παιδιά αλλοδαπών που προστατεύονται από το Ελληνικό κράτος ως πρόσφυγες ή απολαμβάνουν προστασία από την UNHCR.
- (β) παιδιά αλλοδαπών που προέρχονται από περιοχές με προβλήματα.
- (γ) παιδιά αλλοδαπών που ζουν στην Ελλάδα παρόλο που η κατάσταση της νόμιμης κατοικίας τους στην χώρα είναι ακόμη σε εκκρεμότητα.

122. Σχετικά με μαθητές, οι οποίοι είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, μια απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δύναται να καθορίσει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την αναγνώριση των προσόντων τους που αποκτήθηκαν στην πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση της χώρας προέλευσης τους και τις προϋποθέσεις για την εγγραφή τους στο κατάλληλο επίπεδο του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και για την εγγραφή τους στα δημόσια σχολεία. Με μια παρόμοια απόφαση, θέματα προαιρετικής διδασκαλίας της μητρικής τους γλώσσας και πολιτισμού, όπου υπάρχουν αρκετοί μαθητές που ενδιαφέρονται σχετικά, εντός του πλαισίου των δράσεων στήριξης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, είναι δυνατόν να ρυθμιστούν. Η σχέση εργασίας και οι δεξιότητες των δασκάλων που πρόκειται να διδάξουν ανηλίκους την μητρική τους γλώσσα και στοιχεία του πολιτισμού της χώρας προέλευσης τους δύνανται να καθοριστούν περαιτέρω.

123. Αλλοδαποί
οι οποίοι έχουν αποφοιτήσει από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, με τους ίδιους όρους και τις προϋποθέσεις με τους Έλληνες υπηκόους.
124. Ο Νόμος
2413/1996 προβλέπει την δυνατότητα ίδρυσης διαπολιτισμικών σχολείων, τα οποία έχουν συμβάλλει σημαντικά στην ενσωμάτωση ανήλικων αλλοδαπών στην Ελληνική κοινωνία.
125. Τέλος, για
ότι αφορά την πρόσβαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, μια ειδική διαδικασία επιλογής προβλέπεται για υποψηφίους ειδικών κατηγοριών, ώστε να εισαχθούν σε Ελληνικά Πανεπιστήμια. Οι πρόσφυγες συμπεριλαμβάνονται επίσης στις προαναφερθείσες κατηγορίες.
126. Το
Προεδρικό Διάταγμα 189/1998 ρυθμίζει τις προϋποθέσεις και την διαδικασία για την χορήγηση αδειών εργασίας ή κάθε άλλης στήριξης για την επαγγελματική αποκατάσταση προσώπων που έχουν αναγνωριστεί από το Κράτος ως πρόσφυγες, πρόσωπα που αναζητούν άσυλο και προσωρινούς κατοίκους για ανθρωπιστικούς λόγους.

7. Μη – διάκριση για λόγους αναπηρίας (παρά. 34β)

127. Η ανάδειξη
από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Απόφαση 2001 / 903/EK

του Συμβουλίου) του 2003 ως έτους αφιερωμένου σε άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων παιδιών, συνεισέφερε, σε εθνικό επίπεδο στην:

- διεύρυνση της συμμετοχής παιδιών με αναπηρίες ή των εκπροσώπων τους σε κέντρα λήψης αποφάσεων (Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, Εθνική Επιτροπή Εργασίας, Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Περίθαλψης / ΕΣΚΥΦ, κλπ.).
- προώθηση πολιτικών για παιδιά με αναπηρίες (δηλαδή ενσωμάτωση των Οδηγιών 2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ στην εθνική μας νομοθεσία, θεσμοθέτηση του Σταθμού Εθνικής Παρατήρησης για το Παιδί). Ειδικότερα, τα αρμόδια Υπουργεία προέβησαν στην μεταφορά των προαναφερθέντων οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες καλύπτουν επίσης και την ίση μεταχείριση των παιδιών με ειδικές ανάγκες απαγορεύοντας την διάκριση στους περισσότερους τομείς της καθημερινότητας στην οποία η άνιση μεταχείριση μπορεί να ελοχεύει άμεσα ή έμμεσα). Παράλληλα, η σχετική νομοθεσία προβλέπει την άρση κάθε μεταχείρισης που προκαλεί διάκριση και ορίζει την πιθανότητα πρακτικής και ανεξάρτητης στήριξης και καθοδήγησης παιδιών – θυμάτων διάκρισης με την αρωγή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και του Γραφείου του Συνηγόρου.
- μεταρρύθμιση της πολιτικής επιδομάτων
- αύξηση της αντίληψης της κοινωνίας πάνω στο θέμα

8. Εκστρατείες αύξησης της δημόσιας αντίληψης και της ευαισθησίας (παρά. 34.δ)

128. Μια πιο πρόσφατη εθνική έρευνα σε 1.600 νέους ανθρώπους (15-29 ετών), η οποία μέτρησε την γνώμη της

νεολαίας σχετικά με το «πιο σημαντικό πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει η χώρα», αποκάλυψε ότι το πρώτο πρόβλημα ήταν η «ανεργία» (49.4%), ενώ μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό (2.1%) έδειξε ότι το πρόβλημα ήταν οι «οικονομικοί μετανάστες»⁹. Σε μια μελέτη που παρήγγειλε η Επιτροπή της UNICEF στην Ελλάδα και διεξήχθη από την ΚΑΡΑ RESEARCH την άνοιξη του 2001, σε δείγματα γονέων, δασκάλων από όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και μαθητές από τις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου, του Γυμνασίου και του Λυκείου στις περιοχές της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης όπου είναι συγκεντρωμένοι οι περισσότεροι μετανάστες, έδειξε πιο αρνητικές στάσεις εκ μέρους των γονέων, μέσες στάσεις εκ μέρους των μαθητών και πιο προοδευτικές στάσεις εκ μέρους των δασκάλων (Δες Πίνακα 18).

129.

Το

Υπουργείο Παιδείας δύναται να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη με διάφορους τρόπους. Πρώτον, μέσω της ανάπτυξης υλικών για τα μαθήματα της διδασκόμενης ύλης, με ευαίσθητα προς τις πολυπολιτισμικές κοινωνίες αφού και οι γονείς έχουν πρόσβαση στα υλικά αυτά, μέσω της διαδικασίας της «αντίστροφης κοινωνικοποίησης». Τα υλικά που παράγονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας κατά την τελευταία δεκαετία έχουν το χαρακτηριστικό αυτό. Δεύτερον, έχει γίνει μέσω των προγραμμάτων

⁹ *Η Ελληνική Νεολαία σήμερα*: η Τελική Έκθεση, Γενική Γραμματεία Νέων, Αθήνα, Μάιος 2005. Η μελέτη βγήκε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Νεολαίας της Ε.Ε.

outreach (π.χ. κέντρα στήριξης, εκδόσεις για παιδιά σε γλώσσες μεταναστών, διπολιτιστική συνεργασία, έξυπνα ρητά¹⁰ κλπ.) που διοργανώθηκαν με χρηματοδότηση της Ε.Ε., για παιδιά μειονοτήτων μεταναστών, Ρομά και Μουσουλμάνων κατά την δεύτερη φάση των σχετικών προγραμμάτων (2002 – 2004). Τρίτον, έχει γίνει (είτε με εγκύκλιο σε σχολεία ή παρεμβάσεις στα ΜΜΕ) μέσω της συνεπούς στάσης που έλαβαν οι Υπουργοί Παιδείας. Τέταρτον, έχει γίνει, ωστόσο όχι με συστηματικό τρόπο, μέσω της διοργάνωσης εξωσχολικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, στις οποίες έχει πρόσβαση και η κοινότητα. Παρά τις παρεμβάσεις αυτές, υπάρχει ακόμη χώρος για μια πιο συστηματική εκστρατεία για την αύξηση της δημόσιας αντίληψης μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος.

130. Με την ευκαιρία της έκθεσης με τίτλο «Στην απέναντι όχθη του ποταμού», η οποία διεξήχθη στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας το 2004, με έργα ψυχικά ασθενών καλλιτεχνών, το Ελληνικό Πρόγραμμα κατά του Στιγματισμού των Ψυχικών Διαταραχών του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου για την Ψυχική Υγεία ξεκίνησε την πιλοτική εφαρμογή ενός ενημερωτικού προγράμματος στα σχολεία. Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο να ερευνήσει τις γνώσεις και τις στάσεις των μαθητών

¹⁰ Το ρητό, «Πρόσθεση, όχι αφαίρεση, πολλαπλασιασμός όχι διαίρεση», το οποίο υιοθέτησε το Πρόγραμμα της Ε.Ε. για την Εκπαίδευση Παιδιών Μουσουλμανικής Μειονότητας και το οποίο εκτυπώθηκε και σε φανελάκια έγιναν πολύ δημοφιλή και είχαν ένα πολύ θετικό αντίκτυπο σε μαθητές και στην κοινότητα.

(Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης πρώτα) σε θέματα που έχουν σχέση με ψυχικές ασθένειες και ειδικότερα την σχιζοφρένεια, και επίσης να ενημερώσει σχετικά τον φοιτητικό πληθυσμό. Όλοι οι μαθητές οι οποίοι επισκέφθηκαν την έκθεση έλαβαν από το Ελληνικό Πρόγραμμα κατά του Στιγματισμού των Ψυχικών Διαταραχών κάποιο ειδικά προετοιμασμένο ενημερωτικό υλικό (σε ηλεκτρονική μορφή), στο οποίο περιγράφεται η ζωή των καλλιτεχνών μαζί με σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις. Ορισμένες από τις τάξεις που επισκέφθηκαν την έκθεση επιλέχθηκαν (τυχαία) για την πιλοτική εφαρμογή του ενημερωτικού προγράμματος σε σχολεία, το οποίο διαμορφώνεται από το Ελληνικό Πρόγραμμα κατά του Στιγματισμού Ψυχικών Διαταραχών. Στα σχολεία αυτά, μέσω μιας παρουσίασης δύο ωρών, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν πάνω στο ευαίσθητο αυτό θέμα.

131. Στα χρόνια μετά το 2004 η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ενώσεων Οικογενειών Ανθρώπων με Ψυχική Ασθένεια (EUFAMI) διοργάνωσε μια Ευρωπαϊκή εκστρατεία για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ειδικών ομάδων του πληθυσμού, με κεντρικό μήνυμα «Μηδέν στίγμα». Στην χώρα μας η ομάδα στόχος του πληθυσμού ήταν μαθητές, με σκοπό την παροχή της σχετικής ενημέρωσης για τη ψυχική ασθένεια και το κοινωνικό στίγμα που συνδέεται με αυτήν. Στην Ελλάδα, οι οργανώσεις που υλοποίησαν την παρέμβαση ήταν η Ένωση Οικογενειών για την Ψυχική Υγεία υπό την επιστημονική επίβλεψη του

Προγράμματος κατά του Στιγματισμού των Ψυχικών Διαταραχών του Πανεπιστημιακού Ερευνητικού Ινστιτούτου για την Ψυχική Υγεία.

132. Καλές
πρακτικές για την καταπολέμηση του στίγματος εντός του πλαισίου του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης ήταν οι δραστηριότητες που διοργανώθηκαν από την οργάνωση «Προμηθέας» Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, οι οποίες απευθύνονταν στον μαθητικό πληθυσμό (Γ' Τάξη του 7^{ου} Δευτεροβάθμιου Σχολείου Αχαρνών) το 2005.
133. Εντός του πλαισίου του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά της κατάθλιψης, το οποίο συστάθηκε από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και δόθηκε για δημόσια διαβούλευση το 2008, αποτελώντας την οργανωμένη και μεθοδική στρατηγική του Υπουργείου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της κατάθλιψης, έχουν σχεδιαστεί οι εξής δράσεις:
1. Δράση: Καταπολέμηση της προκατάληψης και του στιγματισμού. Δραστηριότητες για παιδιά – εφήβους: Ενημερωτική εκστρατεία σε σχολεία.
 2. Δράση: Προστασία νέων από την κατάθλιψη. Δραστηριότητες για παιδιά – εφήβους:
 - Ίδρυση ενός Δικτύου για την Εκπαίδευση της Ψυχικής Υγείας προς πρόληψη της κατάθλιψης μεταξύ νέων ανθρώπων
 - Εισαγωγή του μαθήματος Προληπτικής Ψυχιατρικής στην Α' τάξη των Γυμνασίων με σκοπό την αύξηση των ψυχολογικών αντοχών σε παράγοντες

περιβαλλοντολογικού ρίσκου για την εμφάνιση της κατάθλιψης.

- Σύνδεση του προγράμματος της αγωγής υγείας σε σχολεία με τίτλο «Η ζωή είναι πολύχρωμη» με το πρόγραμμα αγωγής υγείας για την πρόληψη της κατάθλιψης.
- Ενθάρρυνση πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων για την πρόληψη της κατάθλιψης εντός του σχολικού περιβάλλοντος.

134.

Η

αναμετάδοση ενός (1) τηλεοπτικού και ενός (1) ραδιοφωνικού μηνύματος σχετικά με την ψυχική υγεία (αλλαγή της αρνητικής στάσης και προκατάληψης προς τις ψυχικές διαταραχές) σε σταθμούς εθνικής και τοπικής εμβέλειας. Το ραδιοφωνικό μήνυμα απευθύνθηκε ειδικά σε παιδικές ηλικίες (2003).

135.

Τα θέματα

που έχουν σχέση με την Ημέρα Παγκόσμιας Υγείας «Δημιουργώντας μια υγιή οικογένεια και κοινωνικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των παιδιών» (07.04.2003) και την Ημέρα Παγκόσμιας Υγείας «Δέσμευση για την παροχή της καλύτερης δυνατών περίθαλψης υγείας σε μητέρες και παιδιά» (07.04.2005) δημοσιεύτηκαν ευρέως.

136.

Το 2007, το

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ξεκίνησε μια εκστρατεία για να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει το κοινό, με τίτλο «Η ζωή είναι πολύχρωμη». Πρόκειται για ένα συντονισμένο έργο

για την ενημέρωση νέων ανθρώπων και των οικογενειών τους σχετικά με κρίσιμα θέματα υγείας, όπως είναι η τροφή, η άσκηση, το κάπνισμα, το αλκοόλ, τα ναρκωτικά, η σεξουαλική εκπαίδευση, ο εθισμός στα ηλεκτρονικά παιχνίδια και ο σχολικός εκφοβισμός. Στοχεύει επίσης στην κινητοποίηση όλων των παραγόντων οι οποίοι μπορούν να διευκολύνουν την έναρξη ενός σχετικού προγράμματος αγωγής υγείας, μέσω της ανάπτυξης στοχευμένου εκπαιδευτικού και επιστημονικού υλικού. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κάνει μια προσπάθεια να περάσει το μήνυμα ότι η Υγεία είναι ένας τρόπος ζωής.

9. Πρόληψη τροχαίων ατυχημάτων (παρά. 37^α)

137. Με σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου των τροχαίων ατυχημάτων (η Ελλάδα παρουσιάζει ένα αριθμό θανάτων 3.4 % άνω του μέσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 50% εκ των οποίων, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, αφορά παιδιά), το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών υλοποιεί ένα Εθνικό Πρόγραμμα Οδικής Ασφάλειας με την ενεργοποίηση της Εθνικής Επιτροπής για την Οδική Ασφάλεια με στόχο: την κατάθεση και προώθηση μιας πολιτικής οδικής ασφάλειας, την εκμετάλλευση της εθνικής και διεθνούς τεχνογνωσίας, την ανάπτυξη της συνεργασίας και της εθελοντικής εργασίας, την προώθηση της οδικής εκπαίδευσης, την ανάπτυξη της ασφάλειας οχημάτων, την ευαισθητοποίηση, την ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση και την προώθηση του θέματος, την βελτίωση της εκπαίδευσης και της εξέτασης των οδηγών, την συνεργασία με την ΜΚΟ

Ελληνική Εταιρεία Στήριξης Θυμάτων Τροχαίων Ατυχημάτων.

138. Εντός του πλαισίου του στόχου που έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την μείωση των θανάτων σε τροχαία ατυχήματα το 2010 κατά 50% σε σύγκριση με το 2000, το Ελληνικό Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών έχει υιοθετήσει ειδικά μέτρα με σκοπό την βελτίωση της οδικής ασφάλειας.

139. Ο Νόμος 3542/2007 για τις «Τροποποιήσεις του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας», καθιέρωσε ένα σύγχρονο πλαίσιο με στόχο την πρόληψη αδικημάτων, ειδικότερα όσων θέτουν ανθρώπινες ζωές σε κίνδυνο. Ειδική επιμέλεια έχει δοθεί σε ευάλωτους οδικούς χρήστες, ιδιαιτέρως τα παιδιά. Το Άρθρο 12(5) του προαναφερθέντος Νόμου ορίζει ότι η χρήση της ζώνης ασφαλείας είναι υποχρεωτική τόσο για τους οδηγούς όσο και τους επιβάτες. Σε περίπτωση μεταφοράς παιδιών, ο επιβάτης που τα συνοδεύει θα έχει την ευθύνη τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η χρήση των μέσων ειδικής προστασίας και περιορισμού, όπως είναι τα καθίσματα, οι ζώνες ασφαλείας, κλπ. είναι υποχρεωτική. Με απόφαση του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, οι προδιαγραφές για σχετικά μέσα προστασίας και περιορισμού θα καθοριστούν μαζί με ορισμένες εξαιρέσεις από αυτά.

140. Ο προαναφερθείς στόχος υλοποιείται μέσω

εξειδικευμένων μέτρων που αποσκοπούν στην προαγωγή της οδικής ασφάλειας, ειδικότερα:

- νομοθετικά μέτρα που έχουν στόχο την ασφαλή μεταφορά παιδιών μέσα σε οχήματα (Κοινή Υπουργική Απόφαση της 14.9.2006 για «Συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8 Απριλίου 2003 σχετικά με την υποχρεωτική χρήση ζωνών ασφαλείας και συστημάτων περιορισμού εντός των οχημάτων»
- ανάπτυξη συνεργασιών (με Πανεπιστήμια και ιδιωτικούς φορείς)
- προαγωγή του εθελοντισμού (π.χ. σχολική ομάδα οδικής ασφάλειας,

141. Η τελευταία δραστηριότητα σχετικά με την εκπαίδευση νέων ανθρώπων πάνω σε θέματα οδικής ασφάλειας αποτελεί το επίκεντρο της όλης προσπάθειας, για την εισαγωγή του μαθήματος της Οδικής Εκπαίδευσης στα σχολεία, ώστε να δημιουργηθεί μια πιο ενημερωμένη γενιά πολιτών, για τους οποίους η οδική εκπαίδευση αποτελεί τρόπο ζωής.

142. Για μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, έχει ήδη ξεκινήσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης σε Πάρκα Οδικής Εκπαίδευσης (ΠΟΕ). 100 ΠΟΕ λειτουργούν αυτή την στιγμή στην Ελλάδα και άλλα 30 πρόκειται να ξεκινήσουν λειτουργία. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, έχει παραχθεί ένα σχετικό εγχειρίδιο, με τίτλο «Οδηγός Εκπαίδευσης για την Οδική Εκπαίδευση» το οποίο απευθύνεται σε εκπαιδευτές ΠΟΕ. Παράλληλα, 90

νέοι εκπαιδευτές έχουν καταρτιστεί σε όλη τη χώρα. Οι εκπαιδευτές ΠΟΕ προέρχονται από ένα ευρύ κοινωνικό-εκπαιδευτικό φάσμα (δάσκαλοι σχολείων, δάσκαλοι οδήγησης, πρώην αστυνομικούς κλπ., με την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι μιας άδειας οδήγησης).

143.

Σε

συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, αξιολογούνται οι δραστηριότητες των δήμων όπου λειτουργούν τα ΠΟΕ. Τα ΠΟΕ λειτουργούν σε μέρη όπου διδάσκεται η καλή οδική συμπεριφορά και τα σχετικά μαθήματα μπαίνουν στην πράξη. Το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών στοχεύει στην χρήση των ΠΟΕ ως σημεία διδασκαλίας και αύξησης της αντίληψης για μαθητές, παιδιά και γονέων πάνω σε θέματα οδικής ασφάλειας.

10. Προσπάθειες διασφάλισης ότι οι απόψεις των παιδιών ακούστηκαν και ελήφθησαν υπόψη (παρά. 39^α)

144.

Όπως

δίνεται αναλυτικά στην 1^η μας Εθνική Έκθεση, στο τομέα των διατάξεων περί οικογενειακού δικαίου σχετικά με ανηλίκους, ζητούνται οι απόψεις των παιδιών και λαμβάνονται υπόψη, ανάλογα με την ωριμότητα των ανηλίκων (άρθ. 1511 του Αστικού Κώδικα και άρθ. 681 Γ, παρά. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

145.

Η Ελληνική

νομολογία σχετικά με το θέμα αυτό είναι αυστηρή

και συνεπής και τους κανόνες που διέπουν σεβασμό προς τις απόψεις παιδιών εφαρμόζονται με συνέπεια χωρίς αδικαιολόγητες εξαιρέσεις. Δες για παράδειγμα την απόφαση του Αρείου Πάγου Αρ. 1785/2002 που δημοσιεύτηκε στην νομική επιθεώρηση «Νομικό Βήμα» 51/2003 σελ. 1233.

146. Πιο πρόσφατες νομικές ρυθμίσεις σχετικά με παιδιά, προβλέπουν την ειδική και εξατομικευμένη προστασία παιδιών όταν καλούνται να καταθέσουν ως μάρτυρας ενώ είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, προσβολής της προσωπικής και σεξουαλικής ελευθερίας ή της οικογενειακής βίας.

146.

Ειδικότερα:

(α) το άρθρο 226^A του Ποινικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από τις διατάξεις του Νόμου Αρ. 3625/2007 και 3727/2008, ρυθμίζει:

- την προετοιμασία του παιδιά από ένα παιδοψυχολόγο ή παιδοψυχίατρο, ο οποίος είναι παρών κατά την κατάθεση.
- την χρήση τεχνικών μέσων για την μαγνητοφώνηση της κατάθεσης, προς αποφυγή της φυσικής παρουσίας του παιδιού κατά την ακροαματική διαδικασία.

(β) το πέμπτο άρθρο του Νόμου Αρ. 3625/2007 ρυθμίζει την επευσμένη εκδίκαση σχετικών υποθέσεων,

(γ) το άρθρο 108^A του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ρυθμίζει ότι θα πρέπει να δίνονται συγκεκριμένες πληροφορίες στο παιδί θύμα, τόσο σχετικά με την δικογραφία όσο και με την εκτέλεση της ποινής του δράστη, ακόμη και όταν το παιδί δεν συμμετέχει ως ενάγων στην σχετική ποινική υπόθεση.

(δ) το άρθρο 20 του Νόμου Αρ. 3500 / 2006 εισάγει τον κανόνα ότι, σε περιπτώσεις οικογενειακής βίας, δεν

εξετάζονται ανήλικοι κατά τις ακροάσεις, αλλά η κατάθεση τους απλά διαβάζεται δυνατά.

11. Η Βουλή των Νέων (παρά. 39β)

147. «Η Βουλή των Εφήβων» αποτελεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα το οποίο ενεργοποιεί τα ενδιαφέροντα της νεολαίας μας σε σχέση με τα κοινά και συμβάλλει στη συμβολική μύηση τους στα ιδανικά και τις αξίες της δημοκρατίας και στις πρακτικές της κοινοβουλευτικής ζωής». ¹¹ Κοινωνιολογικά, η Βουλή των Εφήβων, έχει γίνει ένας πολύ δημοφιλής θεσμός στην Ελλάδα, εκτός του ότι αποτελεί ένα εργαλείο για την μέτρηση των προβληματισμών της νεολαίας στην σύγχρονη Ελληνική κοινωνία και τον σύγχρονο κόσμο, δύναται να θεωρηθεί και ως ένας σημαντικός θεσμός προληπτικής κοινωνικοποίησης σε μελλοντικούς κοινοβουλευτικούς ρόλους. Για να γίνουν «Έφηβος Βουλευτής», υποψήφιοι οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στο Λύκειο (Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση) πρέπει να υποβάλλουν μια γραπτή εργασία στην Ελληνική γλώσσα πάνω σε ένα «θέμα από το στενό ή ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον το οποίο τους έχει απασχολήσει ή έχουν ζήσει ένα σοβαρό πρόβλημα». Οι σχετικές εργασίες αξιολογούνται στην συνέχεια από καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπό την επίβλεψη μια κοινοβουλευτικής «Επιτροπής για το Πρόγραμμα της βουλής των Εφήβων» αποτελούμενης από καθηγητές πανεπιστημίου, συγγραφείς, δημοσιογράφους και σχολικούς συμβούλους. Μέλη της Βουλής των Νέων

¹¹ Απόσπασμα από το πρόλογο του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων στα πεπραγμένα του 8^{ου} συνεδρίου της Βουλής των Εφήβων, Αθήνα 2004, σελ. 9.

επιλέγονται με αντικειμενικές διαδικασίες, με εκπροσώπηση όλων των περιοχών της χώρας, άνευ αποκλεισμού. Ένας έφηβος, ο οποίος το επιθυμεί, δύναται να συμμετάσχει ελεύθερα και ισότιμα.

148. Η Βουλή των Εφήβων αποτελείται από 350 τακτικούς βουλευτές με τους αναπληρωτές τους, 300 από την ηπειρωτική Ελλάδα, 25 από την Κύπρο και 25 από την Ελληνική Διασπορά. Οι 300 μαθητές βουλευτές (ο οποίος είναι ο αριθμός των Ελλήνων βουλευτών) διανέμονται κατά περιφέρεια σύμφωνα με την διανομή των ενήλικων βουλευτών. Για την 8^η Σύνοδο της Βουλής των Εφήβων, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 13 – 17 Σεπτεμβρίου 2003, 24.300 νέοι άνθρωποι συμμετείχαν στον διαγωνισμό. Αναλύοντας την σύνθεση των 300 τακτικών εφήβων βουλευτών του 8^{ου} Συνεδρίου, παρατηρούμε τα εξής¹²: Σχετικά με το είδος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 253 (84%) προήλθαν από γενικά δευτεροβάθμια σχολεία, 41 (14%) από τεχνικές σχολές και 6 (2%) από μουσικά σχολεία. Σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μαθητικό πληθυσμό για το σχολικό έτος 2002/03 (Δες Πίνακα 2) υπάρχει μια υπέρ-εκπροσώπηση των σχολείων γενικής εκπαίδευσης, το οποίο χωρίς αμφιβολία μπορεί να απεικονίζει διαφορές στην προετοιμασία των γραπτών εργασιών και επίσης ενδιαφέροντα στην βουλή. Από άποψη φύλου, 219 (73%) των εφήβων βουλευτών ήταν θηλυκού γένους και 81 (27%) ήταν αρσενικού. Σε σύγκριση με τους

¹² Οι εργασίες των Επιτροπών και της Ολομέλειας της Βουλής των Εφήβων, Βουλή των Εφήβων: Η Εξουσιοδότηση της Φαντασίας, το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα της Βουλής των Εφήβων σε Συνεργασία με τα Υπουργεία Παιδείας της Ελλάδας και της Κύπρου, Αθήνα, 2004, σελ. 153-166.

αντίστοιχους μαθητικούς πληθυσμούς στα δευτεροβάθμια, γενικά και τεχνικά σχολεία, υπάρχει σαφώς μια υπέρ-εκπροσώπηση θηλέων – αυτό σε αντίθεση με την βουλή των ενηλίκων – το οποίο γεγονός, ωστόσο, μπορεί να είναι ένας αντισταθμιστικός παράγοντας για τις μελλοντικές κοινοβουλευτικές συνθέσεις. Από άποψης θρησκευτικών / εθνικών / και πολιτιστικών ομάδων, δεν διατίθενται στατιστικές πληροφορίες, ωστόσο, μια ανάλυση των ονομάτων αποκάλυψε 11 περίπου ονόματα που ακούγονται ξένα. Η διαφορική συμμετοχή εκ μέρους των μαθητών των διαφόρων κατηγοριών (είδος σχολείου, φύλο, εθνικότητα κλπ) εξαρτάται επίσης από διαφορικές ικανότητες σε σχέση με την γραπτή εργασία και τα ενδιαφέροντα των μαθητών διαφόρων.

IV. Πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες

149. Η ονομασία των παιδιών διέπεται από τα άρθρα 20, 21, 22 του Νόμου 344/1976. Ωστόσο, στην πράξη, το πιστοποιητικό γέννησης που υποβάλλεται από τους γονείς δεν συμπεριλαμβάνει το όνομα του παιδιού, αλλά μόνο το επώνυμο του και τα στοιχεία των γονέων. Για παιδιά Ορθόδοξους Χριστιανούς, το πρώτο τους όνομα έχει σχέση με τη βάπτισή τους. Φυσικά, εάν το όνομα του παιδιού δηλωθεί από τους γονείς της / του στον Ληξίαρχο πρέπει να γίνει δεκτό.

150. Το θέμα του επιθέτου του παιδιού ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 1505 και 1506 του Αστικού Κώδικα.

Σύμφωνα με το άρθρο 1505, οι γονείς υποχρεούνται να δηλώσουν το επίθετο των παιδιών τους μέσω της κοινής αμετάκλητης δήλωσης τους, η οποία υπογράφεται πριν τον γάμο τους από την κοινή αμετάκλητη δήλωση τους, η οποία υπογράφεται πριν τον γάμο τους είτε σε συμβολαιογράφο ή ενώπιον του αξιωματούχου που τελεί την γαμήλια τελετή. Το Άρθρο 1506 ορίζει το θέμα του επιθέτου των παιδιών των οποίων οι γονείς δεν είναι παντρεμένοι. Στην περίπτωση αυτή το παιδί παίρνει το επίθετο της μητέρας. Όταν το παιδία και η μητέρα συναινούν, είναι δυνατόν να υπογραφεί μια συμβολαιογραφική πράξη η οποία χορηγεί το επίθετο του πατέρα του παιδιού ή και το επίθετο του παιδιού. Εάν οι γονείς παντρευτούν στην συνέχεια, τότε ισχύει η διάταξη του άρθρου 1505.

151. Συνήθως, οι Ορθόδοξοι Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα δεν δηλώνουν το όνομα του παιδιού τους έως την έκδοση ενός πιστοποιητικού βάπτισης, το οποίο υποβάλλεται στον Ληξίαρχο. Για παιδιά άλλων θρησκειών, μια σχετική εξαίρεση δεν εφαρμόζεται από τα Ληξιαρχεία. Παράλληλα, σχετική εξαίρεση δεν ισχύει και όταν παιδιά εγγράφονται σε Ελληνικά προξενεία στο εξωτερικό.

152. Εκτός των όσων αναφέρονται στην 1^η Εθνική μας Έκθεση, σ. 25 σχετικά με το αστικό δίκαιο και την οικογενειακή κατάσταση ανηλίκων, σημειώνονται τα εξής:

- Μετά την τροποποίηση του Αστικού Κώδικα από το άρθρο 2 του Νόμου 3089 / 2003, η συγγένεια προσώπων

διέπεται από το άρθρο 1461 (συγγενείς εξ αίματος σε κατ' ευθείαν γραμμή), το άρθρο 1462 (κοινότητα μέσω γάμου), το άρθρο 1463 (καθιέρωση σχέσης), άρθρο 1464 (καθιέρωση σχέσης σε περίπτωση ιατρικά υποστηριζόμενης αναπαραγωγής μιας υποκατάστατης μητέρας), το άρθρο 1465 (2) σχέση με μεταθανάτιο γονιμοποίηση).

- Πρόσωπα είναι μεταξύ τους συγγενείς εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή όπου ο ένας είναι απόγονος του άλλου (σχέση μεταξύ ανιόντων και κατιόντων). Πρόσωπα είναι συγγενείς εξ αίματος σε πλάγια σχέση εάν τα σχετικά πρόσωπα χωρίς να είναι συγγενείς κατ' ευθείαν γραμμή προέρχονται από τον ένα και τον αυτό ανιόντα. Οι συγγενείς εξ αίματος του ενός συζύγου συνδέονται μέσω γάμου στην ίδια γραμμή και βαθμό του άλλου συζύγου.
- Στην περίπτωση κατά την οποία ένα τέκνο γεννηθεί με ιατρικά υποβοηθούμενης αναπαραγωγής μιας παρένθετης μητέρας, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές του άρθρου 1458, θεωρείται ότι η μητέρα είναι αυτή η οποία έχει αποκτήσει την άδεια του Δικαστηρίου. Η υπόθεση αυτή δύναται να ακυρωθεί με αγωγή η οποία διεκδικεί την μητρότητα, εντός έξι μηνών από την γέννηση του τέκνου. Η μητρότητα δύναται να διεκδικηθεί με αγωγή είτε από την δεδομένη μητέρα ή από την παρένθετη μητέρα, με την προϋπόθεση ότι θα προσκομιστούν αποδεικτικά στοιχεία ότι το τέκνο προέρχεται βιολογικά από την δεύτερη. Η διεκδίκηση πρέπει να εγείρεται από την γυναίκα που δικαιούται να το κάνει προσωπικά ή από τον ειδικά εξουσιοδοτημένο συνήγορο της ή με Δικαστική άδεια από τον νόμιμο εκπρόσωπο της. Μετά την οριστική και αμετάκλητη Δικαστική απόφαση η οποία δέχεται την αγωγή, η μητέρα του τέκνου

θεωρείται ότι είναι η παρένθετη μητέρα με αναδρομική ισχύ από το γεγονός της γέννησης του.

- Ο Ελληνικός Αστικός Κώδικας καθιερώνει το δεδομένο ότι το τέκνο το οποίο γεννιέται με μετά θάνατο γονιμοποίηση έχει γεννηθεί κατά την διάρκεια του γάμου του πατέρα και της μητέρας του, με την προϋπόθεση ότι έχει εκδοθεί η Δικαστική εξουσιοδότηση (όπως απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 1475 του Αστικού Κώδικα).
- Η πράξη 3098/2003 τροποποίησε και το άρθ. 1471 (2) (2) του Αστικού Κώδικα, ως εξής: «Η πατρότητα δεν δύναται να διεκδικηθεί: 1. . . 2 από οποιοδήποτε εκ των προσώπων που δικαιούται να διεκδικήσει την πατρότητα, που αναφέρονται στο άρθρο 1469, δεδομένου ότι ο άντρας έχει δώσει την συναίνεση του στην ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή της συζύγου του».

153. Θέματα τα οποία έχουν σχέση με υπηκοότητα διέπονται από τον Κώδικα Ελληνικής Υπηκοότητας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ δυνάμει του Νόμου 3284/2004. Βάσει της σχετικής νομοθεσίας, η Ελληνική υπηκοότητα δύναται να αποκτηθεί από:

1. τέκνο από Έλληνα πατέρα ή Ελληνίδα μητέρα, από την στιγμή της γέννησης του / της
2. πρόσωπο που έχει γεννηθεί στην Ελληνική επικράτεια, με την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο αυτό δεν αποκτά με γέννηση μια ξένη υπηκοότητα ή ότι είναι δεν είναι αγνώστου υπηκοότητας.
3. Αλλοδαπός / ή ο / η οποίος / α γεννήθηκε εκτός γάμου και έχει αναγνωρισθεί αρμοδίως ως το τέκνο Έλληνα, γίνεται Έλληνας / Ελληνίδα από

την στιγμή της αναγνώρισης, εάν την στιγμή αυτή δεν έχει κλείσει τα 18.

155. Η απόκτηση της Ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση είναι δυνατή μόνο εάν ο αλλοδαπός έχει κλείσει τα 18 και πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Τα τέκνα ενός πολιτογραφημένου Έλληνα γίνονται Έλληνες πολίτες εάν είναι ανύπαντρα ή κάτω των 18 τη στιγμή της πολιτογράφησης του γονιού τους.

156. Σχετικά με τα πρόσωπα χωρίς πατρίδα, ο Νόμος 3284 / 2004 αναφέρει ότι «κάθε πρόσωπο το οποίο γεννήθηκε στην Ελληνική επικράτεια αποκτά την Ελληνική υπηκοότητα με την γέννηση, εφόσον δεν αποκτά μια ξένη υπηκοότητα με την γέννηση ή είναι αγνώστου υπηκοότητας».

2. Απαγόρευση της βίας κατά των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της σωματικής τιμωρίας (παρά. 43^α)

157. Στις Μονάδες Κοινωνικής Περίθαλψης απαγορεύεται με νόμο κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας. Επίσης το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει διαβιβάσει στις Περιφερειακές Διοικήσεις Υγείας (ΔΥΠΕ) και στις Νομαρχίες ολόκληρης της χώρας μια σχετική εγκύκλιο ώστε να ενημερωθούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι απαγορεύεται κάθε μορφής τιμωρία προς παιδιά.

158. Το Ίδρυμα Παιδικής Υγείας (υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης) μαζί με τον Αναπληρωτή Συνήγορο για τα Δικαιώματα των Παιδιών, το Ίδρυμα Κοινωνικής Προστασίας και

Αλληλεγγύης (υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης), τα Υπουργεία Υγείας και Παιδείας, την Γενική Γραμματεία Νέων, το Ελληνικό Τμήμα της UNICEF και την Ελληνική Ένωση Παιδιάτρων έχουν ιδρύσει το «Δίκτυο για την Εξάλειψη της Σωματικής Τιμωρίας» από το 2005. Το Δίκτυο αυτό έχει σταδιακά συμπεριλάβει διάφορους δημόσιους, ιδιωτικούς φορείς ή μη κυβερνητικές οργανώσεις μέσω της υλοποίησης δράσεων διάδοσης, προαγωγής της υγείας και κατάρτισης επαγγελματιών και του γενικού κοινού. Οι σχετικές δράσεις περιελάμβαναν την λειτουργία σχετικού διακτυακού τόπου ενημέρωσης, την διοργάνωση συνεδρίων και ακροάσεων καθώς και την αναπαραγωγή τηλεοπτικών σποτ σε κανάλια εθνικής εμβέλειας σχετικά με τις επιπτώσεις της σωματικής τιμωρίας και της προαγωγής εναλλακτικών μέσων πειθαρχίας για την ανατροφή παιδιών.

159. Το Κέντρο Έρευνας για την Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων (ΚΕΠΠΑ), το οποίο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας το 1991 και έχει την έδρα του στο Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, έχει ως κύριο στόχο την μείωση των ατυχημάτων που προκαλούν τον θάνατο και ως μακροχρόνιο στόχο την προώθηση ενός υγιεινού τρόπου ζωής καθώς και την δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος. Συμμετέχει σε Ευρωπαϊκά και διεθνή Προγράμματα. Διεξάγει επιδημιολογική έρευνα σε θέματα όπως είναι: ασφάλεια των παιδιών στις παιδικές χαρές, τροχαία ατυχήματα, ατυχήματα νηπίων και παιδιών με ειδικές ανάγκες, παιδιά στο σπίτι, ατυχήματα λόγω κατάποσης φαγώσιμου αντικειμένου, εγκαύματα, ατυχήματα στο μετρό, εξ αιτίας πυροτεχνημάτων κλπ. Παρόλο που τα στοιχεία του 2004 τα

οποία αφορούν ατυχήματα δεν έχουν αναλυθεί ακόμη, 5260 δηλητηριάσεις έχουν καταγραφεί έως σήμερα μεταξύ 1997-2003 κατόπιν επισκέψεων σε παιδιά ηλικίας 0-14 στα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων. Ο αριθμός θανάτων εξ αιτίας ατυχημάτων δύναται να μειωθεί σύμφωνα με το ΚΕΠΠΑ με συνεχή προσπάθεια, ενημέρωση του κοινού, προγράμματα και στρατηγικές δράσεις και όποτε απαιτείται η εφαρμογή της νομοθεσίας.

160. Το Άρθρο 21(1) του Νόμου Αρ. 3328/2005, το οποίο δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 1 Απριλίου 2005, απαγορεύει ρητά κάθε μορφή σωματικής τιμωρίας των μαθητών σε δευτεροβάθμια σχολεία.

161. Ο Νόμος 3500/2006 (Εφημερίδα της Κυβέρνησης Α' 232) «περί οικογενειακής βίας και λοιπές διατάξεις» προστατεύει, εκτός από τις γυναίκες, ένα ευρύτερο φάσμα προσώπων (όπως είναι τα παιδιά, οι ενήλικες, άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ.) χωρίς να παρεμβαίνει στην ιδιωτική ζωή μελών της οικογένειας ή να αντικρούεται με την ηθική, τις αξίες και τις αρχές της Ελληνικής κοινωνίας. Παράλληλα, αναγνωρίζει ότι η οικογενειακή βία δεν είναι πλέον ιδιωτικό θέμα αλλά μάλλον ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα παραβίασης της προσωπικής ελευθερίας, κυρίως των γυναικών, οι οποίες συχνά κακοποιούνται ευρέως.

162. Οι διατάξεις του Νόμου θεωρούν ως αξιόποινες πράξεις συμπεριφορές οι οποίες αναπτύσσονται στην οικογενειακή σφαίρα και προσβάλλουν την ακεραιότητα και την υγεία (άρθ. 6), την προσωπική ελευθερία (άρθ. 7), την σεξουαλική ελευθερία (άρθ. 8 σε συνδυασμό με το άρθ. 1 παρ. 1) και την σεξουαλική αξιοπρέπεια (άρθ. 9).

163. Σε περιπτώσεις όπου η σωματική βία κατά ανηλίκων χρησιμοποιείται ως ένα μέτρο για την τιμωρία των γονέων ως κηδεμόνων (άρθ. 4) με την εφαρμογή του άρθ. 1532 του Ελληνικού Αστικού Κώδικα.

164. Μια σημαντική και πρωτόπορος διάταξη του προαναφερθέντος Νόμου είναι αυτή η οποία περιέχεται στο άρθ. 1 παράγραφοι 2, 3 σχετικά με ανηλίκους ως θύματα οικογενειακής βίας, όχι μόνο όταν τους επηρεάζει άμεσα αλλά ακόμη και όταν η βίαιη συμπεριφορά συμβαίνει στην παρουσία τους (άρθ. 1 παράγραφοι 2, 3). Το Άρθρο 6 παρά. 3 προβλέπει την ειδική προστασία των θυμάτων της οικογενειακής βίας, τα οποία είναι ανίκανα να αντισταθούν σε εγκλήματα οικογενειακής βίας τα οποία έχουν διαπραχθεί εναντίον τους.

165. Ο σχετικός νέος Νόμος εισάγει στο Ελληνικό σύστημα ποινικού Δικαίου τον θεσμό της ποινικής διαμεσολάβησης (άρθ. 11-14). Αυτή η μορφή διαμεσολάβησης χρησιμοποιείται μόνο σε περιπτώσεις όπου το έγκλημα οικογενειακής βίας θεωρείται ως ένα πλημμέλημα.

166. Το νέο σύστημα δημιουργεί ένα σύστημα ποινικής δικαιοσύνης το οποίο είναι φιλικό προς τον χρήστη για την συγκεκριμένη κατηγορία θυμάτων, προτρέποντας τα να αναφέρουν τέτοιες περιπτώσεις και δίνοντας τους την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία η οποία έχει ως στόχο την γεφύρωση των διαφορών και την εξεύρεση λύσεων για την οικογένεια με την βοήθεια ενός αμερόληπτου τρίτου.

167. Το τριετές Πρόγραμμα της Ελληνικής Αστυνομίας για την Πολιτική Δημόσιας Τάξης και Ασφάλειας προβλέπει μια σειρά δράσεων κατά της οικογενειακής βίας, με στόχο την επιβολή της σχετικής νομοθεσίας, διασφαλίζοντας την προστασία και την ασφάλεια του θύματος, με σεβασμό στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και της επιλογής του θύματος και της εφαρμογής των σχετικών κανόνων της ποινικής δικονομίας εάν καταγγέλλονται ή επιβεβαιώνονται ποινικά αδικήματα. Οι αστυνομικές υπηρεσίες έχουν την υποχρέωση να αντιδράσουν άμεσα και να διασφαλίσουν την ασφάλεια του θύματος, ενεργώντας πάντα με αντικειμενικότητα, εμπιστευτικότητα και σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες που εκδίδονται από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας.

168. Εντός του πλαισίου αυτού, η Ελληνική Αστυνομία, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ανάγκη για μια εποικοδομητική συνεργασία με άλλους φορείς, έχει στείλει τις εξής εντολές και οδηγίες προς όλες τις υπηρεσίες της χώρας:

-Ένα συνοπτικό σημείωμα σχετικά με την λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), με σκοπό την ενημέρωση των Επιχειρησιακών Υπηρεσιών αυτής και, εάν χρειαστεί, να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες που παρέχονται από το ΕΚΚΑ προς όφελος του θύματος.

-Ένα εγχειρίδιο με τίτλο «Καταπολεμώντας την οικογενειακή βία», το οποίο έχει εκδώσει το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας με σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συγκεκριμένα, τα δικαιώματα γυναικών και παιδιών μέσα στην οικογένεια, παρέχοντας πληροφορίες και αυξάνοντας την αντίληψη των αστυνομικών και διασφαλίζοντας την αντιμετώπιση

υποθέσεων οικογενειακής βίας με ένα πιο συστηματικό και ενιαίο τρόπο μέσω της παροχής οδηγιών προς τους αστυνομικούς που συμμετέχουν.

-Ένα ανεπίσημο εγχειρίδιο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο καταγράφει και προάγει τα παιδικά χωριά και τα κέντρα παιδικής περίθαλψης στην Ελλάδα.

-Ένα ενημερωτικό φυλλάδιο της Ομάδας Δράσης για τον Σχεδιασμό Πολιτικής Κατά του Εγκλήματος (ΟΔΕΣΑΠ), το οποία παρέχει μια λεπτομερή ανάλυση των υποχρεώσεων και πιθανών ενεργειών που θα πρέπει να ληφθούν από αστυνομικούς οι οποίοι χειρίζονται υποθέσεις οικογενειακής βίας.

-Δύο ενημερωτικούς οδηγούς για τους φορείς κοινωνικής πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

-Μια εγκύκλιο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με τον Νόμο 3500/2006, με στόχο την ενημέρωση των αστυνομικών σχετικά με τις διατάξεις του νόμου αυτού, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή αυτού.

-Μια εντολή της Γενικής Διεύθυνσης Αστυνόμευσης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία υπογραμμίζει την επιτακτική ανάγκη για τις αρμόδιες υπηρεσίες να λάβουν προληπτικά μέτρα σχετικά με την παραβατικότητα προσώπων ειδικών κατηγοριών, με στόχο την προστασία και την σταθεροποίηση του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών.

169. Η εκπαίδευση των αστυνομικών για την αντιμετώπιση περιπτώσεων οικογενειακής βίας διεξάγεται από την Ακαδημία της Αστυνομίας σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης, τις ακαδημίες αστυνομικών και τις σειρές μαθημάτων μετεκπαίδευσης. Κάθε χρόνο, το αστυνομικό

προσωπικό των Ειδικών Υπηρεσιών συμμετέχει σε σεμινάρια με σκοπό την ενημέρωση τους πάνω στις σύγχρονες τεχνολογίες, τις τρέχουσες τάσεις στην καταπολέμηση του εγκλήματος, κλπ. Το προσωπικό της Αστυνομίας συμμετέχει επίσης σε διεθνή εκπαιδευτικά προγράμματα με σκοπό την αύξηση της αντίληψης του για τα χαρακτηριστικά των παιδικών θυμάτων και την προαγωγή των κατάλληλων μεθόδων αντιμετώπισης υποθέσεων οικογενειακής βίας, με βάση την προστασία των καλύτερων συμφερόντων των παιδικών θυμάτων. Οι αστυνομικοί συμμετέχουν επίσης σε συνελεύσεις που διοργανώνονται στο πλαίσιο της Ε.Ε., των Η.Ε., της EUROPOL, της INTERPOL, της SECI, της Πρωτοβουλίας Ιονίου – Αδριατικής, της Πρωτοβουλίας της Μαύρης Θάλασσας κλπ., προς ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας.

170. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πραγματοποίησε μια σχετική έρευνα (από Ν. Πετρόπουλο – Α. Παπαστυλιανού, «Μορφές επιθετικότητας, Βία και Διαμαρτυρία στο Σχολείο, Παράγοντες Πρόκλησης και Συνέπειες», Π.Ι., Αθήνα 2001). Εντός του πλαισίου του Προγράμματος UNESCO (2001-2010) για μια «κουλτούρα ειρήνης και μη βίας για τα παιδιά του κόσμου» έχει δημοσιεύσει τρία φυλλάδια (για μαθητές, δασκάλους και γονείς) πάνω στις αιτίες της βίας και της χρήσης μη βίαιων μορφών για την επίλυση των διαφορών. Το Π.Ι. συνεργάζεται με τον Συνήγορο του Πολίτη (Τμήμα Δικαιωμάτων Παιδιών) για την πρόληψη και την εξάλειψη της σωματικής τιμωρίας εντός της οικογένειας, και έχει καθιερώσει την απαγόρευση της σωματικής βίας στο σχολείο. Παράλληλα, μέσω των προγραμμάτων της διδασκόμενης ύλης και της συγγραφής σχολικών εγχειριδίων και μέσω των διαφόρων

3. Εκπαίδευση και εκστρατείες αντίληψης για την βλάβη της βίας (παρά. 43β)

171. Σε σχέση με τις στατιστικές βίας στα σχολεία, διεξήχθη μια πανελλαδική στρωματοποιημένη έρευνα 3.000 μαθητών περίπου σε διάφορα επίπεδα (309 από την 6^η τάξη του δημοτικού, 767 της 3^{ης} τάξης του Γυμνασίου και 1850 όλων των τάξεων του Λυκείου), από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο¹³ κατά το Εαρινό Τρίμηνο και με την χρήση ερωτηματολογίων αυτό –αναφοράς, αποκάλυψε χαμηλές τιμές θυματοποίησης (σωματικής, σεξουαλικής, προφορικής, προκατάληψης / διακρίσεων και κλοπής) και επιθετικής βίας (σχολική απόκλιση, βανδαλισμός και βία κατά προσώπων). Σε μια κλίμακα από το μηδέν (ποτέ) έως το 4 (πολύ συχνά), ο μέσος όρος για όλα τα είδη θυματοποίησης / επιθετικότητας και τα επίπεδα εκπαίδευσης ήταν κάτω του 1.0. Ωστόσο, οι τιμές εξαρτώνται από τους λειτουργικούς ορισμούς, την δειγματοληψία, και τους όρους της διεξαγωγής του ερωτηματολογίου.

172. Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι η Παιδαγωγική Μελέτη που προαναφέρθηκε διέφερε τόσο σε πεδίο εφαρμογής όσο και σε μεθοδολογία από την έρευνα μητέρων πάνω στην χρήση σωματικής τιμωρίας που αναφέρονται στην προηγούμενη έκθεση του Κράτους μέλους. Το ποσοστό των Ελλήνων γονέων που έχουν χρησιμοποιήσει τουλάχιστον μια μορφή σωματικής

¹³ Ν. Πετρόπουλος και Α. Παπαστυλιανού, Είδη Επιθετικότητας, Βίας και Διαμαρτυρίας στο Σχολείο: Παράγοντες Πρόκλησης τους και Επιπτώσεις, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, (Στα Ελληνικά) Αθήνα 2001 σελ. 78-79, 94.

τιμωρίας (65%), στην έρευνα, προέρχεται από στοιχεία βάσει μιας μελέτης 591 μητέρων παιδιών δημοτικού σχολείου στην Μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας¹⁴. Δεν ήταν εθνική έρευνα και ως εκ τούτου δεν μπορούσε να αντιπροσωπεύει ολόκληρο τον Ελληνικό πληθυσμό. Παράλληλα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στην έρευνα αυτή, η συντριπτική πλειοψηφία των μητέρων (90%) ανέφεραν ότι η σωματική τιμωρία δεν ήταν αποτελεσματική και ότι 78% είχαν την αίσθηση ότι θα έπρεπε να απαγορευτεί με νόμο.

173. Σχετικά με τα μέτρα του Κράτους μέλους στον τομέα αυτό, υπήρξαν διάφορες παρεμβάσεις σε διάφορους στόχους. Πρώτον, η εναλλακτική λύση στην βία διδάσκεται σε μαθητές, στην κανονική διδασκόμενη ύλη και στα μαθήματα αγωγής του πολίτη των πρωτοβάθμιων και των δευτεροβάθμιων σχολείων (γυμνασίων και λυκείων) μέσω της έμφασης του ρόλου των διεθνών οργανισμών όπως είναι τα Ηνωμένα Έθνη, το Συμβούλιο της Ευρώπης και των ΜΚΟ. Δεύτερον, η νέα διδασκόμενη ύλη της κοινωνιολογίας (υποχρεωτική στα Λύκεια) και τα αντίστοιχα κείμενα περιέχουν κεφάλαια για τις διαπολιτιστικές, διακοινωνικές σχέσεις – όπου συμπεριλαμβάνονται επίσης κεφάλαια πάνω στον πόλεμο και την τρομοκρατία και τις γενεσιουργές αιτίες τους. Τρίτον, εκτός της κανονικής διδασκόμενης ύλης, σε όλα τα επίπεδα (το δημοτικό, τα κατώτερα και ανώτερα

¹⁴ Ειρήνη Φερέτη & Μεταξία Σταυριανάκη, «Η Χρήση της Σωματικής Τιμωρίας στην Ελληνική Οικογένεια: Επιλεγμένες Κοινωνικό-δημογραφικές Πτυχές», Διεθνές Περιοδικό Παιδικής και Οικογενειακής Πρόνοιας, 97/3, 1997, σελ. 206-216 και Ειρήνη Φερέτη, «Η Χρήση της Σωματικής Βίας στην Κοινωνικοποίηση των Παιδιών: Δεδομένα Έρευνας και Διακλαδώσεις» (Στα Ελληνικά), Στο Ηρώ Δασκαλάκη κ.α. (Εκδ.), Εγκλήματα και Θύματα στο κατώφλι του 21^{ου} Αιώνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Έρευνας, Αθήνα 2000, σελ. 543-552.

δευτεροβάθμια επίπεδα), το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα προβλέπει την αγωγή υγείας ότι προϋποθέτει το «ψυχο-κοινωνικό μοντέλο» και έχει ως κύριο στόχο την οικοδόμηση «κοινωνικών δεξιοτήτων», ανάμεσα σε άλλα πράγματα, το πρόγραμμα υγείας περιέχει επίσης κεφάλαια για τις διαπροσωπικές συγκρούσεις, τις αιτίες τους και μη βίαιους τρόπους επίλυσης αυτών. Τα σχετικά προγράμματα είναι δυνατόν να διοργανωθούν από όλους τους καθηγητές, με την στήριξη εκπαιδευμένων συναδέλφων διορισμένων ως «Προϊστάμενοι Αγωγής υγείας» οι οποίοι έχουν αποσταλεί σε 120 εκπαιδευτικές περιφέρειες. Τέταρτον, η μελέτη η οποία διεξήχθη και εκδόθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο κατέληξε με μια σειρά συστάσεων για προληπτικά μέτρα σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής οργάνωσης (το κράτος, το σχολείο, την οικογένεια, την κοινότητα και τον μαθητή). Παράλληλα, και στο πλαίσιο της δεκαετίας της UNESCO (2001-2010) για «μια κουλτούρα ειρήνης και μη βίας για όλα τα παιδιά του κόσμου», εκδόθηκαν τρία φυλλάδια από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ένα για τους δασκάλους, ένα για τους γονείς και ένα για τους μαθητές, σχετικά με τις αιτίες της βίας και της χρήσης εναλλακτικών μη βίαιων μορφών επίλυσης διαφορών¹⁵. Οι εκδόσεις αυτές, τις οποίες έχουν γράψει ψυχολόγοι και παιδαγωγοί και χρηματοδοτούνται από Κεφάλαια της Ε.Ε. (Δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), για χρήση σε πιλοτική βάση, διανεμήθηκαν στα Παιδαγωγικά Τμήματα Πανεπιστημίων σε Προϊσταμένους της Αγωγής υγείας και Περιβάλλοντος σε όλη την Ελλάδα,

¹⁵ Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη και Νίκος Τσέργκας, «Όταν τα πράγματα στο σχολείο . . . ξεφεύγουν από τον έλεγχο» (για μαθητές), 24 σελ., Κατερίνα Κέδρακα & Μανώλης Τσαγκαράκης, «Γονείς: όταν τα πράγματα δεν πάνε καλά» (για γονείς) 54 σελ., και Παναγιώτης Χήνας & Κώστας Χρυσαιφίδης, «Επιθετικότητα στο σχολείο: προτάσεις για την πρόληψη και την διαχείριση», 40 σελ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα, 2000.

και σε σχολικές βιβλιοθήκες σε όλα τα επίπεδα. Μετά τις θετικές επιπτώσεις των φυλλαδίων στο πιλοτικό έργο, γίνονται προσπάθειες για επανέκδοση και μια ευρύτερη διανομή των φυλλαδίων σε δασκάλους, γονείς και μαθητές.

174. Παράλληλα με όλα αυτά, το Ίδρυμα Παιδικής Υγείας (το οποίο επιβλέπει το Υπουργείο Υγείας) ανέλαβε την ευθύνη της εκπόνησης εκπαιδευτικού υλικού για επαγγελματίες οι οποίοι συμμετέχουν σε μια σειρά σεμιναρίων που έχουν διοργανωθεί από το Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης (το οποίο επιβλέπει το Υπουργείο Υγείας) για την σωματική τιμωρία παιδιών με την συνεργασία του Αναπληρωτή Συνηγόρου του Πολίτη για τα Δικαιώματα των Παιδιών. Το εγχειρίδιο περιλαμβάνει έξι θεματικές ενότητες σχετικά με το κυρίως θέμα του εκπαιδευτικού υλικού, οι οποίες καλύπτουν σφαιρικά και περιεκτικά το θέμα της σωματικής τιμωρίας των παιδιών, τους σκοπούς και τα αίτια της απάλειψης της στην ανατροφή και στην εκπαιδευτική μέθοδο. Το σχετικό Εγχειρίδιο έχει δημοσιευτεί τον Νοέμβριο 2007 (ISBN: 978-960-98029-0-1) και, συνεπώς, έχει χρησιμοποιηθεί ως ένα εκπαιδευτικό υλικό για διάφορα σεμινάρια δασκάλων σε σχολεία και λοιπούς επαγγελματίες οι οποίοι έχουν συχνή επαφή με γονείς ή άτομα που φροντίζουν παιδιά, και επίσης έχει διαδοθεί ευρέως σε όλη την Ελληνική επικράτεια.

175. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προχώρησε επίσης σε μια ευρεία διανομή αφισών, σχετικά με τον «Διάλογο κατά της Σωματικής Τιμωρίας Παιδιών» (2007).

4. Θρησκευτική πεποίθηση παιδιών και σεβασμός των παιδικών δικαιωμάτων.

176. Το δικαίωμα μη ορθοδόξων παιδιών να μην συμμετάσχουν στην πρωινή προσευχή και να απαλλάσσονται από το μάθημα των θρησκευτικών είναι εγγυημένο και αναφέρεται στην προηγούμενη έκθεση του Κράτους συμβαλλόμενου μέρους.

177. Σχετικά με τις μη διακρίσεις βάσει θρησκευτικής πεποίθησης, το σχολικό απολυτήριο περιέχει στην πραγματικότητα μια κατηγορία στοιχείων για την θρησκευτική πεποίθηση. Η σχετική εγκύκλιος (Γ2/5821/31.10.2001), η οποία εστάλη σε σχολείο το φθινόπωρο του 2001 από τον Ειδικό Γραμματέα για την Παιδεία, περιέχει τις εξής οδηγίες προς τους Περιφερειακούς Διευθυντές Παιδείας: (1) τα στατιστικά στοιχεία των μαθητών τα οποία καταχωρούνται σε σχολικά βιβλία ή έντυπα (Μαθητικά Μητρώα, Πιστοποιητικό Απολυτηρίου κλπ.) λαμβάνονται από το Δελτίο Ταυτότητας των μαθητών και όταν ένα Δελτίο Ταυτότητας δεν διατίθεται τότε από το πιστοποιητικό γέννησης του / της, το οποίο κατατίθεται κατά την αρχική εγγραφή, (2) σε περιπτώσεις όπου τα στατιστικά στοιχεία τα οποία περιλαμβάνονται στα σχολικά έντυπα δεν περιλαμβάνονται είτε στο Δελτίο Ταυτότητας ή στο πιστοποιητικό γέννησης δίπλα σε αυτά μπορεί να μπει παύλα (-), (3) οι γονείς ή οι κηδεμόνες έχουν το δικαίωμα, κατόπιν κοινής αίτησης (Ν. 1599 / 86), να αναφέρουν τα ατομικά στατιστικά στοιχεία που λείπουν (π.χ. θρησκεία, ιθαγένεια, όνομα μητρός κλπ) ώστε να καταχωρηθούν στα σχολικά μητρώα και τα έντυπα.

178. Για την Ελλάδα, τα νέα Δελτία Ταυτότητας, κατόπιν συστάσεων της «Ελληνικής Αρχής για την Προστασία

Δεδομένων» δεν προβλέπουν χώρο για θρησκευτική πεποίθηση με το σκεπτικό ότι αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για διακρίσεις στην αγορά εργασίας ή στις συναλλαγές με τις δημόσιες υπηρεσίες. Επίσης δεν υπάρχει πρόβλεψη για την εκούσια δήλωση της θρησκευτικής πεποίθησης, αφού η μη δήλωση κάποιων θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει βάση για διακρίσεις. Η απόσυρση της θρησκευτικής πεποίθησης από τα δελτία ταυτότητας βασίστηκε στον Νόμο 2472/1997 για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και τέθηκε σε ισχύ το 2001 μετά από μια σειρά αποφάσεων με όλα τα μέρη παρόντα του Συμβουλίου της Επικρατείας (279, 281 και 285 / 2001). Η έκδοση Δελτίων Ταυτότητας είναι υποχρεωτική, όταν το παιδί κλείσει τα 15. Αυτό σημαίνει ότι οι περισσότεροι, εάν όχι όλοι, οι νέοι άνθρωποι οι οποίοι είναι τώρα στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, έχουν τα νέα τους Δελτία Ταυτότητας χωρίς την κατηγορία της θρησκευτικής πεποίθησης. Στις περιπτώσεις τους, το απολυτήριο του σχολείου μπορεί να περιέχει την θρησκευτική τους πεποίθηση κατόπιν κοινής αίτησης και των δύο γονιών.

179. Μετά την σχετική υποβολή μιας ερώτησης σε Ελληνική Αρχή για τη Προστασία Δεδομένων από τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία διαμαρτυρήθηκαν ως προς τις διαδικασίες για τη καταχώρηση θρησκευόμενου, η Αρχή (Απόφαση 77^A/2002) συμπέρανε ότι οι διαδικασίες της απαλλαγής από το μάθημα των θρησκευτικών και της καταχώρησης θρησκευόμενου πάνω στο απολυτήριο του σχολείου (ακόμη και μετά από κοινή απόφαση των γονέων, κλπ.) ήταν μια παράβαση του Νόμου 2472/1997 και δόθηκαν συστάσεις στο Υπουργείο Παιδείας να προβεί σε τροποποίηση ώστε το θρήσκευμα να μην υπάρχει ως

κατηγορία δεδομένων πάνω στα πιστοποιητικά και οι γονείς να μην χρειάζεται να κάνουν μια επίσημη δήλωση για απαλλαγή από το μάθημα των θρησκευτικών. Στην απόφαση της, η Αρχή χρησιμοποίησε το ίδιο σκεπτικό όπως και στην περίπτωση των ταυτοτήτων: δηλαδή, την πιθανή επίπτωση του στην μελλοντική καριέρα των μαθητών.

5. Πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες (παρά. 47^α)

180. Πρώτον και όπως έχει αναφερθεί άνω (δες κεφάλαιο I-I, I-13 και III-2), αυτό έχει γίνει μέσω του Τμήματος Δικαιωμάτων του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη, παρόλο που είναι ανάγκη να εκδοθεί και ένα φυλλάδιο που απευθύνεται σε παιδιά σε άλλες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων και μορφών που δίνουν την δυνατότητα πρόσβασης τους από παιδιά με ειδικές ανάγκες. Δεύτερον, έχει γίνει μέσω των προγραμμάτων της Ε.Ε. (παιδιά μεταναστών, παιδιά της Μουσουλμανικής Κοινότητας και παιδιά Ελλήνων Ρομά) ορισμένα από τα οποία παρήγαγαν και υλικά για γονείς σε ένα περιορισμένο αριθμό γλωσσών των μεταναστών (π.χ. Αλβανικά και Ρώσικα). Τα προγράμματα αυτά εκτός της παραγωγής εκπαιδευτικών υλικών αύξησαν επίσης και τις προσδοκίες και τα επίπεδα της ενσωμάτωσης των διαφόρων ομάδων στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Τρίτον, έχει γίνει σε μια μεγάλη κλίμακα και αποτελεσματικά, για όλα τα παιδιά, μέσω των μαθημάτων της αγωγής του πολίτη και της κοινωνιολογίας, τα οποία, όλο και περισσότερο, υιοθετούν μια διαπολιτιστική αντίληψη. Η αύξηση των εγγραφών των παιδιών μεταναστών σε σχολεία, ακόμη και χωρίς έγγραφα, αυξάνει τη πρόσβαση τους σε αυτά τα κείμενα ύλης τα οποία καλύπτουν τα δικαιώματα των παιδιών. Τέλος, η Διεθνής Οργάνωση Μετανάστευσης, το Διεθνές Παρεμβαλλόμενο Πρόγραμμα του Ενικού Ραδιοφωνικού

Σταθμού (με εκπομπές στην Αραβική, την Γερμανική, την Ρωσική, την Ισπανική, την Τουρκική, την Σερβοκροατική, την Βουλγαρική, την Ρουμανική, την Αλβανική, την Γαλλική, την Πολωνική και την Αγγλική), η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας με ένα ειδικό δίκτυο ενημέρωσης για μετανάστες, οι ΜΚΟ (π.χ. Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων, Εθελοντική Εργασία Αθηνών, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, οι οργανώσεις και τα ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών κλπ.) και οι οργανώσεις των ίδιων των μεταναστών (Δίκτυο Κοινωνικής Στήριξης για Μετανάστες και Πρόσφυγες, οι εθνολογικές οργανώσεις, το ετήσιο Φεστιβάλ κατά του Ρατσισμού) συνδράμουν επίσης στην ενημέρωση των διαφόρων γλωσσικών ομάδων και των οικογενειών τους σχετικά με τα δικαιώματά τους και τα δικαιώματα των παιδιών τους.

6. Ανάπτυξη της και προσβασιμότητα στην ενημέρωση(ς) (παρά. 47βγ)

181. Για ότι αφορά την καταπολέμηση του ρατσιστικού λόγου στην ραδιοφωνία και στην τηλεόραση, το Ελληνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) έχει κάνει μια σημαντική συμβολή, καθώς είναι ο υπεύθυνος οργανισμός για την παρακολούθηση και τον έλεγχο του περιεχομένου των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών, σύμφωνα με το άρθρο 15 του Συντάγματος. Μια ανεξάρτητη αρχή η οποία προστατεύει το δημόσιο συμφέρον, το ΕΣΡ παρεμβαίνει αποφασιστικά σε θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας.

182. Ήδη από το 1998, σε προσέγγιση του θέματος, το ΕΣΡ έχει εκδώσει την Σύσταση – Οδηγία αρ. 5 / 1998, η οποία ορίζει ότι «οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί θα πρέπει να περιορίζονται εντός των ορίων της παροχής αντικειμενικής πληροφόρησης, όπως επιβάλλεται από το Σύνταγμα, και όχι

μόνο να αποφεύγουν κάθε πρόκληση αλλά επίσης και να καταδικάζουν κάθε μορφής ξενοφοβία και μίσους κατά οποιασδήποτε συγκεκριμένης μειονότητας ή κοινωνικής ομάδας».

183. Για ότι αφορά στην προστασία των παιδιών και των νέων το ΕΣΡ έχει εκδώσει αρκετές Οδηγίες προς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς με στόχο την προστασία των ανηλίκων και έχει επιβάλλει διαφόρων ειδών ποινές, καθώς επίσης και συστάσεις, πρόστιμα, προσωρινή διακοπή προγραμμάτων, οριστικό κλείσιμο.

Ειδικότερα, το ΕΣΡ έχει προσφωνήσει πολλές περιπτώσεις και επέβαλε ποινές σε:

- σκηνές βίας, ακατάλληλες για ανηλίκους,
- βλαβερό περιεχόμενο τηλεοπτικής διαφήμισης απευθυνόμενο σε παιδιά.
- φωτογραφίες ή προσωπικά δεδομένα τα οποία οδηγούν στην αναγνώριση των παιδιών ως θύματα εγκλημάτων, κλπ.
- προγράμματα στα οποία η συμμετοχή των παιδιών μπορεί να θεωρηθεί επιζήμια, κλπ.

184. Από μέρους της, η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας – Γενική Γραμματεία Πληροφοριών έχει εκδώσει την εγκύκλιο αρ. 2197/13.10.2003 και την έχει αποστείλει σε όλες τις επαγγελματικές ενώσεις των ΜΜΕ, προσκαλώντας τις να είναι δεόντως ευαίσθητες σε θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας, και να συμμορφωθούν με το σχετικό ρυθμιστικό πλαίσιο που προβλέπεται στην σχετική νομοθεσία και τους κώδικες αυτό-ρύθμισης.

185. Τέλος, ένα πολυδιάστατο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο προστατεύει τον πολιτιστικό πλουραλισμό και απαγορεύει

την δυσμενή διάκριση λόγω φυλής, υπηκοότητας, γλώσσας, θρησκειώματος, και δεν επιτρέπει εκφράσεις μισαλλοδοξίας και ρατσισμού διέπει τα ΜΜΕ, τα οποία συνταγματικά προστατεύονται στο άρθρο 15 του Συντάγματος. Οι σχετικές νομοθετικές διατάξεις υπαγορεύονται από την συνταγματική διάταξη για «μια αντικειμενική και σε ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων», την «κοινωνική αποστολή του ραδιόφωνου και της τηλεόρασης», «σεβασμό της αξιοπρέπειας κάθε ανθρώπου», «ελευθερία της έκφρασης», και γίνονται πιο συγκεκριμένες από την ανάγκη πληροφόρησης του κοινού για θέματα που έχουν σχέση με το γενικό κοινωνικό συμφέρον και την ενδυνάμωση της κοινωνικής αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών της χώρας.

186. Σχετικά με την προστασία των ανηλίκων, στο προαναφερθέν Προεδρικό Διάταγμα 100/2000 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΚ για την «Τηλεόραση χωρίς Σύνορα» προβλέπεται από το άρθρο 5 παρά. 10, ότι η τηλεοπτική διαφήμιση δεν πρέπει να βλάπτει τους ανηλικούς ηθικά ή σωματικά και ως εκ τούτου πρέπει να τηρεί τα κριτήρια που ορίζονται για την προστασία τους. Τα κριτήρια ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται από την Οδηγία 2007/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11 Δεκεμβρίου 2007 σε τροποποίηση της Κοινοτικής Οδηγίας 89/552/ΕΟΚ για τον συντονισμό συγκεκριμένων διατάξεων που προβλέπονται από νόμο, κανονισμό ή διοικητική ενέργεια στα Κράτη Μέλη σχετικά με την επιδίωξη δραστηριοτήτων τηλεοπτικών μεταδόσεων. Η νέα Οδηγία επεκτείνει τις διατάξεις της σε υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ενημέρωσης πληρωτές επί τη εμφανίσει (on demand), (που παρέχονται από προμηθευτές υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης

υπό την δικαιοδοσία των Κρατών Μελών), οι οποίες θα μπορούσαν να βλάψουν σοβαρά την φυσική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, διατίθενται μόνο με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι κανονικά οι ανήλικοι δεν θα ακούσουν ή θα δουν σχετικές πληρωτές επί τη εμφανίσει υπηρεσίες μέσω ενήμερωσης.

187. Τα Κράτη Μέλη θα θέσουν σε ισχύ τους νόμους, τους κανονισμούς και τις διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για την συμμόρφωση με την σχετική Οδηγία μέχρι τις 19 Δεκεμβρίου 2009 το αργότερο.

188. Η Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη το ευαίσθητο θέμα της αντιστάθμισης μεταξύ της ελευθερίας της έκφρασης και της αρχής περί μη διακρίσεων στα ΜΜΕ, στρέφει τώρα το επίκεντρο των προσπαθειών στην πρόληψη εκφράσεων ρατσισμού και μισαλλοδοξίας και στην καθιέρωση της αντίληψης των αρχών της ισότητας, της έλλειψης διακρίσεων λόγω φυλής, θρησκευματος ή άλλων παραγόντων, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και σεβασμού των ιδιαιτεροτήτων των λαών, σε όλο το πληθυσμό.

189. Οι κάτωθι κώδικες δεοντολογίας οι οποίοι περιέχουν ειδικές λεπτομερείς διατάξεις για τη πρόληψη και την καταστολή των πρακτικών οι οποίες ενθαρρύνουν τις διακρίσεις και την ανάπτυξη εκφράσεων ρατσισμού, ξеноφοβίες και μισαλλοδοξίας εμπλουτίζουν επίσης και το Ελληνικό ρυθμιστικό πλαίσιο. Οι σχετικοί κώδικες περιέχουν σημαντικούς κανόνες οι οποίοι προάγουν την ελευθερία της έκφρασης και την ίδια στιγμή διασφαλίζουν τα πολιτικά και ατομικά δικαιώματα.

Α) ο Κώδικας Δεοντολογίας του ΕΣΡ για τις ειδήσεις, τα δημοσιογραφικά και πολιτικά προγράμματα αποτελεί ένα

θεσπισμένο κανονισμό (Π.Σ.77/2003), και σε αντίθεση με τους προαναφερθέντες κώδικες, είναι ρυθμιστικός και δεσμευτικός. Κάθε παράβαση του σχετικού κώδικα δύναται να καταλήξει σε ποινές που επιβάλλονται στην δημόσια και την ιδιωτική τηλεόραση. Ειδικότερα, οι διατάξεις του άρθρου 4 παρά. 1 του Κώδικα απαγορεύουν «την εμφάνιση προσώπων τα οποία, υπό ορισμένες συνθήκες, θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν την ταπείνωση, τον κοινωνικό αποκλεισμό ή την μη ευνοϊκή διάκριση εναντίον τους από ένα τμήμα του κοινού, βάσει φύλου, φυλής, εθνικότητας, γλώσσας, θρησκευματος, ιδεολογίας, ηλικίας, ασθένειας ή ανικανότητας, σεξουαλικής προτίμησης ή πεποιθήσεων». Οι διατάξεις της παρά. 2 του ίδιου άρθρου ορίζουν ότι «η μετάδοση υποτιμητικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών ή σεξιστικών μηνυμάτων και εκφράσεων, καθώς και οι μισαλλόδοξες απόψεις δεν επιτρέπονται, και γενικά, δεν μπορεί να προκληθεί βλάβη σε εθνικές ή θρησκευτικές μειονότητες ή άλλες ευάλωτες ή αδύναμες ομάδες του πληθυσμού».

Β) ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας και Κοινωνικής Ευθύνης δημοσιογράφων – μελών της ΕΣΗΕΑ, η Ένωση Συντακτών Ημερήσιων Εφημερίδων της Αθήνας, ο οποίος είναι σε ευθεία γραμμή με τις αρχές της διακήρυξης της Διεθνούς Ένωσης Δημοσιογράφων. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρά. Δ, ένας δημοσιογράφος πρέπει να «αναφέρει πληροφορίες και ειδήσεις αμερόληπτα χωρίς προσωπικές, πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, φυλετικές και πολιτιστικές απόψεις ή πεποιθήσεις», ενώ το άρθρο 2 παρα. Α, επαναλαμβάνει την υποχρέωση των δημοσιογράφων να «απευθύνονται σε όλους τους πολίτες ισότιμα, χωρίς διακρίσεις βάσει εθνικής προέλευσης, φύλου, θρησκευματος, πολιτικών πεποιθήσεων, οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης».

Γ) Ο Κώδικας Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας της Ένωσης Εκδοτών Ημερησίων Εφημερίδων έχει ένα παρόμοιο περιεχόμενο και πνεύμα, και έχει επίσης προσυπογραφεί και από τις ενώσεις εκδοτών περιφερειακών ημερησίων εφημερίδων. Το Άρθρο 7, παρά. 1 δηλώνει ότι «ο Τύπος δεν πρέπει να υιοθετεί θέσεις οι οποίες αποτελούν μια άμεση και βαθιά παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων, ή αποτελούν μια σκανδαλώδη διάκριση κατά ομάδων ανθρώπων βάσει φύλου, εθνικότητας, θρησκευτικών, πολιτικών και ιδεολογικών πεποιθήσεων ή σεξουαλικών επιλογών προσώπων εντός της ομάδας».

Δ) Τέλος, το Άρθρο 3 του Κώδικα διαφημίσεων – επικοινωνίας, τον οποίο εκπόνησε η Ένωση Εταιρειών Διαφήμισης και Επικοινωνίας (ΕΔΕΕ) και ο Σύλλογος Διαφημιστών Ελλάδας (ΣΔΕ), καθώς επίσης και οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί οι οποίες έχουν άδεια, προβλέπει ότι οι διαφημίσεις δεν πρέπει να χρησιμοποιούν τις προκαταλήψεις ανθρώπων, δεν πρέπει να περιέχουν στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν, άμεσα ή έμμεσα, να οδηγήσουν σε πράξεις βίας, εκμετάλλευσης θρησκευτικών πίστευων, κλπ. Για ότι αφορά την προστασία παιδιών, αναφέρουμε ενδεικτικά την απαγόρευση της διαφήμισης λιπαρών τροφών στην τηλεόραση κλπ.

190. Οι τρεις τελευταίοι κώδικες αυτό-ρύθμισης δεν είναι νομοθετημένοι, αλλά αποτελούν δεσμευτικά κείμενα για τα μέλη των ενώσεων που τους εξέδωσαν.

191. Το Πρόγραμμα της Οπτικοακουστικής Εκπαίδευσης για Παιδιά και Νέους έχει ως σκοπό να φέρει την νεότερη γενιά πιο κοντά στην τεχνολογία των μέσων ενημέρωσης, κυρίως στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Χρησιμοποιεί ένα κλειστό φορτηγό αυτοκίνητο εξοπλισμένο με την

τελευταία τεχνολογία και περιοδεύει σε μέρη όπου συγκεντρώνεται η νεολαία και σε σχολεία σε όλη τη χώρα. Τα άτομα τα οποία διεξάγουν το πρόγραμμα είναι επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης, οι οποίοι χρησιμοποιούν προσομοιωτές για να περάσουν τις γνώσεις τους.

192. Η Βάση Δεδομένων για την Οπτικοακουστική Αγωγή για τα Παιδιά, Νέους και τα ΜΜΕ τέθηκε σε κυκλοφορία από το Ελληνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων (18/6/2008). Το Ελληνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων είναι ο εθνικός οργανισμός εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της οπτικοακουστικής επικοινωνίας στην Ελλάδα, ο οποίος ιδρύθηκε το 1994. Το ΙΟΜ αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο επιβλέπει η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας. Το ΙΟΜ ασχολείται εξ ολοκλήρου με την διεξαγωγή μεθοδικών ερευνητικών προγραμμάτων σε σχέση με, κυρίως, τα οπτικοακουστικά μέσα ενημέρωσης: Ραδιόφωνο, Τηλεόραση, Κινηματογράφο, Πολυμέσα και Νέες Τεχνολογίες.

193. Η Βάση Δεδομένων για την Οπτικοακουστική Αγωγή για τα Παιδιά, Νέους και τα ΜΜΕ αποτελεί ένα έργο το οποίο ανέπτυξε και διαχειρίστηκε το Ελληνικό Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων (ΙΟΜ) εντός του πλαισίου πρωτοβουλιών για την αγωγή πάνω σε μέσα ενημέρωσης, με σκοπό την επανόρθωση της απουσίας ενός ολοκληρωμένου κέντρου ενημέρωσης για θέματα που αφορούν την εκπαίδευση για τα ΜΜΕ. Η Βάση Δεδομένων για την Οπτικοακουστική Αγωγή για τα Παιδιά, Νέους και τα ΜΜΕ λειτουργεί ως μια ανοιχτή ψηφιακή πλατφόρμα για την κοινωνική και επιστημονική δικτύωση, με σκοπό την ανάπτυξη της ως μιας ενημερωμένης, καλά

πληροφορημένης βιβλιοθήκης άμεσης επικοινωνίας (online), η οποία προσφέρει πολλαπλά δεδομένα για τους οργανισμούς και τους επιστήμονες οι οποίοι συμμετέχουν στη αγωγή μέσω ενημέρωσης και επικεντρώνεται στις δράσεις και την έρευνα η οποία διεξάγεται στον ίδιο τομέα. Σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική, η βάση δεδομένων έχει ως στόχο να δημιουργήσει μια Πανελλήνια, συμμετοχική κοινότητα για τον τομέα της αγωγής πάνω στα μέσα ενημέρωσης.

194. Η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας / Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης έχει εισάγει τις Απονομές Βραβείων για οπτικοακουστικά έργα που απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 6 – 12. Η πρωτοβουλία αυτή έχει στόχο την βελτίωση του οπτικοακουστικού περιβάλλοντος για τους ανήλικες στην Ελλάδα και να δώσει μια ώθηση σε παραγωγές οι οποίες επικεντρώνονται στην προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και τον σεβασμό της αξιοπρέπειας τους.

195. Μια ημερίδα για το θέμα «Παιδιά και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: προστασία των ανηλίκων σε οπτικοακουστικές και ενημερωτικές υπηρεσίες», την οποία διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας – Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, διεξήχθη την Δευτέρα, 14 Απριλίου, 2008. Το γεγονός πραγματοποιήθηκε μετά από πρωτοβουλία του τότε Υπουργού Επικρατείας και Κυβερνητικού Εκπροσώπου, με σκοπό όπως ξεκινήσει μια δημόσια συζήτηση ευρείας κλίμακας για τα προβλήματα που συνδέονται με την προστασία ανηλίκων σε οπτικοακουστικές και ενημερωτικές υπηρεσίες. Δημοσιογράφοι, ακαδημαϊκοί, διαφημιστές, επίσημοι,

196. Παράλληλα, τον Μάιο 2009, η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας – Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης έχει εισάγει ένα τόπο δημόσιας συζήτησης, ο οποίος είναι μέρος μιας δημόσιας διαβούλευσης ευρείας κλίμακας για την προστασία των ανηλίκων από βλαβερά περιεχόμενα σε οπτικοακουστικές υπηρεσίες των μέσων ενημέρωσης.

197. Σύμφωνα με την «Απόφαση Αρ. 1351 της 16 Δεκεμβρίου 2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία νομοθετεί ένα πολυετές Κοινοτικό Πρόγραμμα για την προστασία παιδιών που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και άλλες τεχνολογίες επικοινωνίας», με σκοπό την διασφάλιση της δημόσιας αντίληψης και της καταπολέμησης παράνομου περιεχομένου και βλαβερής διαγωγής σε άμεση επικοινωνία (on – line), η Ελλάδα συμμετάσχει στο προαναφερθέν Πρόγραμμα ως κράτος – μέλος της Ε.Ε. και εκπροσωπείται από ένα εθνικό εμπειρογνώμονα στην Επιτροπή Ασφαλέστερης Διαχείρισης του Διαδικτύου, η οποία θα βοηθήσει την Επιτροπή στην εφαρμογή του Προγράμματος.

198. Η Γενική Γραμματεία του Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης της Ελλάδας, έχει ιδρύσει στο πλαίσιο του Νόμου 3587/2007, μια Ανεξάρτητη Αρχή για την Προστασία των Δικαιωμάτων Ανηλίκων, με την συμμετοχή ακαδημαϊκών οργανισμών όπως είναι το Ίδρυμα Παιδικής Υγείας (ερευνητικό Ίδρυμα υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Υγείας) και η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμήμα Νηπιακής και Εφηβικής Ψυχιατρικής), υπερασπιστών των δικαιωμάτων των παιδιών

όπως είναι ο Αναπληρωτής Συνήγορος του Πολίτη, των ΜΚΟ οι οποίες επικεντρώνονται σε δικαιώματα καταναλωτών καθώς και εκπροσώπων της σχετικής βιομηχανίας. Το πεδίο εφαρμογής της σχετικής Επιτροπής είναι η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού από την βλαβερή επιρροή εμπορικών προϊόντων όπως είναι τα παιχνίδια, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, το διαδικτυακό λογισμικό κλπ. Η Επιτροπή ξεκίνησε την λειτουργία της τον Ιούνιο 2008 και ξεκίνησε να θέτει στόχους για την επεξεργασία μια τυπικής διαδικασίας για την εξέταση σχετικών θεμάτων όπου συμπεριλαμβάνεται και το εμπορικό περιεχόμενο του διαδικτύου.

199. Την ίδια στιγμή, το Ίδρυμα Παιδικής Υγείας έχει οργανώσει την αναπαραγωγή μιας σειράς 8 τηλεοπτικών σύντομων διαφημίσεων (σποτ) για την βία κατά των παιδιών (2 για φυσική κακοποίηση, 2 για σεξουαλική κακοποίηση, 2 για προφορική κακοποίηση και 2 για σωματική κακοποίηση). Η παραγωγή των σχετικών σύντομων διαφημίσεων έχει γίνει μαζί με το Παρατηρητήριο για τα Δικαιώματα Παιδιών και την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και έχουν μεταδοθεί από διάφορα τηλεοπτικά κανάλια εθνικής εμβέλειας όπως είναι η ΕΡΑ, ο ΑΝΤ1, το Μακεδονία TV κλπ.

200. Το 2007, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ξεκίνησε μια εκστρατεία ενημέρωσης και αύξησης της αντίληψης, με τον τίτλο «Η Ζωή είναι πολύχρωμη». Πρόκειται για ένα συντονισμένο έργο για την ενημέρωση νέων ανθρώπων και των οικογενειών τους πάνω σε κρίσιμα θέματα υγείας, όπως είναι η διατροφή, η άσκηση, το κάπνισμα, το αλκοόλ, τα ναρκωτικά, η σεξουαλική αγωγή, ο εθισμός σε ηλεκτρονικά παιχνίδια και

η σχολική τρομοκρατία. Με σκοπό όπως η εκστρατεία γίνει πιο προσιτή στο νεαρό κοινό, χρησιμοποιήθηκαν ορισμένοι γνωστοί ηθοποιοί και προσωπικότητες από τον κόσμο των τεχνών και του αθλητισμού.

V. Οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτική περίθαλψη

1. Επιδόματα οικογένειας, μητρότητας, κοινωνικής ασφάλειας

201. Η πολιτική επιδομάτων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετικά με την Οικογένεια και τα Παιδιά, η οποία έχει ως στόχο την ανακούφιση και την οικονομική στήριξη άπορων παιδιών και γονέων, περιλαμβάνει:

Επιδόματα Μητρότητας

Το επίδομα μητρότητας χορηγείται σε όλες τις εργαζόμενες μητέρες οι οποίες δεν έχουν την δυνατότητα να απαιτήσουν σχετικά επιδόματα από το ασφαλιστικό τους ταμείο δεν είναι ασφαλισμένες. Το επίδομα αυτό εφαρμόζεται σύμφωνα με τους κανονισμούς του άρθρου 4(5) του Νόμου 1302/1982, ο οποίος επικύρωσε την Διεθνή Σύμβαση Εργασίας Αρ. 103/52 σχετικά με την «προστασία της μητρότητας». Τα επιδόματα μητρότητας χορηγούνται επίσης σε όλους τους αλλοδαπούς πολίτες, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τις προαναφερθείσες απαιτήσεις (νόμιμη διαμονή στην χώρα και μη είσπραξη άλλου επιδόματος από το ασφαλιστικό ταμείο τους).

Απροστάτευτα τέκνα

Εντός του Προγράμματος για την Οικονομική Στήριξη Απροστάτευτων Παιδιών (Νόμος 4051 / 1960), όλοι όσοι δικαιούνται, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκευματος ή θρησκευτικής πεποίθησης, λαμβάνουν το επίδομα αυτό. Η μόνη απαίτηση είναι η νόμιμη διαμονή τους στην Ελλάδα.

Οικογενειακά Επιδόματα

Το επίδομα για το τρίτο τέκνο πληρώνεται στην μητέρα η οποία φέρει στο κόσμο τρίτο παιδί έως ότου αυτό γίνει 16 ετών. Περίπου 41.000 άτομα επιδοτούνται μηνιαίως για τον σκοπό αυτό.

Επιδόματα ασθενείας για άτομα με αναπηρίες

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης λειτουργεί 12 προγράμματα οικονομικής (επίδομα) στήριξης για άτομα με αναπηρίες σύμφωνα με το χαρακτήρα, την κατηγορία ή το ποσοστό αναπηρίας.

202. Ο νόμος που ισχύει στην Ελλάδα έχει ως επακόλουθο την επαρκή προστασία του συνταξιοδοτικού επιδόματος για ανήλικα ή ανάπηρα παιδιά των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων του.

203. Ειδικότερα, εξαρτώμενα τέκνα θεωρούνται εκείνα τα οποία δεν έχουν κλείσει την ηλικία των 18, με την προϋπόθεση ότι δεν είναι έγγαμα, ή την ηλικία των 24, εάν φοιτούν σε τεχνολογικά ή εκπαιδευτικά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης ή έχουν χάσει και τους δύο γονείς τους. Το δικαίωμα της είσπραξης της σύνταξης του εκλιπόντος γονιού καλύπτει τα νόμιμα, τα νομιμοποιημένα, τα αναγνωρισμένα και τα υιοθετημένα τέκνα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συνταξιοδοτική προστασία επεκτείνεται και πέρα των προαναφερθέντων ορίων ηλικίας και ισχύει δια βίου στην περίπτωση τέκνων τα οποία είναι ανίκανα προς εργασία και η ανικανότητα τους είχε αποδειχθεί πριν κλείσουν τα 18.

204. Δυνάμει των διατάξεων της παρά. 5 του Νόμου 3232/2004, καθιερώθηκε η μεταφορά του πλήρους ποσού της σύνταξης ενός εκλιπόντος συνταξιούχου ή στην περίπτωση ενός ασφαλισμένου, του πλήρους ποσού που θα είχε δικαίωμα να λάβει, για την προστασία παιδιών με σοβαρές αναπηρίες, τα οποία δεν εργάζονται και δεν

λαμβάνουν δική τους σύνταξη από εργασία τους. Οι δικαιούχοι είναι ορφανά και από τους δύο γονείς, τα οποία, σύμφωνα με την απόφαση των Υπηρεσιών Υγείας, έχουν πάνω από 80% αναπηρία εξ αιτίας των κάτωθι προβλημάτων: Πνευματική καθυστέρηση ή αυτισμός, ή πολλαπλές σοβαρές ασθένειες ή χρόνιες πνευματικές διαταραχές.

205. Τα μέλη μιας οικογένειας (συνεπώς και τα παιδιά επίσης) ασφαλισμένων από υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλειας εντός της αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας τα οποία υποφέρουν από παραπληγία – τετραπληγία ή άλλες σοβαρές ασθένειες με ένα ποσοστό ιατρικής αναπηρίας άνω του 67%, έχουν δικαίωμα να λάβουν ένα συγκεκριμένο επίδομα.

206. Ειδική μέριμνα για την προστασία των παιδιών με σοβαρές αναπηρίες, εντός του πλαισίου της συνταγματικά καθιερωμένης προστασίας αναπήρων έχει ληφθεί για την μητέρα ή τον πατέρα ανάπηρου τέκνου. Ειδικότερα, η μητέρα ή ο πατέρας ενός παιδιού με ποσοστό αναπηρίας 67% δικαιούται σύνταξη γήρατος μετά την συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 έτη ασφάλισης, ανεξαρτήτως ηλικίας.

207. Σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών Ρομά ως μέλη οικογένειας, με την προϋπόθεση ότι οι γονείς τους είναι ασφαλισμένοι και πληρούν τις διατάξεις που προβλέπονται από το ασφαλιστικό δίκαιο, δικαιούνται τα ίδια δικαιώματα που προαναφέρθηκαν από τις υπηρεσίες ασφάλισης.

208. Σχετικά με το άρθρο 26 της ΕΔΠ δυνάμει του προεδρικού διατάγματος 383/2002 (Εφημερίδα της Κυβέρνησης Α, 332) καθορίστηκαν τα εξής:

Α. Ένα ειδικό δικαίωμα νοσηλείας στα κέντρα θεραπείας – αποκατάστασης κλειστής και ολοήμερης περίθαλψης.

α. Στα κλειστά κέντρα θεραπείας – αποκατάστασης, το ειδικό ημερήσιο δικαίωμα περιλαμβάνει στέγαση, τροφή, ιατρικές υπηρεσίες, φαρμακευτικές και όποιες άλλες υπηρεσίες απαιτούνται για τον ασθενή για σκοπούς θεραπείας – αποκατάστασης.

β. Στα κέντρα ολοήμερης θεραπείας – αποκατάστασης, το ημερήσιο δικαίωμα νοσηλείας περιλαμβάνει την κλινική εξέταση, την αξιολόγηση ανικανότητας, την αξιολόγηση φυσιοθεραπείας στην έναρξη και στην λήξη του προγράμματος, την φυσιοθεραπεία, την υδροθεραπεία και την ψυχολογική στήριξη, την λογοθεραπεία, την εργασιοθεραπεία, κλπ. Ασθενείς οι οποίοι πάσχουν από ορισμένες σοβαρές ασθένειες, όπως είναι η μυοπάθεια, η μυασθένεια, η παραπληγία, η τετραπληγία, βλάβες του εγκεφάλου κλπ. παραπέμπονται απευθείας στα κέντρα αυτά.

Β. Δικαίωμα σε Κέντρα Ολοήμερης Περίθαλψης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

Τα κέντρα αυτά παρέχουν υπηρεσίες οι οποίες συμβάλλουν στην ενεργοποίηση και την κινητοποίηση ατόμων με ειδικές ανάγκες για δημιουργική εργασία με στόχο την κοινωνικοποίηση τους και την κάλυψη των ψυχολογικών τους αναγκών για διασκέδαση και άλλες δραστηριότητες όπως είναι η εργασιοθεραπεία, που βοηθούν την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

2. Σεξουαλική κακοποίηση και αμέλεια παιδιών (παρά. 51)

209. Οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για την προστασία ανήλικων θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης έχουν τροποποιηθεί δυνάμει του Νόμου 3064/15.10.2002.

210. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νόμου 3064/15.02.2002 και το άρθρο 340 του Ποινικού Κώδικα, όπως έχει τροποποιηθεί, άτομα τα οποία καταδικάζονται για βιασμό, αποπλάνηση ή κακοποίηση με σκοπό την διάπραξη άσεμνων πράξεων, θα τιμωρούνται με ισόβια κάθειρξη, εάν οι σχετικές πράξεις οδήγησαν στον θάνατο του θύματος.

211. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του προαναφερθέντος Νόμου, το άρθρο 344 του Ποινικού Κώδικα έχει τροποποιηθεί με ισχύ όπως εγκλήματα τα οποία αναφέρονται σε αποπλάνηση ανηλίκου, κακοποίηση ανηλίκου με σκοπό την διάπραξη άσεμνων πράξεων και άσεμνες πράξεις μετά την κατάχρηση εξουσίας διώκονται αυτοδικαίως.

212. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Νόμου 3064/15.02.2002, προστίθεται μια τρίτη παράγραφος στο Άρθρο 348 του Ποινικού Κώδικα όπου αναφέρονται τα εξής: «Όποιος αποπειραθεί, κατ' επάγγελμα ή για υλικό όφελος, να διευκολύνει, ακόμη και συγκαλυμμένα, μέσω της έκδοσης διαφημίσεων, εικόνων, αριθμών τηλεφώνου ή της μετάδοσης ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή διαφορετικά, άσεμνες πράξεις με ανήλικα θα τιμωρείται με φυλάκιση και ένα πρόστιμο το οποίο κυμαίνεται από €10.000 έως €100.000».

213. Σύμφωνα με το άρθρο 7, το άρθρο 349 του Ποινικού Κώδικα περί «μαστροπείας» έχει αντικατασταθεί κι ο

δράστης τιμωρείται τώρα με ποινή φυλάκισης έως 10 έτη και ένα πρόστιμο από €10.000 έως €50.000, εάν κάποιος, με σκοπό την προσφορά βοήθειας και διευκόλυνσης στην ακολασία άλλων, προωθεί ή παρακινεί ένα ανήλικο άτομο για να ασχοληθεί με την πορνεία ή υποβοηθά / διευκολύνει την πορνεία ανηλίκου. Η ποινή δύναται να αυξηθεί σε περισσότερα από δέκα έτη φυλάκισης, και το πρόστιμο σε πάνω από €50.000, έως τα €100.000, εάν το έγκλημα (α) έχει διαπραχθεί κατά ανηλίκου κάτω των 15 ετών ή (β) με απατηλά μέσα ή (γ) από γονείς ή θετούς γονείς, συγγενείς και συγγενείς εξ αγχιστείας, συζύγους, κηδεμόνες, άτομα που ασκούν επιμέλεια ή από το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η ανατροφή του ανηλίκου, η εκπαίδευση, η επίβλεψη ή η επιμέλεια αυτού ή (δ) από δημόσιο λειτουργό ο οποίος, ενώ ήταν σε υπηρεσία ή ωφελούνταν από την θέση του / της, διαπράττει ή συμμετάσχει με οποιοδήποτε μέσον στην διάπραξη των προαναφερθέντων πράξεων.

214. Σύμφωνα με το άρθρο 8, το άρθρο 351 του Ποινικού Κώδικα περί «ανθρώπινης εμπορίας» έχει αντικατασταθεί κι ο δράστης τιμωρείται τώρα με ποινή φυλάκισης έως 10 έτη και ένα πρόστιμο από €10.000 έως €50.000 (α) εάν αυτός ή αυτή, με την χρήση βίας ή της απειλής βίας ή άλλες μορφές εξαναγκασμού, επιβολής ή κατάχρησης εξουσίας, προσλάβει, μεταφέρει ή προωθεί εντός ή εκτός της χώρας, παρακρατεί, κρύβει, παραδίδει με ή άνευ πληρωμής σε άλλο πρόσωπο ή λαμβάνει από άλλο πρόσωπο ένα ανήλικο με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση του ανηλίκου από τον / την ίδιο / α ή από ένα άλλο πρόσωπο, (β) εάν αυτός ή αυτή, με σκοπό την επίτευξη του ίδιου στόχου, εξαναγκάσει την συναίνεση του ανηλίκου με την χρήση παραπλανητικών μέσων ή παραπλανήσει ένα ανήλικο εκμεταλλεύμενος / η την ευαισθησία του, με τη χρήση υποσχέσεων, δώρων, πληρωμής ή άλλων κερδών και (γ) εάν

αυτός ή αυτή, εν γνώσει του / της πραγματοποιεί ασελγείς πράξεις με ένα πρόσωπο το οποίο εμπίπτει στις προϋποθέσεις που αναφέρονται στα σημεία (α) και (β) άνω. Εάν σχετικές πράξεις έχουν ως αποτέλεσμα τον θάνατο του ανηλίκου, ο δράστης τιμωρείται με την ποινή της ισόβιας φυλάκισης.

215. Σεξουαλική εκμετάλλευση, με την έννοια των προαναφερθέντων παραγράφων, είναι η διάπραξη οποιασδήποτε ασελγούς πράξης για ουσιώδες όφελος, ή η χρήση του σώματος, της φωνής ή της εικόνας ενός προσώπου για την πραγματική ή προσποιούμενη διάπραξη σχετικής πράξης, ή η παροχή εργασίας ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν στόχο την σεξουαλική διέγερση.

216. Σύμφωνα με το άρθρο 6, το άρθρο 348 του Ποινικού Κώδικα έχει συμπληρωθεί με το άρθρο 348^A, σχετικά με την παιδική πορνογραφία, προβλέποντας τα εξής:

- Όποιος, για ουσιώδες όφελος, παράγει, κατέχει, αποκτά, αγοράζει, μεταφέρει, κυκλοφορεί, προμηθεύει, πουλά ή διαδίδει με οποιοδήποτε μέσον φωτογραφικό υλικό, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης ενός έτους τουλάχιστον και ένα πρόστιμο ύψους €10.000 έως €100.000. ‘Πορνογραφικό υλικό’ στο πλαίσιο της προηγούμενης παραγράφου θεωρείται κάθε περιγραφή, πραγματική ή τεχνητή απεικόνιση σεξουαλικών πράξεων σε οποιαδήποτε ουσιώδη μορφή του σώματος του ανηλίκου με σκοπό την σεξουαλική διέγερση, και η μαγνητοσκόπηση ή απεικόνιση σε οποιαδήποτε ουσιώδη μορφή μιας πραγματικής ή επινοημένης ή εικονικής πράξης στην οποία συμμετέχει ανήλικος / η.

217. Εάν οι πράξεις οι οποίες περιγράφονται στην παράγραφο 1 του αυτού άρθρου αποτελούν πορνογραφικό υλικό που έχει σχέση με την εκμετάλλευση μιας ανάγκης, πνευματικής ανικανότητας ή απειρίας ανηλίκου ή με την χρήση βίας κατά του ανηλίκου, επιβάλλεται φυλάκιση έως δέκα έτη καθώς επίσης και ένα πρόστιμο ύψους €10.000 έως €100.000. Εάν η πράξη είχε ως αποτέλεσμα τον σοβαρό σωματικό τραυματισμό του θύματος, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 10 ετών και ένα πρόστιμο ύψους €100.000 έως €500.000.

218. Σύμφωνα με το άρθρο 9, το άρθρο 351 του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτό έχει συμπληρωθεί με το άρθρο 351^A σχετικά με ασελγείς πράξεις με ανήλικο για ουσιώδες όφελος, προβλέπει τα εξής:

Ενήλικες οι οποίοι διαπράττουν ασελγείς πράξεις με ανήλικους έναντι αμοιβής ή για άλλα ουσιώδη οφέλη ή ενήλικες οι οποίοι προκάλεσαν την πραγματοποίηση ασελγών πράξεων ενώπιον τους ή ενώπιον άλλων τιμωρούνται ως εξής:

(α) εάν το θύμα είναι κάτω της ηλικίας των δέκα ετών, με φυλάκιση δέκα ετών τουλάχιστον και ένα πρόστιμο €100.000 έως €500.000.

(β) εάν το θύμα είναι άνω της ηλικίας των δέκα ετών, με φυλάκιση έως δέκα ετών και ένα πρόστιμο €100.000 έως €500.000, και,

(γ) εάν το θύμα είναι άνω της ηλικίας των δέκα πέντε ετών, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και ένα πρόστιμο ύψους €10.000 έως €50.000.

219. Η διάπραξη της προαναφερθείσας πράξης καθ' έξη αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση.

220. Επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη εάν η πράξη της πρώτης παραγράφου προκάλεσε τον θάνατο του θύματος.

221. Σύμφωνα με το άρθρο 10, παρά. 2, το άρθρο 353 του Ποινικού Κώδικα έχει αντικατασταθεί με σκοπό όπως οποιοσδήποτε κάνει κατάχρηση της ευπρέπειας ενός ανηλικού κάτω της ηλικίας των 15 ετών μέσω μιας ασελγούς πράξης η οποία διαπράττεται στην παρουσία του ή της, τιμωρείται με μια ποινή φυλάκισης έως πέντε ετών. Για την ποινική δίωξη των προαναφερθέντων πράξεων απαιτείται η κατάθεση μήνυσης.

222. Το Άρθρο 11, παρ. 6, του Νόμου 3064/15.02.2002 ορίζει τα εξής:

Η έκδοση μιας οριστικής απόφασης, η οποία καταδικάζει τους δράστες των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 348^A, 349 και 351 του Ποινικού Κώδικα, οι οποίες έχουν διαπραχθεί εντός ιδρύματος ή επιχειρηματικών εγκαταστάσεων, επικοινωνείται από την αρμόδια Εισαγγελία στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, εντός ενός μηνός από την έκδοση της. Ο δεύτερος υποχρεούται, εντός ενός μηνός από την σχετική επικοινωνία, να αποσύρει την άδεια λειτουργίας των ιδρυμάτων ή των επιχειρηματικών εγκαταστάσεων όπου διεπράχθη το έγκλημα, για μια περίοδο έως τρία έτη. Λαμβάνοντας επίσης υπόψη οποιαδήποτε άλλα περιστατικά, ο Γενικός Γραμματέας δύναται να απαγορεύσει την διεξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στις προαναφερθείσες εγκαταστάσεις ή κτήρια. Έως την έκδοση μιας οριστικής απόφασης, μια απαγόρευση για την διεξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είναι δυνατόν να επιβληθεί προσωρινά με τις προαναφερθείσες αναγκαίες

προϋποθέσεις, με την ίδια διαδικασία, έως την έναρξη της δίωξης.

223. Το Άρθρο 12 του ίδιου Νόμου προβλέπει την προστασία και την αρωγή προς τα θύματα των εγκλημάτων της δουλείας και του εμπορίου ανθρώπων και των εγκλημάτων κατά της σεξουαλικής ελευθερίας. Η σχετική προστασία αναφέρεται στην ζωή, στην σωματική ακεραιότητα, στην προσωπική και σεξουαλική ελευθερία, εάν τα προαναφερθέντα δικαιώματα τεθούν υπό απειλή. Αρωγή με την έννοια της στέγης, της τροφής, των συνθηκών διαβίωσης, της ιατρικής περίθαλψης, της ψυχολογικής στήριξης και της νομικής αρωγής, συμπεριλαμβανομένης της διερμηνείας, παρέχονται στα θύματα των εγκλημάτων αυτών για όσο διάστημα τυχόν κριθεί αναγκαίο. Για ότι αφορά θύματα που είναι αλλοδαποί και παραμένουν παράνομα στην χώρα μας, η απέλαση τους δύναται να ανασταλεί, κατόπιν εντολής της Εισαγγελίας Ανηλίκων, η οποία έχει εγκριθεί από τον Εισαγγελέα Εφετών, έως την έκδοση μιας οριστικής και αμετάκλητης απόφασης στην σχετική ποινική δίκη.

224. Τέλος, το άρθρο 13 του ίδιου Νόμου προβλέπει την ασφαλή απέλαση των αλλοδαπών οι οποίοι παραμένουν παράνομα στην χώρα μας και είναι θύματα των εγκλημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 349, 351 και 351^A, του Ποινικού Κώδικα, η οποία πραγματοποιείται κατά τέτοιο τρόπο που να μην προσβάλλεται η αξιοπρέπεια τους. Εάν το θύμα είναι ανήλικος, ο Εισαγγελέας Ανηλίκων πρέπει να συναινέσει με τον επαναπατρισμό του / της, κατόπιν έκθεσης που έχει συνταχθεί από τον υπεύθυνο υπάλληλο για την εποπτεία του ανηλίκου.

225. Εκτός από την προστασία και την αρωγή που προβλέπεται από το άρθρο 12, του Νόμου 3064/2002, το Προεδρικό Διάταγμα Αρ. 233/28.8.2003 παρέχει προστασία σε θύματα (Έλληνες και αλλοδαπούς) των εγκλημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 323, 323^Α, 349, 351, 351^Α, του Ποινικού Κώδικα (για ότι αφορά, όπως ήδη αναφέρθηκε, εγκλήματα δουλείας και ανθρώπινης εμπορίας και εγκλήματα κατά της σεξουαλικής ελευθερίας), εάν τα σχετικά θύματα έχουν υποστεί άμεση βλάβη ή παραβίαση της σωματικής τους ακεραιότητας ή της προσωπικής / σεξουαλικής τους ελευθερίας ή εάν τους τεθεί σοβαρή απειλή κατά των προαναφερθέντων δικαιωμάτων τους. Η προστασία και αρωγή παρέχεται από Κρατικές υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τοπικές αρχές και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, που θεωρούνται υπηρεσίες και μονάδες για την προστασία και την αρωγή θυμάτων, ανεξαρτήτως εάν έχει κατατεθεί μήνυση. Η προστασία παρέχεται εφόσον υπάρχει ακόμη κίνδυνος για την ζωή, την σωματική ακεραιότητα, την προσωπική και σεξουαλική ελευθερία, ενώ η παροχή αρωγής συνεχίζει για όσο διάστημα θεωρείται απαραίτητο από τις Υπηρεσίες και τις Μονάδες για την Παροχή Προστασίας και Αρωγής (άρθρα 1 και 2 του προαναφερθέντος Π.Δ.). Δηλαδή:

- Σύμφωνα με το άρθρο 4, του Π.Δ. 233/28.8.2003, οι σχετικές υπηρεσίες και μονάδες προστασίας και αρωγής λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν την ασφάλεια των θυμάτων και των εγκαταστάσεων όπου διαμένουν. Ενώ υιοθετούν σχετικά μέτρα, δύνανται να ζητήσουν αρωγή από τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές. Σε περίπτωση κατά την οποία πρέπει να φύγει από την μονάδα όπου φιλοξενείται και υπάρχει σοβαρός κίνδυνος κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας ή της προσωπικής / σεξουαλικής

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
ελευθερίας της / του, η Ελληνική Αστυνομία παρέχει
αρωγή στην μεταφορά του θύματος, σύμφωνα με τις
διατάξεις των άρθρων 159 & 161, Π.Δ. 141 / 1991.

- Θύματα, τα οποία είναι κάτω των 18 έχουν πρόσβαση σε όποια δημόσια σχολεία φιλοξενούν ειδικές τάξεις ή τμήματα υποδοχής ή υλοποιούν διαπολιτιστικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Το άρθρο 6 προβλέπει για θύματα, τα οποία κάτω των 23 και έχουν τα απαραίτητα προσόντα, την δυνατότητα να εγγραφούν σε προγράμματα Τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και του ΟΑΕΔ, ακόμη και όταν ο συνολικός προβλεπόμενος αριθμός εισαγωγών για τα σχετικά προγράμματα έχει καλυφθεί. Η Επαγγελματική Κατάρτιση (άρθρο 9, Νόμος 2965/01) επιμελείται την σύσταση ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ανάλογα με τις διαπιστωμένες ανάγκες, για θύματα τα οποία έχουν κλείσει τα 18.
- Το άρθρο 7 προβλέπει την άμεση και δωρεάν ιατρική περίθαλψη από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας προς τα θύματα τα οποία δεν καλύπτονται από καμία ασφάλιση, για όσο διάστημα διαρκούν τα μέτρα προστασίας και αρωγής.
- Σύμφωνα με το άρθρο 8, οι υπηρεσίες και οι μονάδες για την προστασία και την αρωγή λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν νομική αρωγή για τα θύματα. Φροντίζουν επίσης όπως παρέχονται υπηρεσίες διερμηνείας όταν τα θύματα δεν μιλάνε ελληνικά.
- Το άρθρο 9 προβλέπει την λειτουργία εντός του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας μιας Μόνιμης Επιτροπής, υπό την Γενική Γραμματεία Πρόνοιας, με σκοπό τον συντονισμό της προστασίας και αρωγής θυμάτων, την έκδοση εγκυκλίων για θέματα τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή του σχετικού Προεδρικού

Διατάγματος, την συλλογή στατιστικών στοιχείων και την πρόταση μέτρων για την βελτίωση της προστασίας και της αρωγής των θυμάτων.

- Το Άρθρο 3 προβλέπει την συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις τοπικές αρχές και την σύναψη συμβάσεων με ΜΚΟ που ασχολούνται με παρόμοιες δραστηριότητες, για την παροχή προστασίας και αρωγής προς θύματα. Οι προαναφερθείσες συμβάσεις καθορίζουν τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών, την περίοδο εφαρμογής και κάθε σχετικό θέμα.

226. Για ότι αφορά τα θύματα οικογενειακής βίας, σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου Αρ. 3500/2006 λαμβάνονται μεταξύ των άλλων τα εξής μέτρα:

- Ποινική δίωξη ασκείται αυτοδικαίως. Το γεγονός αυτό επιτρέπει σε κάθε λογικό μέλος της κοινωνίας, το οποίο αντιλαμβάνεται την κακοποίηση ανηλίκου, να ενημερώσει τις αρχές δίωξης, ώστε να μπορέσουν να παρέμβουν (άρθρο 18).
- Η παραγραφή για τα σχετικά αδικήματα αναστέλλεται έως την ενηλικίωση του θύματος (άρθρο 16).
- Ρυθμίζεται η ηθική και φυσική στήριξη στο θύμα που παρέχουν οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι αρμόδιοι οργανισμοί (άρθρα 21).
- Οι δάσκαλοι και οι καθηγητές υποχρεούνται να ενημερώνουν τις αρχές δίωξης για κάθε υπόθεση οικογενειακής βίας την οποία αντιλαμβάνονται.

227. Πέρα των προαναφερθέντων μέτρων, θα πρέπει να προστεθούν οι κάτωθι πιο πρόσφατες ρυθμίσεις, οι οποίες έχουν εισαχθεί από τις διατάξεις του Νόμου Αρ. 3727/2008:

Ειδικότερα:

- Το άρθρο 1 ρυθμίζει, μεταξύ των άλλων, ότι τα ιδρύματα του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και τα κοινωνικά ιδρύματα διεξάγουν προγράμματα:

(α) τα οποία έχουν στόχο να αυξήσουν την αντίληψη για τα θέματα που έχουν σχέση με την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, πρόσωπα τα οποία έχουν τακτική επαφή με παιδιά στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικής προστασίας, του Δικαίου και της εφαρμογής του νόμου, καθώς επίσης και άλλους τομείς οι οποίοι έχουν σχέση με αθλητικές, πολιτιστικές δραστηριότητες και αναψυχή,

(β) τα οποία έχει στόχο την ενημέρωση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση των ατόμων που αναφέρονται στην περίπτωση (α), σχετικά με την σεξουαλική εκμετάλλευση και την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, πώς να την αναγνωρίσουν και την διαδικασία για την αναφορά των σχετικών υποψιών προς τις αρμόδιες αρχές.

(γ) τα οποία έχουν στόχο την αξιολόγηση και την πρόληψη του κινδύνου εγκλημάτων σχετικά με την σεξουαλική εκμετάλλευση ή την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, η οποία διαπράττεται από πρόσωπα τα οποία ανησυχούν ότι θα μπορούσαν τα ίδια να διαπράξουν τέτοιου είδους εγκλήματα.

(δ) τα οποία έχουν ως στόχο την αύξηση της δημόσιας αντίληψης, στο πλαίσιο ενημερωτικών εκστρατειών πάνω στο πρόβλημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών και τα σχετικά προληπτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

228. Κατά την διαμόρφωση σχετικών προγραμμάτων, γίνονται προσπάθειες να ληφθούν υπόψη οι απόψεις των

παιδιών, της Κοινωνίας των Πολιτών, των ΜΜΕ και του ιδιωτικού τομέα.

229. Το άρθρο 2 ρυθμίζει ότι:

- Προγράμματα τα οποία ενημερώνουν παιδιά για τους κινδύνους της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης και, σε συνεργασία με τους γονείς των παιδιών, τα μέτρα προστασίας που προτείνονται να περιλαμβάνονται στην διδασκόμενη ύλη της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με το επίπεδο ανάπτυξης των παιδιών και όπου τα σχετικά προγράμματα θα μπορούσαν να είναι ωφέλιμα. Μια απόφαση η οποία εκδόθηκε από το Υπουργείο Παιδείας θα ορίσει τις λεπτομέρειες για την υλοποίηση της διάταξης αυτής.
- Βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη στήριξη θα δίνεται στα θύματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης για την φυσική και κοινωνικό-ψυχολογική τους αποκατάσταση. Ψυχολογική στήριξη θα δοθεί επίσης και σε πρόσωπα τα οποία είναι κοντά στο θύμα.
- Όσοι δεσμεύονται με επαγγελματική μυστικότητα και έρχονται κατά την εργασία τους σε επαφή με παιδιά επιτρέπεται να αναφέρουν σε αρμόδιες αρχές, με ανάκληση της προαναφερθείσας αρχής (επαγγελματική μυστικότητα), κάθε περίπτωση όπου έχουν εύλογη αιτία να υποπτεύονται ότι ένα παιδί είναι θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή σεξουαλικής κακοποίησης.

230. Στις 27 Φεβρουαρίου 2006, υπεγράφη η διμερής συμφωνία μεταξύ της Ελλάδας και της Αλβανίας. Η Συμφωνία ασχολείται με την εμπορία παιδιών και ασυνόδευτων ανηλίκων, τον ανθρωπιστικό επαναπατρισμό

και την κοινωνική τους ένταξη. Έχει ήδη επικυρωθεί από τα Κοινοβούλια και των δύο χωρών.

231. Η Ελληνική AID, η USAID, η UNICEF συνεργάζονται σε ένα έργο με τίτλο: Transactional Action κατά της Εμπορίας Παιδιών. Το έργο αυτό έχει διάρκεια τριών ετών και περιλαμβάνει την συνεργασία των Ελληνικών και των Αλβανικών αρχών καθώς και ορισμένες Ελληνικές και Αλβανικές ΜΚΟ.

232. Η συνεργασία μεταξύ της Ελληνικής AID, της ΜΚΟ Χαμόγελο του Παιδιού και της Διεθνούς Ομοσπονδίας εξαφανισμένων παιδιών κατέληξε σε ένα έργο για την ίδρυση ενός Γραφείου Συμψηφισμού για Εξαφανισμένα Παιδιά στην ΝΑ Ευρώπη.

3. Συλλογή Δεδομένων

233. Τα φαινόμενα της κακοποίησης – παραμέλησης παιδιών (φυσική, νοητική, σεξουαλική) αποτελεί ένα κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο επηρεάζει και την χώρα μας κυρίως κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών.

234. Δεν υπάρχουν αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία σχετικά με το ποσοστό περιπτώσεων κακοποίησης – παραμέλησης παιδιού στην Ελληνική οικογένεια, αφού δεν υπάρχει κανένα εθνικό σύστημα αναφοράς και δεδομένα τα οποία θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στις σχετικές μελέτες (π.χ. το Ινστιτούτο Παιδικής Υγείας σε περιορισμένο κλινικό δείγμα 197 κακοποιημένων και παραμελημένων παιδιών σε συνεργασία με τα εξωτερικά ιατρεία του Νοσοκομείου Παίδων «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» καθώς και άλλων νοσοκομείων στην Νομαρχία Αττικής) μπορεί να μην είναι αντιπροσωπευτικά.

4. Αναφορά περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης – συνεργασίας με ΜΚΟ και λοιπούς φορείς (παρά. 51βγδ, 55γ)

235. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αναγνωρίζει την κακοποίηση – παραμέληση παιδιών ως ένα κοινωνικό φαινόμενο, και για τον λόγο αυτό έχει ιδρύσει ένα δίκτυο υπηρεσιών για τη προστασία και την φροντίδα ανηλίκων οι οποίοι είναι θύματα κακοποίησης – παραμέλησης.

236. Για τα παιδιά Ελλήνων πολιτών και μεταναστών που αποδεδειγμένα είναι απροστάτευτα, στερούνται οικογενειακής φροντίδας και είναι σε μια κατάσταση κρίσης - ανάμεσα σε αυτά βρίσκονται και κακοποιημένα παιδιά – υπάρχουν τα Κέντρα Παιδικής Περίθαλψης, τα Παιδικά Χωριά, το Κέντρο Νηπίων «Μητέρα», και το Κέντρο Ανάρρωσης «Πεντέλη». Τα ιδρύματα αυτά δέχονται παιδιά ηλικίας 5½ - 16 ετών, αλλά το Κέντρο Παιδικής Περίθαλψης Θηλέων στην Ρόδο και το Παιδικό Χωριό «Άγιος Ανδρέας» στο Καλαμάκι δέχονται και παιδιά προσχολικής ηλικίας. Απροστάτευτα νήπια εισάγονται στο Κέντρο Νηπίων «Μητέρα», το Κέντρο Ανάρρωσης «Πεντέλη» και το Δημοτικό Κέντρο Νηπίων στην Θεσσαλονίκη, όπου φιλοξενούνται μέχρι την κοινωνική τους επανένταξη μέσω κηδεμονίας, υιοθεσίας ή επανένωσης με το οικογενειακό τους περιβάλλον. Τα παιδιά είναι μη εγγεγραμμένα από τα ιδρύματα μετά την συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους ή νωρίτερα σε περίπτωση κατά την οποία οι λόγοι της εισαγωγής τους έχουν παύσει να υφίστανται. Παιδιά τα οποία συνεχίζουν τις σπουδές δύνανται να παραμείνουν στο ίδρυμα μέχρι τη ολοκλήρωση των σπουδών τους και να βρουν δουλειά.

237. Παρόμοιες υπηρεσίες παρέχονται από ορισμένα εκκλησιαστικά και φιλανθρωπικά ιδρύματα, τα οποία φιλοξενούν παιδιά σχολικής ηλικίας, πέρα των Παιδικών Χωριών SOS Ελλάς, του Παιδικού Χωριού στην Β. Ελλάδα και του Οικοτροφείου στην Καλλιθέα, τα οποία δέχονται και νεώτερα παιδιά.

238. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Νόμου 3106/2003, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ίδρυσε ένα Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο ονομάζεται Εθνικό Κέντρο για Επείγουσα Κοινωνική Βοήθεια. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Νόμου 3402/2005, η οργάνωση αυτή μετονομάστηκε σε Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.). Σήμερα ενεργεί ως ο κύριος δημόσιος οργανισμός συντονισμού του δικτύου, παρέχοντας υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης και πληροφόρησης πάνω σε θέματα πρόνοιας.

239. Ο στόχος του Ε.Κ.Κ.Α. είναι να συντονίζει το δίκτυο το οποίο παρέχει υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης σε πρόσωπα, οικογένειες και ομάδες του πληθυσμού που βιώνουν μια έντονη συναισθηματική κρίση ή βρίσκονται σε μια επείγουσα κατάσταση ανάγκης.

Οι υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται είναι:

- Διαβούλευση και πληροφόρηση πάνω σε θέματα πρόνοιας,
- Ψυχολογική στήριξη σε πρόσωπα, οικογένειες και ομάδες,
- Προσωρινή υποδοχή σε καταφύγια για άτομα τα οποία περνάν μια κρίση ή είναι σε μια επείγουσα κατάσταση ανάγκης.

- Συντονισμό και μεσολάβηση για πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης προσφέρονται από άλλους οργανισμούς, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και ΜΚΟ.

240. Τα πρόσωπα και οι ομάδες πληθυσμού όπου απευθύνεται και στοχεύει το δίκτυο υπηρεσιών του Ε.Κ.Κ.Α είναι:

- Παιδιά και έφηβοι θύματα κακοποίησης,
- Παιδιά και έφηβοι που έχουν παραμεληθεί ή περιπλανώνται,
- Έφηβοι που εγκαταλείπουν το σπίτι,
- Κακοποιημένες γυναίκες, θύματα οικογενειακής βίας,
- Ενήλικες και γέροντες που έχουν άμεση ανάγκη κοινωνικής στήριξης,
- Πρόσωπα τα οποία περνάν μια κρίση με έντονη συναισθηματική φόρτιση, κλπ.,
- Θύματα της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση.

241. Το δίκτυο υπηρεσιών που προσφέρει το Ε.Κ.Κ.Α. περιλαμβάνει:

1. **Τηλεφωνική Γραμμή για Επείγουσα Κοινωνική Στήριξη 197**

Η Τηλεφωνική Γραμμή για Επείγουσα Κοινωνική Στήριξη είναι το κεντρικό σημείο αναφοράς για ολόκληρο το σύστημα το οποίο παρέχει υπηρεσίες άμεσης κοινωνικής στήριξης. Η γραμμή αυτή λειτουργεί 24 ώρες την ημέρα, επτά ημέρες την εβδομάδα, και παρέχει διαβούλευση και ψυχολογική στήριξη και πληροφορίες. Ενεργοποιεί τους μηχανισμούς της επείγουσας κοινωνικής παρέμβασης και παραπέμπει στο υπόλοιπο δίκτυο υπηρεσιών του Ε.Κ.Κ.Α., και σε άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και οργανισμούς για περαιτέρω βοήθεια. Επίσης, η ιστοσελίδα με την ονομασία

«197» βρίσκεται υπό κατασκευή και θα παρέχει οδηγίες σχετικά με την διαβούλευση και την ενημέρωση παιδιών και εφήβων.

2. Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης

Τα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης είναι περιφερειακές πύλες εισόδου για το σύστημα επείγουσας κοινωνικής περίθαλψης. Στελεχώνονται από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και κοινωνιολόγους και λειτουργεί πέντε ημέρες την εβδομάδα. Τα ΚΚΣ δέχονται και αξιολογούν περιστατικά, παρέχουν ψυχολογική στήριξη και πληροφόρηση, παραπέμπουν περιστατικά σε βραχυπρόθεσμα καταλύματα, παρεμβαίνουν στο σπίτι και επί τόπου όπου προκύπτει το πρόβλημα για να προσφέρουν άμεση κοινωνική υπηρεσία και ενημέρωση για κάθε θέμα που έχει σχέση με την Πρόνοια και την Κοινωνική Στήριξη. Τα Κ.Κ.Ε. βρίσκονται στις Νομαρχίες Αττικής και Θεσσαλονίκης καθώς επίσης και σε διάφορους Δήμους.

3. Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσης

Η Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσης παρεμβαίνει σε περιπτώσεις φυσικής καταστροφής και ατυχημάτων με μεγάλους αριθμούς ατόμων, ώστε να παρέχεται κοινωνική και ψυχολογική στήριξη σε άτομα τα οποία υπέφεραν ή σε συγγενείς θυμάτων. Στελεχώνεται από εξειδικευμένο προσωπικό και λειτουργεί μια Κινητή Μονάδα, η οποία λειτουργεί ως ένα κεντρικό επιχειρησιακό κέντρο.

4. Υπηρεσία Επείγουσας Κοινωνικής Παρέμβασης

Η Υπηρεσία Επείγουσας Κοινωνικής Παρέμβασης περιλαμβάνει τρεις Μονάδες:

- i. Η Υπηρεσία Επί – τόπου Παρέμβασης, η οποία παρεμβαίνει αμέσως στην τοποθεσία όπου αναφέρεται ένα περιστατικό, με αυτοκίνητο και ένα πλήρωμα εξειδικευμένου προσωπικού.

- ii. Η Υπηρεσία Υποδοχής – Ξενώνας για Άμεση Υποδοχή, όπου οι άμεσα ή έμμεσα ενδιαφερόμενοι δύνανται να αποταθούν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τα οποία τους έχουν οδηγήσει σε μια κατάσταση κρίσης και έχουν ανάγκη κοινωνικής ή ψυχολογικής στήριξης.
- iii. Ο Ξενώνας Εισαγωγής, ο οποίος δέχεται σοβαρά περιστατικά επείγουσας ανάγκης.

5. Βραχυπρόθεσμοι Ξενώνες

Οι Βραχυπρόθεσμοι Ξενώνες προσφέρουν προσωρινή υποδοχή (στέγαση και περίθαλψη) σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι έφηβοι, οι γυναίκες, θύματα οικογενειακής βίας γενικά, θύματα εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και γενικά ενήλικες οι οποίοι βρίσκονται σε κατάσταση επείγουσας ανάγκης. Εκτός από στέγαση, οι Ξενώνες αυτοί παρέχουν διαβούλευση και ψυχολογική στήριξη μέσω εξειδικευμένου προσωπικού. Οι Ξενώνες βρίσκονται σε στενή συνεργασία με τα Κ.Κ.Σ της περιοχής τους και άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς. Σήμερα, λειτουργούν τέσσερις (4) Ξενώνες για προσωρινή υποδοχή (τρεις στην Αθήνα και ένας στην Θεσσαλονίκη) για κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά και επίσης για γυναίκες οι οποίες είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και ένας Ξενώνας για ενήλικες. Λειτουργεί επίσης ένας πιλοτικός Ξενώνας στην περιοχή της Αττικής, ο οποίος παρέχει στέγη σε συγγενείς από την επαρχία ασθενών που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία της Αττικής και αδυνατούν να αντιμετωπίσουν το κόστος της στέγασης τους στην Αθήνα.

242. Ο κύριος δημόσιος οργανισμός για την στήριξη των θυμάτων ανθρώπινης εμπορίας είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης (Ε.Κ.Κ.Ε.). Ειδικότερα:

- Σύμφωνα με μια Κοινή Υπουργική Απόφαση των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομίας & Οικονομικών, Εξωτερικών και Υγείας & Πρόνοιας, το Ε.Κ.Κ.Ε. έχει την ευθύνη της λειτουργίας των «*Ξενώνων Προσωρινής υποδοχής θυμάτων ανθρώπινης εμπορίας*» (ένα στην Αθήνα και ένα στην Θεσσαλονίκη). Οι Βραχυπρόθεσμοι Ξενώνες παρέχουν προσωρινή υποδοχή (στέγη, τροφή, ψυχολογική στήριξη, περίθαλψη υγείας) σε θύματα ανθρώπινης εμπορίας.
- Επίσης η Τηλεφωνική Γραμμή για Επείγουσα Κοινωνική Στήριξη λειτουργεί 24 ώρες την ημέρα, επτά ημέρες την εβδομάδα, και δέχεται καταγγελίες σχετικά με παράνομη ανθρώπινη εμπορία, παρέχει διαβούλευση και ψυχολογική στήριξη και παραπέμπει στις υπόλοιπες υπηρεσίες του δικτύου του Ε.Κ.Κ.Α. και επίσης σε άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και οργανισμούς για περαιτέρω βοήθεια.
- Η Υπηρεσία για την Υποδοχή, Προσωρινή Στέγαση και Επί – τόπου παρέμβαση του Ε.Κ.Κ.Α. (λειτουργεί σε 24/7 βάση) ειδικότερα, παρέχει διευκολύνσεις φιλοξενίας σε περιστατικά κρίσιμης κατάστασης έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών οι οποίες αντιμετωπίζουν το πρόβλημα όπως είναι η συλλογή προσωπικών δεδομένων, ιατρικές εξετάσεις, κλπ.

243. Ένα αυτοκίνητο στελεχωμένο με εξειδικευμένο προσωπικό παρεμβαίνει επί – τόπου στην τοποθεσία που αναφέρεται στην καταγγελία.

244. Εκτός των προαναφερθέντων, το Ε.Κ.Κ.Ε. συνεργάζεται επίσης με όλους τους παράγοντες που εμπλέκονται, όπως είναι οι Αστυνομικές Αρχές και διάφορες ΜΚΟ με τις οποίες έχει συνάψει συμφωνίες για την σύσταση Ξενώνων Προσωρινής Στέγασης («Χαμόγελο του Παιδιού»), Δ.Ε.Σ.Ο. (Διεθνής Συνεργασία Στήριξης Οικογενειών).

245. Τα θύματα ανθρώπινης εμπορίας φθάνουν στο Ε.Κ.Κ.Α. είτε μέσω της Γραμμής Στήριξης ή των Κέντρων Κοινωνικής Στήριξης ή παραπέμπονται από την Αστυνομία (Τμήμα Κατά της παράνομης Εμπορίας), τις Αρχές Δίωξης ή τις ΜΚΟ.

246. Κατά το 2006 και το 2007, οι εξής υπηρεσίες προσφέρθηκαν σε θύματα ανθρώπινης εμπορίας:

- *2006: Το Ε.Κ.Κ.Ε. πρόσφερε ψυχολογική στήριξη σε 14 περιπτώσεις, οι οποίες παραπέμφθηκαν όλες σε αστυνομικές αρχές από τον οργανισμό. Στην πλειοψηφία ήταν γυναίκες ηλικίας μεταξύ 16 και 30, προερχόμενες από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, 5 εκ των οποίων φιλοξενήθηκαν στους Ξενώνες του Οργανισμού.
- Επίσης, η Γραμμή της Υπηρεσίας Στήριξης, 197, αντιμετώπισε 5 κλήσεις. Προσφέρθηκε ψυχολογική στήριξη και ενημέρωση στις σχετικές περιπτώσεις και παραπέμφθηκαν σε άλλες υπηρεσίες του Ε.Κ.Κ.Α. και του Τμήματος κατά της παράνομης Εμπορίας της Αστυνομίας.
- Το Ε.Κ.Κ.Α. και οι Ξενώνες φιλοξένησαν 21 περιστατικά. Ήταν γυναίκες ηλικίας μεταξύ 16 και 30, προερχόμενες από την Ρουμανία. Κατά την ίδια περίοδο, η Γραμμή της Υπηρεσίας Στήριξης, 197, αντιμετώπισε 5 κλήσεις. Η αντιμετώπιση και η στήριξη

των σχετικών περιστατικών πραγματοποιήθηκε από το Ε.Κ.Κ.Α. σε στενή συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, με τις σχετικές Πρεσβείες και επίσης με άλλες δομές παροχής υπηρεσιών ψυχο-κοινωνικής περίθαλψης.

247. Τέλος, το Ε.Κ.Κ.Α. είναι ο οργανισμός ο οποίος προτάθηκε από το Ελληνικό Κράτος ως η Υπεύθυνη Αρχή στο πλαίσιο της «Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας για την προστασία και την στήριξη ανηλίκων, τα οποία είναι θύματα παράνομης εμπορίας».

248. Η Ειδική Επιτροπή στο επίπεδο των Γενικών Γραμματέων των Υπουργείων που συμμετέχουν (Υπουργείο Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Οικονομίας & Οικονομικών, Εξωτερικών, Παιδείας & Θρησκευμάτων, Υγείας & Πρόνοιας), η οποία συστάθηκε το 2004 κατόπιν πρωτοβουλίας του Υπουργού Δικαιοσύνης (σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες, ανώτερα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας και εισαγγελείς), ετοίμασε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης σε εθνικό επίπεδο κατά της παράνομης εμπορίας ανθρώπων. Μέχρι στιγμής, οι κύριοι πυλώνες του προγράμματος αυτού ορίζουν το πλαίσιο δράσης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

249. Παράλληλα, τα άρθρα 46-52 του Νόμου 3386/2005 σχετικά με την «Είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια» ορίζουν με σαφήνεια την έννοια «θύμα ανθρώπινης εμπορίας» και ρυθμίζουν πλήρως το θέμα της προστασίας και στήριξης των θυμάτων ανθρώπινης εμπορίας. Τον Μάιο 2006, η Ειδική Επιτροπή στο επίπεδο Γενικών Γραμματέων ενισχύθηκε περαιτέρω από τον Υπουργό

Δικαιοσύνης και κατόπιν επικύρωσης από μια Ειδική Μόνιμη Επιτροπή, οι αρμοδιότητες της επεκτάθηκαν, για να μπορεί να υποβάλλει και νόμιμες προτάσεις ή άλλα μέτρα για την καταπολέμηση της ανθρώπινης εμπορίας.

250. Επίσης, έχει ιδρυθεί το Ινστιτούτο Παιδικής Υγείας (ΙΠΥ), το οποίο είναι δημόσια υπηρεσία υπό την επίβλεψη και χρηματοδότηση του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το ΙΠΥ, από την ίδρυση του από τον Σ. Δοξιάδη και σύμφωνα με την ιδρυτική του νομοθεσία, το Προεδρικό Διάταγμα 867/1979, υπήρξε μια καινοτόμος δομή βασισμένη στις αρχές της πολυκλαδικής συνεργασίας, συνδυάζοντας την κλινική πρακτική, την έρευνα και την επιδημιολογία. Σήμερα, το ΙΠΥ βρίσκεται σε επιστημονική αναδιοργάνωση, με έναυσμα τις αλλαγές που επήλθαν στο νομικό του καθεστώς (Ν.3370/11.07.05), και την επακόλουθη μετατροπή του σε ένα Ερευνητικό Ίδρυμα υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Υπουργείου Ανάπτυξης σύμφωνα με τον Νόμο 1514.

251. Από το 1977, το Τμήμα Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (πρώην Τμήμα Οικογενειακών Σχέσεων) διεξάγει έρευνα και έρευνα δράσης, και προσφέρει προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης για επαγγελματίες και εξειδικευμένες υπηρεσίες σε οικογένειες και ιδρύματα. Ο κύριος στόχος του Τμήματος είναι η μελέτη της οικογενειακής βίας κατά παιδιών, καθώς επίσης και η πρόληψη της θυματοποίησης παιδιών. Λόγω της ειδίκευσης του, το Τμήμα λειτουργεί από το 1988 ως Κέντρο για την Μελέτη και την Πρόληψη της Παιδικής Κακοποίησης και Παραμέλησης σύμφωνα με τη απόφαση του Υφυπουργού Υγείας και Κοινωνικής

Αλληλεγγύης (αριθμός πρωτοκόλλου 2350/14.11.88). Ειδικότερα, η επείγουσα κοινωνικό-πολιτική απαίτηση για την εξάλειψη της οικογενειακής βίας κατά παιδιών έχει οδηγήσει το συγκεκριμένο Τμήμα στην διεξαγωγή ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας, εστιάζοντας σε πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια πρόληψη όπως είναι πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια προγράμματα, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με την παιδική κακοποίηση και παραμέληση στην καθημερινή τους πρακτική, ευαισθητοποίηση του κοινού και τροποποίηση των σχετικών κοινωνικών στάσεων και συμπεριφορών, φέρνοντας σε επαφή δεδομένα έρευνας και κοινωνική πολιτική μέσω της συνεργασίας με τα Υπουργεία Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών ώστε να υιοθετηθούν νομοθετικά / θεσμικά μέτρα και συνεργασία με Ευρωπαϊκά Ιδρύματα πάνω στην διεξαγωγή διεθνών ερευνητικών έργων για τις παραβιάσεις παιδικών δικαιωμάτων.

252. Σήμερα, έρευνα δράσης διεξάγεται πάνω στα αποτελέσματα της παιδικής κακοποίησης και την γενική λειτουργία της οικογένειας, ενώ προσφέρονται και υπηρεσίες αναγνώρισης και θεραπείας. Επίσης διεξάγεται έρευνα πάνω στις υπηρεσίες παιδικής προστασίας στην Ελλάδα, ενώ τα εμπειρικά στοιχεία τα οποία έχουν αποκομισθεί από έρευνα τέτοιου είδους έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί ως βάση για την κατασκευή καινοτόμων δομών. Επίσης, καινοτόμα προγράμματα «εκπαίδευσης – δράσης» έχουν αναπτυχθεί, όπως είναι το πρόγραμμα στήριξης – μέσω – διαβούλευσης για επαγγελματίες με στόχο την προετοιμασία των επαγγελματιών να

253. Το ΙΠΥ, κατόπιν διεθνούς έκκλησης για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και βάσει της ΕΔΠ και του Ελληνικού Δικαίου (Νόμος 2101, Εφημερίδα της Κυβέρνησης 192/02.12.1992) έχει δείξει ειδικό ενδιαφέρον για το τομέα αυτό. Το Τμήμα μας έχει αναπτύξει ένα πρόγραμμα πλαίσιο για την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών στην Ελλάδα και την Ευρώπη, το οποίο περιλαμβάνει διάφορες δράσεις σε όλη την Ελλάδα, σε συνεργασία με δασκάλους δημοτικών σχολείων. Συνεργαζόμαστε επίσης με διάφορα Ευρωπαϊκά ινστιτούτα σχετικά με την κινητοποίηση μέσω πολιτικών ομάδων επηρεασμού αρμοδίων (λόμπυ) με στόχο την ενδυνάμωση της θέσης των παιδιών ως διακεκριμένης κοινωνικής κατηγορίας στις συμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες του προαναφερθέντος Τμήματος του ΙΠΥ περιλαμβάνουν και την έκδοση σχετικού επιστημονικού υλικού, την διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων και σεμιναρίων, την παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού και την συμμετοχή σε προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης άλλων ινστιτούτων. Παράλληλα, το Τμήμα λειτουργεί ως Κέντρο Πληροφόρησης για διεθνείς και εθνικούς φορείς που εργάζονται με θέματα που έχουν σχέση με την κακοποίηση και την παραμέληση παιδιών και τη παιδική προστασία. Τέλος, το Τμήμα λειτουργεί μια εξειδικευμένη βιβλιοθήκη, η οποία παραμένει ανοιχτή σε επαγγελματίες και φοιτητές πανεπιστημίου.

254. Ως εκ τούτου, το Τμήμα Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας έχει καθιερώσει ιδιότητα μέλους σε διάφορους διεθνείς Οργανισμούς και επιστημονικά

ινστιτούτα, όπως είναι η Διεθνής Εταιρεία για την Πρόληψη της Παιδικής Κακοποίησης και Παραμέλησης (ISPCAN, Σικάγο, ΗΠΑ), το Παιδικό Δίκτυο για Παιδιά (EURONET, Βρυξέλλες), Bureau International Catholique de l'Enfance (BICE, Βρυξέλλες), Ευρωπαϊκή Ένωση για την Επιστημονική Μελέτη της Οικιακής Περίθαλψης και Ανατροφής (EUSARF, Λουβαίν), Η Υπηρεσία Μπριτζ (Bridge) για την Ανάπτυξη της Παιδικής Περίθαλψης (Λονδίνο), η Παγκόσμια Πρωτοβουλία για μπει Τέλος στην Φυσική Τιμωρία, (Λονδίνο) κλπ. για την διάδοση πρόσφατων επιστημονικών πληροφοριών βασισμένων σε αποδείξεις και πρακτικών στην Ελλάδα.

255. Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, μέσω της συγκρότησης του, αντιμετωπίζει το θέμα αυτό από διάφορες επιστημονικές απόψεις (Ψυχιατρική, Κοινωνική Εργασία, Κλινική Ψυχολογία, Κοινωνιολογία, Εγκληματολογία, Ψυχοδυναμικές θεωρίες, Δημόσια Υγεία και Κοινωνική Ανθρωπολογία). Ειδικότερα, τα ενδιαφέροντα του Τμήματος μας περιλαμβάνουν την μελέτη και την προαγωγή υγιών οικογενειακών σχέσεων και δικαιωμάτων των παιδιών, μελέτη Ελληνικών οικογενειών σε ψυχοκοινωνική κρίση που έχει σχέση με την θυματοποίηση παιδιών, ανάπτυξη μεθοδολογιών για την αναγνώριση επικίνδυνης συμπεριφοράς γονέων, επιδημιολογική και κλινική προσέγγιση της κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών ως θέμα δημόσια υγείας, ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης βασισμένης στην κοινότητα, προαγωγή της υγείας και των δικαιωμάτων παιδιών μέσα στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινότητα. Ως εκ τούτου, έως σήμερα, το Τμήμα αυτό του ΙΠΥ διεξάγει έρευνα πάνω στην παιδική κακοποίηση και παραμέληση,

την οικογενειακή και σεξουαλική βία, την αιμομιξία, την χρήση σωματικής τιμωρίας στην εκπαίδευση των παιδιών, την δυστροφία που προέρχεται από μη οργανικά αίτια, την πρόβλεψη του επιπέδου κινδύνου σε οικογένειες με μια προδιάθεση στην βία (Bridge ALERT), την αναγνώριση των παραγόντων πρόβλεψης της παιδικής κακοποίησης και παραμέλησης, των στάσεων και των πρακτικών παρέμβασης που διεξάγονται από επαγγελματίες υγείας, και για τα αποτελέσματα της ιδρυματοποίησης σε παιδιά, καθώς και η αναγνώριση και η θεραπεία κάθε είδους παιδικής κακοποίησης και παραμέλησης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής δωρεάν εξειδικευμένης νομικής αρωγής σε θύματα παιδικής κακοποίησης και στις οικογένειες τους.

256. Με την χρηματοδότηση του Ελληνικού Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το ΙΠΥ έχει παράγει και διαδώσει ευρέως δύο φυλλάδια σχετικά με την θετή φροντίδα όπου συμπεριλαμβάνεται το νομικό πλαίσιο και ερωτήσεις που κάνει το κοινό συχνά. Η σχετική δράση έχει λάβει προτεραιότητα αφού, αφενός, το νομικό πλαίσιο στη Ελλάδα έχει αλλάξει θετικά προς την διευκόλυνση της θετής φροντίδας, ενώ, αφετέρου, έως τώρα έχουν καταγραφεί μόνο 650 περίπου περιστατικά θετής φροντίδας. Ως εκ τούτου, η περαιτέρω προώθηση του θεσμού της θετής φροντίδας έχει αξιολογηθεί ως η πιο κατάλληλη δράση που πρέπει να ληφθεί, δεδομένου ότι πάνω κάτω, έχουν γίνει ήδη οι σχετικές τροποποιήσεις του νομικού πλαισίου.

257. Παράλληλα, με την χρηματοδότηση του Ε.Π. «Υγεία – Πρόνοια» του 3^{ου} Πλαισίου Στήριξης της Ε.Ε, τα «Ελληνικά Χωριά SOS» μαζί με επαγγελματίες στο χώρο της παιδικής προστασίας έχουν ιδρύσει τα καταφύγια

ΕΛΙΖΑ για τα θύματα της παιδικής κακοποίησης και παραμέλησης.

5. Επιμέλεια Τέκνου (παρά. 53)

258. Δεν υπάρχουν πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις. Σύμφωνα με την νομολογία που έχει σχέση με το άρθρο 1510 του Αστικού Κώδικα, αναφέρουμε την απόφαση του Αρείου Πάγου Αρ. 425/1990, η οποία δημοσιεύτηκε στην νομική επιθεώρηση «Ελληνική Δικαιοσύνη» τ. 31/1990, σε. 996.

259. Παράλληλα, ο Ελληνικός Αστικός Κώδικας προβλέπει τον θεσμό του κηδεμόνα (άρθ. 1589 – 1654) και τον θεσμό της θετής οικογένειας (άρθρα 1655 – 1665) ως μέσον εναλλακτικής φροντίδας. Η υιοθεσία (άρθρα 1542 – 1588) θεωρείται ως υποκατάστατο της φυσικής οικογένειας.

260. Σχετικά με την γονική φροντίδα, είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι στον Ελληνικό Αστικό Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από τον Νόμο αρ. 1329/1983, δεν υπάρχει καμία διάκριση μεταξύ μητέρας και πατέρα από την άποψη αυτή. Σύμφωνα με το άρθ. 1513 του Αστικού Κώδικα, η γονική φροντίδα, ανεξάρτητα από την ηλικία του παιδιού, ανατίθεται στον πλέον κατάλληλο γονιό, αφού έχουν ληφθεί υπόψη το συμφέρον και οι απόψεις του παιδιού. Στην σχετική νομολογία, δες για παράδειγμα την απόφαση Αρ. 728 / 1190 του Αρείου Πάγου, η οποία δημοσιεύτηκε στην νομική επιθεώρηση «Ελληνική Δικαιοσύνη» τ. 32/1991, σελ. 1233.

261. Θα πρέπει να προστεθεί ότι το άρθρο 681 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπει ρητά ότι το

δικαστήριο, πριν βγάλει την απόφαση του σχετικά με την απονομή της επιμέλειας ενός ανηλίκου, θα πρέπει να ακούσει τον / την ανήλικο / η και να λάβει την γνώμη του / της υπόψη, ανάλογα με την ωριμότητα του / της. Η ίδια διάταξη ρυθμίζει ως υποχρεωτική διαδικασία την διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης του ανηλίκου από τα όργανα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας και την αναφορά των πορισμάτων τους στο δικαστήριο.

262. Σημειώνεται περαιτέρω ότι η επιβολή βίας σε ανήλικο αποτελεί μια σαφή παραβίαση των καθηκόντων επιμέλειας, και τα μέτρα που εφαρμόζονται προβλέπονται στο άρθρο 1352 του Αστικού Κώδικα. Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 4 του Νόμου Αρ. 3500 / 2006 ρυθμίζει την εφαρμογή του άρθρου 1352 και στην βία η οποία ασκήθηκε λόγω ανυπακοής, η οποία μπορεί να θεωρηθεί λανθασμένα, ως μέρος των καθηκόντων της επιμέλειας.

264. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

(α) επίπληξη του ανηλίκου, (β) απονομή της ευθύνης της επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή επιτηρητές τους, (γ) απονομή της ευθύνης της επιμέλειας του ανηλίκου σε μια θετή οικογένεια, (δ) απονομή της ευθύνης του ανηλίκου σε εταιρείες προστασίας ή ιδρύματα ανηλίκων ή επιμελητές ανηλίκων, (ε) επαφή μεταξύ του ανηλίκου δράστη και του θύματος για να εκφραστεί συγνώμη και γενικά για την επίτευξη μιας εξωδικαστικής επίλυσης της υπόθεσής τους, (ζ) αποζημίωση του θύματος ή μείωση των συνεπειών της πράξης που διαπράχθηκε από τον ανήλικο παραβάτη με άλλους τρόπους, (η) ανάληψη κοινωνικής εργασίας από τον / την ανήλικο / η (θ) συμμετοχή σε κοινωνικά και ψυχολογικά προγράμματα σε κρατικά, δημοτικά, δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα από τον ανήλικο,

(ι) παρακολούθηση σε σχολεία επαγγελματικής κατάρτισης ή άλλη εκπαίδευση ή κατάρτιση από τον / την ανήλικο / η, (κ) συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα κυκλοφορίας από τον / την ανήλικο / η, (λ) απονομή εντατικής επιμέλειας και επίβλεψης του ανηλίκου σε εταιρείες προστασίας ανηλίκων ή σε επιμελητές ανηλίκων, (μ) τοποθέτηση ανηλίκου σε ένα κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα για εκπαίδευση.

265. Σε κάθε περίπτωση, ένα πρόσθετο διορθωτικό μέτρο το οποίο δύναται να επιβληθεί είναι περαιτέρω υποχρεώσεις σχετικά με τον τρόπο ζωής ή την εκπαίδευση του ανηλίκου δράστη. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι δυνατή η επιβολή δύο ή περισσότερων μέτρων που αναφέρονται στο (α) έως (μ) άνω. Είναι εμφανές ότι προσπαθούμε συνεχώς να βελτιώσουμε την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί.

6. Εναλλακτική φροντίδα (παρά. 55)

266. Με την αποκέντρωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στοχεύει στην δημιουργία ενός πλήρους και αποτελεσματικού δικτύου κοινωνικής φροντίδας, σύμφωνα με τις σημερινές απαιτήσεις και ανάγκες με σταδιακή μείωση του αριθμού των Κέντρων Παιδικής Φροντίδας και την εφαρμογή σύγχρονων μορφών κοινωνικής φροντίδας, ώστε η θεσμική μορφή παιδικής προστασίας και στήριξης, όπου τα παιδιά στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος, να ξεπεραστούν. Εντός του προαναφερθέντος πλαισίου, ένα εκτεταμένο πρόγραμμα από-ιδρυματοποίησης για τα απροστάτευτα παιδιά προβλέπει την εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων προστασίας, όπως είναι η υιοθεσία και ο θεσμός της θετής

οικογένειας. Όπου αυτό δεν είναι σκόπιμο, η δημιουργία μικρών προστατευμένων διαμερισμάτων ημιανεξάρτητου χώρου προτείνεται ώστε τα παιδιά να έχουν ίση συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Ένα πιλοτικό πρόγραμμα ημιανεξάρτητου χώρου λειτουργεί ήδη σε ορισμένα ιδρύματα.

267. Ειδικότερα, οι δομές του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στο τομέα της στήριξης / εναλλακτικής φροντίδας παιδιών, τα οποία είναι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης ή άλλων μορφών εκμετάλλευσης, σε συνεργασία με ΜΚΟ, συμπεριλαμβάνουν:

- Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων πολιτών σε 24ωρη βάση, με μια απευθείας τηλεφωνική γραμμή «197», το οποίο είναι και αρμόδιο για την λειτουργία των ξενώνων στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη για την παροχή προσωρινής στέγης σε μονογονικές οικογένειες, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, που για διάφορους λόγους έχουν απομακρυνθεί από το οικογενειακό τους περιβάλλον, καθώς και η λειτουργία 4 Καταφυγίων (3 στην Αθήνα και 1 στην Θεσσαλονίκη) με εξειδικευμένο προσωπικό.
- Μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, για παράδειγμα, η ιδιωτική εταιρεία Φιλοξενία στην Θεσσαλονίκη για κοινωνικά αποκλεισμένα / παραμελημένα παιδιά, κλπ.
- ΜΚΟ, όπως το «Χαμόγελο του Παιδιού» βάσει του Μνημονίου Συνεννόησης για την έναρξη ενός Προγράμματος για την αντιμετώπιση περιπτώσεων παιδιών τα οποία κινδυνεύουν (τηλεφωνική γραμμή κοινωνικής βοήθειας «1056», κινητές μονάδες σε 24-

ωρη βάση, ειδικές κατοικίες, εξειδικευμένο προσωπικό).

- Τμήματα Παιδικής Ψυχιατρικής σε Γενικά Νοσοκομεία (1 το 2002, 3 το 2003 και 2 το 2004-2006). Τον Σεπτέμβριο 2007, κλείσαμε το Ψυχιατρείο Παιδών της Αττικής στο πλαίσιο της εφαρμογής της δεύτερης φάσης του Προγράμματος «Ψυχαργώ» και στο πλαίσιο της από – ιδρυματοποίησης παιδιών και εφήβων με ψυχικές διαταραχές.
- Κέντρα Ψυχικής Υγείας (5 το 2002, και 11 το 2004 – 2006, συνολικός αριθμός το 2008 18).
- Κατοικίες με στόχο την παροχή προστατευμένου χώρου, ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και προαγωγή της κοινωνικής ένταξης παιδιών και εφήβων με σοβαρές ψυχικές διαταραχές.
- 2 Καταφύγια και 1 Οικοτροφείο για αυτιστικά παιδιά – εφήβους στην Αττική, Λάρισα και Ζίτσα στην Νομαρχία Ιωαννίνων.
- 3 Καταφύγια για παιδιά – εφήβους με ψυχικές διαταραχές στην Αθήνα.
- Καταφύγια για εφήβους με προβληματική συμπεριφορά στην Αθήνα.
- Καταφύγια για παιδιά με γονείς που πάσχουν από ψυχικές διαταραχές.
- Συνεργασία με Διεθνείς Οργανώσεις όπως είναι ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης βασισμένης στο πρόγραμμα «Υποβοηθούμενος Εκούσιος Επαναπατρισμός» για παιδιά θύματα της ανθρώπινης εμπορίας. Κατά την περίοδο από Νοέμβριο 2003 – Ιανουάριο 2005, πραγματοποιήθηκαν 16 επαναπατρισμοί.

- Κέντρα Υποδοχής για παιδιά τα οποία είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων (Κέντρο Αποκατάστασης Βασανιστηρίων και άλλων μορφών Κατάχρησης).
- Ένα ξενώνα για παιδιά τα οποία είναι θύματα της διεθνούς εμπορίας ανθρώπων στα Ιωάννινα (Κέντρο Έρευνας και Στήριξης Κακοποιημένων και Κοινωνικά Αποκλεισμένων Θυμάτων).

VI Βασική υγεία και πρόνοια

1. Φροντίδα της υγείας παιδιών Ρομά (παρά. 57γ)

268. Δράσεις των Κινητών Μονάδων (ιατρική και κοινωνική παρέμβαση): Από τον Απρίλιο 2002 και εντός του πλαισίου του προγράμματος με τίτλο «Προστασία – Προαγωγή της Υγείας και της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ελλήνων Ρομά», το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, σε συνεργασία αρχικά με το Κέντρο Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων, το Νοσοκομείο Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» και την Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία, υλοποίησαν το εξής πρόγραμμα: Ιατρική παρέμβαση: Έως σήμερα, κλινικές εξετάσεις έχουν πραγματοποιηθεί σε 3.936 παιδιά και 16.580 πολλαπλοί εμβολιασμοί. 63 παιδιά εισήχθησαν σε Νοσοκομεία, ενώ 109 περιπτώσεις υποβλήθηκαν σε εξετάσεις αίματος. Λόγω των ειδικών συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, έγιναν κρατικοί εμβολιασμοί για Ηπατίτιδα ENZERIX και HIBERIX ή Αιμοφιλίες ACT-NIB. Από τον Οκτώβριο 2003 μια Κινητή Μονάδα (η οποία ανήκει στο Νοσοκομείο των Φιλιατών) επισκέπτεται περιοχές της υπαίθρου για γυναικολογικές εξετάσεις (τσεκ-απ).

269. Εντός του πλαισίου της Βελτίωσης της Ζωής των Παιδιών Ρομά, έχουν πραγματοποιηθεί κοινωνικές παρεμβάσεις, όπως είναι οι δεσμεύσεις ατόμων και

οικογενειών προς τις Κοινωνικές Υπηρεσίες και τα Γενικά Γραφεία Πρόνοιας, των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, καθώς και του ΟΑΕΔ για εξεύρεση εργασίας. Έχουν εισαχθεί εγκαταλελειμμένα παιδιά Ρομά σε ιδρύματα ανάπηρων παιδιών σε Κέντρα Αποκατάστασης. Συστήθηκαν Υπηρεσίες για τον Οικογενειακό Προγραμματισμό και αναπτύχθηκαν και άλλες Δράσεις. Τέλος, εντός του πλαισίου του Μέτρου 3.1 σχετικά με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υγεία – Πρόνοια» του Τρίτου Πλαισίου Στήριξης (2000-2006), κοινωνικοί επιστήμονες στα 93 Λειτουργικά Κέντρα του Δικτύου Κοινωνικής Υπηρεσίας απασχολήθηκαν από τους Δήμους για την παροχή υπηρεσιών στήριξης κοινωνικό-οικονομικής ενσωμάτωσης προς άτομα που απειλούνται ή υποφέρουν από φαινόμενα, όπως είναι η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, όπου συμπεριλαμβάνονται και παιδιά Ρομά.

270. Έως σήμερα, εντός του πλαισίου της προστασίας υγείας και του Προγράμματος ψυχο-κοινωνικής στήριξης προς παιδιά Ρομά, πραγματοποιήθηκαν 160 επισκέψεις, τόσο σε καταυλισμούς Ρομά, όπως και σε κατασκηνώσεις πλανόδιων Ελλήνων Ρομά σε διάφορες Νομαρχίες, όπου πραγματοποιήθηκαν εμβολιασμοί παιδιών και ιατρικές εξετάσεις.

271. Η κοινωνική εργασία που έχει σχέση με τις άλλες νομαρχίες της χώρας προσφέρεται από κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι ανήκουν σε Κοινωνικές Υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

2. Βήματα για την μείωση του αριθμού των παιδιών που καπνίζουν και κάνουν χρήση αλκοόλ (παρα. 57β)

272. Στο πλαίσιο του αντικαπνιστικού προγράμματος, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με στόχο την προστασία της Δημόσιας Υγείας, εξέδωσε Κανονισμούς Υγείας για την απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους, μονάδες περίθαλψης υγείας, μέσα μεταφοράς και ιδιωτικούς τόπους εργασίας. Το σημερινό νομικό πλαίσιο για την απαγόρευση του καπνίσματος σε εθνικό επίπεδο επιτρέπει την δυνατότητα δημιουργίας θέσεων καπνιστών (απαγόρευση με εξαιρέσεις).

273. Η Ελλάδα επικύρωσε την Σύμβαση Πλαισίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον έλεγχο καπνού με το Νόμο 3420. Το Άρθρο 8 της προαναφερθείσας Σύμβασης αναφέρει: «Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θα ψηφίσει και εφαρμόσει αποτελεσματικά τα νομοθετικά, διοικητικά και / άλλα μέτρα, τα οποία ρυθμίζουν την προστασία από την έκθεση σε καπνό μέσα σε τόπους εργασίας, μέσα μαζικής μεταφοράς, εντός δημοσίων κτηρίων, και εάν είναι αναγκαίο σε άλλους δημόσιους χώρους, στους σημερινούς τομείς της εθνικής δικαιοδοσίας, που ορίζονται από το εθνικό δίκαιο, και θα προωθήσει ενεργά σε άλλα επίπεδα δικαιοδοσίας την ψήφιση και την εφαρμογή των σχετικών μέτρων».

274. Στο πλαίσιο τα εναρμόνισης της εθνικής μας νομοθεσίας με το Κοινοτικό δίκαιο, μια Κοινή Υπουργική Απόφαση εκδόθηκε το 2005 σχετικά με την διαφήμιση και την χορηγία των προϊόντων καπνού, σε συμμόρφωση με την Οδηγία Ε.Κ. 33/2003, η οποία απαγορεύει την διαφήμιση και την προώθηση των προϊόντων καπνού στα έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ, στο ραδιόφωνο, στις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορικής και μέσω χορηγιών που έχουν σχέση με καπνό με διασυννοριακή επιρροή,

275. Με σκοπό την ενημέρωση και την αύξηση της αντίληψης του γενικού κοινού σχετικά με τις συνέπειες του καπνίσματος για την υγεία και την προστασία της δημόσιας υγείας, η δημοσίευση αντί-καπνιστικών μηνυμάτων στα ΜΜΕ υποστηρίχθηκε, συμβάλλοντας έτσι τη αντί-καπνιστική εκστρατεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

276. Για την υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος για τον έλεγχο του καπνού (σε συμμόρφωση με το Άρθρο 16 της Σύμβασης Πλαίσιο του Π.Ο.Υ., με σκοπό την δημιουργία ενός περιβάλλοντος απαλλαγμένου από τον καπνό και την προστασία της δημόσιας υγείας) η Βουλή των Ελλήνων επικύρωσε τον Νόμο 3730/2008 *«Προστασία ανηλίκων από τον καπνό, τα αλκοολούχα ποτά και λοιπές ρυθμίσεις»*, ο οποίος απαγορεύει την πώληση προϊόντων καπνού και αλκοόλ σε ανήλικους, με σκοπό την προστασία τους από τις ουσίες αυτές, οι οποίες είναι βλαβερές για την υγεία τους.

277. Ο Νόμος 3730 / 2008 απαγορεύει ρητά την πώληση προϊόντων καπνού και αλκοόλ προς / από ανηλικούς. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα δεν είναι πλέον ανάμεσα στα τελευταία κράτη μέλη τα οποία δεν έχουν περάσει ακόμη κανένα νομοθέτημα για σχετικές απαγορεύσεις. Τα κύρια σημεία του σχετικού νόμου έχουν ως εξής:

- Απαγόρευση της πώλησης προϊόντων καπνού και αλκοόλ προς / από ανηλικούς (άρθ. 2, παρ. α, Νόμος 3730/2008, εφεξής επονομαζόμενος: «ο Νόμος»).

- Απαγόρευση της κατασκευής, της προώθησης, του εμπορίου και της πώλησης ειδών, τα οποία μοιάζουν με προϊόντα καπνού και θα μπορούσαν ως εκ τούτου να εθίσουν τα παιδιά στην ιδέα του καπνίσματος (άρθ. 2, παρ. (γ) του Νόμου).
- Απαγόρευση του καπνίσματος και της πώλησης προϊόντων καπνού σε καταστήματα του διαδικτύου και καταστήματα παιχνιδιών τεχνητής νοημοσύνης, οι περισσότεροι πελάτες των οποίων είναι παιδιά (άρθ. 2, παρ. 1 (ε) του Νόμου).
- Απαγόρευση του καπνού σε κλειστούς αθλητικούς χώρους, όπου συχνάζουν παιδιά (άρθ. 2, παρ. 1 (ζ) του Νόμου).
- Απαγόρευση της διαφήμισης και της πώλησης προϊόντων καπνού σε βιτρίνες καταστημάτων, κατά τρόπο που θα μπορούσε να διευκολύνει την εξοικείωση των παιδιών με προϊόντα καπνού και το κάπνισμα (άρθ. 2, παρ. 1 (β) του Νόμου).
- Απαγόρευση της διαφήμισης και της πώλησης προϊόντων καπνού στα ιδιωτικά και δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα κάθε επιπέδου και σε όλα τα νοσοκομεία (άρθ. 2, παρ. 1(δ) του Νόμου).
- Απαγόρευση της δωρεάν διανομής προϊόντων καπνού, μια δραστηριότητα η οποία θα μπορούσε να διευκολύνει την πρόσβαση των παιδιών σε προϊόντα καπνού και το κάπνισμα (άρθ. 2, παρ. 4 του Νόμου).
- Απαγόρευση της πώλησης προϊόντων καπνού από μηχανήματα αυτόματης πώλησης και σε πακέτα κάτω των 20 τεμαχίων, τα οποία θα μπορούσαν εύκολα να αγοράσουν ανήλικοι καθώς είναι φτηνότερα (άρθ. 2, παρ. 3 του Νόμου).
- Απαγόρευση οποιασδήποτε ένδειξης ετικέτας η οποία παραπέμπει σε περιορισμένες και / ή ανύπαρκτες

συνέπειες στην υγεία, προερχόμενες από την κατανάλωση προϊόντων καπνού ή το ηλεκτρονικό τσιγάρο, εκτός εάν ο σχετικός ισχυρισμός αποδεικνύεται σε κλινική έρευνα (άρθ. 2 του Νόμου).

- Υποχρέωση ανάρτησης σε εμφανώς ορατό σημείο εντός των κτηρίων όπου πωλούνται προϊόντα καπνού, ότι η πώληση τους απαγορεύεται σε ανηλίκους (άρθ. 2, παρ. 5 του Νόμου).
- Απαγόρευση της εισόδου, της κατάληψης θέσης, της απασχόλησης και της κατανάλωσης αλκοόλ από ανηλίκους σε όλες τις λέσχες διασκέδασης και τα μπαρ. Αύξηση του ορίου ηλικίας για σχετική απαγόρευση από 17 έως 18 (άρθ. 4 του Νόμου).
- Απαγόρευση του καπνίσματος σε όλους τους χώρους εργασίας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, σε όλα τα μέσα μεταφοράς και στους χώρους αναμονής αυτών, μέσα σε ταξί και εστιατόρια. Μια πρόσθετη διάταξη για την απαγόρευση της πρόσβασης ανηλίκων – δηλ. των εφήβων έως 18 ετών (άρθ. 1, παρ. 2(β) του Νόμου) σε οποιουσδήποτε χώρους καπνίσματος οι οποίοι δύνανται να ιδρυθούν εντός των σχετικών κτηρίων (άρθ. 3 του Νόμου).
- Κάθε αδυναμία τήρησης των διατάξεων αυτών θα επιφέρει πρόστιμα και διοικητικές κυρώσεις έως €20.000 συν την προσωρινή και / ή μόνιμη ανάκληση της άδειας πώλησης προϊόντων καπνού ή αλκοόλ και / ή ακόμη και την άδεια λειτουργίας της επιχείρησης που διαπράττει την παράβαση (άρθ. 6 του Νόμου).
- Η αρμόδια αρχή για την επιβολή του νόμου και η προαγωγή της αντικαπνιστικής πολιτικής είναι το Ειδικό Γραφείο για την Προστασία Ανηλίκων από τον Καπνό και το Αλκοόλ, το οποίο συστάθηκε υπό το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθ.5 του Νόμου),

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
καθώς και οι Επιθεωρητές Υγείας & Πρόνοιας, οι οποίοι ενεργούν σε συνεργασία με την αστυνομία, τις λιμενικές αρχές, την δημοτική αστυνομία και τους επιθεωρητές δημόσιας υγείας οι οποίοι εργάζονται στα πλαίσια των νομαρχιών της χώρας, για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παραβιάσεων και την επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες (άρθ. 5, παρ. 3 και άρθ. 6 του Νόμου).

278. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει διανείμει ενημερωτικό υλικό σχετικά με την πρόληψη του καπνίσματος και του αλκοόλ, το οποίο απευθύνεται κυρίως σε εφήβους και νέους ανθρώπους (καθ' όλη τη περίοδο 2002-2008).

279. Το κάπνισμα και οι ουσίες που προκαλούν εθισμό ήταν επίσης ο στόχος μια ευρείας εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, με τίτλο «**η Ζωή είναι πολύχρωμη**», την οποία ετοίμασε το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η Εκστρατεία αυτή είναι ένα συντονισμένο έργο για την ενημέρωση νέων ανθρώπων και των οικογενειών τους σχετικά με κρίσιμα θέματα υγείας, όπως είναι η διατροφή, η άσκηση, το κάπνισμα, το αλκοόλ, τα ναρκωτικά, η σεξουαλική εκπαίδευση, ο εθισμός στα ηλεκτρονικά παιχνίδια και ο σχολικός εκφοβισμός. Στοχεύει επίσης στην κινητοποίηση όλων των παραγόντων που μπορούν να βοηθήσουν την έναρξη ενός σχετικού προγράμματος υγείας σε σχολεία μέσω της ανάπτυξης του εκπαιδευτικού και επιστημονικού προγράμματος – στόχος. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προσπαθεί να περάσει το μήνυμα **Η Υγεία είναι τρόπος ζωής**.

280. Σύμφωνα με την επιδημιολογική έρευνα, το 16% των μαθητών κάνει χρήση αλκοόλ πάνω από 10 φορές μηνιαίως, ενώ το ποσοστό για τα κορίτσια είναι 8.6%. Παρόλο που η κατανάλωση αλκοόλ από τους νέους στην Ελλάδα αυξάνεται σταδιακά, η τάση είναι ασήμαντη σε σύγκριση με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Παρόλο που οι αλλαγές φαίνεται να είναι πολύ επικίνδυνες, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι στο μέλλον, μπορεί να οδηγήσουν στη αύξηση ασθενειών οι οποίες έχουν σχέση με την κατανάλωση αλκοόλ. Για τον λόγο αυτό, εκτός από τις ενημερωτικές εκστρατείες σε σχολεία, έχουν συσταθεί 6 Κέντρα που αντιμετωπίζουν τη αποτοξίνωση νεαρών αλκοολικών.

3. Παιδιά με αναπηρίες

281. Κατά τη διετή περίοδο (2002-2004) και με την βοήθεια των κεφαλαίων της Ε.Ε., υλοποιήθηκαν ορισμένα προγράμματα για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

282. **Απογραφή μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.** Διεξήχθη μια απογραφή από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο των παιδιών με ειδικές ανάγκες και των δομών που τα στηρίζουν. Σύμφωνα με την απογραφή, υπήρχαν 15.850 μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε διάφορους τύπους εκπαιδευτικών δομών του Νηπιαγωγείου, των Πρωτοβάθμιων και Δευτεροβάθμιων Σχολείων στην Ελλάδα. Για ότι αφορά το **διαγνωστικό προφίλ** των μαθητών αυτών (**Δες Πίνακα 22**), η συντριπτική πλειοψηφία ήταν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες (56,15%), στη συνέχεια παιδιά με νοητική καθυστέρηση (14,89%) και παιδιά με «νευρολογικές και άλλες δυσκολίες» (συμπεριλαμβανομένων κινητικών προβλημάτων) (7,41%) και παιδιά με «σύνθετα γνωστικά, συναισθηματικά και κοινωνικά προβλήματα» (7,16%).

283. Παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες με Μητρική Γλώσσα η οποία δεν είναι η Ελληνική. Ανάμεσα στα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τα 1.189 είναι παιδιά, η μητρική γλώσσα των οποίων δεν είναι η Ελληνική (**Δες Πίνακα 23**). Η μελέτη δεν αναφέρει εάν είναι μια γλώσσα η οποία ομιλείται από την Μουσουλμανική μειονότητα, μια γλώσσα Ρομά ή η γλώσσα των μεταναστών μαθητών σε Ελληνικά σχολεία. Ανάμεσα στα παιδιά αυτά με γλώσσα η οποία δεν είναι η Ελληνική, η συντριπτική πλειοψηφία (81,24%) είναι παιδιά με «μαθησιακές δυσκολίες». Στον γενικό πληθυσμό των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (**Δες Πίνακα 22**), η αναλογία αυτή είναι 56,15%. Πιθανά, οι γλωσσικές δυσκολίες γίνονται μαθησιακές δυσκολίες και μπορεί να υπερβάλλει το ποσοστό των παιδιών αυτών στις «μαθησιακές δυσκολίες», το οποίο σημαίνει ότι υπάρχει μια ανάγκη για πιο αποτελεσματικά διαγνωστικά εργαλεία για να χωριστούν οι μαθητές σε δύο κατηγορίες.

284. Σχετικά με την κατανομή φύλου και ηλικίας (Δες Πίνακα 24), η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών με ειδικές ανάγκες είναι αγόρια (62,12%) και η συντριπτική πλειοψηφία (70,85%) είναι μεταξύ 6 και 12 ετών – το οποίο σημαίνει ότι οι περισσότεροι είναι σε Πρωτοβάθμια Σχολεία. Ο αριθμός των αγοριών υπερβαίνει τον αριθμό των κοριτσιών σε όλες τις διαγνωστικές κατηγορίες (**Δες Πίνακα 25**), ιδίως για τον αυτισμό όπου η πλειονότητα των αρρένων έχει τεκμηριωθεί επιστημονικά.

285. Για ότι αφορά την γεωγραφική κατανομή, το 53,68% των μαθητών με αναπηρίες είναι συγκεντρωμένο σε περιοχές που περικλείουν τις δύο πιο πολυπληθείς πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) (**Δες Πίνακα 26**). Η

κατανομή των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φαίνεται ότι ακολουθεί την κατανομή του γενικού πληθυσμού στις περιοχές αυτές, με μερικές μικρές αποκλίσεις.

286. Ανάπτυξη νέων προγραμμάτων διδασκόμενης ύλης.

Τα προγράμματα της διδασκόμενης ύλης αναπτύχθηκαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για όλες τις διαγνωστικές κατηγορίες. Τα σχετικά προγράμματα τονίζουν την σημασία της εκμάθησης καθημερινών δεξιοτήτων διαβίωσης, κυρίως από παιδιά με νοητική καθυστέρηση και θα αποτελέσουν την βάση για την παραγωγή νέων υλικών για δασκάλους και παιδιά.

287. Προσαρμογή της γενικής διδασκόμενης ύλης και

υλικών στα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού αποφάσισε (Πράξη 2/2004) να εγκρίνει την προαγωγή όλων των βιβλίων της γενικής εκπαίδευσης για την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση στον Οργανισμό για την Έκδοση Σχολικών Βιβλίων ώστε να προσαρμοστούν και να μετατραπούν τα βιβλία αυτά σε ανάγλυφη γραφή για τυφλούς (Braille). Οι σχετικές προτάσεις προϋποθέτουν επιπλέον δαπάνες και μια αντίστοιχη πρόβλεψη του προϋπολογισμού.

288. Έκδοση ενός CD-Rom και μιας Αφίσας για το ΕΥΡΩ

Με την χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο παρήγαγε μια αφίσα και ένα CD-Rom («Από την Δραχμή στο Ευρώ») για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τη προσαρμογή υλικών που παράχθηκαν για τις ανώτερες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Το CD περιείχε και

ακουστικά υλικά για άτομα με ελλιπή όραση και βίντεο κλιπ με ένα άτομο να μεταφράζει στην νοηματική γλώσσα για κωφά άτομα. Τα υλικά αυτά παρήχθησαν και διανεμήθηκαν σε Ειδικά Σχολεία κωφών, βαρήκοων και ατόμων με ελλιπή όραση, καθώς επίσης και στους Σχολικούς Συμβούλους Ειδικής Αγωγής, κατά την περίοδο Σεπτ. 2001 – Μάιος 2002.

298. Παράλληλη στήριξη. Κατά την περίοδο Σεπτ. 2004 – Φεβ. 2005, η Διεύθυνση της Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων εξέλεξε 90 παιδιά από την Πρωτοβάθμια (77) και την Δευτεροβάθμια (13) Εκπαίδευση για παράλληλη στήριξη στο σχολείο και 190 για παράλληλη στήριξη στο σπίτι. Τα παιδιά – στόχος για την παράλληλη στήριξη σε σχολεία περιλάμβαναν παιδιά με νοητική καθυστέρηση, παιδιά με προβλήματα όρασης, ακοής και ομιλίας, παιδιά με νευρολογικά και κινητικά προβλήματα, παιδιά με γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παιδιά με αυτισμό, παιδιά με σύνδρομο Turner, Down, Williams, Asperger και Kabuki και παιδιά με πολλαπλές αναπηρίες. Η κατηγορία μέγιστης συχνότητας ήταν τα παιδιά με αυτισμό (N=20). Δεν έγινε ανάλυση σε σχέση με τις διαγνωστικές κατηγορίες που λαμβάνουν παράλληλη στήριξη στις οικίες τους ή σε σχέση με τον χαρακτήρα του προσωπικού που συμμετείχε στην παράλληλη στήριξη είτε στο σχολείο ή στο σπίτι. Γενικά, η παράλληλη στήριξη προσφέρεται σε παιδιά με ειδικές ανάγκες σε μια προσωπική βάση ένας προς ένα μαθητής / δάσκαλος.

290. Προγράμματα που διοργανώνονται από τις ίδιες τις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΕ). Κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2002/2003, οι ίδιες οι ΣΜΕΕ

(253 εκ των 1.192) διοργάνωσαν 269 προγράμματα (Δες Πίνακα 27), 124 εκ των οποίων ήταν εθνικά, 43 Ευρωπαϊκά και 102 τοπικά, σε σχέση με την χρηματοδότηση. Περίπου τα μισά από αυτά (120 εκ των 269) διοργανώθηκαν σε δύο από τις πιο πολυπληθείς περιοχές (Αττική και Κεντρική Μακεδονία). Τα περισσότερα από τα προγράμματα αυτά επικεντρώθηκαν στην Αγωγή Υγείας, στην αγωγή περιβάλλοντος, τις μαθησιακές δυσκολίες και την Ολυμπιακή αγωγή.

291. Υπηρεσίες που χορηγήθηκαν στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής. Και στα δύο επίπεδα της εκπαίδευσης, τα πιο συχνά είδη υπηρεσιών περιελάμβαναν «κοινωνική» και «ψυχολογική στήριξη», ενώ λιγότερο συχνά ήταν η επαγγελματική θεραπεία, η αποκατάσταση και η επαγγελματική κατάρτιση (Δες Πίνακα 28). Παρόλα ταύτα, το ποσοστό των Σχολείων που προσφέρουν τις σχετικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι σχετικά χαμηλά, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία (69,38%) δεν πρόσφεραν σχετικές υπηρεσίες.

292. Διαβούλευση παιδιών. Όπως και στα σχολεία γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι μαθητές σε σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής (ειδικά σχολεία και ενοποιημένα τμήματα) έχουν το δικαίωμα διοργανώνουν συμβούλια τάξεων και σχολείων. Παρόλα ταύτα, δεν διατίθενται πληροφορίες σχετικά με την πραγματική οργάνωση αυτών των μαθητικών κοινοτήτων στις 71 ειδικές σχολικές μονάδες στο δευτεροβάθμιο επίπεδο (Δες Πίνακα 34). Η επικοινωνία με τους δασκάλους σε ένα ειδικό Γυμνάσιο έδειξε ότι τα μαθητικά συμβούλια πράγματι υπάρχουν σε αυτά τα ειδικά σχολεία. Ωστόσο, όπως και τα συμβούλια σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης, ασχολούνται μόνο με την

διοργάνωση εκδρομών. Η διαβούλευση με παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως αναφέρθηκε ήδη, γίνεται έμμεσα μέσω της συμμετοχής των εκπροσώπων της Εθνικής Ομοσπονδίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και της Πανελλήνιων Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες στο Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (Ν.2817/2000). Οι δύο αυτοί εκπρόσωποι συμμετέχουν συνεχώς στις συνελεύσεις του τμήματος από την ίδρυση του τμήματος.

293. Παράλληλα, υπάρχουν δράσεις με στόχο την προστασία και την προαγωγή των δικαιωμάτων παιδιών με αναπηρίες, όπως:

1. Έντεκα προγράμματα οικονομικής στήριξης για παιδιά με αναπηρίες, δηλαδή ένα πρόγραμμα που έχει σχέση με εγκεφαλική παράλυση το οποίο εφαρμόζεται σε παιδιά από 0-18 ετών, αναλόγως την κατηγορία, το είδος της αναπηρίας, το καθεστώς ασφάλισης κλπ.
2. Δομές ανοικτής και κλειστής φροντίδας στο ενιαίο αποκεντρωμένο εθνικό σύστημα κοινωνικής φροντίδας από υπηρεσίες οι οποίες είναι ενσωματωμένες στο Περιφερειακό Σύστημα Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας ως αποκεντρωμένες και ανεξάρτητες μονάδες.
3. Κέντρα Ημερήσιας Αναψυχής και Κοινωνικής Ένταξης Παιδιών τα οποία λειτουργούν φορείς της πρόνοιας ιδιωτικού δικαίου (δηλαδή σύλλογοι γονέων και φιλανθρωπικές ενώσεις).
4. Εντός του πλαισίου του Δεύτερου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, ένα εθνικό δίκτυο 24 Κέντρων Κοινωνικής Στήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ), όπου

συμπεριλαμβάνονται παιδιά με αναπηρίες, συστάθηκε και λειτουργεί στις οικείες νομαρχίες της χώρας.

5. Εντός του πλαισίου του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, σχεδιάστηκαν 16 Κέντρα Στήριξης για Άτομα με Αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων παιδιών με αναπηρίες, μέσω της μεταρρύθμισης των διοικητικών και λειτουργικών Οργανώσεων των φορέων που επιβλέπονται και μέσω της δημιουργίας νέων τεχνικών δομών που έχουν στόχο την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους.

4. Συλλογή στοιχείων για παιδιά με αναπηρίες (παρά. 59β)

294. Τα δεδομένα της απογραφής της δεκαετίας τα οποία καταγράφουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν διατίθενται. Σχέδια όπως συμπεριληφθούν τέτοιου είδους σχετικές ερωτήσεις στην Απογραφή του 2001 εγκαταλείφθηκαν μετά από αντιδράσεις που είχαν βάση την ευαισθησία των προσωπικών δεδομένων. Όποια σχετικά στοιχεία είναι διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο (www.statistics.gr) της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας – ο αριθμός των «ειδικών σχολικών μονάδων» και του διδακτικού προσωπικού σε αυτά τα ιδιαίτερα ειδικά σχολεία – προέρχονται από τις περιοδικές απογραφές σχολείων που διεξήχθησαν από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2000/2001, καταγράφηκαν 252 τέτοια σχολεία, 1.574 δάσκαλοι (56,8% εκ των οποίων ήταν γυναίκες) και 7.135 μαθητές (εκ των οποίων το 40% ήταν κορίτσια). Ωστόσο, υπήρχαν κενά στα στοιχεία αυτά, καθώς δεν περιείχαν στοιχεία που είχαν σχέση με τα τμήματα των ειδικών μαθητών που είναι ενσωματωμένοι στην γενική εκπαίδευση. Προς αναπλήρωση των σχετικών κενών και εκμεταλλευόμενο τα διαθέσιμα κεφάλαια της Ε.Ε. (Πλαίσιο

Στήριξης του Τρίτου Κοινοτικού Προγράμματος, 2002-2004), το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων ανέθεσε την διεξαγωγή μιας απογραφής όλων των «Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής» (τα ξεχωριστά σχολεία σε όλα τα επίπεδα καθώς και τα ενσωματωμένα τμήματα μαθητών Ειδικής Αγωγής σε όλα τα επίπεδα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Η απογραφή διεξήχθη κατά τη περίοδο θέρους 2003 – χειμώνας 2004 και κατέγραψε στοιχεία του μαθητικού πληθυσμού, των δομών Ειδικής Αγωγής, το διδακτικό – εργατικό δυναμικό σε αυτές τις σχολικές μονάδες, τους οργανισμούς και τις υπηρεσίες που εργάζονται στον τομέα της Ειδικής Αγωγής, και την σχετική νομοθεσία. Σύμφωνα με τους διοργανωτές της απογραφής, το ποσοστό ανταπόκρισης των 1.192 Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής εκπροσωπούσε ένα ποσοστό ανταπόκρισης ύψους 90%. Τα αποτελέσματα της απογραφής έχουν δημοσιευτεί στον δικτυακό τόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

295. Δυστυχώς, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σημειώνει ότι δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία σχετικά με τον συνολικό αριθμό των παιδιών με αναπηρίες στην χώρα μας, παρόλα ταύτα σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρούνται στο αρχείο του Υπουργείου για το έτος 2007 όλες οι Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας προσφέρουν περίθαλψη σε 143 παιδιά με αναπηρίες.

5. Ενημερωτικές εκστρατείες σχετικά με παιδιά με αναπηρίες (παρά. 59γ).

296. Το πιο αποτελεσματικό είδος ενημερωτικής εκστρατείας το οποίο θα συμβάλλει μακροπρόθεσμα στην καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των παιδιών με αναπηρίες είναι η μη στερεοτυπική απεικόνιση των ατόμων

με ειδικές ανάγκες στα προγράμματα της διδασκόμενης ύλης και των σχολικών βιβλίων. Τα σχολικά βιβλία τα οποία παράγονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το Υπουργείο Παιδείας δείχνουν την ευαισθησία αυτή προς τα παιδιά με ειδικές ανάγκες σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης.

297. Η δεύτερη είναι μέσω των Κέντρων και των Γραφείων Διαβούλευσης και Εκπαιδευτικού – Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Στο τέλος του 2004, 70 Περιφερειακά Κέντρα και 200 Γραφεία σε τοπικά σχολεία λειτουργούσαν σε όλη τη χώρα. Κατά την περίοδο 1999-2001, το Γραφείο του Εκπαιδευτικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για Ανάπηρα και Κοινωνικά Αποκλεισμένα Άτομα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (το οποίο ιδρύθηκε το 1999) παρήγαγε αρκετό βοηθητικό υλικό για δασκάλους του Εκπαιδευτικού / Επαγγελματικού Προσανατολισμού στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια σχολεία (π.χ. «η επαγγελματική προετοιμασία ατόμων με ειδικές ανάγκες»), καθώς και ένας «Οδηγός Εργοδότη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες» με σκοπό την πληροφόρηση των εργοδοτών πάνω στα πλεονεκτήματα της πρόσληψης ατόμων με ειδικές ανάγκες. Παράλληλα, τα περιφερειακά Κέντρα και Γραφεία έρχονται σε επαφή με γονείς, εργοδότες, τις τοπικές αυτοδιοικήσεις κλπ. και στην διαδικασία συμβάλλουν στην ενσωμάτωση μαθητών με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας.

298. Η τρίτη είναι μέσω των δραστηριοτήτων εκτός διδασκόμενης ύλης και τα έργα (π.χ. Αγωγής Υγείας, περιβαλλοντολογική εκπαίδευση, επαγγελματικός προσανατολισμός, πολιτιστική εκπαίδευση κλπ). που διοργανώνονται κατόπιν των πρωτοβουλιών των δασκάλων

και των μαθητών. Τα προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού κάνουν ειδική αναφορά σε θέματα όπως είναι «εργασία και άτομα με ειδικές ανάγκες». Επίσης, ένας αριθμός σχολείων έχουν οργανώσει προγράμματα πάνω στο «κρατισμός και άτομα με ειδικές ανάγκες» στο πλαίσιο των προγραμμάτων πολιτιστικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, πρόκειται για εθελοντικά προγράμματα και δεν υπάρχει συστηματική μελέτη για τον καθορισμό των ποσοτικών διαστάσεων και εάν είναι αποτελεσματικά ή όχι στην μεταβολή των στερεοτύπων και της αντιμετώπισης ατόμων με ειδικές ανάγκες.

299. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διοργάνωση των «Special Olympics» στην Αθήνα κατά το 2004, αποτέλεσε την καλύτερη προπαγάνδα (με την καλή έννοια) για την αναγνώριση των ταλέντων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και την αύξηση της αντίληψης σε σχέση με τα κενά υποδομών στην κινητικότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

300. Ενδεικτικά μέτρα ευαισθητοποίησης κατά των διακρίσεων σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο κατά το Ευρωπαϊκό έτος για άτομα με αναπηρίες είναι τα εξής:

1. Ευρωπαϊκή πορεία για Παιδιά με Αναπηρίες: Με την Ελλάδα ως σημείο εκκίνησης, τον Ιανουάριο 2003, το λεωφορείο του Ευρωπαϊκού έτους για Παιδιά με Αναπηρίες, ταξίδεψε σε όλη την Ευρώπη, διασχίζοντας όχι μόνο τα εθνικά σύνορα, αλλά πολεμώντας επίσης και τις προκαταλήψεις προς παιδιά με αναπηρίες. 211 διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν σε 105 Ευρωπαϊκές πόλεις, όπου συμμετείχαν 80000 άτομα.

2. Κινητοποίηση των ΜΚΟ και των Δημόσιων Αρχών και δημιουργία Φόρουμ για Παιδιά με Αναπηρίες: Διάφορες εκδηλώσεις διοργανώθηκαν, απευθυνόμενες σε σχολεία, νέους ανθρώπους, πολιτικούς, τα ΜΜΕ, οργανώσεις παιδιών με αναπηρίες με στόχο την μέγιστη ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματά τους.
3. Η διοργάνωση εκδηλώσεων σε κεντρικές πλατείες, Ευρωπαϊκές πόλεις (Λουξεμβούργο, Βρυξέλλες, Παρίσι, Πειραιάς, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη).
4. Ενημερωτική Εκστρατεία για το Ευρωπαϊκό έτος παιδιών με αναπηρίες, η οποία έλαβε μεγάλη κάλυψη από τα ΜΜΕ. Ειδική προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε ένα ειδικό γεγονός το οποίο διοργανώθηκε μέσω της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και των Οργανώσεων των Ατόμων με Αναπηρίες, το αποκορύφωμα της οποίας ήταν η «Ευρωπαϊκή διακήρυξη για τα Μέσα Ενημέρωσης» τον Ιούνιο 2003.
5. Χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εθνικούς Φορείς ενός μεγάλου αριθμού διασυνοριακών και εθνικών σχεδίων ο στόχος των οποίων είναι η προαγωγή της καλύτερης δυνατόν ενσωμάτωσης των παιδιών με αναπηρίες και η υπέρβαση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν.

6. Εκπαιδευτική στήριξη σε παιδιά με αναπηρίες (παρά. 59^ε)

301. Ενδιαφέρον έχουν τα επαγγελματικά προσόντα των δύο κατηγοριών προσωπικού. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει δασκάλους οι οποίοι κάνουν την διδασκαλία στις 1.192 Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής, τόσο σε Ειδικά Σχολεία όσο και σε Ενσωματωμένα Τμήματα του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η δεύτερη

περιλαμβάνει τα επαγγελματικά προσόντα του προσωπικού το οποίο υπηρετεί στα 58 Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ). Πρόκειται για νέες δομές υποστήριξης οι οποίες δημιουργήθηκαν το 2000 (Νόμος 2817 / 2000) για την Εκπαίδευση Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες) αλλά η στελέχωση των οποίων ξεκίνησε κατά την διάρκεια των δύο τελευταίων χρόνων και είναι ακόμη σε πρόοδο. Τα 58 ΚΔΑΥ βρίσκονται στις πρωτεύουσες των 54 περιφερειών, ενώ πλέον του ενός έχουν ιδρυθεί στα δύο πιο πολυπληθή κέντρα (Νομαρχίες Αθηνών και Θεσσαλονίκης). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα στελέχη των ΚΔΑΥ περιλαμβάνουν εμπειρογνώμονες (π.χ. ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς και θεραπευτές κλπ.) καθώς και δασκάλους οι οποίοι πρέπει από τον νόμο να έχουν πτυχία και εμπειρία στην Ειδική Αγωγή.

302. Διάρκεια Ιδιότητας Δασκάλου: Τα στατιστικά στοιχεία τα οποία έχουν σχέση με το διδακτικό προσωπικό το οποίο υπηρετεί στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής κατά το σχολικό έτος 2002/2003 δείχνουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία (81.60%) των δασκάλων είναι μόνιμοι (είτε με οργανικές θέσεις ή απόσπαση), ενώ οι υπόλοιποι κατέχουν μη μόνιμες και συμβατικές θέσεις (Δες Πίνακα 29). Για ότι αφορά την κατανομή φύλου, η μεγάλη πλειοψηφία (57.74%) είναι γυναίκες, η οποία είναι το αντίστροφο των μαθητών με αναπηρίες.

303. Μεταπτυχιακές σπουδές δασκάλων. Μεταξύ των 2.842 δασκάλων, οι 1934 (68,05%) έχουν κάποιου είδους εκπαίδευση, είτε γενικά ή στην ειδική αγωγή, πέρα από την βασική τους κατάρτιση. Οι περισσότεροι εξ αυτών (1.146 ή το 59,25%) έχουν μεταπτυχιακή εργασία στην ειδική αγωγή (Δες Πίνακα 30), ενώ οι υπόλοιποι (41,75%) έχουν κάνει

μεταπτυχιακή εργασία στην γενική εκπαίδευση. Γενικά, υψηλότερες αναλογίες γυναικών έχουν κάνει μεταπτυχιακή εργασία στην ειδική αγωγή από ότι οι άντρες ενώ υπάρχει μια καλύτερη ισορροπία μεταξύ των φύλων για ότι αφορά την μεταπτυχιακή εργασία στην γενική εκπαίδευση (Δες Πίνακες 30 και 31).

304. Γεωγραφική διανομή δασκάλων μ μεταπτυχιακές σπουδές. Η ανάλυση υποδεικνύει μια συγκέντρωση δασκάλων με μεταπτυχιακές σπουδές στις περιοχές της Αττικής (37,23%), της Κεντρικής Μακεδονίας (19,96%), της Κρήτης (7,91%) και της Θεσσαλίας (6,26%) (Δες Πίνακα 32). Ωστόσο, η κατανομή δασκάλων με περισσότερα προσόντα αντιστοιχεί γενικά με τη κατανομή του μαθητικού πληθυσμού με αναπηρίες, με την εξαίρεση της Θεσσαλίας όπου υπάρχει μια υπέρ-εκπροσώπηση και της Δυτικής Μακεδονίας και της Κεντρικής Ελλάδας όπου υπάρχει μια υπό-εκπροσώπηση δασκάλων με προσόντα.

305. Στελέχωση των Κέντρων Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης. Ο Πίνακας 33 δείχνει την πρόοδο η οποία έγινε στην στελέχωση των Κέντρων Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης για την ειδική αγωγή. Θέσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται από ένα υψηλό ποσοστό στελέχωσης είναι οι Ψυχολόγοι και ακολουθούν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί και οι Φυσιοθεραπευτές. Μεσαία ποσοστά χαρακτηρίζουν τις θέσεις για Λογοθεραπευτές, τους Εμπειρογνώμονες για τους τυφλούς και τους κωφούς, και τους δασκάλους των Δημοτικών Σχολείων. Από την άλλη πλευρά το ποσοστό στελέχωσης για τις θέσεις των Παιδοψυχιάτρων, Νηπιαγωγών και Καθηγητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ήταν χαμηλό. Η στελέχωση των ΚΔΑΥ αναμένεται να ανακουφίσει τα προβλήματα που έχουν συσσωρευτεί γύρω από τους μεγάλους καταλόγους

αναμονής για διάγνωση και αξιολόγηση που αναφέρονται στο Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη.

7. Παιδιά με αναπηρίες στο εκπαιδευτικό σύστημα (παρά. 59^η).

306. Η συντριπτική πλειοψηφία (91,5%) των 1.192 Μονάδων Ειδικής Αγωγής που λειτουργούν κατά την διάρκεια του σχολικού έτους 2003/2004 δύναται να ταξινομηθεί σε πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ μόνο το 6,8% είναι στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γενική & τεχνική) και το 1,7% δεν ήταν δυνατόν να ταξινομηθεί, σύμφωνα με την απογραφή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου των μονάδων ΣΜΕΕ και των παιδιών με αναπηρίες. Παράλληλα, το συντριπτικό ποσοστό (74,66%) των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής αναφέρεται σε σχολικές μονάδες οι οποίες είναι ενσωματωμένες στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα (Δες Πίνακα 34). Οι υπόλοιπες (24,34%) αφορούν ξεχωριστά και ανεξάρτητα ειδικά σχολεία σε διάφορα επίπεδα της γενικής και της τεχνικής εκπαίδευσης. Δεν υπάρχουν καθόλου στατιστικές πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό και την κατανομή των μαθητών με αναπηρίες στα ενσωματωμένα τμήματα της γενικής εκπαίδευσης και σε ξεχωριστά ειδικά σχολεία. Ως εκ τούτου, σε σχέση με το ζήτημα της ενσωμάτωσης / διαχωρισμού, η πλειοψηφία των παιδιών με αναπηρία μαθαίνουν σε ένα ενσωματωμένο περιβάλλον. Ωστόσο, για ότι αφορά την ποιότητα της ενσωμάτωσης και της υποδομής, υπάρχει ακόμη χώρος για βελτίωση.

8. Πρόσβαση παιδιών με αναπηρίες σε δημόσια κτήρια (παρά. 59θ)

307. Εντός του πλαισίου της προαγωγής της πρόσβασης παιδιών με αναπηρίες:

1. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έχει συντάξει και υλοποιεί κατά τα τελευταία δέκα

χρόνια, ένα Κανονισμό για την απομάκρυνση των εμποδίων στα κτήρια των ιδρυμάτων υγείας και κοινωνικής περίθαλψης ώστε να διευκολύνεται η χρήση τους από παιδιά με αναπηρίες και άτομα με μειωμένη κινητικότητα. Όλες οι νέες δομές που κτίζονται ή είναι στην διαδικασία της κατασκευής, υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, πληρούν πλήρως τους κανόνες σχετικά με την πρόσβαση των παιδιών και, γενικά, ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2. Συμμετέχει επίσης σε ειδικές δια-υπουργικές επιτροπές του Υπουργείου Εσωτερικών με σκοπό τον συντονισμό και τον έλεγχο όμοιων δράσεων.
3. Εντός του πεδίου εφαρμογής του Δεύτερου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Καταπολεμώντας τις Διακρίσεις στην Αγορά Εργασίας», υλοποίησε ένα πρόγραμμα με τίτλο «Εργονομικές Ετοιμασίες στους χώρους όπου στεγάζονται Δημόσιες και Ιδιωτικές Υπηρεσίες, μέσω του οποίου, 13 Νομαρχίες, καθώς και 5 Φορείς Τοπικής Αρμοδιότητας χρηματοδοτήθηκαν με ένα ποσό ύψους 1.600.000 Ευρώ για την υλοποίηση παρεμβάσεων σε κτήρια που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα τους.
4. Εντός του ίδιου πεδίου εφαρμογής, εκδόθηκε ένας Οδηγός σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (μέσω του Γενικού Γραφείου Αγωγής υγείας και Πληροφοριών του Υπουργείου Υγείας) μαζί με τις ειδικές προδιαγραφές τις οποίες πρέπει να πληροί ένα δημόσιο κτήριο ώστε να είναι προσβάσιμο και φιλικό για παιδιά και όλους τους πολίτες. Το περιεχόμενο του αποτέλεσε το θέμα δύο εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα και στην

Θεσσαλονίκη και μπόκαν στον ςχετικό δικτυακό τόπο του Υπουργείου.

9. Κατάρτιση στις δεξιότητες της καθημερινής διαβίωσης για παιδιά με γνωστικές αναπηρίες (παρά. 59ι)

308. Τόσο τα προγράμματα της διδασκόμενης ύλης όσο και τα σχολικά βιβλία παρουσιάζουν μια ειδική αντίληψη για παιδιά με αναπηρίες. Παράλληλα, στο πλαίσιο των διαφόρων προγραμμάτων κατάρτισης και των εκπαιδευτικών συνελεύσεων, τονίζεται η ευαισθησία και η προσοχή των δασκάλων πάνω στο ζήτημα αυτό. Το Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έχει αναπτύξει προγράμματα διδασκόμενης ύλης για τις εξής κατηγορίες παιδιών με ειδικές ανάγκες:

- Μαθητές με προβλήματα ακοής στο Πρωτοβάθμιο Σχολείο
- Μαθητές με προβλήματα ακοής στο Δευτεροβάθμιο Σχολείο
- Μαθητές με κινητικά προβλήματα
- Μαθητές με σύνθετα προβλήματα τύφλωσης και κώφωσης
- Μαθητές με μέση και ελαφρά νοητική καθυστέρηση
- Μαθητές με βαριά νοητική καθυστέρηση
- Μαθητές σε Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Σχολεία τεχνικής εκπαίδευσης

309. Όλα τα προαναφερθέντα προγράμματα, αλλά κυρίως αυτά για παιδιά με νοητική καθυστέρηση, έχουν ως εκπαιδευτικό στόχο την ανάπτυξη και την ενίσχυση των δεξιοτήτων καθημερινής διαβίωσης των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το επόμενο βήμα στον προγραμματισμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι η παραγωγή υλικών για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές

ανάγκες είναι μια καινοτομία, καθώς στο παρελθόν η διδασκαλία και η καλλιέργεια των σχετικών δεξιοτήτων βασιζόνταν σε γενικές οδηγίες. Τα νέα αυτά προγράμματα θα μεταφερθούν – όσα είναι στα Ελληνικά – στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (www.pi-schools.gr/special_education/index.php). Χωρίς αμφιβολία, η υλοποίηση των νέων αυτών προγραμμάτων προϋποθέτει βελτιώσεις στην υποδομή στήριξης (π.χ. κτήρια, υπηρεσίες, ενδο-υπηρεσιακή κατάρτιση κλπ.).

10. Εφηβική υγεία – Παροχή των σχετικών πληροφοριών υγείας (παρά. 61^α)

310. Η Αγωγής Υγείας στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν αποτελεί ένα ξεχωριστό θέμα. Διδάσκεται σε μαθητές, ξεκινώντας από το Νηπιαγωγείο, μέσω δύο προσεγγίσεων. Η πρώτη εξ αυτών είναι **δια μέσου της διδασκόμενης ύλης**, με εξάπλωση στα διάφορα μαθήματα. Ως εκ τούτου, η ασφάλεια και η προσωπική υγεία αποτελούν σημαντικές μονάδες στα περισσότερα κείμενα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Θέματα, όπως είναι ο οικογενειακός προγραμματισμός και η αντισύλληψη καλύπτονται στο μάθημα της «οικιακής οικονομίας» και της «βιολογίας». Ειδικότερα, οι μονάδες αγωγής υγείας περιλαμβάνονται στην διδασκόμενη ύλη της «οικιακής οικονομίας» τόσο της πρώτης όσο και της δεύτερης τάξης του Γυμνασίου, που είναι στο επίπεδο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Θέματα, όπως είναι η Αγωγής Υγείας, καλύπτονται σε μαθήματα ψυχολογίας. Ωστόσο, ορισμένα μαθήματα, όπως είναι η ψυχολογία είναι επιλογής και όχι υποχρεωτικά, ώστε να μην έχουν όλοι οι μαθητές πρόσβαση σε αυτά. Η δεύτερη προσέγγιση είναι η διδασκαλία θεμάτων υγείας στο **πλαίσιο των σχολικών δραστηριοτήτων**, οι οποίες και πάλι δεν είναι υποχρεωτικές. Παρόλα ταύτα, ένα συστηματικό πρόγραμμα

διδασκόμενης ύλης έχει αναπτυχθεί για την Αγωγής Υγείας ως μια σχολική δραστηριότητα για όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, ακολουθώντας ένα σπινάλ ψυχοκοινωνικού μοντέλου, ο στόχος του οποίου δεν είναι η μετάδοση γνώσεων αλλά η οικοδόμηση κοινωνικών δεξιοτήτων με την χρήση μιας εμπειρικής προσέγγισης.

311. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μια οριζόντια κεντρική μονάδα («διαπροσωπικές σχέσεις – φυσική υγεία») με τρεις διαστάσεις (Ο εαυτός, οι σχέσεις μου με άλλους και οι σχέσεις μου με το περιβάλλον) και 8 υπό-μονάδες (πρόληψη από την εξάρτηση ναρκωτικών, κατανάλωση και υγεία, σεξουαλική αγωγή και σχέσεις μεταξύ φύλων, φυσική άσκηση και υγεία, οδική ασφάλεια και ατυχήματα, περιβάλλον και υγεία, εθελοντισμός και ανταπόκριση σε μαζικές έκτακτες ανάγκες). Η εκπαιδευτική ύλη, τα κείμενα και τα CD έχουν παραχθεί για όλες τις μονάδες, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής αγωγής. Ειδικότερα, για ότι αφορά την σεξουαλική αγωγή – σχέσεις φύλων, η παραγωγή της ύλης έγινε σε δύο ηλικιακά επίπεδα, για παιδιά 11-14 και 15-18 ετών, και στάλθηκε σε σχολεία το 2002.

312. Σύμφωνα με εγκυκλίους από το Υπουργείο Παιδείας, τα προγράμματα αυτά είναι δυνατόν να υλοποιηθούν από δασκάλους, ανεξαρτήτως του τομέα ειδίκευσης τους, αλλά σε συνεργασία με τους «δασκάλους που έχουν τη ευθύνη της Αγωγής Υγείας» που είναι στην περιοχή, (πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), διευθύνσεις εκπαίδευσης (υπάρχουν 116 σχετικοί «δάσκαλοι που έχουν τη ευθύνη της Αγωγής Υγείας»). Οι «δάσκαλοι που έχουν τη ευθύνη της Αγωγής Υγείας» δεν έχουν απαραίτητως ειδική πανεπιστημιακή εκπαίδευση

στην υγεία, αλλά υποβάλλονται σε εντατική ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση πριν αναλάβουν την θέση τους. Ενεργούν επίσης ως πολλαπλασιαστές, διοργανώνοντας βραχείας διάρκειας ενδο-υπηρεσιακές συνεδρίες για δασκάλους που διοργανώνουν προγράμματα Αγωγής Υγείας.

313. Δεν έχει γίνει καμία συστηματική έρευνα τα τελευταία πέντε χρόνια πάνω στα είδη των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας και της επίπτωσης των προγραμμάτων αυτών πάνω στην συμπεριφορά των μαθητών που έχει σχέση με την υγεία. Ωστόσο, διατίθενται ορισμένα πιο συστηματικά στοιχεία για τον αριθμό των προγραμμάτων υγείας που διοργανώθηκαν τα τρία τελευταία σχολικά έτη σε όλη την Ελλάδα και τους δικαιούχοι, τους διοργανωτές και τους συμμετέχοντες σε αυτά τα Προγράμματα (**Δες Πίνακα 35**). Με λίγες εξαιρέσεις, υπήρξε μια αύξηση των σχολείων που διοργανώνουν, καθώς και των μαθητών και των δασκάλων που συμμετέχουν από το 2002/03 έως το 2004/05. Παράλληλα, στο πρωτοβάθμιο επίπεδο, υπήρξε γενικότερα μεγαλύτερη συμμετοχή αγοριών, και στο δευτεροβάθμιο επίπεδο, υπήρξε μεγαλύτερη συμμετοχή κοριτσιών. Παρόλα αυτά, ο αριθμός των συμμετεχόντων είναι μικρός σε σχέση με τον πληθυσμό των σχολείων και στα δύο επίπεδα (**Δες Πίνακα 3**).

314. Το Ελληνικό Κέντρο για τον Έλεγχο και τη Πρόληψη Ασθενειών (ΕΚΕΠΑ) αποτελεί, σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο (άρθ. 6 του Νόμου 2071/1992, και το άρθρο 20 του Νόμου 3370/2005), την αρμόδια υπηρεσία για την υλοποίηση ενημερωτικών δράσεων σχετικά με τις Σεξουαλικά Μεταδιδόμενες Ασθένειες και το AIDS.

315. Σύμφωνα με στοιχεία που αναφέρθηκαν στο ΕΚΕΠΑ, 35 νέες περιπτώσεις μολύνσεων HIV αναφέρθηκαν στην Ελλάδα από 01.01.2007 έως 31.10.2007 για την ηλικιακή ομάδα 0-24 ετών.

316. Οι αριθμοί των παιδιών που έχουν μολυνθεί με HIV (ηλικία < 13 ετών την ημερομηνία της έκθεσης) παραμένουν χαμηλοί στην Ελλάδα (77 περιπτώσεις) εκ των οποίων 48 (62.3%) ήταν αγόρια και 28 (36.4%) ήταν κορίτσια. Κατά ομάδα μετάδοσης, το 70.1% των παιδιών που είναι θετικά στο HIV έχουν μολυνθεί μέσω της μητέρας τους (μετάδοση μητέρα προς παιδί) και το 15.6% ήταν αιμοφιλικόι. Οι Αθροιστικές περιπτώσεις AIDS ανά ομάδα κατά την διάγνωση και γένος που αναφέρονται στην Ελλάδα μέχρι 31.10.2007 έχουν ως εξής:

- 0-12 ετών 36 (23 αγόρια και 13 κορίτσια)
- 13-14 ετών 8 (5 αγόρια και 3 κορίτσια)
- 15-19 ετών 24 (18 άντρες και 6 γυναίκες)

317. Παράλληλα, το ΕΚΕΠΑ συμμετείχε ως εταίρος στο Ευρωπαϊκό Δια-κρατικό Πρόγραμμα με τίτλο «Μεσογειακό Δίκτυο Παιδιών που αντιμετωπίζουν μόλυνση», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. με τον συντονισμό της Sida Info Service (Γαλλία). (1^η φάση: Οκτώβριος 1999-Μάρτιος 2001 – 2^η φάση: Οκτώβριος 2001-Οκτώβριος 2002). 5 Μεσογειακές χώρες συμμετείχαν στο Πρόγραμμα που είχε στόχο την ανάπτυξη ενός δικτύου επικεντρωμένου στις περιστάσεις των παιδιών για ότι αφορά την μόλυνση HIV και άλλες Σεξουαλικά Μεταδιδόμενες Ασθένειες στις χώρες της νοτίου Ευρώπης καθώς επίσης και την βελτιστοποίηση και τον συντονισμό υπηρεσιών που προσφέρονται στους τομείς της πληροφόρησης, της πρόληψης, καθώς και της ιατρικής και ψυχο-κοινωνικής παρέμβασης.

318. Η συνεργασία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο έχει δώσει την δυνατότητα της ανταλλαγής τεχνογνωσίας, της αντιπαραβολής αναγκών και περιστάσεων σε κάθε χώρα και την εκπλήρωση συγκριτικής έρευνας. Σε εθνικό επίπεδο, το δίκτυο, με την διάδοση της σχετικής εμπειρίας του αρμόδιου επιστημονικού προσωπικού, έχει δώσει την ευκαιρία για μια συστηματική σύγκριση των θεμάτων που έχουν σχέση με τον παιδικό πληθυσμό εντός του πλαισίου της μόλυνσης HIV.

319. Τον Ιανουάριο 2008, κατόπιν σχετικών γνωματεύσεων που δόθηκαν από την Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμού, το Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμού υπέστη ορισμένες αλλαγές, εισήχθη ο εμβολιασμός κατά του ανθρώπινου ιού θηλώματος (HPV), ο οποίος δίνεται δωρεάν από τις ασφαλιστικές εταιρείες και είναι υποχρεωτικός για όλα τα νεαρά αγόρια και κορίτσια.

320. Η σεξουαλική αγωγή στο σχολείο ήταν το αντικείμενο πολλών εκστρατειών με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του σχολικού πληθυσμού, και μια από τα αυτές ήταν το Πρόγραμμα «Η Ζωή είναι πολύχρωμη», όπου ένας δημοφιλής ηθοποιός δίνει συμβουλές σε νέους ανθρώπους πάνω σε θέματα σεξουαλικής αγωγής.

11. Οικογενειακός Προγραμματισμός (παρά. 61β).

321. Ο αντικειμενικός σκοπός που τέθηκε από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μετά την επίσημη αποδοχή του Ινστιτούτου οικογενειακού Προσανατολισμού εκ μέρους του Κράτους με τον Νόμο 1036/80, άρθ. 22, σχετικά με την ανάπτυξη ενός δικτύου υπηρεσιών στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθεί μια

θετική πορεία παρά τις όποιες οργανωτικές αδυναμίες συμπεριλαμβανομένου του σχετικού προσωπικού.

322. Οι Φορείς Υγείας, οι οποίοι προσφέρουν υπηρεσίες ή διαβούλευση πάνω σε θέματα οικογενειακού προσανατολισμού από εκπαιδευμένους αξιωματούχους υγείας, με σκοπό την ενημέρωση, την επικαιροποίηση και την ευαισθητοποίηση πολιτών της ευρύτερης περιοχής της ζώνης επιρροής τους καθώς επίσης και μετανάστες εργάτες συνεργάζονται και με άλλους φορείς, όπως η τοπική αυτοδιοίκηση, η εκπαίδευση, οι ενώσεις, οι γυναικείες οργανώσεις κλπ. Η πληροφόρηση και η αύξηση της αντίληψης των πολιτών, πραγματοποιείται από εκπαιδευμένο προσωπικό υγείας, το οποίο δύναται να διαμορφώσει τους δικούς του στόχους προσέγγισης της κοινότητας σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες διοργανώνοντας εξόδους, διαλέξεις, ομιλίες, διανομή έντυπου υλικού, παρουσίαση διαφανειών, δημοσίευση σχετικών άρθρων στο τοπικό τύπο, κλπ.

323. Πρέπει να σημειωθεί ότι το προαναφερθέν εκπαιδευμένο προσωπικό είναι πάντα στην διάθεση των σχολείων όλων των βαθμίδων για σκοπούς ενημέρωσης όπου απαιτείται. Ωστόσο, απευθύνεται, με δική του πρωτοβουλία, σε σχολεία, σε συνεργασία με τους αρμόδιους αξιωματούχους που έχουν την ευθύνη της Αγωγής Υγείας.

324. Η συλλογή στοιχείων σχετικά με τον αριθμό εκτρώσεων δεν είναι μια εύκολη περίπτωση στο βαθμό όπου, παρά την άρση του ποινικά αξιόποινου χαρακτήρα της πράξης δυνάμει του Νόμου 1609/86, γυναίκες οι οποίες υποβάλλονται σε έκτρωση συνεχίζουν να ζητούν την εφαρμογή της ιατρικής εμπιστευτικότητας ακόμη και στην

κατάσταση των μαιευτηρίων. Ως εκ τούτου, ο αριθμός των εκτρώσεων που δίνεται είναι υποθετικός και έχει σχέση με την μεγάλη εισροή μεταναστών κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων στην χώρα μας.

325. Παράλληλα, η εντύπωση ότι υπάρχει ένα υψηλό ποσοστό εκτρώσεων που αφορά έφηβες γυναίκες φαίνεται ότι δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, δεδομένου ότι τα σχετικά στοιχεία δεν είναι ενδεικτικά.

326. Η Εφηβική Γυναικολογία, η οποία έχει αναπτυχθεί κατά τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στον υπό εξέταση τομέα.

327. Σχετικά με την διάθεση αντισυλληπτικών από τα ασφαλιστικά ταμεία, δεν θεσπίστηκε καμία νομοθετική ρύθμιση. Η εμπορία αντισυλληπτικών από τον ιδιωτικό τομέα έχει περιπλέξει σημαντικά την συλλογή στοιχείων στην χώρα μας.

328. Για ότι αφορά την Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή, οι Νόμοι Αρ. 3089/2002 και 3305/2005 ρυθμίζουν τα νομικά, ηθικά, δεοντολογικά, οικονομικά και διαδικαστικά θέματα, κλπ., κυρίως σε σχέση με τους όρους κάτω από τους οποίους δύναται να χρησιμοποιηθεί η τεχνική αυτή, την αποφυγή της μετάδοσης μιας σοβαρής ασθένειας στο έμβρυο, τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την λειτουργία ιατρικά υποβοηθούμενων μονάδων αναπαραγωγής.

329. Παράλληλα, έχουν γίνει ορισμένες τροποποιήσεις στα άρθρα του Αστικού Κώδικα, τα οποία αναφέρονται σε

Οικογενειακό Δίκαιο, σχετικά με την Ιατρικά

Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή.

330. Στο πλαίσιο της προώθησης του θηλασμού, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ανέλαβε τις εξής πρωτοβουλίες:

- Καθιέρωσε μια Εθνική Επιτροπή Θηλασμού, με πρόεδρο τον Διευθυντή της Παιδιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου του Πανεπιστημίου Αθηνών «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»,
- Εξέδωσε μια εγκύκλιο για τον «Θηλασμό ως αναφαίρετο δικαίωμα κάθε νεογέννητου», η οποία απεστάλη σε όλα τα Δημόσια και Ιδιωτικά Νοσοκομεία. Η προαναφερθείσα εγκύκλιος περιλαμβάνει την υποχρέωση για τα εξουσιοδοτημένα τμήματα των κρατικών και ιδιωτικών νοσοκομείων να εφαρμόσουν μια γραπτή πολιτική σχετικά με τον θηλασμό και την διοίκηση κάθε νοσοκομείου να διορίσει ένα πρόσωπο, παιδίατρο ή μαία, ως σημείο επαφής για θέματα που έχουν σχέση με τον θηλασμό.
- Διοργάνωσε ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο, σε συνεργασία με το Τμήμα Θηλασμού – τράπεζα γάλακτος του Γενικού Νοσοκομείου – Μαιευτηρίου Αθηνών, «Έλενα Βενιζέλου», με σκοπό την παραγωγή εκπαιδευτών για εκπαίδευση θηλασμού.
- Το Ινστιτούτο Παιδικής Υγείας, ετοίμασε μια επιδημιολογική μελέτη για να αξιολογήσει την συχνότητα και τους κύριους καθοριστικούς παράγοντες που έχουν σχέση με τον θηλασμό στην Ελλάδα.
- Το Ελληνικό Κέντρο για τον Έλεγχο Μεταδοτικών Νοσημάτων («ΚΕΕΛΠΝΟ») (ένας οργανισμός που επιβλέπεται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης) ετοίμασε ένα πρόγραμμα το οποίο

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
ονομάζεται Νοσοκομειακή Πρωτοβουλία Φιλική – προς
– Βρέφη. Διοργανώθηκε μια διάσκεψη στο πλαίσιο του
προγράμματος αυτού με την συμμετοχή αξιωματούχων
που έχουν την ευθύνη του θηλασμού στα νοσοκομεία της
χώρας.

- Συμμετέχει στο Δίκτυο το οποίο συντονίζει τα Φιλικά –
προς – τα – Βρέφη νοσοκομεία του Παγκόσμιου
Οργανισμού Υγείας.

12. Υπηρεσίες / Μονάδες Κοινωνικής Περίθαλψης (παρά.

63^α)

331. Ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας, ως η αρμόδια αρχή για την προστασία παιδιών, έχει παύσει να υφίσταται δεδομένου ότι καταργήθηκε από τις διατάξεις του Νόμου 3160/2003 και ότι οι δραστηριότητες και τα προγράμματα του εφαρμόζονται με επιτυχία από τις Μονάδες Κοινωνικής Περίθαλψης των Περιφερειακών Διευθύνσεων Υγείας και την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι προαναφερθείσες Μονάδες αφορούν κοινωνικές υπηρεσίες οι οποίες λειτουργούν ως αποκεντρωμένες και ανεξάρτητες μονάδες με διοικητική και οικονομική ανεξαρτησία σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Υγείας (Νόμος 3329/2005) και στα γραφεία των Νομαρχιών σε όλη την χώρα, έχοντας στόχο την αποκέντρωση των υπηρεσιών κοινωνικής περίθαλψης, καθώς και την συνεργασία και τον συντονισμό όλων των φορέων οι οποίοι συμμετέχουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

13. Ενημέρωση για επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης και πρόνοιας σε παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά (παρά. 63δ)

332. Πληροφορίες για άτομα Ρομά ή τους εκπροσώπους τους (Πανελλήνια Ομοσπονδία Ελλήνων ΡΟΜΑ / Δημοτικό Συμβούλιο ΡΟΜ) σχετικά με τα δικαιώματά τους σε επιδόματα παρέχονται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του

Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και, ειδικότερα, από τις εξής Διευθύνσεις:

- Διεύθυνση Οικογενειακής και Παιδικής Προστασίας
- Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας και Αλληλεγγύης
- Διεύθυνση για την Προστασία Ατόμων με Αναπηρίες
- Διεύθυνση Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Νομαρχιών
- Άλλες αποκεντρωμένες Υπηρεσίες Κοινωνικής Αλληλεγγύης

14. Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Ρομά (παρά. 65β).

333. Με σκοπό την καταπολέμηση κάθε είδους διακρίσεων και την προαγωγή της ισότητας μεταξύ πολιτών, εστιάζοντας ειδικά σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, το 2002 ξεκίνησε ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης (ΟΣΔ) για την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων. Το ΟΣΔ συστάθηκε εντός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τον κοινωνικό συνυπολογισμό των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Το ΟΣΔ συντονίζει ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών βάσει μιας Διυπουργικής Επιτροπής, η οποία δεσμεύει όλα τα συνυπεύθυνα Υπουργεία με δράσεις που συνδέονται με το Πρόγραμμα.

334. Για ότι αφορά θετικά μέτρα που έχουν σχέση με την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών Ρομά, έχουν πραγματοποιηθεί οι εξής εξελίξεις στους τομείς της στέγασης και της ανάπτυξης υποδομών, εντός του πλαισίου της εφαρμογής του ΟΣΔ. Ο γενικός στόχος είναι η πρόσβαση των παιδιών Ρομά και των οικογενειών τους σε επαρκείς συνθήκες διαβίωσης στο πλαίσιο της γενικής πολιτικής για την αποκατάσταση της στέγασης των Ρομά:

335. Χορήγηση 9.000 στεγαστικών δανείων ύψους €60.000 έκαστο, σε Έλληνες Τσιγγάνους που ζουν σε καλύβες, σκηνές ή όποια άλλη κατασκευή η οποία δεν πληροί τις απαιτήσεις περί μόνιμης κατοικίας. Όπως προβλέπεται ρητά στον σχετικό νόμο (Ν.2946/2001, άρθ. 19), η χρηματοδότηση του προγράμματος, η οποία γίνεται αποκλειστικά από τον εθνικό προϋπολογισμό, έχει την εγγύηση του Κρατικού Προϋπολογισμού. Για ότι αφορά την πληρωμή των σχετικών δανείων, αυτά χορηγούνται με **ευνοϊκούς όρους**: οι δικαιούχοι επιδοτούνται από το Κράτος επί του 80% του επιτοκίου του δανείου και μπορεί να λήξει με τη πληρωμή του σε μια περίοδο 22 ετών, ενώ το 100% του δανείου και των επιτοκίων του εγγυάται επίσης από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (για τις τράπεζες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα).

336. Τα δάνεια χορηγούνται αυστηρά για σκοπούς κύριας κατοικίας, είτε αυτό αφορά αγορά, κατασκευή, αποπεράτωση κτηρίου ή ακόμη και δέσμευση σε οργανωμένο δημοτικό κτήριο που κατέχουν οι τοπικές αρχές. Η τελευταία αυτή επιλογή της συμμετοχής σε προγράμματα ολοκληρωμένων οικισμών που κατασκευάζονται από τις αρμόδιες τοπικές αρχές απαιτεί τη οριστική συναίνεση των δικαιούχων, ανάθεση κρατικής περιουσίας (δημοτικής ή δημόσιας) και την εφαρμογή των ελάχιστων τεχνικών προδιαγραφών (όπως είναι η νομική δέσμευση για την κατασκευή κατοικιών με ελάχιστον καθαρό χώρο 85μ2 εκάστη).

337. Από την έναρξη του το 2002 (Ν.2946/2001, άρθ. 19 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 18830/02.05.02), το πρόγραμμα έχει αναθεωρηθεί μόνιμα και ολοκληρωτικά και έχει τροποποιηθεί για να προσαρμοστεί στις

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
μεταβάλλουσες συνθήκες και ανάγκες. Μαζί με όλες τις αναγκαίες τροποποιήσεις προς ενδυνάμωση των προσπαθειών που έγιναν και την επίσπευση των αποτελεσμάτων σε εξέλιξη, η αποτελεσματική υλοποίηση απαιτεί την συνεχή συνεργασία μεταξύ όλων των υπεύθυνων μερών – του Υπουργείου, των τοπικών αρχών και των τραπεζών που συμμετέχουν. **Η πιο πρόσφατη ολοκληρωτική τροποποίηση του νόμιμου πλαισίου εν ισχύ ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2006, σε συμφωνία με τις Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων της ΔΕΟΚΠΑ (ICESCR) και το Γενικό της Σχόλιο αρ. 7 και άλλα διεθνή έγγραφα όπως είναι οι Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΔΣΑΠΔ, η Απόφαση CM REC 2005(4) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την βελτίωση των συνθηκών στέγασης για Ρομά & Ταξιδιώτες στην Ευρώπη, ώστε να:**

- Καθοριστούν **κριτήρια κοινωνικής αξιολόγησης**, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες διαβίωσης και του τρόπου ζωής των Τσιγγάνων (π.χ. μονογονικές οικογένειες, πολύτεκνες οικογένειες, εξαρτώμενα τέκνα κι ανήλικοι, άτομα με αναπηρίες, άτομα με χαμηλό εισόδημα κλπ). Η προτεραιότητα που δίνεται σε οικογένειες με παιδιά, *μεταξύ των άλλων*, έχει οδηγήσει σε περαιτέρω προσανατολισμό του προγράμματος προς την προστασία και την διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών και έχει συνδράμει, παράλληλα, στην μεγιστοποίηση των άμεσων επιπτώσεων του προγράμματος στέγασης υπέρ των παιδιών. Παράλληλα, τα προαναφερθέντα κριτήρια έχουν λειτουργήσει ως μια υποκίνηση

για την αναγνώριση των παιδιών από τους φυσικούς τους πατέρες και στην αποτελεσματική προσφώνηση θεμάτων οικογενειακής κατάστασης (πιστοποιητικά γέννησης, εγγραφή σε δημοτολόγια κλπ).

- Συσταθούν **επιτροπές αξιολόγησης σε τοπικό επίπεδο** με την συμμετοχή των εκπροσώπων των Τσιγγάνων και των κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τις συγκεκριμένες ανάγκες των Τσιγγάνων.
- Εγγυηθεί ο **επιμερισμός** δανείων σε σχέση με τις υφιστάμενες στεγαστικές ανάγκες σε όλη την Ελληνική επικράτεια.
- Προάγει την **ενεργό συμμετοχή των τοπικών αρχών** δίνοντας προτεραιότητα σε στεγαστικά έργα που πραγματοποιούνται από τις τοπικές αρχές και στηρίζονται και από Τσιγγάνους επίσης.
- Προάγουν την περαιτέρω **αποτελεσματικότητα** του προγράμματος με την **επικαιροποίηση αρχείων** για ότι αφορά τις υφιστάμενες οικογενειακές ανάγκες.
- **Απλοποιήσει την διαδικασία υποβολής αιτήσεων** μέσω της καθιέρωσης απευθείας επικοινωνίας ανάμεσα σε όλες τις αρχές που έχουν ευθύνη.
- Καθιερώσει **νέους, πιο δυνατούς όρους παρακολούθησης και ελέγχου** της πληρωμής και χρήσης δανείων.

338. Παράλληλα, για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος, αναπτύχθηκε μια νέα βάση δεδομένων από το 2005, για την διαχείριση αιτήσεων που υποβλήθηκαν και όποιων άλλων πληροφοριών – δεδομένων υπάρχουν σχετικά

με την αξιολόγηση και την νομιμοποίηση όσων η αίτηση έχει επιτυχή έκβαση.

339. Μετά την επικαιροποίηση των στοιχείων των αιτούντων, βάσει της τροποποιημένης διαδικασίας αξιολόγησης και ανάθεση των αναγκαίων κεφαλαίων για την χορήγηση 9.000 δανείων συνολικά, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει **κατανείμει 8.785** στεγαστικά δάνεια σε ένα ίσο αριθμό οικογενειών σε όλη την Ελλάδα. Έως σήμερα¹⁶, **7.241 οικογένειες έχουν προταθεί με επιτυχία**, ενώ (από 7.241) συνολικά 5.772 δικαιούχοι έχουν ήδη πληρωθεί τα δάνεια τους (80% αύξηση) από τις τράπεζες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

340. Για ότι αφορά την προαγωγή της ισότητας των φύλων και κυρίως την ενδυνάμωση και συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνική ζωή (π.χ. εφαρμογή κριτηρίου μονογονικής οικογένειας) τα κάτωθι στοιχεία έχουν δημοσιευθεί για την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων το 2005: Μεταξύ των 15.665 αιτούντων, ένα σύνολο 6.117 ήταν γυναίκες, ενώ ανάμεσα στους επιτυχείς αιτούντες, οι 2.114 ήταν γυναίκες.

341. Παρόμοια στοιχεία για την συμμετοχή των φύλων θα είναι περαιτέρω διαθέσιμα με την συμπλήρωση της διαδικασίας της τροποποιημένης αίτησης, εν ισχύ από τα μέσα του 2006. Παράλληλα, μια άλλη στατιστική ανάλυση της τεκμηρίωσης που υποβλήθηκε αποδεικνύει ότι το πρόγραμμα στεγαστικών δανείων πρόσφερε ένα δυνατό κίνητρο για εγγραφή και απόκτηση εγγράφων ταυτότητας. Από την άποψη αυτή, έχει καταφέρει με έμμεσο τρόπο την

¹⁶ Θ πρέπει να σημειωθεί ότι η υποψηφιότητα ενός επιτυχούς αιτούντος απαιτεί την αποτελεσματική συμπλήρωση της αξιολόγησης των αιτήσεων που πραγματοποιείται σε τοπικό επίπεδο.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
αποτελεσματική τακτοποίηση της ληξιαρχικής κατάστασης
του πληθυσμού των Τσιγγάνων καθώς επίσης και της
αύξησης της αντίληψης, από κοινωνικής άποψης, σχετικά
με την ύπαρξη των αναγκαίων υπηρεσιών και της ανάγκης
χρήσης αυτών.

342. Την ίδια στιγμή, βάσει των πιστοποιητικών που έχουν
υποβληθεί με τη αναθεωρημένη διαδικασία υποβολής
αιτήσεων (Σεπτέμβριος 2006), μέσω της οικογενειακής
προστασίας που δίνει προτεραιότητα σε παιδιά, η
στατιστική ανάλυση 1.356 επιτυχών αιτήσεων (εκ των
1.496 για την περίοδο 2006, 2^ο εξάμηνο – 2008, 2^ο
εξάμηνο) αποδεικνύει ότι 1.230 δικαιούχες οικογένειες
είχαν την στιγμή της αίτησης 1-8 παιδιά.

Διάγραμμα 3: ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΕΚΝΩΝ
(δείγμα 1.356 δανείων από τα 1.496 το 2006-2008)

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ

- ΔΑΝΕΙΑ (2006 – 2008)
 - ΔΑΝΕΙΑΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΑ ΣΕ ΤΕΚΝΑ
- Υπουργείο Εσωτερικών, Γμ. Αναπτυξιακών
Προγραμμάτων, Σεπτέμβριος 2008.*

343. Μια πιο λεπτομερής ανάλυση των οικογενειών αυτών
από μιας κοινωνιολογικής άποψης παρουσιάζεται στο
επόμενο διάγραμμα (4), ενώ θα πρέπει να διατίθενται

πλήρη αναλυτικά στοιχεία μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης για το σύνολο των αιτήσεων που υποβλήθηκαν σε όλους τους Δήμους της Ελλάδας.

Διάγραμμα 4: ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΕΚΝΩΝ
(οικογενειακή ανάλυση από μια κοινωνιολογική άποψη)

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ

- ΧΗΡΕΣ
- ΑΓΑΜΕΣ ΜΗΤΕΡΕΣ
- ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ
- 2 ΓΟΝΕΙΣ

*Υπουργείο Εσωτερικών, Γμ. Αναπτυξιακών
Προγραμμάτων, Σεπτέμβριος 2008.*

344. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το πρόγραμμα προβλέπει **ρύθμιση σύμφωνα με την ελεύθερη επιλογή των δικαιούχων** ανάλογα με τους οικογενειακούς τους δεσμούς, τις προσωπικές και επαγγελματικές τους ανάγκες κλπ. Γενικά, το πρόγραμμα στεγαστικών δανείων θεωρείται ότι εξυπηρετεί ως καλή πράξη, ωστόσο μια στενή παρακολούθηση και έλεγχος της διαδικασίας υλοποίησης

αποκαλύπτει ότι ήταν μάλλον **καινοτόμο και φιλόδοξο** με την έννοια ότι προβλέπει για μια **ταχεία μετάβαση σε διαφορετικές και ακόμη απαιτητικές συνθήκες στέγασης**. Ενδεχομένως, η βασική χρηματοδότηση από κρατικούς πόρους, με την έννοια των θετικών μέτρων, μπορεί να δημιουργήσει **συναισθήματα εξάρτησης** που είναι σε αντίθεση με το πεδίο εφαρμογής των κοινωνικά προσανατολισμένων προγραμμάτων και δικαιωμάτων. Υπό το φως αυτών, είναι αναγκαίο όπως **όλοι οι παράγοντες** και κυρίως οι εκπρόσωποι και οι ενώσεις Τσιγγάνων να **λειτουργήσουν ως ένας σημαντικός διαμεσολαβητής με στέρεες και ενιαίες αντιλήψεις**, μεταξύ του Κράτους και της κοινότητας των Τσιγγάνων.

345. *Κατασκευή ενοποιημένων οικισμών και / ή αγορά εκτάσεων γης για οργανωμένη ρυμοτόμηση από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης* – Η διάταξη έγκειται εντός του νόμου περί Κρατικής εκχώρησης δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας σε Έλληνες Τσιγγάνους οι οποίοι συμμετέχουν σε Κρατικά στεγαστικά προγράμματα. Κάθε έργο το οποίο αναλαμβάνεται στο πλαίσιο του τμήματος αυτού έχει μόνιμο χαρακτήρα και προϋποθέτει την συναίνεση των κατοίκων. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται μέσω:

- Τίτλου τοπικών σχεδίων πόλης βάσει των έκτακτων προγραμμάτων αποκατάστασης στέγης για ευάλωτες ομάδες της κοινωνίας (Ν.3448/2006 και Ν.2790/2000, άρθ. 6§2). Ο νόμος τροποποιήθηκε το 2006 ώστε να περιλαμβάνει και τον πληθυσμό των Τσιγγάνων.
- Δωρεάν εκχώρηση από τις τοπικές αρχές της δημοτικής και κοινοτικής περιουσίας στους πολίτες με Τσιγγάνικη προέλευση. Η διαδικασία η οποία καθιερώθηκε (Υπουργική Απόφαση αρ. 21261/2004) έχει υιοθετήσει κριτήρια κοινωνικής αξιολόγησης

- (μονογονικές οικογένειες, πολύτεκνες οικογένειες κλπ ως άνω) τα οποία σέβονται τον τρόπο ζωής και τις συνθήκες διαβίωσης των Τσιγγάνων, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που προκύπτουν για την Ελλάδα από τις Διεθνείς Συμβάσεις εν ισχύ. Μετά τον τροποποιημένο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Νόμος 3463/2006, άρθ. 75, Ι.ε.3) το μέτρο έχει εισαχθεί περαιτέρω στις κύριες ευθύνες των τοπικών αρχών. Για παράδειγμα, ο Δήμος Αιγίρου ετοίμασε πάνω από 45 οικόπεδα για την στεγαστική αποκατάσταση ισάριθμων οικογενειών Τσιγγάνων.
- Εφαρμογή των ελάχιστων τεχνικών απαιτήσεων για την κατασκευή κατοικιών από τις τοπικές αρχές καθιερώνοντας περαιτέρω την απαίτηση 85τ.μ. (καθαρός χώρος) για κάθε κατοικία (Κοινή Υπουργική Απόφαση αρ. 28807/2004).
 - Αγορά οικοπέδων από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (με τον προϋπολογισμό του Υπουργείου) για την μεταφορά των υφιστάμενων οικισμών ή την ανάπτυξη συνθηκών διαβίωσης σε περιοχές μαζικής συγκέντρωσης πληθυσμού. Από το 2002, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εγκρίνει την αγορά εκτάσεων γης για 17 Δήμους συνολικού ύψους 5.16 εκατομμυρίων ευρώ. Η διαδικασία έχει ήδη οριστικοποιηθεί για ορισμένους δήμους.
 - Η κατασκευή υποδομών και διευκολύνσεων ανάπτυξης σε νέους οικισμούς (ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτροδότηση, οδοποιία, παιδικές χαρές, κλπ).
 - Κατασκευή μόνιμων οικισμών: Με σκοπό την αντιμετώπιση των συνθηκών διαβίωσης των Τσιγγάνων, κυρίως σε περιοχές με μαζική συγκέντρωση πληθυσμού, το πρόγραμμα έχει χρηματοδοτήσει την κατασκευή μόνιμης στέγασης.

Οικισμοί έχουν ιδρυθεί σε διάφορους δήμους της Ελλάδας. Περισσότερα έργα βρίσκονται σε εξέλιξη και σε άλλους δήμους, ενώ έχει οικοδομηθεί περισσότερη στέγαση μαζί με τα στεγαστικά δάνεια.

346. Τα έργα αποκατάστασης στέγης με προσωρινό χαρακτήρα για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, έως την επίτευξη μιας βιώσιμης, μόνιμης στεγαστικής λύσης. Στο πλαίσιο αυτό, οι κατάλληλες παρεμβάσεις επικεντρώνονται στην επείγουσα αντιμετώπιση των κακών συνθηκών διαβίωσης, κυρίως σε περιοχές μαζικής συγκέντρωσης Τσιγγάνων. Πιο αναλυτικά, οι κατάλληλες παρεμβάσεις είναι:

- Μεταφορά υποδομών για προκατασκευασμένες οικίες για την σύσταση προσωρινών οικισμών. Από το 2002, 557 προκατασκευασμένες κατοικίες έχουν δοθεί για την ίδρυση οργανωμένων οικισμών σε ορισμένους Δήμους, ενώ έχουν προγραμματιστεί περισσότερες.
- Ανάπτυξη υποδομών σε υφιστάμενους ή νέους οικισμούς: ύδρευση, αποχέτευση, ηλεκτρισμός, οδοποιία, παιδικές χαρές κλπ. Περίπου 30 Δήμοι χρηματοδοτούνται ετησίως.
- Υποδομές υγιεινής: σύσταση κοινωνικο – ιατρικών κέντρων (30 λειτουργούν ήδη) και 3 κινητές ιατρικές μονάδες. Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει χρηματοδοτήσει τις αναγκαίες υποδομές για την σύσταση των προαναφερθέντων κέντρων και σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Πολεοδομίας & Δημοσίων Έργων έχει προσφέρει 11 προκατασκευασμένες μονάδες.
- Εκπαιδευτικές και πολιτιστικές υποδομές – μονάδες: πολιτιστικά εργαστήρια, κέντρα

διασκέδασης και αναψυχής σε δήμους με μαζική συγκέντρωση Τσιγγάνων σε όλη την Ελλάδα.

Πολιτιστικές υποδομές έχουν χρηματοδοτηθεί σε 13 Δήμους για την ίδρυση πολιτιστικών οίκων και κέντρων αναψυχής (26 έως τώρα).

347. Όλα τα έργα έχουν χρηματοδοτηθεί αποκλειστικά με εθνικούς πόρους. Μια σημαντική αναγκαία προϋπόθεση είναι η υποβολή στο Υπουργείο Εσωτερικών ενιαίων, τεχνικά συγκροτημένων και βιώσιμων προτάσεων από τις αρμόδιες τοπικές αρχές, οι οποίες αξιολογούνται για την καταλληλότητα τους από μια Ειδική Επιτροπή η οποία συστήνεται για τον σκοπό αυτό με την συμμετοχή εκπροσώπων της κεντρικής κυβέρνησης, της αυτοδιοίκησης και των Τσιγγάνων (εκπρόσωποι από Συλλογικούς Φορείς και εμπειρογνώμονες Τσιγγάνους). Από την άποψη αυτή είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με τον νόμο εν ισχύ (Ν.3463/2006, άρθ. 75, Ιε, 3, 5) κάθε πρόταση ή έργο που έχει στόχο την στεγαστική αποκατάσταση πολιτών με ανάγκη εμπίπτει στην κύρια ευθύνη των αρμόδιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

348. Σχετικά με τις προτάσεις που υποβλήθηκαν από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει αναθέσει από τον εθνικό προϋπολογισμό, από το 2002, το ποσό των **80 εκατ. ευρώ** για εργασίες υποδομών που κρατάνε οι τοπικές αυτοδιοικήσεις, ενώ οι **πληρωμές** ανέρχονται αυτή τη στιγμή στα **42.2 εκατ. ευρώ** σύμφωνα με τις εργασίες οι οποίες έχουν ήδη προχωρήσει.

349. Για την αποτελεσματική εφαρμογή των έργων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των Ε.Σ.Δ., το Υπουργείο Εσωτερικών συνεργάζεται τακτικά βάσει συμμετοχικών

διαδικασιών (Επιτροπή κοινωνικής ένταξης, Διυπουργική Επιτροπή) με εκπροσώπους των Ρομά, το Δια-Δημοτικό δίκτυο Ρομ, καθώς και με όλες τις αρμόδιες αρχές σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο. Το Υπουργείο Εσωτερικών γενικά αναθεωρεί το ΕΣΔ τακτικά, καθώς και το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο εν ισχύ. Τέλος, για ότι αφορά την πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες (τελική παρατήρηση 47^α), αξίζει να σημειωθεί ότι οι Ρομά έχουν πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες της κεντρικής και τοπικής διοίκησης (Υπουργείο Εσωτερικών, Τοπικές Αρχές, Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών) σε καθημερινή βάση με σκοπό την απόκτηση των αναγκαίων πληροφοριών για τα προγράμματα, την σχετική νομοθεσία και την διαδικασία των υποθέσεων τους (αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που ενδεχομένως προκύψουν). Τέλος, οι πολίτες Ρομά έχουν τώρα πρόσβαση σε ένα ηλεκτρονικό δίκτυο διοικητικής καθοδήγησης και στήριξης (υποβολή ερωτήσεων, καθοδήγηση για την αναγκαία τεκμηρίωση) μέσω της ιστοσελίδας <http://www.ypes.gr./Υπουργείο/Δράσεις/Δάνεια> και την ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypesgr που λειτουργεί στο Υπουργείο Εσωτερικών.

VII. Εκπαίδευση, αναψυχή και πολιτιστικές δραστηριότητες

1. Αναλογία του κρατικού προϋπολογισμού που ξοδεύεται στην δημόσια εκπαίδευση (παρά. 67^α)

350. Ενώ σημειώνεται μια αύξηση (7.4%) στους επιμερισμούς του προϋπολογισμού από το 2004 έως το 2005 του Υπουργείου Παιδείας, η αύξηση είναι χαμηλότερη από ότι σε άλλα επιλεγμένα υπουργεία και επίσης χαμηλότερη από την μέση αύξηση για τα Υπουργεία. Παράλληλα, η αναλογία του Κεντρικού προϋπολογισμού

για την Παιδεία σε σχέση με τον συνολικό προϋπολογισμό μειώνεται ελαφρά από 7.6% το 2004 σε 7.4% το 2005. Ο κεντρικός προϋπολογισμός (Δες Πίνακα 36), ωστόσο, δεν περιλαμβάνει τις δαπάνες από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ούτε τις δαπάνες που επιβαρύνουν τις οικογένειες για το παράλληλο εκπαιδευτικό σύστημα.

2. Πρόσβαση στην εκπαίδευση – αύξηση των εγγραφών και μείωση των τιμών εγκατάλειψης του σχολείου (παρά. 67β)

351. Έρευνα, η οποία έχει διεξαχθεί από το Παρατηρητήριο Μετάβασης Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Αγορά Εργασίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σε τέσσερις κλάσεις μαθητών Γυμνασίου για τις περιόδους 2987/88, 1989/90, 1991/92 και 1997/98 έδειξε φθίνουσες τιμές μαθητικής διαρροής: 12.60%, 11.60%, 9.60% κι 6.98%¹⁷. Για το Λύκειο (γενική εκπαίδευση), το ποσοστό διαρροής του γενικού μαθητικού πληθυσμού κατά την περίοδο της κλάσης 1998/2001 έχει εκτιμηθεί στο 24% (90.913 μαθητές εγγράφηκαν στην πρώτη τάξη το 1998/1999 και 69.504 εγγράφηκαν στην 3^η τάξη του σχολικού έτους 2000/2001), σύμφωνα με τις στατιστικές του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων. Για τις Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές, ένα νέο ερευνητικό έργο του Παρατηρητηρίου Μετάβασης έδειξε ποσοστά διαρροής ύψους 20% για τον πρώτο κύκλο διάρκειας δύο ετών ο οποίος οδηγεί στην αγορά εργασίας και 30% για τον δεύτερο κύκλο διάρκειας ενός έτους ο οποίος οδηγεί επίσης στην ανώτατη εκπαίδευση (τα

¹⁷ Σ. Παλαιοκρασάς, Π. Ρουσέας και Β.Βρετάκου, Έρευνα στην Γυμνασιακή Σχολική Διαρροή στην Ελλάδα (Κλάση 1997/98), Παρατηρητήριο Μετάβασης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2001.

Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα)¹⁸. Οι τιμές για τον δεύτερο κύκλο είναι υψηλότερες ακόμη και από αυτές του Λυκείου γενικής εκπαίδευσης επειδή το ποσοστό περιλαμβάνει και τους απόφοιτους του πρώτου κύκλου οι οποίοι εγκαταλείπουν το σχολείο για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

352. Σε σχέση με τις άλλες μαθητικές ομάδες – τα παιδιά μεταναστών, παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας και παιδιά Ελλήνων Ρομά – δεν υπάρχουν συστηματικά εθνικά στοιχεία μαθητικής διαρροής για όλες αυτές τις ομάδες. Η πολιτική της «ένταξης της διάστασης» της εκπαίδευσης παιδιών μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων και παιδιών Ρομά (αποκλείοντας δομές παράλληλων δομών)¹⁹ περιπλέκει επίσης την συλλογή στατιστικών στοιχείων. Δεν διατίθενται εθνικά στοιχεία για τα παιδιά μεταναστών, παρόλο που τα στοιχεία των εγγραφών υποδηλώνουν ότι ελάχιστοι προχωρούν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση επειδή εισέρχονται στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, εγγραφές στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση αυξάνονται συνεχώς μετά τις δύο νομιμοποιήσεις παιδιών μεταναστών και η εγγραφή παιδιών μεταναστών σε σχολεία ακόμη και εάν οι γονείς τους δεν έχουν τα αναγκαία έγγραφα. Σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης οι εγγραφές των παιδιών μεταναστών αυξήθηκαν από 45.591 το 1999-2000 σε 64.073 το 2002-2003 (αύξηση 41%) και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο από 16.462 σε 34.168 (108%

¹⁸ Σ. Παλαιοκρασάς, Π. Ρουσέας και Β.Βρετάκου, Έρευνα στην Σχολική Διαρροή Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Κλάση 2001/2002), Παρατηρητήριο Μετάβασης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2005

¹⁹ Αθαν Γκοτοβός, «Η εκπαίδευση Παιδιών Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελλάδα», Έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης & Πολιτισμού, EURYDICE, Βρυξέλλες, 2004, σ. 8-9.

αύξηση)²⁰. Διατίθενται στοιχεία για τα ποσοστά μαθητικής διαρροής σε παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας και των παιδιών Ρομά πριν και μετά τις παρεμβάσεις των προγραμμάτων της Ε.Ε. Πρώτον, σε σχέση με **τα παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας**, η μελέτη της απογραφής (N=4.250) των μειονοτικών μαθητικών Γυμνασίου στα δημόσια και τα ιδιωτικά σχολεία της Θράκης κατά την διάρκεια της πενταετούς περιόδου 1997/2002 έδειξε ότι μόνο το 44% κατάφερε να αποκτήσει απολυτήριο, ενώ το 56% διέκοψε τις σπουδές του για διάφορους λόγους. Ωστόσο, σύμφωνα με τους διευθυντές του έργου, κατά τις δύο σχολικές περιόδους (1990/91 και 2003/04), ο αριθμός των μειονοτικών μαθητών που παρακολουθούν Γυμνάσιο στις δύο επαρχίες της Θράκης (Ξάνθη και Κομοτηνή) αυξήθηκε τόσο σε αριθμό (750 σε 3000) όσο και σε ποσοστά (14% σε 44%) σε σχέση με τον Γυμνασιακό πληθυσμό. Παράλληλα, παρατήρησαν ότι το ποσοστό μαθητικής διαρροής στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σημείωσε μείωση από 46% (1997/98) σε 22% (2001/02) και οι βαθμοί των μαθητών του Γυμνασίου σημείωσαν ουσιαστικές βελτιώσεις²¹. Οι βελτιώσεις δύνανται να αποδοθούν όχι μόνο στην επίδραση του προγράμματος αλλά και στην πολιτική της Ελληνικής κυβέρνησης σχετικά με τις εισαγωγές στην ανώτατη εκπαίδευση βάσει ποσόστωσης, καθώς και στην συνειδητοποίηση εκ μέρους της μειονότητας των

²⁰ Για τα στοιχεία του 1999/2000, δες Ν. Πετρόπουλος, Το Παρατηρητήριο του ΟΑΣΑ για Μετακινήσεις Μεταναστών Έκθεση 2000, 6-8 2000, Δεκέμβριος Παρίσι, σελ. 24-25. Για τα στοιχεία 2002-2003 δες τον **Πίνακα 4** σε αυτή την έκθεση.

²¹ Άννα Φραγκουδάκη και Θάλεια Δραγώνα, Η Εκπαίδευση των Παιδιών Ελλήνων Μουσουλμάνων, Έκθεση Δραστηριοτήτων του Έργου για την Περίοδο Ιούλιος 2002 – Ιούνιος 2004, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα, Ιούνιος 2004.

353. Σχετικά με τους μαθητές Ρομά, μια μελέτη 233 νοικοκυριών Ρομά σε 10 περιφέρειες της Ελλάδας, η οποία έγινε στα πλαίσια της δεύτερης φάσης του προγράμματος της Ε.Ε., έδειξε ένα υψηλό ποσοστό οργανικού αναλφαβητισμού (69.7%), ενώ το 14.9% είχε παρακολουθήσει έως τέσσερις τάξεις του δημοτικού σχολείου, το 2.1% είχε ολοκληρώσει το Γυμνάσιο και μόνο το 0.9% είχε ολοκληρώσει το Λύκειο²². Ωστόσο, μια μελέτη απογραφής²³ η οποία έγινε από την ίδια ερευνητική ομάδα παιδιών Ρομά δημοτικής εκπαίδευσης κατά το σχολικό έτος 2003/04 έδειξε ότι από τους 8.774 μαθητές που εγγράφηκαν, οι 2.276 σημείωσαν σταμάτησαν από διάφορες τάξεις τον Ιούνιο 2004 (41% σταμάτησαν στην 1^η τάξη, 16% στην 2^η τάξη, 9% στην τρίτη τάξη, 9% στην 4^η τάξη, 8% στην 5^η τάξη και 11% στην 6^η τάξη). Δεν υπήρχαν στοιχεία για εγγραφές και ποσοστά μαθητικής διαρροής στην δευτεροβάθμια γενική και τεχνική εκπαίδευση πιθανά επειδή το ποσοστό παρακολούθησης των μαθητών δεν είναι σημαντικός. Σύμφωνα με τους επιστημονικούς διευθυντές, παράγοντες οι οποίοι έχουν σχέση με υψηλά ποσοστά μαθητικής διαρροής περιλαμβάνουν (1) αυτούς οι οποίοι συνδέονται με το

²² Γ. Παπακωνσταντίνου, Μ. Βασιλειάδου και Μ. Παυλή – Κορρέ, «Η Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτιστική Κατάσταση των Ρομά στην Ελλάδα: Πρώτη (1998) και Δεύτερη (1999) Φάση της Έρευνας» Ιωάννινα 2004, Δες επίσης www.uoi.gr/ROMA/. Το στατιστικό προφίλ αναφέρεται σε μέλη της οικογένειας ως σύνολο και όχι στους αρχηγούς της οικογένειας οι οποίοι ήταν οι πληροφοριοδότες στον τομέα της μελέτης.

²³ Π. Παπακωνσταντίνου, Παρουσίαση του Προγράμματος: «Ένταξη Παιδιών Ρομά στο Σχολείο» Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΙ, Το Πρόγραμμα Πλαισίου Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2002-2004, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Μάιος 2005. Δες επίσης www.uoi.gr/ROMA/

εκπαιδευτικό σύστημα, (2) αυτούς που έχουν να κάνουν με τον τρόπο ζωής της ομάδας και (α) αυτούς οι οποίοι έχουν να κάνουν με τις στάσεις της πλειοψηφίας (ενήλικες και μαθητές) προς παιδιά Ρομά σε ενιαία σχολεία. Αναμένεται ότι η τρίτη φάση των προγραμμάτων της Ε.Ε. για Ρομά θα λάβει υπόψη τους παράγοντες αυτούς προς αύξηση των σχολικών εγγραφών και της κράτησης των Ρομά σε βόμνη παράλληλα τις πολιτιστικές τους ιδιαιτερότητες. Παρά την άσχημη καταγραφή σχετικά με τον αναλφαβητισμό και τις χαμηλές σχολικές εγγραφές, η τρέχουσα έρευνα η οποία έγινε από την ομάδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και από την Ελληνική Επιτροπή της UNICEF έδειξε ότι οι γονείς Ρομά όλο και περισσότερο συνδέουν την επαγγελματική πρόοδο με την εκπαίδευση²⁴.

354. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει υιοθετήσει μια σειρά μέτρων για να μειώσει τις σχολικές διαρροές. Τα μέτρα αυτά έχουν ως στόχο αφενός την μείωση των ανισοτήτων στην παιδεία και αφετέρου την ανάπτυξη των δημιουργικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων όλων των μαθητών, κυρίως των ονομαζόμενων 'αδύναμων' μαθητών. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά, μεταξύ των άλλων, περιλαμβάνουν: την βελτίωση των προγραμμάτων διδασκόμενης ύλης και

²⁴ Γ. Παπακωνσταντίνου Μ. Βασιλειάδου και Μ. Παυλή – Κορρέ, «Η Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτιστική Κατάσταση των Ρομά στην Ελλάδα: Πρώτη (1998) και Δεύτερη (1999) Φάση της Έρευνας» Ιωάννινα 2004, Δες επίσης www.uoi.gr/ROMA/. KAPA RESEARCH, Αποτελέσματα Έρευνας: Διακρίσεις – Ρατσισμός – Ξενοφοβία και το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, Επιτροπή UNICEF της Ελλάδας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2001. Στο ερώτημα, «Εάν είχατε περισσότερη εκπαίδευση, πιστεύετε ότι θα είχατε καλύτερη δουλειά», η μελέτη του Παπακωνσταντίνου εθνικής εμβέλειας (σ. 65) βρήκε ότι το 85% του δείγματος των αρχηγών νοικοκυριών είπε «Ναι», ενώ το 8.5% είπε «Όχι» και ένα άλλο 8.5% είπε ότι δεν έχει άποψη. Στην μελέτη που παρήγγειλε η UNICEF, η οποία διεξήχθη σε δύο δήμους της Αθήνας (N=211 νοικοκυριά), το 68.2% όσων απάντησαν (άντρες ή γυναίκες, 18+) ένιωθαν ότι το «σχολείο βοηθά στην καταπολέμηση της φτώχειας και στην πρόοδο των παιδιών».

σχολικών εγχειριδίων, την μείωση του όγκου των μαθημάτων που πρέπει να μελετήσουν οι μαθητές, η εφαρμογή της «Ευέλικτης Ζώνης» καθώς διάφορα προγράμματα καινοτόμων δραστηριοτήτων, κλπ.

355. Το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, έχει οργανώσει ειδικά τμήματα για αδύναμους μαθητές σε όλα επίπεδα της εκπαίδευσης τα οποία είναι διαθέσιμα όχι μόνο σε μαθητές του γενικού πληθυσμού αλλά επίσης και σε όλες τις ομάδες με πολιτιστικές ιδιαιτερότητες (παιδιά μεταναστών, παιδιά Ρομά, παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας και παιδιά με ειδικές ανάγκες). Παράλληλα, έχει καθιερώσει ειδικούς θεσμούς (τάξεις υποδοχής και σειρές προπαρασκευαστικών μαθημάτων) για τα παιδιά μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων, τα οποία έχουν γλωσσικά προβλήματα καθώς και επιεική βαθμολογία της επίδοσης στην Ελληνική γλώσσα για μια μεταβατική περίοδο ώστε να μειωθεί η αποτυχία και να διευκολυνθεί η ένταξη. Τα υφιστάμενα διαπολιτιστικά σχολεία συνεισφέρουν επίσης στον στόχο αυτό. Η λειτουργία του θεσμού των «Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας», προσφέρουν την δυνατότητα μιας επιστροφής στο σχολείο για όσους το εγκατέλειψαν πολύ νωρίς. Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας έχει αναπτύξει τον θεσμό του «Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού», και από τον Ιούνιο 2005 έχει ιδρύσει 70 περιφερειακά και 200 τοπικά γραφεία. Αυτά τα τοπικά γραφεία παρέχουν εκπαιδευτική και επαγγελματική διαβούλευση σε αποκεντρωμένη βάση και συχνά έρχονται σε επαφή με γονείς, εργοδότες και την τοπική αυτοδιοίκηση. Παράλληλα, μεταξύ του 1999 και του 2001, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ίδρυσε ένα Γραφείο Εκπαίδευσης και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για Άτομα με Αναπηρίες και Κοινωνικά Αποκλεισμένα Άτομα

και παρήγαγε διάφορα υλικά επαγγελματικού προσανατολισμού και βοηθημάτων διδασκαλίας που έχουν σχέση με μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ. παιδιά με αναπηρίες, παιδιά μεταναστών, παιδιά επαναπατριζόμενων Ελλήνων, πρώην τοξικομανών, άτομα που έχουν απολυθεί από την φυλακή, παιδιά Ρομά και παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας). Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λειτουργεί επίσης και το «Παρατηρητήριο για την Μετάβαση στην Εκπαίδευση και στην Αγορά Εργασίας για Μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», το οποίο έχει στόχο, μεταξύ των άλλων, να διερευνήσει (συλλέξει και επεξεργαστεί στοιχεία) της μαθητικής διαρροής, και επίσης να αναγνωρίσει τα βασικά της αίτια σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου εμφανίζεται κατά το πλείστον. Οι σχετικές έρευνες συνεχίζουν να διεξάγονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε τακτά διαστήματα, ώστε να διασφαλίσει ότι οι πρωτοβουλίες του Κράτους για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού βασίζονται σε ακριβή και επικαιροποιημένα στοιχεία.

356. Σε σχέση με την στήριξη εισοδήματος των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος με παιδιά στην υποχρεωτική εκπαίδευση, έγινε μια πρόταση στο Υπουργείο Οικονομικών και στις αρμόδιες διευθύνσεις για την πληρωμή του προαναφερθέντος επιδόματος σε δύο ισόποσες δόσεις, ώστε να προληφθεί η πρακτική των μαθητικών διαρροών μετά την πληρωμή του επιδόματος.

357. Τέλος, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς εξετάζει μια δράση για την πρόληψη των μαθητικών διαρροών.

3. Επιβολή της νομοθεσίας σε σχέση με την υποχρεωτική εκπαίδευση (παρά. 67γ.)

358. Η υποχρεωτική εκπαίδευση για εννέα έτη (Δημοτικό και Γυμνάσιο) είναι νόμος του κράτους. Ο νόμος προβλέπει ποινές σε περίπτωση παραβάσεων. Ωστόσο, σπάνια επιβάλλονται οι σχετικές ποινές στους παραβάτες του νόμου. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερος οξύ για παιδιά Ρομά, εξ αιτίας των πιέσεων εργασίας – αγοράς αλλά και για άλλα (π.χ. παιδιά που ζουν σε τουριστικά νησιά) λόγω οικονομικών πιέσεων. Ο μόνος τρόπος αντιστάθμισης είναι μέσω της παροχής πόρων και εκπαιδευτικού / επαγγελματικού προσανατολισμού. Στην κατεύθυνση αυτή, το συμβαλλόμενο Κράτος έχει κάνει διάφορες προσαρμογές για ομάδες και παιδιά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο οι οποίες διευκολύνουν τις εγγραφές τους και την σχολική τους πρόοδο (π.χ. ειδικό Δελτίο Εγγραφής για παιδιά Ρομά, την εγγραφή παιδιών μεταναστών που δεν έχουν νομιμοποιηθεί, τάξεις υποδοχής και σειρές προπαρασκευαστικών μαθημάτων για παιδιά μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων, επιεικής βαθμολόγηση στο μάθημα των Ελληνικών για μια προσωρινή περίοδο, βοηθητική εκπαίδευση για αδύναμους μαθητές σε κάθε επίπεδο της εκπαίδευσης, προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. για τις ομάδες στόχο, ενίσχυση των μηχανισμών εκπαιδευτικού και επαγγελματικού προσανατολισμού, εισαγωγές με βάση την ποσόστωση για παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας, ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση για δασκάλους πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος. Τα στοιχεία υποδηλώνουν ότι οι μαθητικές διαρροές έχουν μειωθεί και οι εγγραφές στις δομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκαν. Παρόλα ταύτα, υπάρχουν ακόμη κάποια περιθώρια βελτίωσης, και κυρίως στην παραγωγή

διδασκικών υλικών, την κατάρτιση δασκάλων, την βελτίωση των δια-ομαδικών σχέσεων, την ανακάλυψη νέων πρωτοβουλιών και την πλήρη εκμετάλλευση των διαθέσιμων κεφαλαίων της Ε.Ε. προς όφελος των μαθητών υψηλού ρίσκου.

359. Σχετικά με το ειδικό Δελτίο Εγγραφής για παιδιά Ρομά (ισχύει από το 1996), έχει προταθεί η δημιουργία ενός ληξιαρχείου μαθητών, στο οποίο έχουν πρόσβαση όλες οι σχολικές μονάδες.

4. Αύξηση του αριθμού των παιδιών από διάφορες ομάδες που παρακολουθούν το δευτεροβάθμιο σχολείο (παρά. 67δ)

360. Τα στοιχεία υποδηλώνουν ότι τα ποσοστά της μαθητικής διαρροής στο επίπεδο του Πρωτοβάθμιου Σχολείου έχουν μειωθεί και οι εγγραφές έχουν αυξηθεί για τον γενικό πληθυσμό και επίσης οι ομάδες που αντιμετωπίζουν κίνδυνο μετά την εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Χωρίς αμφιβολία, τα αποτελέσματα μπορεί να οφείλονται στις εκπαιδευτικές πολιτικές που περιγράφονται άνω. Ωστόσο, δεν μπορεί κάποιος να υποτιμήσει την επίπτωση των δύο ρυθμίσεων για την εκπαιδευτική ενοποίηση, καθώς και την αντίληψη εκ μέρους των ίδιων των ομάδων υψηλού ρίσκου της σημασίας της εκπαίδευσης στην «εποχή της πληροφορικής» και του πιο παγκόσμιου και ανταγωνιστικού Ευρωπαϊκού περιβάλλοντος.

5. Πρόσληψη δασκάλων (παρά. 67γ)

361. Η πρακτική του δεύτερου δασκάλου για άλλες γλώσσες δεν έχει θεσμοθετηθεί στην Ελληνική εκπαιδευτική πρακτική. Οι νόμοι προβλέπουν την απασχόληση τακτικού (πρώτου) δασκάλου ο οποίος ομιλεί

μια άλλη γλώσσα από την Ελληνική στην περίπτωση της Μουσουλμανικής μειονότητας στην Θράκη. Στην περίπτωση αυτή, 449 δάσκαλοι οι οποίοι ομιλούν την Τουρκική, εκ των οποίων οι 433 έχουν γεννηθεί Έλληνες, υπηρετούν σε όλα τα επίπεδα διδασκαλίας στα μειονοτικά σχολεία. Ο Νόμος (1999) προβλέπει επίσης την προνομιακή απασχόληση δασκάλων είτε Ελλήνων ή αλλοδαπών, οι οποίοι δύνανται να διδάξουν Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα και γνωρίζουν επίσης την γλώσσα προέλευσης των μαθητών, στις σειρές μαθημάτων υποδοχής και προπαρασκευής των σχολείων γενικής εκπαίδευσης. Όταν αυτοί δεν είναι διαθέσιμοι εντός του εκπαιδευτικού συστήματος για να διδάξουν στις σειρές μαθημάτων υποδοχής και προπαρασκευής δεν υπάρχει διάταξη για προσωρινή απασχόληση (σε ωριαία βάση) των δασκάλων με τα προαναφερθέντα προσόντα οι οποίοι δεν έχουν διοριστεί ακόμη η δασκάλους από τον ιδιωτικό τομέα για να διδάξουν την γλώσσα και την ιστορία της χώρας προέλευσης. Το πλαίσιο αυτό έχει χρησιμοποιηθεί σε πιλοτικά έργα της Ε.Ε. για παιδιά μεταναστών (δάσκαλοι οι οποίοι ομιλούν Αλβανικά και Ρώσικα και κατοικούν στην Ελλάδα) στο πλαίσιο τάξεων υποδοχής και σε διαπολιτιστικά σχολεία, αλλά το μέτρο δεν έχει γενικευθεί ακόμη.

6. Χώρος και εγκαταστάσεις σε σχολεία (παρά. 67ζ.)

362. Χώρος και Εγκαταστάσεις σε Σχολικές Μονάδες της Γενικής Εκπαίδευσης: Τα στοιχεία από την μελέτη του Κέντρου για την Εκπαιδευτική Έρευνα η οποία διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 2003-2004 δείχνει στην συνέχεια τα μέσα επίπεδα υποδομής σχετικά με το Νηπιαγωγείο (Δες Πίνακα 37) σχεδόν για όλα τα είδη εγκαταστάσεων, με τα επίπεδα να είναι συγκριτικά υψηλότερα για τον χώρο αποθήκευσης, το γραφείο του

διευθυντή, την αίθουσα αναμονής των γονέων, της κουζίνας και της αίθουσας πολλαπλής χρήσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αίθουσα πολλαπλής χρήσης αναπληρώνει συχνά για ανεπάρκειες στις άλλες σημαντικές χρήσεις που αφορούν την αναψυχή. Για ότι αφορά **άλλα επίπεδα της σχολικής εκπαίδευσης** (Δες Πίνακα 38), τα ποσοστά είναι σχετικά υψηλότερα για τα γραφεία του διευθυντή και των δασκάλων, τα εργαστήρια Χημείας και Φυσικής, την αίθουσα με τους υπολογιστές, την αίθουσα πολλαπλής χρήσης, τα γήπεδα βόλεϊ και καλαθοσφαίρισης, το αναψυκτήριο και την αποθήκη. Σε μερικά από αυτά (π.χ. γραφεία διευθυντών και δασκάλων, εργαστήρια Χημείας και Φυσικής, αίθουσα με τους υπολογιστές, αίθουσα πολλαπλής χρήσης, γήπεδα βόλεϊ και καλαθοσφαίρισης, αναψυκτήριο και αποθήκη) τα ποσοστά αυξάνονται καθώς προχωρά κανείς από τα σχολεία γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκεια) προς τα Σχολεία Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Η έλλειψη υπολογιστών και κυρίως εργαστηρίων φυσικής επιστήμης στις τεχνικές σχολές αποτελεί ένα συγκριτικό μειονέκτημα. Αφετέρου, τα ποσοστά είναι αρκετά χαμηλά για την αίθουσα αναμονής των γονέων, το γραφείο της γραμματέως, καλών τεχνών, τις αίθουσες θεάτρου και μουσικής, το αμφιθέατρο και τα γυμναστήρια παρόλο που σε ορισμένους από τους δείκτες αυτούς (π.χ. αίθουσα αναμονής γονέων) τα ποσοστά μειώνονται καθώς ανεβαίνει κανείς την κλίμακα της εκπαίδευσης ενώ σε άλλους (το γραφείο γραμματέως, τα γυμναστήρια) τα ποσοστά αυξάνουν καθώς προχωρά κανείς από τα πρωτοβάθμια στα δευτεροβάθμια επίπεδα της εκπαίδευσης. Οι ελλείψεις και οι ανεπάρκειες σε σχέση με τις εγκαταστάσεις φυσικού χώρου συνδέονται με το γεγονός ότι πολλά σχολεία συνεχίζουν να λειτουργούν κάτω από την ίδια στέγη. Για το σχολικό έτος 2003/2004,

50% εκ των σχολικών μονάδων λειτουργούσαν κάτω από την ίδια στέγη (50.0% για Νηπιαγωγεία, 54.5% για Πρωτοβάθμια Σχολεία, 48.3 για Γυμνάσια, 36.3% για Λύκεια και 29.0% για τα Τεχνικά Επαγγελματικά Σχολεία).²⁵ Οι κυβερνητικές πολιτικές, σε συνδυασμό με τα Προγράμματα που Χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. για την «Κοινωνία της Πληροφορικής» αναμένεται ότι θα αναβαθμίσουν την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση όχι μόνο σε σχέση με την πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας αλλά επίσης και σε σχέση με τα εργαστήρια τα οποία επηρεάζουν την πρόσβαση τόσο στην ανώτατη εκπαίδευση όσο και στην αγορά εργασίας.

363. Χώρος και εγκαταστάσεις στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Εκπαίδευσης: Τα προβλήματα στέγασης υπάρχουν ακόμη και για τα Ειδικά Σχολεία και τα Ενοποιημένα Τμήματα στην γενική εκπαίδευση. Για ότι αφορά τα ειδικά σχολεία, υπάρχουν προβλήματα με τις μονάδες που είναι ενσωματωμένες μέσα στα γενικά σχολεία (N=114) οι περισσότερες εκ των οποίων (70%) αποτελούνται από ένα δωμάτιο καθώς και αυτά που λειτουργούν σε ιδρύματα και νοσοκομεία για άτομα με ειδικές ανάγκες τα περισσότερα εκ των οποίων (56% και 50% αντίστοιχα) λειτουργούν σε ένα δωμάτιο. Για ότι αφορά τα Ενιαία Τμήματα στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης, η πλειοψηφία αυτών (55%) λειτουργεί σε αίθουσες που έχουν μετατραπεί και λιγότερο επαρκείς σε σύγκριση με τα τμήματα της γενικής εκπαίδευσης (**Δες Πίνακα 39**). Τα προβλήματα με τον χώρο γενικά είναι αναπόφευκτα συνδεδεμένα με τα προβλήματα του χώρου που ανατίθεται για ειδικές χρήσεις (**Δες Πίνακα**

²⁵ Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Μια διατομή του Εκπαιδευτικού Συστήματος στο Επίπεδο των Σχολικών Μονάδων, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα 2003 (Βασίλης Κουλαϊδής: Επιστημονικός Διευθυντής).

40). Ως εκ τούτου, ελλείψεις παρατηρούνται για τις περισσότερες από τις αναγκαίες χρήσεις σε όλα τα είδη των σχολικών μονάδων, συμπεριλαμβανομένης, μεταξύ των άλλων, της αίθουσας πολλαπλής χρήσης, την αίθουσα ψυχολογικής διαβούλευσης, τις αίθουσες κοινωνικών δεξιοτήτων και αυτόνομης διαβίωσης, την αίθουσα γονέων / κηδεμόνων, την παιδική χαρά και την αίθουσα χειροτεχνίας. Αναμένεται ότι τα προγράμματα της νέας διδασκόμενης ύλης (**Δες απάντηση στην τελική παρατήρηση 59i**) για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και μια αντίστοιχη αύξηση στην χρηματοδότηση, θα δώσει το έναυσμα για βελτιώσεις στις φυσικές εγκαταστάσεις.

7. Εκπαίδευση και ενημέρωση δασκάλων πάνω σε πολυπολιτισμικά θέματα ενδιαφέροντος (67η)

364. Η εκπαίδευση και η ενημέρωση δασκάλων πάνω σε πολυπολιτισμικά θέματα ενδιαφέροντος έχει γίνει όλο και περισσότερο μέρος της διδασκόμενης ύλης για την εκπαίδευση δασκάλων σε πολλά Ελληνικά πανεπιστήμια. Τέλος, έχει γίνει και ένα κεντρικό συστατικό μέρος των προγραμμάτων τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. για παιδιά της Μουσουλμανικής μειονότητας, παιδιά Ελλήνων Ρομά και παιδιά μεταναστών και επαναπατριζόμενων Ελλήνων

8. Ακαδημαϊκή πίστωση για σχολική παρουσία (παρά. 67θ)

365. Όπως αναφέρθηκε πριν στην παρούσα, τα ανήλικα τέκνα μεταναστών θα μπορούν να εγγράφονται σε δημόσια σχολεία ακόμη και εάν οι γονείς τους δεν έχουν νόμιμα έγγραφα παραμονής. Ο νόμος ο οποίος ρυθμίζει την κατοικία αλλοδαπών μεταναστών στην Ελλάδα (2910/2001, Άρθρο 40) κάνει την εξαίρεση αυτή. Ωστόσο, ο σχετικός νόμος αναφέρεται σε σχολική εκπαίδευση και ένα άλλο

άρθρο στον ίδιο νόμο απαγορεύει στις δημόσιες υπηρεσίες να ασχολούνται με αλλοδαπούς οι οποίοι δεν έχουν έγγραφα για νόμιμη διαμονή – εξαιρουμένων των ιατρικών υπηρεσιών. Ως συνέπεια, προέκυψε ένα πρόβλημα σχετικά με το εάν τα παιδιά μεταναστών οι οποίοι συνεχίζουν να μην έχουν νόμιμα έγγραφα (τα οποία ενδεχομένως δεν ήταν πλέον ανήλικα) θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σε εισαγωγικές εξετάσεις για την είσοδο τους σε ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Μια εγκύκλιος από το Υπουργείο Παιδείας η οποία εστάλη σε όλες τις διευθύνσεις εκπαίδευσης (τεχνική και γενική) (18.5.2005) λειπει ότι οι αλλοδαποί μαθητές οι οποίοι δεν έχουν νόμιμους τίτλους αποφοίτησης δύνανται να συμμετάσχουν σε εξετάσεις εισαγωγής και αποφοίτησης αλλά τα αποτελέσματα και οι τίτλοι αποφοίτησης δεν θα εκδίδονται εάν δεν προσκομίσουν νόμιμους τίτλους.

9. Στόχοι της εκπαίδευσης (παρά. 67ι)

366. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές και οι παρεμβάσεις του Συμβαλλόμενου Κράτους οι οποίες περιέχονται στην διδασκόμενη ύλη, τα υλικά διδασκαλίας, την ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση των δασκάλων, την διδασκαλία μαθητών με ειδικές ανάγκες, τον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό προσανατολισμό, και την υποδομή, έχουν ως βασικό στόχο την πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητας όλων των μαθητών και την προετοιμασία τους για μια ζωή χωρίς διακρίσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις, θετικά και αντισταθμιστικά μέτρα έχουν ληφθεί εκ μέρους των πολιτιστικών και θρησκευτικών ομάδων κατά την διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου ώστε να αντισταθμιστούν τα κοινωνικά μειονεκτήματα και να βελτιωθεί η σχολική ένταξη και οι ευκαιρίες ζωής των μαθητών αυτών. Παρόλα αυτά, υπάρχουν οικονομικοί και κοινωνικοί περιορισμοί – ξαφνική μαζική εισροή μεταναστών, τα υψηλά ποσοστά

ανεργίας και οι πιο συντηρητικές κοινωνικές στάσεις των τοπικών κοινωνιών – οι οποίοι επηρεάζουν αλλά δεν έχουν σταματήσει τον ρυθμό ανάπτυξης προς επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων της Σύμβασης. Αναμένεται ότι με την βελτίωση της οικονομίας, την σταθεροποίηση της μεταναστευτικής κατάστασης και την εφαρμογή πιο αποτελεσματικών στρατηγικών πειθούς των παραγόντων της τοπικής κοινωνίας (π.χ. παρουσίαση των κοινωνικών και οικονομικών πλεονεκτημάτων του πολυπολιτισμού σε μια παγκόσμια κοινωνία κλπ), θα υπάρξει μια επίσπευση προς μια πληρέστερη εφαρμογή των στόχων της Σύμβασης στον εκπαιδευτικό τομέα.

VIII. Ειδικά μέτρα προστασίας

1. Αστυνομική δράση

367. Η Ελληνική Αστυνομία καταβάλλει μια συνεχή προσπάθεια για να αναθεωρήσει και να βελτιώσει τα σχέδια δράσης των υπηρεσιών της για την προστασία των παιδιών.

368. Από το 2007, μια νέα προσέγγιση σχετικά με την εκπόνηση και την εφαρμογή του Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Προγράμματος Δράσης της Ελληνικής Αστυνομίας για την Δημόσια Ασφάλεια και την Πολιτική Ασφάλειας, το οποίο περιλαμβάνεται στο σχετικό Τριετές Πρόγραμμα (2008-2010), έχει ακολουθηθεί με μια σειρά μέτρων που εφαρμόζονται από τις κεντρικές και τις περιφερειακές υπηρεσίες, με στόχο την καλύτερη αντίδραση προς την προστασία παιδιών. Οι εξής δράσεις περιέχονται σε αυτό:

- Ειδικές δράσεις οι οποίες στοχεύουν κυρίως στην προστασία τους από τα ναρκωτικά, την πρόληψη της συμμετοχής τους σε εγκληματικές ομάδες και την προστασία τους από την θυματοποίηση.

- Οι τακτικές επιθεωρήσεις σε νυκτερινά κέντρα και άλλα παρόμοια μέρη τα οποία σερβίρουν αλκοολούχα ποτά, για ότι αφορά την είσοδο, τη παραμονή και την κατανάλωση αλκοόλ παιδιών.
- Επιθεωρήσεις οι οποίες διεξάγονται για την παρακολούθηση και τον έλεγχο σε ορατά σημεία πινακίδων σχετικά με την απαγόρευση της εισόδου παιδιών σε νυκτερινά κέντρα και την μη κατανάλωση ποτών, σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα 36/1994, όπως τροποποιήθηκε με το προεδρικό διάταγμα 350/2003 (πλημμέλημα).
- Παρακολούθηση περιοχών όπου συχνάζουν παιδιά, όπως είναι σχολεία, φροντιστήρια, αθλητικοί χώροι κλπ. Συνεχής συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία και άλλους φορείς (σχολικές κοινότητες, ενώσεις κλπ) ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την διασφάλιση της ασφάλειας και της προστασίας μαθητών και σχολείων.
- Επιθεωρήσεις οι οποίες έχουν στόχο την πρόληψη της επαιτείας και της οικονομική εκμετάλλευσης παιδιών.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων για τα ναρκωτικά και άλλες εγκληματικές ενέργειες, σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς (δήμοι, σχολεία, ενώσεις γονέων κλπ) με στόχο την παροχή πληροφοριών και την αύξηση της αντίληψης των νέων ανθρώπων.
- Ανάρτηση προσωπικών στοιχείων παιδιών που έχουν εξαφανισθεί στον διαδικτυακό τόπο της Ελληνικής Αστυνομίας με την συναίνεση των κηδεμόνων τους.
- Ανάπτυξη επαφών και συνεργασίας με άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και οργανώσεις που έχουν την ευθύνη για θέματα που αφορούν παιδιά.

- Ενημέρωση του προσωπικού της αστυνομίας για την ενεργοποίηση του συστήματος Ambert Alert, σε σχέση με την έγκαιρη προειδοποίηση σε περίπτωση εξαφάνισης παιδιών.

369. Με σκοπό τη προστασία των παιδιών από κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένα, η Ελληνική αστυνομία:

- Παρέχει κάθε δυνατή προστασία σε παιδιά από κινδύνους που απειλούν την φυσική, ηθική και πνευματική υγεία τους.
- Παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια που ζητούν δικαστές ανηλίκων για επίβλεψη και συμμόρφωση με μεταρρυθμιστικά μέτρα, καθώς και κάθε βοήθεια η οποία ζητείται από φορείς ή υπηρεσίες οι οποίες έχουν την νομική ευθύνη της προστασίας παιδιών.
- Αναφέρει σε όλους όσους έχουν την ευθύνη της προστασίας παιδιών (δικαστές, κηδεμόνες παιδιών κλπ) οποιαδήποτε αντικοινωνική συμπεριφορά παιδιών.
- Διερευνά υποθέσεις εκμετάλλευσης, παραμέλησης ή κακοποίησης παιδιών, αναφέρει αμέσως σχετικές περιπτώσεις στις αρμόδιες αρχές και τους φορείς οι οποίοι έχουν την ευθύνη της προστασίας παιδιών και παίρνει όλα τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία και προβλέπονται από το νόμο κατά των υπεύθυνων.
- Διασφαλίζει την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για την απαγόρευση της εισόδου των παιδιών σε ακατάλληλα μέρη.
- Παρακολουθεί και ελέγχει, σε συνεργασία με τις οικείες επιθεωρήσεις και γραφεία εργασίας, την εφαρμογή των νόμων κατά της παιδικής εργασίας.
- Εφαρμόζει τα μέτρα που προβλέπονται από τον νόμο κατά προσώπων που ασκούν γονική επιμέλεια ή

κηδεμονία, τα οποία αδυνατούν να εμποδίσουν παιδιά από την διάπραξη αδικημάτων ή την απασχόληση τους στην πορνεία και ενημερώνουν σχετικά τις αρμόδιες.

- Συλλαμβάνει, σύμφωνα με τον νόμο, και φέρει ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου όποια παιδιά επαιτούν ή ασχολούνται με δραστηριότητες, οι οποίες καταλήγουν σε ποινικά αδικήματα ή πλανόδιο τρόπο ζωής.
- Διασφαλίζει ότι τα παιδιά τα οποία έχουν συλληφθεί κρατούνται χωριστά από ενήλικες και ότι δεν γίνεται χρήση χειροπεδών κατά την μεταφορά τους, εκτός εάν είναι επικίνδυνα ή υπάρχει κίνδυνος να δραπετεύσουν.
- Προσφέρει, με την αρμοδιότητα που παρέχεται στην Ελληνική Αστυνομία, κάθε δυνατή βοήθεια που ζητούν οι διευθυντές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Αρνείται να χορηγήσει σε τρίτους, χωρίς νόμιμο συμφέρον, φωτογραφίες ή πληροφορίες που έχουν σχέση με την ταυτότητα παιδιών που διέπραξαν αδικήματα.

370. Με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας της δράσης της αστυνομίας, οι αστυνομικές υπηρεσίες νέων λειτουργούν στις μεγάλες πόλεις, σε στενή συνεργασία με άλλα υπουργεία και όλους τους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, οι οποίοι παίζουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο από την άποψη αυτή.

2. Παιδιά πρόσφυγες / που αναζητούν άσυλο (παρά 69.)

371. Σύμφωνα με το άρθρο 44 (1) (γ) και (δ) του Νόμου 3386/2005, μια άδεια εργασίας δύναται να χορηγηθεί για ανθρωπιστικούς λόγους σε αλλοδαπούς υπηκόους,

συμπεριλαμβανομένων ανηλίκων, που φιλοξενούνται σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και οργανισμούς, καθώς και ανήλικους αλλοδαπούς οι οποίοι τελούν υπό την κηδεμονία Ελληνικών οικογενειών ή οικογενειών υπηκόων τρίτων χωρών ή η υιοθεσία των οποίων εκκρεμεί. Στην συνέχεια, τα προαναφερθέντα παιδιά δικαιούνται να ανανεώσουν την άδεια τους γι ένα από τους λόγους που αναφέρονται στον Νόμο. Η διάταξη αυτή επιτρέπει στα ασυνόδευτα αλλοδαπά παιδιά να ρυθμίζουν την παραμονή τους στην Ελλάδα, γεγονός που τα καθιστά λιγότερο ευάλωτα στην εκμετάλλευση.

372. Οι σχετικές Αστυνομικές Διευθύνσεις καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλίσουν ότι τα αλλοδαπά παιδιά που είναι υπό κράτηση παραμένουν χωριστά από ενήλικες. Ο σχετικός διαχωρισμός γίνεται με βάση την φυσική παρουσία των ενδιαφερομένων παρόλο που πολλά από αυτά δηλώνουν ότι είναι 15-17 ετών, παρά το γεγονός ότι τα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά υποδηλώνουν ότι είναι μεγαλύτερα.

373. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο διαχωρισμός των παιδιών από τους ενήλικες θα μπορούσε να γίνει σε συνεργασία με μέλη των ΜΚΟ (π.χ. της διεθνούς ΜΚΟ «Ιατροί Χωρίς Σύνορα», σε μέλη της οποίας δόθηκε άδεια εισόδου για να παράσχουν ιατρικές υπηρεσίες, πρωτοβάθμια περίθαλψη, προγράμματα ψυχικής υγείας και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης).

374. Η Ελληνική νομοθεσία απαγορεύει την απέλαση παιδιών οι γονείς ή οι κηδεμόνες των οποίων κατοικούν νόμιμα στην Ελλάδα, καθώς και σε περίπτωση

375. Για ότι αφορά ανηλίκους τρίτων κρατών τα οποία είναι ασυνόδευτα παιδιά ή θύματα εμπορίας ανθρώπων, οι αρμόδιοι Εισαγγελείς ή αστυνομικές αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να καθορίσουν την ταυτότητα και την υπηκοότητα τους και να τεκμηριώσουν το γεγονός ότι δεν συνοδεύονται. Επίσης καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να εντοπίσουν τις οικογένειες τους το ταχύτερο δυνατόν και να λάβουν αμέσως τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί η νόμιμη εκπροσώπηση τους και, εάν είναι ανάγκη, η εκπροσώπηση τους σε ποινικές διαδικασίες.

376. Η διαδικασία αυτή τηρείται σε όλες τις περιπτώσεις, ακόμη και εάν τα ασυνόδευτα παιδιά δεν υποβάλλουν αίτηση για πολιτικό άσυλο, δυνάμει του άρθρου 19 της προεδρικής απόφασης 220/2007. Σε όλες τις περιπτώσεις, ο Εισαγγελέας Ανηλίκων ή ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών αναλαμβάνει τα καθήκοντα του «ειδικού προσωρινού κηδεμόνα» των παιδιών ώστε να διασφαλίσει την αναγκαία εκπροσώπηση του δεύτερου.

377. Όταν, παρά την όποια ενδελεχή έρευνα, η αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών δεν δύναται να εντοπίσει τους γονείς ή κηδεμόνες των παιδιών στην Ελλάδα, ζητείται από την INTERPOL να εντοπίσει τα προαναφερθέντα πρόσωπα στην χώρα κατοικίας τους.

378. Μετά τη προαναφερθείσα διαδικασία, εκδίδονται εντάλματα απέλασης σε συνδυασμό με κράτησης. Παιδιά κρατούνται πάντα σε ειδικές εγκαταστάσεις και χωριστά

379. Με σκοπό την διασφάλιση ανθρώπινων συνθηκών διαβίωσης στα κέντρα υποδοχής για μετανάστες χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής, έχει καθιερωθεί ένα σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο για την μεταναστευτική πολιτική (Νόμοι 3386/2005 και 3536/2007), βάσει των ανθρωπιστικών ιδεωδών και των Ευρωπαϊκών αξιών, το οποίο διευκρινίζει το επίπεδο των εγγυήσεων που προβλέπονται με σκοπό την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, όπως προστάζουν οι παραδόσεις και ο πολιτισμός μας. Ένας συνεχής στόχος των Ελληνικών Υπηρεσιών είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών προσωρινής κράτησης για άτομα που εισέρχονται παράνομα στην Ελληνική επικράτεια.

380. Σύμφωνα με το Άρθρο 81 του Νόμου 3386/2005, μια κοινή υπουργική απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης βρίσκεται στο τελικό στάδιο της εκπόνησης της, σχετικά με την δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων για την παραμονή αλλοδαπών που αντιμετωπίζουν απέλαση, κυρίως σε σημεία εισόδου της χώρας, οι οποίες θα πληρούν ειδικούς όρους και προϋποθέσεις λειτουργίας. Ο σκοπός της δημιουργίας των σχετικών εγκαταστάσεων είναι, μεταξύ των άλλων, η διασφάλιση, όσο το δυνατόν, καλύτερων συνθηκών διαβίωσης για αλλοδαπούς που αντιμετωπίζουν απέλαση (κατάλληλες συνθήκες υγιεινής, στέγαση για οικογένειες και παιδιά, τόπους λατρείας, αναψυχής και άθλησης). Οι σχετικές προαναφερθείσες εγκαταστάσεις θα στελεχώνονται

επίσης με ιατρικό προσωπικό το οποίο διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα.

381. Από τον Μάρτιο 2004, προσπάθειες για την βελτίωση της κατάστασης στον τομέα αυτό έχουν επιταχυνθεί, μέσω της δημιουργίας, κυρίως, δύο πρότυπων Κέντρων Υποδοχής. Το Κέντρο του Κυπρίνου στην Νομαρχία Έβρου λειτουργεί ήδη με μια χωρητικότητα 378 ατόμων, η οποία δύναται να αυξηθεί στα 500 άτομα, διασφαλίζοντας πολύ καλές συνθήκες διαβίωσης. Στην νήσο Σάμο, κατασκευάστηκε ένα νέο πρότυπο Κέντρο Υποδοχής, με χωρητικότητα 300 ατόμων και λειτουργεί τώρα με σύγχρονες υποδομές, εκπληρώνοντας τις προδιαγραφές του UNHCR. Το προαναφερθέν Κέντρο εγκαινιάστηκε τον Δεκέμβριο 2007.

382. Οι ειδικές εγκαταστάσεις στέγασης παιδιών στην Αμυγδαλέζα της Αττικής λειτουργούν από τις 16 Απριλίου 2008, με μια χωρητικότητα 40 ατόμων (η οποία δύναται να αυξηθεί στα 54). Εκτός των εγκαταστάσεων στέγασης και υγιεινής, το κέντρο περιλαμβάνει και ειδικές εγκαταστάσεις παιδικής αναψυχής (ανοιχτές και κλειστές εγκαταστάσεις άθλησης, βιβλιοθήκη, αίθουσα Η/Υ), καθώς και θεραπευτήριο και αίθουσα ανάρρωσης. Ζητήθηκε από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εκτός από τον κατάλληλο εξοπλισμό, να στελεχωσει το θεραπευτήριο με ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό το οποίο διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα (παθολόγους, ψυχιάτρους), έναν κοινωνικό λειτουργό και ένα ψυχολόγο για την παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης σε αλλοδαπά παιδιά.

283. Μετά ταύτα, υπήκοοι γειτονικών χωρών επιστρέφονται στις αστυνομικές αρχές της χώρας προέλευσης τους και υπογράφεται ένα σχετικό πιστοποιητικό. Ειδικά για τα παιδιά Αλβανών, οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Αλβανίας έχουν υπογράψει μια συμφωνία για τη προστασία τους, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού, της αποκατάστασης και της περίθαλψης παιδιών από την Αλβανία, θύματα της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα.

384. Η απέλαση άλλων παιδιών γίνεται αεροπορικά, αφού έχει ειδοποιηθεί το γραφείο της INTERPOL της χώρας τους. Όταν δεν είναι δυνατή η απέλαση λόγω έλλειψης αεροπορικής σύνδεσης με την χώρα τους (π.χ. Αφγανιστάν) ή εξ αιτίας άλλων προβλημάτων (π.χ. Ιράκ), τα παιδιά αφήνονται ελεύθερα υπό όρους, σύμφωνα με το άρθρο 78 του Νόμου 3386/2005, κατόπιν ειδοποίησης του αρμόδιου Εισαγγελέα Ανηλίκων (άρθρο 83 του Νόμου 3386/2005 και του άρθρου 19 του προεδρικού διατάγματος 220/2007). Στις εγκαταστάσεις κράτησης των μεταναστών που δεν έχουν έγγραφα διαμονής, τα ασυνόδευτα παιδιά διαχωρίζονται από τους άλλους παράνομους μετανάστες έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών που έχουν σχέση με τον καθορισμό της ηλικίας και προέλευσης τους, την ολοκλήρωση της διαδικασίας ασύλου και τις σχετικές κοινοποιήσεις προς τις δικαστικές αρχές.

386. Παράλληλα, οι αρμόδιοι φορείς (υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης) διασφαλίζουν την διαμονή των ασυνόδευτων παιδιών και δημιουργούν ένα συμπαθητικό και ασφαλές περιβάλλον καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης της αίτησης ασύλου τους, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής στήριξης, της

πλήρους ιατρικής και φαρμακευτικής φροντίδας, της άμεσης πρόσβασης σε εκπαίδευση κλπ.

387. Όταν καλούνται οι αρμόδιες υπηρεσίες για να εξετάσουν μια αίτηση ασύλου η οποία υποβλήθηκε από ένα ασυνόδευτο παιδί, έρχονται σε άμεση επαφή με την Διεύθυνση Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας για την στέγαση του / της. Το Υπουργείο Υγείας και Αλληλεγγύης φροντίζει να βρει την κατάλληλη και διαθέσιμη στέγη σε ένα από τα ειδικά κέντρα στέγασης για ασυνόδευτα παιδιά και εξασφαλίζει την ασφαλή μεταφορά των παιδιών σε αυτά. Η αρμόδια αστυνομική υπηρεσία του τόπου κατοικίας που ανατέθηκε στο παιδί ειδοποιεί τον αρμόδιο Εισαγγελέα Ανηλίκων ή, εάν δεν υπάρχει σχετικός αξιωματούχος, τον αρμόδιο Εισαγγελέα του Πρωτοδικείου, ώστε να ενεργήσει ως προσωρινός κηδεμόνας.

388. Τα παιδιά ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους, όπως είναι το δικαίωμα σε διαμονή σε ειδικά κέντρα, πρόσβαση στην εκπαίδευση κλπ. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι υποθέσεις τους εξετάζονται ως θέμα προτεραιότητας με την βοήθεια ενός διερμηνέα, σε μια γλώσσα την οποία καταλαβαίνουν και εμπιστευτικά.

389. Για μια καλύτερη κατανόηση των θεμάτων που αφορούν παιδιά και για την αντιμετώπιση τους με τον καλύτερο δυνατόν τρόπο, το προσωπικό των υπηρεσιών ασύλου έχει παρακολουθήσει εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνονται από τις αστυνομικές υπηρεσίες, καθώς και σεμινάρια που διοργανώνονται από άλλους εξειδικευμένους φορείς.

390. Έχουν δοθεί οδηγίες σε όλες τις υπηρεσίες της αστυνομίας με σκοπό την διευκόλυνση των εργασιών των ΜΚΟ οι οποίες παρέχουν νομική αρωγή και ψυχοκοινωνική στήριξη σε παιδιά.

391. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση παιδιών που ζητούν άσυλο, τα οποία επιστρέφονται στην Ελλάδα σε εφαρμογή του Κανονισμού του Δουβλίνου.

392. Τα κέντρα υποδοχής και στέγασης για ασυνόδευτα παιδιά που ζητούν άσυλο περιλαμβάνουν, άνευ περιορισμού, τα εξής:

(α) Κέντρο Υποδοχής για αλλοδαπά παιδιά που αναζητούν άσυλο στα Ανώγεια, Ρεθύμνου, στην Κρήτη.

Χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και η χωρητικότητα του είναι 25 ασυνόδευτα παιδιά. Η διαχείριση του ανήκει στο Εθνικό Ίδρυμα Νέων.

(β) Ελληνικό Κέντρο Αλληλεγγύης και Συνεργασίας (ΕΛΙΝΑΣ). Η χωρητικότητα του είναι 130 άτομα και βρίσκεται στον Ασπρόπυργο, Αττική. Χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων. Λειτουργεί ως ένα κέντρο στέγασης, παροχής τροφής και κοινωνικό-οικονομικής ένταξης για ενήλικες και ασυνόδευτα παιδιά που αναζητούν άσυλο.

393. Παράλληλα, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εντός του πλαισίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, χρηματοδοτεί δράσεις για τη στέγαση ασυνόδευτων παιδιών και γυναικών που αναζητούν άσυλο. Ο συντονιστής του σχεδίου είναι η Μη Κυβερνητική Οργάνωση «ΑΡΣΙΣ» και οι εταίροι που συμμετέχουν είναι η «Ελληνική Φροντίδα Βόλου» (Νομαρχία Μαγνησίας) και η «Ένωση για την Περίθαλψη Ανηλίκων» (Αθήνα).

394. Ο φορέας αυτός, σε συνεργασία με:

- (α) την «Ελληνική Φροντίδα Βόλου», λειτουργεί έναν ξενώνα στην Μακρινίτσα με χωρητικότητα 40 ατόμων, ασυνόδευτων παιδιών και γυναικών που αναζητούν άσυλο.
- (β) η «Ένωση για την Φροντίδα Ανηλίκων», λειτουργεί ένα ξενώνα στην Αθήνα (Εξάρχεια) με ετήσια χωρητικότητα 10 ασυνόδευτων παιδιών που αναζητούν άσυλο.

3. Παιδική εργασία (παρά 71)

395. Έχουν ληφθεί νομοθετικά μέτρα από την Ελληνική κυβέρνηση για την προσαρμογή και την εναρμόνιση του δικαίου της με την ΕΔΠ σχετικά με την παιδική εργασία.

396. Δυνάμει του Προεδρικού Διατάγματος Αρ. 62/1998 (Επίσημη Εφημερίδα 67^Α/26.3.1998) η Ελληνική νομοθεσία έχει εναρμονισθεί με τις διατάξεις της Οδηγίας 94/33/ΕΚ της Ε.Ε., της 22ας Ιουνίου 1994, για «την προστασία νέων ανθρώπων στην εργασία». Ειδικότερα:

- (1) Το Άρθρο 1 ορίζει ότι οι διατάξεις του προαναφερθέντος Π.Δ. ισχύουν για κάθε νέο άτομο (ανήλικο) κάτω των 18, το οποίο εργάζεται με την μορφή σύμβασης εργασίας ή σχέσης εργασίας ή με σύμβαση εργασία ορισμένου χρόνου ή με σύμβαση για την παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών ή είναι αυτό-απασχολούμενο, εκτός όσων απασχολούνται ως ναυτικοί στον ναυτιλιακό και αλιευτικό τομέα για τα οποία ισχύουν ειδικές διατάξεις.
- (2) Το Άρθρο 2 ορίζει ως «ανήλικο» κάθε πρόσωπο κάτω των 18, ως «παιδί» κάθε πρόσωπο το οποίο δεν έχει κλείσει ακόμη τα 15 ή δεν έχει ολοκληρώσει ακόμη την υποχρεωτική του / της εκπαίδευση, και ως «έφηβο» κάθε πρόσωπο που είναι 15 ετών τουλάχιστον αλλά όχι κάτω των 18 ετών, το οποίο έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση του / της.

(3) Το Άρθρο 3 ορίζει τον χρόνο εργασίας για εφήβους στις 8 ώρες ημερησίως και σαράντα ώρες εβδομαδιαίως. Έφηβοι οι οποίοι δεν έχουν κλείσει ακόμη τα 16 και όσοι παρακολουθούν Λύκειο & Γυμνάσιο, Τεχνικές – Επαγγελματικές σχολές, δύνανται να εργάζονται έως 6 ώρες ημερησίως και τριάντα ώρες εβδομαδιαίως (άρθρο 3, παρ. 4).

Σχετικά με ανηλίκους οι οποίοι παρακολουθούν οποιοδήποτε είδος Λυκείου & Γυμνασίου, Δημόσιες ή Ιδιωτικές (αναγνωρισμένες από το Κράτος) Τεχνικές Επαγγελματικές σχολές, η δουλειά τους μπορεί να ξεκινήσει ή να τελειώσει δύο τουλάχιστον ώρες μετά την ολοκλήρωση ή πριν την έναρξη των μαθημάτων, αντίστοιχα. Παράλληλα, απαγορεύεται οι έφηβοι να εργάζονται υπερωρίες.

(4) Το Άρθρο 4 απαγορεύει την παιδική εργασία (κάτω των 15), με την εξαίρεση της εργασίας σε πολιτιστικές και παρόμοιες δραστηριότητες.

(5) Το Άρθρο 5 περιγράφει αναλυτικά σχετικές πολιτιστικές και παρόμοιες δραστηριότητες για τις οποίες επιτρέπεται η παιδική εργασία λόγω εξαίρεσης. Το σχετικό άρθρο αναφέρει ότι:

Με την άδεια της αρμόδιας Επιθεώρησης Εργασίας, παιδιά, τα οποία έχουν κλείσει την ηλικία των 13 δύνανται να απασχολούνται σε θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις ή άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, διαφημίσεις, παρουσιάσεις μόδας, ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εγγραφές, εγγραφές βίντεο, ταινίες, φωτογραφίες. Επίσης, η απασχόληση παιδιών ως μοντέλων επιτρέπεται με τους εξής όρους:

- δεν κινδυνεύει η ασφάλεια, η υγεία (φυσική και ψυχική) καθώς και η φυσική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική τους ανάπτυξη, και

- δεν εμποδίζεται η τακτική τους παρακολούθηση, συμμετοχή σε επαγγελματική καθοδήγηση τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης τα οποία έχουν εγκριθεί από τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

Οι ώρες απασχόλησης των παιδιών που απασχολούνται σε πολιτιστικές και παρόμοιες δραστηριότητες δεν επιτρέπεται να υπερβούν τις:

- τρεις ώρες ημερησίως για παιδιά ηλικίας 3-6 ετών.
- τρεις ώρες ημερησίως για παιδιά ηλικίας 6-11 ετών.
- τέσσερις ώρες ημερησίως για παιδιά ηλικίας 11-15 ετών.

Ο σχετικές ώρες απασχόλησης δεν επιτρέπεται να συμπέσουν με σχολικές ώρες κατά την διάρκεια των σχολικών περιόδων. Οι διατάξεις των παραγράφων 4, 5 και 6 του άρθρου 3 ισχύουν επίσης και για παιδιά τα οποία εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου αυτού.

(6) Το Άρθρο 6 καθορίζει τις γενικές υποχρεώσεις του εργοδότη.

(7) Το Άρθρο 7 αναφέρει δουλειές οι οποίες είναι απαγορευμένες για ανηλίκους για λόγους ασφάλειας, υγείας και ανάπτυξης. Αναλυτικά στοιχεία για δουλειές που απαγορεύονται περιλαμβάνονται στο άρθρο 11 (παραρτήματα).

(8) Το Άρθρο 8 απαγορεύει την νυχτερινή απασχόληση εφήβων, από τις 22:00 έως τις 06:00 η ώρα.

(9) Το Άρθρο 9 καθορίζει τις καθημερινές και εβδομαδιαίες ώρες ανάπαυσης των εφήβων. 12 συνεχόμενες ώρες για κάθε 24ωρη περίοδο. 2 συνεχόμενες ημέρες την εβδομάδα, μια εκ των οποίων θα πρέπει να είναι Κυριακή.

(10) Το Άρθρο 10 καθορίζει διαλείμματα 30 τουλάχιστον συνεχόμενων λεπτών, εάν η απασχόληση τους υπερβαίνει τις 4.5 ώρες την ημέρα.

(11) Το Άρθρο 12 αναφέρει τις ποινές που επιβάλλονται σε εργοδότες, εργολάβους, εισαγωγείς, προμηθευτές, οι οποίοι παραβιάζουν τις διατάξεις του προαναφερθέντος Π.Δ. Το άτομο, το οποίο έχει την επιμέλεια των σχετικών νέων ατόμων τιμωρείται επίσης με την επιβολή προστίμου.

(12) Οι αρμόδιες Υπηρεσίες της Επιθεώρησης Εργασίας έχουν την ευθύνη της επίβλεψης και της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Διατάγματος για την προστασία των ανηλίκων.

397. Ο Νόμος 2918/2001 (Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης 119^A/15.6.2001) επικύρωσε την σύμβαση ILO C-182 (ΔΟΕ, Διεθνής Οργανισμός Εργασίας) σχετικά με την Απαγόρευση και την Άμεση Δράση για την Απάλειψη των Χειρότερων Μορφών Παιδικής Εργασίας.

- Το Άρθρο 2 αναφέρει ότι ο όρος «παιδί» αναφέρεται σε πρόσωπα κάτω των 18. Οι χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας ορίζονται στο άρθρο 3, σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης ΔΟΕ.
- Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Απόφαση Αρ. 014130621/24.6.2003 εκδόθηκε από τον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, δυνάμει του άρθρου 4, του Νόμου 3144/2003, καθορίζει τις δουλειές και τις δραστηριότητες στις οποίες απαγορεύεται η απασχόληση ανηλίκων, καθώς ενδέχεται να βλάψουν την υγεία και την ασφάλεια ή τα ήθη τους.

Σχετικές εργασίες, έργα και δραστηριότητες ταξινομούνται σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες:

- Ανθυγιεινό περιβάλλον (βλαβερές ουσίες, παράγοντες και διαδικασίες, θερμοκρασία, θόρυβος και δονήσεις τα οποία βλάπτουν την υγεία).

- Πολύωρη εργασία, νυχτερινή εργασία και κάθε εργασία όπου οι ανήλικοι εκτίθενται σε κάθε κίνδυνο φυσικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης.
- Εργασίες στις οποίες γίνεται χρήση επικίνδυνου εξοπλισμού, μηχανημάτων και εργαλείων ή εργασίες οι οποίες περιλαμβάνουν την χειρονακτική μεταφορά βαρέων φορτίων, και
- Εργασίες οι οποίες διεξάγονται κάτω από το έδαφος, κάτω από το νερό, σε επικίνδυνα ύψη ή σε χώρους περιορισμένης πρόσβασης.

398. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρά. 4, Νόμος 3144/2003, οι εργοδότες και τα πρόσωπα, τα οποία έχουν την κηδεμονία ανηλίκων που απασχολούνται σε οποιαδήποτε εργασία, έργο ή δραστηριότητα, σε παραβίαση του προαναφερθέντος Νόμου, τιμωρούνται με φυλάκιση έως 2 ετών και ένα πρόστιμο. Οι εργοδότες τιμωρούνται περαιτέρω με διοικητικές κυρώσεις (άρθρο 16, Νόμος 2639/1998).

399. Επίσης, δυνάμει του Νόμου 3385/2005 περί «Κανονισμού για την προαγωγή της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και λοιπές διατάξεις» (άρθρο 3, παρά.2, Επίσημη Εφημερίδα 210/A/19.8.2005), κάθε εργοδότης, ο οποίος παραβιάζει τις διατάξεις της εργασιακής νομοθεσίας σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις εργασίας, και, ειδικότερα, με περιορισμούς ώρας εργασίας ή αποζημίωση ή την ασφάλεια και την υγείας εργατών, τιμωρείται με φυλάκιση έξι (6) μηνών τουλάχιστον ή με πρόστιμο εννιακοσίων (900) ευρώ τουλάχιστον ή και με τις δύο ποινές. Οι διατάξεις της ειδικής νομοθεσίας για την εργασία για πιο σοβαρές

ποινικές κυρώσεις συνεχίζουν να ισχύουν. Παράλληλα, σύμφωνα με την παρά. 3 του προαναφερθέντος Νόμου, σχετικά με τις διοικητικές κυρώσεις, το πρόστιμο το οποίο επιβάλλεται με μια δικαιολογημένη πράξη του αρμόδιου επιθεωρητή εργασίας και κατόπιν της πρόσκλησης του / της για την παροχή εξηγήσεων, ανέρχεται στο ποσό των ΕΥΡ.1.000 – 30.000 ανά παράβαση.

400. Δυνάμει του Νόμου 3144/08.05.03 και, κυρίως, του άρθρου 4, προβλέπεται ότι στο πλαίσιο της σχετικής Κοινής Υπουργικής Απόφασης, τα προγράμματα δράσης για την προστασία των ανήλικων υπαλλήλων ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 6 του Νόμου 2918/2001 (επικύρωση της Σύμβασης του ΔΟΕ Γ-182). Προβλέπεται και η συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς, υπηρεσίες και ιδρύματα. Παράλληλα, στο πλαίσιο μιας Απόφασης η οποία εκδόθηκε από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας, το άρθρο αυτό ορίζει την Επιθεώρηση Εργασίας ως υπεύθυνη για την ανάπτυξη στοχευμένων δράσεων για την προστασία ανηλίκων. Η Επιθεώρηση Εργασίας έχει την ευθύνη της έκδοσης βιβλιαρίων εργασίας για ανηλίκους, ώστε κάθε ανήλικος άνω της ηλικίας των 15 να μπορεί να απασχολείται νόμιμα. Μέσω των σχετικών βιβλιαρίων οι επιθεωρητές δύνανται να ελέγξουν εάν οι ανήλικοι απασχολούνται παράνομα, και στις περιπτώσεις αυτές, επιβάλλονται ποινές κυρώσεις στους εργοδότες (Δες Παράρτημα, πίνακες 43, 44, 45).

401. Παρόλα ταύτα, η συμμετοχή νέων ανθρώπων δεν είναι πλήρως απαγορευμένη για ορισμένες εργασίες αλλά έχει καθοριστεί ένα ανώτερο ελάχιστο όριο εισόδου δυνάμει της σχετικής Απόφασης. Οι εργασίες αυτές είναι:

- Χειρισμός και οδήγηση αγροτικών τρακτέρ –
Ελάχιστο όριο ηλικίας εισόδου: 17 ετών
συμπληρωμένων.
- Ώθηση φορτίων σε ράγες ή με χειράμαξες –
Ελάχιστο όριο ηλικίας εισόδου: 16 ετών
συμπληρωμένων για αγόρια και 18 ετών
συμπληρωμένων για κορίτσια.
- Ώθηση φορτίου βαρύτερου από 300χλγ. ή ώθηση
χειράμαξας με τρεις ή τέσσερις τροχούς και φορτίο,
το βάρος του οποίου είναι πιο βαρύ από τα 50χλγ. ή
τέλος η ώθηση, με χειράμαξα ενός τροχού, με βάρος
που υπερβαίνει τα 30 χλγ. – Ελάχιστη ηλικία
εισόδου: 18 ετών συμπληρωμένων για αγόρια.
- Χειρισμός και οδήγηση μηχανισμού ανύψωσης
φορτίου – Ελάχιστο όριο ηλικίας εισόδου: 17 ετών
συμπληρωμένων (δες πίνακα 46).

402. Σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα νεαρών εργατών
δες τον πίνακα 47.

403. Δυνάμει του άρθρου 33 του Νόμου 2956/2001
(Επίσημη Εφημερίδα 258 Α΄) η νυχτερινή απασχόληση των
ανηλίκων δεν επιτρέπεται πλέον, εάν απασχολούνται
προσωρινά σε αγροτικές, δασικές ή κτηνοτροφικές
δραστηριότητες σύντομης διάρκειας οικογενειακού τύπου,
εφόσον οι σχετικές εργασίες διεξάγονται κατά την διάρκεια
της ημέρας.

404. Η Επιθεώρηση Εργασίας η οποία συστάθηκε στο
πλαίσιο του Νόμου 2639/1998 «Κανονισμός σχέσεων
Εργασίας, σύσταση Επιθεώρησης Εργασίας και λοιπές
διατάξεις» είναι αρμόδια, μεταξύ των άλλων, να επιβλέπει,
να σέβεται και να εφαρμόζει το εργατικό δίκαιο σχετικά με

τα χρονικά όρια εργασίας των ανήλικων υπαλλήλων,
μαθητευόμενων ή όχι.

405. Ως συνέπεια των επιθεωρήσεων που διεξάγονται από την Επιθεώρηση Εργασίας, προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων για την παραβίαση των διατάξεων που σέβονται τα χρονικά όρια των ωρών εργασίας των ανηλικών. Οι σχετικές κυρώσεις ορίζονται στα άρθρα 16 και 17 (όπως έχουν τροποποιηθεί) του Νόμου 2639/98. Διαιρούνται σε διοικητικές κυρώσεις (πρόστιμο και προσωρινή διακοπή όλων ή μέρος των δραστηριοτήτων της επιχείρησης) και ποινικές κυρώσεις (φυλάκιση ή χρηματική ποινή).

406. Στο άρθρο 6 του Προεδρικού Διατάγματος 407/01 (Επίσημη Εφημερίδα 289^A/24.12.01) περί «Μέτρων για την προστασία νεαρών ατόμων που απασχολούνται με ναυτικές συμβάσεις στον ναυτιλιακό και αλιευτικό τομέα σύμφωνα με την Οδηγία 94/33/Ε.Ε.», ορίζεται ότι ο χρόνος της εκπαίδευσης ενός ανηλικού (θεωρητική ή / και επαγγελματική εκπαίδευση ή ενδο-υπηρεσιακή εκπαίδευση ή μαθητεία) λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του χρόνου εργασίας του / της.

407. Στο Προεδρικό Διάταγμα 407/2001, Επίσημη Εφημερίδα 289^A/24.12.01, περί «μέτρων που λαμβάνονται για την προστασία νεαρών ατόμων τα οποία απασχολούνται σε σχέση με την ναυτιλιακή απασχόληση στον ναυτικό ή αλιευτικό τομέα, σύμφωνα με την Οδηγία 94/33/ΕΚ» και κυρίως στο άρθρο 3, ορίζεται ότι η απασχόληση σε σχέση με την ναυτιλιακή εργασία στο ναυτικό και αλιευτικό τομέα απαγορεύεται για όποιον είναι κάτω των 16 ετών. Στο άρθρο 7, παράγραφος 1 του ίδιου Προεδρικού Διατάγματος, ορίζεται επίσης ότι νεαρά άτομα (16 ετών

αλλά όχι πάνω από 18 (παράγραφος 2 του Προεδρικού Διατάγματος) τα οποία απασχολούνται σε ναυτιλιακή εργασία στον ναυτικό και αλιευτικό τομέα, δεν επιτρέπεται να εργάζονται κατά την διάρκεια των ωρών 22:00-07:00 ή κατά την διάρκεια των ωρών 23:00-08:00. Η νυκτερινή απασχόληση νεαρών ατόμων επιτρέπεται μόνο στις εξής περιπτώσεις:

(α) Σε προγράμματα κατάρτισης ή πρακτικής άσκησης για την απόκτηση πιστοποιητικού ναυτικής ικανότητας.

(β) Εάν αντικειμενικοί λόγοι που έχουν σχέση με την ομαλή λειτουργία του πλοίου τα απαιτούν.

Όποιος χρόνος ανάπαυσης προς αντιστάθμιση προβλέπεται και στις δύο περιπτώσεις.

408. Στο άρθρο 4 του εν λόγω Προεδρικού Διατάγματος καθορίζονται οι γενικές υποχρεώσεις του Πλοιοκτήτη ή του καπετάνιου και ορίζεται ειδικότερα ότι: «1. Ο πλοιοκτήτης ή ο καπετάνιος πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ασφάλειας ή της υγείας νεαρών ατόμων, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη τους συγκεκριμένους κινδύνους που αναφέρονται στο άρθρο 5. Ο πλοιοκτήτης ή ο καπετάνιος πρέπει να εφαρμόζουν τα μέτρα της παραγράφου 1, βάσει της αξιολόγησης των κινδύνων που υφίστανται και που έχουν σχέση με την εργασία νεαρών ατόμων . . .». Το ίδιο άρθρο επιβάλλει την υποχρέωση του πλοιοκτήτη ή του καπετάνιου να ενημερώσουν τα νεαρά άτομα για τους πιθανούς κινδύνους και όλα τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται για την ασφάλεια και την υγεία τους.

409. Στο άρθρο 5 του Προεδρικού Διατάγματος, υπό τον τίτλο: «ευάλωτος χαρακτήρας νεαρών ατόμων», ορίζεται ότι για την προστασία των νεαρών ατόμων από συγκεκριμένους κινδύνους σχετικά με την ασφάλεια, την

υγεία και την ανάπτυξη τους, όπως αυτοί προκύπτουν από την έλλειψη αντίληψης των πιθανά υφιστάμενων κινδύνων ή επειδή δεν έχουν φθάσει στην πλήρη ανάπτυξη, απαγορεύεται να απασχολούνται σε συγκεκριμένες εργασίας πάνω στο πλοίο, όπως αυτές περιγράφονται αναλυτικά στο ίδιο άρθρο.

410. Ένας κανονισμός ο οποίος απαγορεύει την νυχτερινή εργασία ναυτικών κάτω των 18 περιλαμβάνεται επίσης στο Προεδρικό Διάταγμα 152/03 «περί οργάνωσης του χρόνου εργασίας των ναυτικών σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 99/63/ΕΚ και 99/63/ΕΚ» (Επίσημη Εφημερίδα 124 Α'/23.05.03). Ειδικότερα, στο άρθρο 7 του εν λόγω Προεδρικού Διατάγματος, ορίζεται ότι οι ναυτικοί κάτω των 18 δεν επιτρέπεται να εργάζονται την νύκτα. Ως 'νύκτα' ορίζεται η χρονική περίοδος 9 τουλάχιστον συνεχόμενων ωρών, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου από τα μεσάνυκτα έως τις 05:00πμ. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει εάν έχει προκληθεί διατάραξη της εκπαίδευσης των νεαρών ναυτικών ηλικίας 16-18 ετών σύμφωνα με τα προγράμματα που οργανώθηκαν και τα χρονοδιαγράμματα πάνω στο πλοίο.

411. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Νόμου 1837/89, οι ανήλικοι υπάλληλοι αποζημιώνονται βάσει του ελάχιστου μισθού τουλάχιστον ενός ανειδίκευτου εργάτη, όπως ορίζεται κάθε φορά από την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας σε σχέση με τις ώρες της ημερήσιας εργασίας τους. Ανήλικοι εργάτες μεταξύ των 16 και 18 ετών δικαιούνται ολόκληρο τον μισθό του ανειδίκευτου εργάτη, εάν δεν δικαιούνται ένα υψηλότερο μισθό σύμφωνα με μια άλλη διάταξη της Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας,

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
μιας Διοικητικής Απόφασης κλπ., και εφόσον η πλήρης
απασχόληση τους είναι νόμιμη.

412. Οι όροι και οι προϋποθέσεις των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας στη Ναυτιλιακή Εργασία που καθορίζουν τις αποζημιώσεις και τα επιδόματα των ναυτικών οποιασδήποτε ειδικότητας που εργάζονται σε πλοία, ισχύουν ανεξαρτήτως της ηλικίας του ναυτικού. Παράλληλα, η νομοθεσία προβλέπει αποζημίωση, ασφάλιση και κοινωνική προστασία των φοιτητών των Ακαδημιών Εμπορικής Ναυτιλίας κατά την διάρκεια της ενδο-υπηρεσιακής τους εκπαίδευσης σε εμπορικά πλοία.

413. Οι μισθοί των μαθητευομένων αυξάνεται κατά τη διάρκεια της μαθητείας τους, από 50% του ελάχιστου μισθού του ανειδίκευτου εργάτη στην αρχή της περιόδου, έως 100% στο τέλος της περιόδου.

414. Στις Εθνικές Γενικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας μετά το 1998 υπάρχει μια σχετική διάταξη ότι «τα άνω γενικά όρια κατώτατων μισθών και ημερομισθίων ισχύουν αντίστοιχα και για τους μαθητευόμενους υπαλλήλους και τους εργάτες οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας τους αναλόγως με τον χρόνο της απασχόλησης τους». Τα κέρδη που αναφέρονται στους άνω κανονισμούς είναι πάντα μικτά, αφού το ποσοστό κρατήσεων των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΙΚΑ) ή των άλλων δημόσιων φορέων δεν αποτελεί αντικείμενο διαπραγματεύσεων των κοινωνικών εταίρων (Άρθρο 2 παρά. 3 του Νόμου 1876/90) (δες πίνακα 48).

415. Τέλος, οι εργαζόμενοι ανήλικοι, οι οποίοι είναι άνω των 15 ετών, λαμβάνουν και ένα επίδομα ανεργίας από τον

ΟΑΕΔ, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις που προβλέπονται από την Ελληνική νομοθεσία περί ασφάλισης ανεργίας (Νόμος 1082/80, άρθρο 21).

416. Εντός του πλαισίου του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση 2000-2006» του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας, διεξάγονται προγράμματα για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας σε άνεργους άνω των 16. Ειδικότερα, προσφέρονται σε ανέργους οι οποίοι επαναπατρίζονται, μετανάστες και πρόσφυγες που δεν γνωρίζουν καλά την Ελληνική γλώσσα, προς διευκόλυνση της κοινωνικής και επαγγελματικής τους ένταξης. Εντός του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη και Ανθρώπινοι Πόροι 2007-2013» για την προαγωγή της ομαλής ένταξης των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία και στην αγορά εργασίας, θα διεξάγονται προγράμματα για την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας, ενώ θα υπάρξει μια οριζόντια σειρά δράσεων (για παράδειγμα ψυχολογική στήριξη και νομική αρωγή, κοινωνική ενίσχυση και προκαταρκτικές δράσεις) για άτομα που είναι πρόσφυγες ή αναζητούν άσυλο, θύματα εμπορίας ανθρώπων, νεαρούς εγκληματίες και για πρόσωπα που ανήκουν σε άλλες ευάλωτες ομάδες, ώστε να μπορέσουν να αποκτήσουν δεξιότητες ή να βελτιώσουν αυτές που έχουν με σκοπό να ενταχθούν κοινωνικά και επαγγελματικά.

4. Παιδιά του δρόμου (παρά. 73^α)

417. Η Μόνιμη Διυπουργική Επιτροπή για την εμπορία ανθρώπων, η οποία λειτουργεί από το 2006, έχει αναβαθμιστεί, μετά από πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης, στο επίπεδο του Γενικού Γραμματέα των αρμόδιων υπουργείων. Η Ειδική Νομοπαρασκευαστική

Επιτροπή έχει συσταθεί για να συντονίζει, στο πολιτικό επίπεδο, τις δραστηριότητες οι οποίες αναλαμβάνονται για την καταπολέμηση της ανθρώπινης εμπορίας και για να εισάγει νομοθετικά ή άλλα μέτρα. Στην προαναφερθείσα Επιτροπή εκπροσωπούνται όλα τα αρμόδια Υπουργεία (Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Οικονομίας, Εξωτερικών, Παιδείας, Απασχόλησης, Υγείας). Σημεία επαφής με γραμματειακή υποστήριξη έχουν ανατεθεί ώστε να διασφαλισθεί η ομαλή λειτουργία της Επιτροπής και η αδιάκοπη παρακολούθηση και έλεγχος των σχετικών εξελίξεων και των θεμάτων που εκκρεμούν.

418. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας εκπροσωπείται στην προαναφερθείσα Επιτροπή από τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Πρόνοιας με σκοπό την προαγωγή:

- Τη προστασίας και στήριξης θυμάτων παραμέλησης, εμπορίας και εκμετάλλευσης ανθρώπων.
- Της εποπτείας της πρόνοιας των θυμάτων.
- Της έκδοσης εγκυκλίων για θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των σχετικών νόμων.
- Της συλλογής στατιστικών στοιχείων και της εισαγωγής μέτρων για την βελτίωση της προστασίας και της στήριξης των θυμάτων.

Εντός του πλαισίου της εφαρμογής των σχετικών στόχων, το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας (ΕΚΚΠ), το οποίο αποτελεί το συντονιστικό όργανο του δικτύου που έχει την ευθύνη την παροχής υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης και ενημέρωσης σχετικά με θέματα πρόνοιας, έχει ξεκινήσει την λειτουργία δύο ξενώνων (ένα στην Αθήνα και ένα στην Θεσσαλονίκη) όπου παρέχεται προσωρινή στέγη σε θύματα του παράνομου εμπορίου και της εμπορίας θυμάτων.

Κατά το 2005, 18 θύματα της παράνομης εμπορίας τοποθετήθηκαν στους σχετικούς ξενώνες, ενώ άλλοι 44 εισήχθησαν σε ξενώνες που διαθέτουν οι ΜΚΟ ή επαναπατρίστηκαν. Γενικά, το ΕΚΚΠ χειρίστηκε υπηρεσίες σε 72 περιπτώσεις κατά την περίοδο από 1/1/2005-30/6/2006.

419. Ένα Μνημόνιο Συνεννόησης υπεγράφη τον Νοέμβριο του 2005 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της στήριξης θυμάτων μεταξύ των μελών της Επιτροπής, δώδεκα (12) ΜΚΟ και του IOM.

5. Κατάχρηση ουσιών (παρά. 75^α)

420. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αναπτύσσει προγράμματα πρόληψης, θεραπείας και κοινωνικής επανένταξης ατόμων που είναι εξαρτημένα σε ναρκωτικά και αλκοόλ. Παράλληλα, προσφέρει υπηρεσίες σε χρήστες οι οποίοι επιθυμούν να ενταχθούν στην διαδικασία της αποτοξίνωσης. Όλες οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν, ενώ η συμμετοχή γίνεται σε εκούσια βάση.

421. Οι επίσημα πιστοποιημένοι οργανισμοί οι οποίοι παρέχουν θεραπεία σε εξαρτημένα άτομα είναι: ο Ο.ΚΑ.ΝΑ., το ΚΕ.Θ.Ε.Α., το Ψυχιατρείο Αθηνών, το Ψυχιατρείο Θεσσαλονίκης, η Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών, τα Δημόσια Γενικά Νοσοκομεία, ορισμένοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και το Κέντρο Ψυχικής Υγείας.

422. Το ΚΕ.Θ.Ε.Α. Το **Κέντρο Θεραπείας Εξαρτώμενων Ατόμων** απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους μέσω των υποδομών του για διαβούλευση, έγκαιρη παρέμβαση, θεραπεία, πρόληψη και επανένταξη. Την περίοδο μεταξύ

2002 και 2008 οι δράσεις του στους σχετικούς τομείς περιελάμβαναν:

423. Υπηρεσίες για εφήβους, περιστασιακούς ή τακτικούς χρήστες ναρκωτικών και των οικογενειών τους. Οι στόχοι και το περιεχόμενο των προγραμμάτων του ΚΕ.Θ.Ε.Α. που απευθύνονται σε αυτή την ηλικιακή ομάδα έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με τον βαθμό εμπλοκής στα ναρκωτικά (περιστασιακός, πειραματικός, τακτικός, εξάρτηση) και τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του χρήστη (οικογενειακό περιβάλλον, επίπεδο εκπαίδευσης, εμπλοκή σε παράνομες πράξεις, κλπ).

424. Κατά την σχετική περίοδο το ΚΕ.Θ.Ε.Α. λειτουργούσε τα εξής θεραπευτικά προγράμματα:

A.1. ΚΕ.Θ.Ε.Α. «ΣΤΡΟΦΗ»

Το ΚΕ.Θ.Ε.Α. «ΣΤΡΟΦΗ», το οποίο λειτουργεί στην Αθήνα, είναι ένα οργανωμένο δίκτυο υπηρεσιών για εφήβους- χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών (13-21 ετών) και των οικογενειών τους και είναι η πρώτη υπηρεσία του είδους αυτού που έχει οργανωθεί στην Ελλάδα (το 1998).

A.2. ΚΕ.Θ.Ε.Α. «ΠΛΕΥΣΗ»

Το ΚΕ.Θ.Ε.Α. είναι το πρώτο πρόγραμμα έγκαιρης παρέμβασης του ΚΕ.Θ.Ε.Α. και λειτουργεί στην Αθήνα από το 1996. Απευθύνεται σε νεαρά άτομα έως 21 ετών, τα οποία χρησιμοποιούν ψυχοτρόπους ουσίες περιστασιακά, πειραματικά, τακτικά ή είναι εξαρτώμενα και στις οικογένειες τους επίσης.

A.3. ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΟΥΣ

Κατά την περίοδο υπό εξέταση, το ΚΕ.Θ.Ε.Α. οργάνωσε νέα θεραπευτικά προγράμματα για έφηβους (και νεαρούς ενήλικες) χρήστες ουσιών και τις οικογένειες τους σε

άλλες περιοχές της χώρας. Σε έφηβους χρήστες ουσιών και στους γονείς τους στην Θεσσαλονίκη, τον Βόλο, την Πάτρα, τον Πειραιά και το Ηράκλειο δόθηκε για πρώτη φορά η ευκαιρία της πλήρους συμβουλευτικής και θεραπευτικής στήριξης κοντά στο σπίτι τους. Ειδικότερα:

A.3. ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. «ΑΝΑΔΥΣΗ»

Το πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. ΑΝΑΔΥΣΗ συστάθηκε το 2001 στην Θεσσαλονίκη για να αντιμετωπίσει την ανάγκη στήριξης εφήβων, περιστασιακών ή τακτικών χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών και των οικογενειών τους στην Βόρεια Ελλάδα.

A.3.2 ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. «ΕΞΑΝΤΑΣ»

Το πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. ΕΞΑΝΤΑΣ ξεκίνησε την λειτουργία του τον Ιούνιο 2003 και έχει την βάση του στον Πειραιά. Απευθύνεται σε εφήβους (13-20 ετών) οι οποίοι έχουν οποιοδήποτε είδους σύνδεση με την χρήση ουσιών, και στις οικογένειες τους.

A.3.3 ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. «ΠΙΛΟΤΟΣ»

Το πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. ΠΙΛΟΤΟΣ λειτουργεί στον Βόλο από το 2003. Αντικείμενο του είναι η προαγωγή της αποκατάστασης ναρκωτικών νεαρών ατόμων, ηλικίας 15-25, και την απεμπλοκή τους από παράνομες δραστηριότητες.

A.3.4 ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. «ΟΞΥΓΟΝΟ»

Το πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. ΟΞΥΓΟΝΟ έχει την βάση του στην Πάτρα και άρχισε την λειτουργία του το 2002 κατόπιν αίτησης των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης.

A.3.5 ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. «ΑΡΙΑΔΝΗ»

Το πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. ΑΡΙΑΔΝΗ έχει την βάση του στο Ηράκλειο της Κρήτης, και λειτουργεί μια Μονάδα Εφήβων από το 2003.

A.4 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ – ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΜΗΤΕΡΕΣ.

Ένα πρόγραμμα αποκατάστασης για εξαρτημένους γονείς με παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας και εξαρτημένες έγκυες μητέρες λειτουργεί στην Θεσσαλονίκη από το 2001. Το πρόγραμμα δίνει στους γονείς την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε ένα μακροπρόθεσμο θεραπευτικό πρόγραμμα αποκατάστασης, και επίσης παρέχει λύσεις σχετικά με την φύλαξη και την φροντίδα των παιδιών τους. Το πρόγραμμα προσφέρει συμμετοχή εκτός των τειχών άρα οι γονείς δύνανται να συνεχίσουν την εργασία τους και να μένουν στο σπίτι τους. Για τις ώρες κατά τις οποίες οι γονείς συμμετέχουν στο πρόγραμμα ή πηγαίνουν στην δουλειά, προσφέρεται η διευκόλυνση ενός χώρου ειδικά διαμορφωμένου για την φύλαξη και την δημιουργική απασχόληση των παιδιών τους. Ένας από τους κύριους στόχους του προγράμματος είναι η στήριξη της σχέσης παιδιού – γονιού και η στήριξη εξαρτημένων ατόμων στον ρόλο τους ως γονείς. Παρέχει εκπαίδευση σε θέματα που έχουν σχέση με την διατροφή, την ανάπτυξη του παιδιού, τις οικογενειακές σχέσεις, τις παιδικές ασθένειες, τους εμβολιασμούς, κλπ.

A5. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.

ΣΤΑΘΜΟΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ο Σταθμός βασίζεται στο Δικαστήριο Ανηλίκων της Αθήνα και υποδέχεται, κατόπιν παραπομπής από τον επόπτη ανηλίκων, νεαρά άτομα που έχουν διαπράξει παραβάσεις και χρησιμοποιούν ψυχοτρόπους ουσίες. Εμπίπτει στο πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. «ΣΤΡΟΦΗ» (δες πίνακα 1, αριθμός δικαιούχων).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ**ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΑΡΩΝ ΑΤΟΜΩΝ**

Τα προγράμματα αυτά έχουν στόχο να ενημερώσουν, να κινητοποιήσουν και να προετοιμάσουν την ένταξη σε μια θεραπευτική δομή εκτός φυλακής (Νόμοι 1729/87 και 2331/95), και επίσης να απαλείψουν την χρήση ναρκωτικών και την παραβατικότητα εντός των φυλακών.

425. Τα προγράμματα και οι δραστηριότητες πρόληψης που διοργανώνονται από το ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. απευθύνονται σε εκπαιδευτικές κοινότητες κάθε βαθμού, τοπικές κοινωνίες, οικογένειες και ομάδες υψηλού κινδύνου.

426. Κατά την περίοδο αυτή, ο Τομέας Πρόληψης του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. έχει εφαρμόσει τα εξής:

B.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Πρόκειται για μακροπρόθεσμα προγράμματα τα οποία αφορούν μια ολόκληρη σχολική κοινότητα και χρειάζονται την συνεργασία και την συμμετοχή όλων των μελών της, των μαθητών, των γονέων, των δασκάλων και των άλλων εργαζομένων στο σχολικό περιβάλλον. Το 2003, απενεμήθη στο ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α., ανάμεσα σε 150 υποψήφιους από 49 χώρες, το πρώτο βραβείο αποτελεσματικότητας από το διεθνές ίδρυμα πρόληψης MENTOR για το μακροπρόθεσμο ενοποιημένο του πρόγραμμα πρωτοβάθμιας πρόληψης, το οποίο υλοποίησε στην σχολική κοινότητα του 132^{ου} Δημοτικού Σχολείου της Αθήνας κατά τα έτη 2000-02.

B.2 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΟΝΕΩΝ

Ο Τομέας Πρόληψης του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. παρέχει ενημέρωση – ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση για γονείς μέσω διαλέξεων, σύντομων σεμιναρίων και μακροπρόθεσμων προγραμμάτων, που διοργανώνονται είτε στην κοινότητα ή σε συνεργασία με εκπαιδευτικές μονάδες και άλλους

οργανισμούς. Κατά την περίοδο αυτή, οι σχετικές παρεμβάσεις απευθύνονται κυρίως σε ομάδες γονέων στην περιοχή της Αττικής.

B3. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Η Μονάδα Παρέμβασης ΙΚΑΡΟΣ συστάθηκε το 2003 με σκοπό τον σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων και προγραμμάτων σε ομάδες υψηλού ρίσκου για την χρήση ουσιών.

B4. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Το ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. έχει μια μακροχρόνια πολύπλευρη συνεργασία με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) για την προαγωγή της πρόληψης στα επαγγελματικά της σχολεία.

B.5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ

ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΟΥΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Το ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α. παρέχει εκπαίδευση και επίβλεψη – συμβουλευτική σε θέματα Αγωγής Υγείας και πρόληψης σε δασκάλους προ-σχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην χώρα.

B.6 ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο Τομέας Πρόληψης του ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α., με την συγχρηματοδότηση του διεθνούς ιδρύματος «Mentor», εξέδωσε τον «Οδηγό Υπηρεσιών: ένα εργαλείο για δασκάλους και σχολεία στην Αθήνα».

427. Παράλληλα, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης δημιούργησε ένα πολυδιάστατο δίκτυο υπηρεσιών το οποίο απευθύνεται σε διάφορες ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού, όπως είναι οι άστεγοι, οι πόρνες, οι μετανάστες κλπ. Ειδικές υπηρεσίες προφέρονται ως εξής:

(α) Υγεία και παιδιά μεταναστών – προσφύγων

Ένα Θεραπευτικό Διαπολιτιστικό Πρόγραμμα κρατικής χρηματοδότησης για την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη με τίτλο «ΚΙΒΩΤΟΣ» έχει τεθεί σε λειτουργία με την πρωτοβουλία του «Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων» (ΚΕ.ΘΕ.Ε.Α.). Με σχετικές Μονάδες που έχουν συσταθεί στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας (Καβάλα) και την περιοχή της Θράκης (Αλεξανδρούπολη), η ΚΙΒΩΤΟΣ αποτελεί το πρώτο ενοποιημένο δίκτυο, παρέχοντας υπηρεσίες που είναι σχεδιασμένες για την θεραπεία παιδιών που είναι εθισμένα στα ναρκωτικά, το οποίο έχει συσταθεί στις σχετικές περιοχές.

Μεταβατικό Κέντρο για την Ένταξη Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων (ΜΟΣΑΙΚ)

Το Κέντρο έχει τα γραφεία του στην Αθήνα και παρέχει υπηρεσίες σε ειδικές κοινωνικές ομάδες, π.χ. εφήβους / παιδιά επαναπατριζόμενων Ελλήνων, προσφύγων και αλλοδαπών που αντιμετωπίζουν ένα πρόβλημα εθισμού στα ναρκωτικά.

(β) Αγωγής Υγείας σχετικά με ουσίες που προκαλούν εθισμό στα σχολεία.

Το Κέντρο Θεραπείας Εθισμένων Ατόμων συνεχίζει να προσφέρει τις υπηρεσίες του μέσω της Κινητής Ομάδας Ενημέρωσης η οποία ονομάζεται «ΠΗΓΑΣΟΣ», καθώς και μέσω Ενοποιημένων Προγραμμάτων πρωτοβάθμιας πρόληψης που εφαρμόζονται, είτε εντός των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων είτε εκτός αυτών, σε συνεργασία με τις Τοπικές Αρχές. Τα προγράμματα πρόληψης απευθύνονται, ως επί το πλείστον, σε νεαρά άτομα κυρίως εντός της σχολικής κοινότητας.

(γ) Αποτοξίνωση γυναικών

Το Κέντρο για την θεραπεία Εξαρτημένων Ατόμων λειτουργεί στην Θεσσαλονίκη, ένα ειδικό πρόγραμμα για Εξαρτημένες Γυναίκες από το 2000. Το πρόγραμμα έχει

στόχο την παροχή στήριξης και βοήθειας σε παιδιά τα οποία έχουν στερηθεί την συναισθηματική ασφάλεια και την φροντίδα, μέσω των πλεονεκτημάτων ενός κέντρου ολοήμερης φροντίδας, παιδαγωγικών παρεμβάσεων που έχουν σχέση με θέματα ανάπτυξης και κοινωνικοποίησης των σχέσεων, καθώς και μέσω ψυχο-θεραπευτικής συμβουλευτικής, είτε ατομικά ή κοινά μαζί με την μητέρα. Ένα παρόμοιο πρόγραμμα για εξαρτημένες γυναίκες που εγκυμονούν και εξαρτώμενες μητέρες που επιβαρύνονται με την επακόλουθη φροντίδα για τα παιδιά τους λειτουργεί επίσης στην Αθήνα από το Ψυχιατρείο της Αττικής.

(δ) Επιμέλεια παιδιών (μητέρες εθισμένες στα ναρκωτικά)

Θεραπευτικό Πρόγραμμα με τίτλο «ΙΘΑΚΗ» που ανήκει στο Κέντρο Θεραπείας Εθισμένων Ατόμων. Η Θεραπευτική Κοινότητα με το όνομα «ΙΘΑΚΗ» έχει στην κατοχή του ένα ειδικά διαμορφωμένο χώρο, προορισμένο για την φροντίδα και την δημιουργική απασχόληση παιδιών, υπό την επιμέλεια ενός βρεφοκόμου και ενός παιδοψυχίατρου, καθώς και μιας εξωτερικής παιδικής χαράς. Η εγκατάσταση αυτή αποβλέπει στο να απασχολεί τα παιδιά δημιουργικά κατά τις ώρες που δεν είναι με τις μητέρες τους. Ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος αυτού είναι η παροχή στήριξης στην σχέση μητέρα – παιδί, καθώς επίσης και να ενισχύσει τις μητέρες στον ρόλο τους ως γονείς.

428. Ο.ΚΑ.Ν.Α. (Οργανισμός κατά Ναρκωτικών): Ο Ο.ΚΑ.Ν.Α. ξεκίνησε την λειτουργία 74 Κέντρων Πρόληψης σε 49 περιφέρειες της χώρας, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα οποία απασχολούν περίπου 350 μέλη του προσωπικού. Τα Κέντρα Πρόληψης λειτουργούν υπό την επιστημονική επίβλεψη του Ο.ΚΑ.Ν.Α., σε συνεργασία με

τις δημοτικές και νομαρχιακές αρχές και συν-
 χρηματοδοτούνται από τον Ο.ΚΑ.Ν.Α., την Τοπική
 Αυτοδιοίκηση και τις τοπικές οργανώσεις.

429. Οι δραστηριότητες των Κέντρων Πρόληψης
 περιλαμβάνουν:

- Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δράσεις για δασκάλους και μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δράσεις για εφήβους και νέους ανθρώπους εντός ή εκτός του σχολικού περιβάλλοντος.
- Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δράσεις για γονείς.
- Παρεμβάσεις στην τοπική κοινωνία, απευθυνόμενες στα μέσα ενημέρωσης, σε φοιτητές Πανεπιστημίου, επαγγελματίες υγείας, Αστυνομικούς, κλπ
- Άλλα προγράμματα πρωτοβάθμιας πρόληψης, διασκέψεις και εκδηλώσεις.

430. Ο Ο.ΚΑ.Ν.Α. παρέχει υπηρεσίες σε εφήβους και νεαρά άτομα που επισκέπτονται τις σχετικές Μονάδες για Εφήβους σε 4 πόλεις της χώρας.

431. Οι Μονάδες του Ο.ΚΑ.Ν.Α. για Εφήβους είναι
 θεραπευτικά προγράμματα και απευθύνονται σε:

- εφήβους και νεαρά άτομα που χρησιμοποιούν ουσίες πειραματικά, περιστασιακά ή τακτικά
- οικογένειες εφήβων που χρησιμοποιούν ουσίες και στο κοινωνικό τους περιβάλλοντος.

432. Γονείς των μελών του προγράμματος υποστηρίζονται κατά την διάρκεια της πορείας της θεραπευτικής

διαδικασίας και παρέχονται διάφορες υπηρεσίες, ανάλογα με την φάση του προγράμματος.

433. Επίσης, σε γονείς, τα παιδιά των οποίων δεν περιλαμβάνονται στα προγράμματα αλλά έχουν ένα πρόβλημα χρήσης ουσιών παρέχεται συμβουλευτική και στήριξη, ώστε να ενημερωθούν, να αλλάξουν την στάση τους προς την χρήση ουσιών και να «εκπαιδευτούν» στην ενθάρρυνση του εξαρτώμενου μέλους της οικογένειας τους να αποζητήσει βοήθεια.

434. Τον Ιανουάριο 2007, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης πρότεινε για δημόσια συζήτηση το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Ναρκωτικών 2008-2012. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Ναρκωτικών είναι η πρώτη ενιαία προσπάθεια στην Ελλάδα να σχεδιαστεί μια εθνική, βιώσιμη και στοχευμένη πολιτική για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών στην χώρα μας.

435. Η αποστολή του Σχεδίου Δράσης είναι να οικοδομήσει μια πολυπρόσωπη και ενοποιημένη πολιτική για την δημιουργία ενός ενιαίου, δημόσιου και ολιστικού συστήματος για την πρόληψη, την θεραπεία και την κοινωνική επανένταξη. Το πρώτο ενδιαφέρον του Εθνικού Σχεδίου Δράσης είναι να διευκρινίσει τον ρόλο και την αρμοδιότητα όλων των εταίρων που εμπλέκονται και να αναπτύξει ένα ποιοτικής υγείας και κοινωνικό δίκτυο για την περίθαλψη των συνανθρώπων μας που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του εθισμού σε ναρκωτικές ουσίες.

436. Οι άξονες του Σχεδίου Δράσης είναι η πρόληψη, η θεραπεία, η επανένταξη, η έρευνα, η εκπαίδευση, η

437. Οι κύριες δράσεις μεταρρύθμισης που προτείνονται από το Σχέδιο Δράσης είναι η ανάπτυξη μιας οριζόντιας πολιτικής για την καταπολέμηση των εξαρτήσεων, η διευκρίνιση και η σύσταση ενός συνεχόμενου θεραπευτικού κύκλου, ο οποίος περιλαμβάνει και την οργανική σύνδεση προγραμμάτων υποκατάστασης με «στεγνά προγράμματα», την ενσωμάτωση προγραμμάτων υποκατάστασης που λειτουργεί ο Ο.ΚΑ.Ν.Α. στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, την δημιουργία ενός ενοποιημένου και εθνικού προϋπολογισμού για τα ναρκωτικά, ο οποίος θα ξεπεράσει τις διάφορες γραφειοκρατικές αντιφάσεις, και την καθιέρωση συνεχών και στοχευμένων εκστρατειών για την πρόληψη και την ενημέρωση.

438. *Στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.*

- να διασφαλιστεί πλήρως το δικαίωμα σε θεραπεία και να εξαφανιστεί ο κατάλογος αναμονής για τις θεραπείες υποκατάστασης.
- να συνδέσει τα προγράμματα υποκατάστασης με προγράμματα ψυχο-κοινωνικής στήριξης, να ολοκληρώσει τις θεραπείες υποκατάστασης βάσει ενός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος (ένα κύκλο 2 ετών) και να επιτρέψει στους παραλήπτες να προχωρήσουν σε ένα πρόγραμμα αποκατάστασης.
- Να στηρίξει θεραπευτικά προγράμματα για ψυχολογική ανεξαρτησία («στεγνά προγράμματα»), να δημιουργήσει πολλαπλά οφέλη για την κοινωνία από την κοινωνική ένταξη των χρηστών
- να παράσχει εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόληψης και ενημέρωσης

- να εξασφαλίσει περισσότερους χρηματικούς πόρους για πολιτικές πρόληψης, μέσω της οργανωτικής μεταρρύθμισης του συστήματος
- να μειώσει την ζήτηση ουσιών που προκαλούν εθισμό και ειδικότερα μιας στοχευμένης αντιμετώπισης της ζήτησης από νεαρά άτομα της κοινωνίας μας.
- να καταπολεμήσει τον κοινωνικό στιγματισμό και να κινητοποιήσει την πολιτική κοινωνία στην μάχη κατά της εξάρτησης
- να δημιουργήσει ένα πλαίσιο συνεχούς συνεργασίας μεταξύ όλων των εξουσιοδοτημένων εταίρων και της αγοράς εργασίας για την κοινωνική επανένταξη των πρώην χρηστών.

439. Το Άρθρο 5 του Νόμου 3189/2003 έχει αντικαταστήσει το άρθρο 8 του Νόμου 1729/1987 με συνέπεια όπως ένα πρόσωπο το οποίο παραβιάζει τα άρθρα 5, 6, 7 του Νόμου 1729/1987 περί 'ναρκωτικών' να τιμωρείται με ισόβια κάθειρξη και ένα πρόστιμο ύψους €29.412 έως €588.235. Τα σχετικά άρθρα τιμωρούν την εισαγωγή στην και εξαγωγή από την επικράτεια, την διανομή, την αγορά, την πώληση, την κατοχή, την μεταφορά κλπ, εάν ο παραβάτης σκοπεύει να προκαλέσει την χρήση ναρκωτικών από ανηλίκους, ή χρησιμοποιεί ανηλίκους κατά την διάπραξη σχετικών πράξεων.

440. Παράλληλα, το άρθρο 1 του Νόμου 3189/2003 τροποποίησε το άρθρο 129 του Ποινικού Κώδικα σχετικά με την υπό όρους αποδέσμευση ανηλίκων. Η παράγραφος 9 του άρθρου 1 προβλέπει ότι κατά τον περιορισμό τους σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης για νέους, βάσει οποιουδήποτε εγκλήματος που προβλέπεται από το άρθρο 5 του Νόμου 1729/1987 ή όποιο έγκλημα φέρεται ότι έχει

διαπραχθεί προς διευκόλυνση της χρήσης ναρκωτικών, οι σχετικοί ανήλικοι δύνανται να παρακολουθήσουν εγκεκριμένα προγράμματα συμβουλευτικής. Εάν η παρακολούθηση αποδειχθεί επιτυχής, ο αξιωματούχος που έχει την ευθύνη του προγράμματος δηλώνει ότι ο ανήλικος είναι κατάλληλος για αποκατάσταση. Η παρακολούθηση του προγράμματος αποτελεί ένα σοβαρό λόγο που επιβάλλει την υπό όρους αποδέσμευση του ανηλίκου, με την προϋπόθεση ότι έχει εκτίσει το 1/3 της ποινής του. Άτομα που έχουν την νόμιμη κηδεμονία του ανηλίκου θα έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τις Δικαστικές αρχές μια φορά κάθε δύο μήνες για την συνεχιζόμενη παρακολούθηση του προγράμματος ή κάθε αδικαιολόγητη διακοπή της παρακολούθησης. Σε περίπτωση διακοπής, η υπό όρους αποδέσμευση ανακαλείται.

6. Εμπορία παιδιών (παρά. 77)

441. Ο Νόμος 3064/15.2.2002 εισήγαγε το άρθρο 323^A στον Ποινικό Κώδικα, ο οποίος τιμωρεί με φυλάκιση 10 ετών τουλάχιστον και ένα πρόστιμο ύψους €50.000 έως €100.000.:

- (α) όποιον, με χρήση βίας, ή απειλής βίας ή άλλες μορφές εξαναγκασμού ή επιβολής ή κατάχρησης εξουσίας, μισθώνει, μεταφέρει ή προωθεί εντός ή εκτός της χώρας, κρατεί, κρύβει, παραδίδει ή παραλαμβάνει από ένα άλλο πρόσωπο (με ή άνευ πληρωμής) ένα ανήλικο με σκοπό την αφαίρεση μερών / οργάνων του σώματος του ή την εκμετάλλευση της εργασίας του / της είτε προς όφελος αυτού ή προς όφελος κάποιου τρίτου, ή
- (β) όποιος, με σκοπό την επίτευξη του ίδιου σκοπού, εξαναγκάζει την συναίνεση του ανηλίκου με την χρήση απατηλών μέσων ή παραπλανεί τον ανήλικο εκμεταλλεζόμενος την τρωτότητα του / της, με την χρήση υποσχέσεων, δώρων, πληρωμή ή άλλα οφέλη ή

(γ) όποιος εν γνώσει του δέχεται την απασχόληση ανηλίκου η οποία εμπίπτει στις συνθήκες που αναφέρονται αναλυτικά στα σημεία (α) και (β).

442. Η επαύξηση και βελτιστοποίηση του νομικού πλαισίου σχετικά με την παροχή βοήθειας σε θύματα ανθρώπινης εμπορίας έχει επιτευχθεί μέσω της θέσπισης του Νόμου αρ. 3386/2005 περί «Εισόδου, κατοικίας και κοινωνικής ένταξης υπηκόων τρίτων κρατών στην Ελληνική επικράτεια», καθώς και με άλλες δράσεις και πρωτοβουλίες όπως περιγράφονται στην συνέχεια.

443. Ο Νόμος 3386/2005 (Επίσημη Εφημερίδα Α 212) περί «Εισόδου, κατοικίας και κοινωνικής ένταξης υπηκόων τρίτων κρατών στην Ελληνική επικράτεια», ορίζει με σαφήνεια το θύμα της ανθρώπινης εμπορίας ως το άτομο το οποίο έχει γίνει θύμα των αδικημάτων που περιγράφονται στα άρθρα 323, 323^Α (εμπορία ανθρώπων), 349 (υπόθαλψη) 351 και 351^Α (μαστροπεία) του Ποινικού Κώδικα, ανεξαρτήτως του τρόπου εισόδου (νόμιμη ή παράνομη) στην χώρα (άρθρο 1, περίπτωση ι).

444. Η πρόσθεση του κεφαλαίου ΙΧ στο νόμο έχει στόχο τον ολοκληρωμένο κανονισμό της προστασίας και στήριξης θυμάτων ανθρώπινης εμπορίας, στο πλαίσιο της καταπολέμησης του φαινομένου και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της οδηγίας 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004 «Περί εγγράφων κατοικίας που εκδόθηκαν σε υπηκόους τρίτων χωρών θύματα της εμπορίας ανθρώπων ή συνεργασία για την παράνομη μετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές».

445. Στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 46, κάθε υπήκοος τρίτης χώρας, ο οποίος έχει χαρακτηριστεί ως θύμα ανθρωπίνης εμπορίας με εντολή του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, χορηγείται μια άδεια διαμονής, χωρίς να υποχρεούται να πληρώσει χαρτόσημο. Η σχετική αίτηση για την έκδοση της άδειας διαμονής είτε υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας προσωπικά, ή διαβιβάζεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα στο Τμήμα Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών.

446. Το Άρθρο 47 αναφέρεται στο πρώτο στάδιο της διαδικασίας, το οποίο αφορά την ενημέρωση που χορηγείται στα θύματα για την πιθανότητα έκδοσης μιας άδειας παραμονής και τις αντίστοιχες απαιτήσεις της έκδοσης. Υπάρχει μια συγκεκριμένη διάταξη για τις περιπτώσεις ασυνόδετων ανηλίκων – θυμάτων, σχετικά με τα αναγκαία μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τις αρμόδιες αστυνομικές ή δικαστικές αρχές, για την αναγνώριση της ταυτότητας και της υπηκοότητας των θυμάτων, προς λήψη αποδείξεων για το γεγονός ότι είναι ασυνόδετα. Στο πλαίσιο της προαναφερθείσας διάταξης, καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλιστεί η νομική τους εκπροσώπηση και, εάν χρειαστεί, η νομική τους εκπροσώπηση στο πλαίσιο νομικής διαδικασίας.

447. Το Άρθρο 48 εισάγει την ιδέα της περιόδου στοχασμού, η οποία αναφέρεται σε μια επαρκή χρονική περίοδο που δίνεται στο θύμα, με εντολή της αρμόδιας Εισαγγελικής αρχής, για να μπορέσει να συνέλθει και να ξεφύγει από την επιρροή των δραστών, ώστε να αποφασίσει αργότερα εάν θα συνεργαστεί με τις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές. Ειδικότερα, προβλέπεται μια

περίοδος στοχασμού τριάντα ημερών, η οποία παρατείνεται κατά τριάντα ακόμη ημέρες στην περίπτωση ανήλικων θυμάτων. Η σχετική χρονική περίοδος θεωρείται επαρκής για να σκεφθούν τα θύματα το κίνδυνο που διατρέχουν και να συνεργαστούν με τις αρμόδιες αρχές. Δηλώνεται ρητά ότι ο χρόνος ο οποίος δίνεται για στοχασμό δεν καθιερώνει το δικαίωμα της κατοικίας στην χώρα. Κατά την σχετική χρονική περίοδο, τα θύματα δεν μπορούν να απελαθούν και κάθε απόφαση για απέλαση ανακαλείται. Η περίοδος στοχασμού δύναται να λήξει με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα, εάν το θύμα επανασυνδεθεί με τους δράστες του δικτύου παράνομης εμπορίας. Παράλληλα, το Κράτος διατηρεί, καθ' όλη την διαδικασία, το δικαίωμα να σταματήσει την περίοδο στοχασμού για λόγους που έχουν σχέση με την δημόσια τάξη και την ασφάλεια.

448. Το Άρθρο 49 ορίζει μέτρα ιατρικής θεραπείας και παροχής στήριξης σε θύματα παράνομης εμπορίας καθ' όλη την περίοδο στοχασμού (ιατρική και φαρμακευτική θεραπεία, νομική στήριξη κλπ.). Οι διατάξεις του άρθρου 50 ορίζουν τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις για την έκδοση και την ανανέωση μιας άδειας παραμονής σε θύματα της εμπορίας ανθρώπων. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι μετά την λήξη της περιόδου στοχασμού ή πριν την λήξη της, ο αρμόδιος Εισαγγελέας εξετάζει εάν πληρείται κάποια από τις κάτωθι προϋποθέσεις και ετοιμάζει την σχετική έκθεση:

(α) Σε περίπτωση παράτασης της παραμονής του προαναφερθέντος ατόμου στην Ελληνική επικράτεια θεωρείται ανάγκη να διευκολυνθεί η έρευνα που διεξάγεται ή η ποινική διαδικασία.

(β) Σε περίπτωση κατά την οποία το σχετικό άτομο έχει εκφράσει μια σαφή επιθυμία να συνεργαστεί και

(γ) Στην περίπτωση κατά την οποία το προαναφερθέν άτομο έχει κόψει κάθε σχέση με τους φερόμενους δράστες των σχετικών αδικημάτων. Προβλέπεται επίσης ότι σε περίπτωση κατά την οποία ο αρμόδιος Εισαγγελέας εκδώσει μια θετική γνώμη και με επιφύλαξη λόγω δημόσιας τάξης και ασφάλειας, δίνεται προτεραιότητα στην σχετική αίτηση για εξέταση και η άδεια παραμονής που έχει εκδοθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών έχει μια διάρκεια δώδεκα ετών και δεν δύναται να ανανεωθεί για μια χρονική περίοδο ίσης διάρκειας και με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και αυτές που ίσχυαν κατά την αρχική έκδοση.

449. Προβλέπεται επίσης ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων στα οποία έχει απονεμηθεί η προαναφερθείσα άδεια παραμονής έχουν εξασφαλίσει το δικαίωμα της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς επίσης και σε τακτική ιατρική και φαρμακευτική θεραπεία, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Προεδρικού Διατάγματος αρ. 233/2003.

450. Το Άρθρο 51 δηλώνει τις προϋποθέσεις της μη ανανέωσης ή της ανάκλησης της άδειας παραμονής. Ειδικότερα, η άδεια παραμονής δεν είναι δυνατόν να ανανεωθεί ή να ανακληθεί εάν πληρείται μια από τις κάτωθι προϋποθέσεις:

(α) Εάν ο δικαιούχος επανασυνδεθεί ενεργά και πρόθυμα με τους φερόμενους δράστες των αδικημάτων που έχει αναφέρει ο δικαιούχος.

(β) Εάν η αρμόδια αρχή κρίνει ότι η συνεργασία ή η αναφορά του θύματος κατά των φερόμενων δραστών είναι απατηλή ή ανακριβής.

(γ) Όταν τα θύματα παύσουν να συνεργάζονται.

(δ) Εάν, με πρωτοβουλία της αρμόδιας εισαγγελικής ή δικαστικής αρχής, διακοπεί η σχετική διαδικασία.

(ε) Όταν έχει εκδοθεί μια αμετάκλητη δικαστική απόφαση η οποία ολοκληρώνει και την σχετική διαδικασία.

451. Τέλος, το Άρθρο 52, θέτει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες δύνανται να αλλάξουν οι λόγοι παραμονής στην χώρα. Ειδικότερα, μέσα σε ένα μήνα από την έκδοση μιας αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, στον κάτοχο μιας άδειας παραμονής, βάσει του ότι υπήρξε θύμα ανθρώπινης εμπορίας, δύναται να εκδοθεί μια άδεια παραμονής για οποιοδήποτε λόγο και με τις αντίστοιχες προϋποθέσεις που προβλέπονται από το νόμο αυτό, με απόφαση της Γενικής Γραμματείας της τοπικής Περιοχής.

452. Μια νομοπαρασκευαστική επιτροπή έχει ήδη συσταθεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, η οποία εργάζεται πάνω στην επικύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Δια-εθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και τα τρία πρωτόκολλα του. Η Ελλάδα, καθώς επίσης και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για Δράση κατά την Εμπορίας Ανθρώπων, η οποία υπεγράφη στις 17 Νοεμβρίου 2005.

453. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, μια προπαρασκευαστική επιτροπή έχει εκπονήσει το σχέδιο νόμου που επικυρώνει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στην Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού περί πώλησης παιδιών, εμπορίας παιδιών, παιδικής πορνείας και παιδικής πορνογραφίας και την εναρμόνιση της Εθνικής νομοθεσίας με το προαναφερθέν Πρωτόκολλο. Ο προαναφερθείς Νόμος (αρ. 3625) ψηφίστηκε το 2007 και συμπεριέλαβε διατάξεις που έχουν σχέση με την ψυχο-κοινωνική θεραπεία δραστών που εκμεταλλεύονται ανηλίκους σεξουαλικά, τον αυτεπάγγελο

διορισμό νομικού συμβούλου για ανήλικα θύματα, την εξέταση ανήλικων θυμάτων, την υποχρεωτική συλλογή στατιστικών στοιχείων από τους αρμόδιους Εισαγγελείς σχετικά με υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορίας παιδιών, καθώς και άλλες τροποποιήσεις του Νόμου 3064/2002 σύμφωνα με τα άρθρα 34, 35, 39 της ΕΔΠ και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές συστάσεις της Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Παιδιού.

454. Σημειώνεται επίσης ότι η Ελλάδα ήταν το πρώτο Κράτος το οποίο επικύρωσε την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης και της Σεξουαλικής Κατάχρησης. Ο σχετικός Νόμος επικύρωσης (αρ. 3727) εκδόθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

455. Εκτός από την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης, ο ίδιος Νόμος (Αρ. 3727/2008) τακτοποιεί τους κανονισμούς οι οποίοι επιτρέπουν την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης στην Ελληνική νομοθεσία. Ειδικότερα, εκτός από τους προαναφερθέντες κανονισμούς (κεφάλαιο I, 3), θα πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

456. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 1 προβλέπει ότι άτομα τα οποία αντιμετωπίζουν δίωξη ή έχουν καταδικαστεί για σεξουαλική εκμετάλλευση ή σεξουαλική κακοποίηση παιδιών απαγορεύεται να έχουν ένα επάγγελμα που έχει σχέση με επαφή στα πλαίσια αυτού με παιδιά.

457. Τα άρθρα 3, 4 και 5 εισάγουν τις αναγκαίες αλλαγές στις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα.

458. Με σκοπό την προστασία ανηλίκων από κινδύνους που έχουν σχέση με την χρήση νέων τεχνολογιών, χωρίς άμεση φυσική επαφή, προστίθενται δύο νέες παράγραφοι 3 και 4 στο άρθρο 337 του Ποινικού Κώδικα. Ειδικότερα: η παράγραφος 3 ρυθμίζει ότι κάθε ενήλικας ο οποίος, μέσω του Διαδικτύου ή άλλα μέσα επικοινωνίας, έρχεται σε επαφή με ένα πρόσωπο κάτω της ηλικίας των δέκα πέντε και παραβιάζει την αξιοπρέπεια του, μέσω χειρονομιών ή σεξουαλικών προτάσεων, τιμωρείται με φυλάκιση δύο ετών. Η παράγραφος 4 ρυθμίζει ότι κάθε ενήλικας ο οποίος έρχεται σε επαφή με ένα πρόσωπο το οποίο προσποιείται ότι είναι κάτω από την ηλικία των δέκα πέντε, τιμωρείται με τουλάχιστον ένα έτος φυλάκισης, για παρόμοιες πράξεις όπως άνω.

459. Οι κανονισμοί των άρθρων 337 και 338 του Ποινικού Κώδικα τροποποιούνται για να περιλάβουν πιο σοβαρές κυρώσεις στους παραβάτες κατά της σεξουαλικής αξιοπρέπειας και της ασέλγειας όταν το θύμα είναι ανήλικος.

460. Το Άρθρο 339 του Ποινικού Κώδικα σχετικά με κυρώσεις για την αποπλάνηση ανηλίκων έχει τροποποιηθεί και προβλέπει για πιο σοβαρές ποινές.

461. Μια νέα παράγραφος 339 προστίθεται στον Ποινικό Κώδικα ρυθμίζοντας κυρώσεις για όσους εξαναγκάζουν ή δελεάζουν ένα ανήλικο κάτω των δέκα πέντε να είναι παρών κατά την διάρκεια μιας σεξουαλικής μεταξύ των άλλων πράξης, ακόμη και εάν ο ανήλικος μπορεί να μην συμμετάσχει στην πράξη.

462. Με την πρόσθεση μιας νέας περίπτωσης ζ. στην παράγραφο 2 του άρθρου 342 του Ποινικού Κώδικα, γίνεται ‘επιβαρυντική περίπτωση’ στην παράβαση της εκμετάλλευσης ανηλίκων σε ασέλγεια όταν το πρόσωπο εκμεταλλεύεται την νοητική ή φυσική αναπηρία του ανηλίκου.

463. Ένα νέο άρθρο 348B προστίθεται στον Ποινικό Κώδικα, το οποίο εισάγει το αδίκημα της προσέγκυσης παιδιών για σεξουαλικούς λόγους. Η νέα αυτή ρύθμιση κρίθηκε αναγκαία καθώς αναφέρεται στην προσέγκυση παιδιών για σεξουαλικούς λόγους, όπως περιγράφεται διεθνώς με τον όρο «grooming», κυρίως μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών, όπως είναι το διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα, στα οποία οι ανήλικοι έχουν όλο και περισσότερο πρόσβαση.

464. Η παράγραφος 1 του άρθρου 349 του Ποινικού Κώδικα τροποποιείται για να περιλάβει στο αδίκημα της πορνείας τις περιπτώσεις αυτές όπου οι δράστες, με σκοπό την εξυπηρέτησης της ακολασίας άλλων, προάγουν ή εξαναγκάζουν ένα ανήλικο στην πορνεία ή υποχρεώνουν ή διευκολύνουν ή συμμετάσχουν στην πορνεία ανηλίκων. Προβλέπει επίσης την χρήση νέων τεχνολογιών ή την προσφορά χρηματικής ή άλλης αμοιβής ως μια ‘επιβαρυντική περίπτωση’ η οποία αυξάνει τις ποινές που επιβάλλονται για πορνεία.

465. Επίσης είναι δυνατόν για πρόσωπα τα οποία διώκονται ή έχουν καταδικαστεί για σεξουαλική εκμετάλλευση ή σεξουαλική κακοποίηση παιδιών να συμμετάσχουν εκουσίως σε προγράμματα ψυχο-κοινωνικής θεραπείας.

466. Τα Άρθρα 108^A, 185, 200^A και 226^A τροποποιούνται

ώστε να σε περιπτώσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών,

(α) ο ανήλικος και η οικογένεια του να έχουν το δικαίωμα να ενημερωθούν για την προσωρινή ή οριστική αποδέσμευση του δράστη, και για τις άδειες του δράστη από το κέντρο κράτησης.

(β) ο κατάλογος με εμπειρογνώμονες που καλούνται σε ποινικές υποθέσεις περιλαμβάνει παιδοψυχιάτρους, και σε απουσία αυτών, ψυχιάτρους και ψυχολόγους οι οποίοι εξειδικεύονται στην σεξουαλική εκμετάλλευση και σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.

(γ) δηλώνεται ρητά ότι για εγκλήματα που έχουν σχέση με την σεξουαλική εκμετάλλευση ή την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, λαμβάνονται και φυλάσσονται στοιχεία ταυτότητας και DNA.

(δ) κατά την εξέταση, ο παιδοψυχίατρος ή παιδοψυχολόγος είναι παρών και ο ανήλικος δύναται να συνοδεύεται από τον νομικό του / της εκπρόσωπο με την εξαίρεση σύγκρουσης συμφέροντος ή εμπλοκής στην πράξη που διερευνάται.

467. Την ίδια στιγμή, συμπληρωματική κατάρτιση δικαστών και εισαγγελέων εν ενεργεία και η κατάρτιση ασκούμενων δικαστών έχει δρομολογηθεί μέσω της Εθνικής Σχολής Δικαστών πάνω σε θέματα τα οποία έχουν σχέση με την σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, και τα δικαιώματα των ανηλίκων θυμάτων. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης προτείνει περαιτέρω να εξασφαλίσει και να εφαρμόσει στο εγγύς μέλλον την αναγκαία κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων του Υπουργείου πάνω στα προαναφερθέντα θέματα, μέσω Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

468. Σύμφωνα με το Άρθρο 8, του Ποινικού Κώδικα, ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας ισχύει για Έλληνες υπηκόους και αλλοδαπούς, ανεξαρτήτως του τόπου όπου έλαβε χώρα το αδίκημα, σχετικά με δουλεμπορία, ανθρώπινη εμπορία, ανθρώπινη εμπορία στην πορνεία, ανήθικη επίθεση κατά ανηλίκων έναντι πληρωμής, παράνομη εμπορία ναρκωτικών, παράνομη κυκλοφορία και εμπορία άσεμνων εκδόσεων.

469. Η παράγραφος 3, του άρθρου 73 του Ποινικού Κώδικα, αναφέρει ότι σε περίπτωση μιας δεύτερης ή όποιας άλλης συμπληρωματικής νέας καταδίκης για κάθε ποινική ενέργεια η οποία έχει σχέση με παιδική πορνογραφία, προαγωγή στην πορνεία, εμπορία ανθρώπων, άσεμνη επίθεση με ανήλικο έναντι πληρωμής, παραβίαση των νομικών διατάξεων περί ναρκωτικών, το δικαστήριο επιβάλλει στο πρόσωπο που καταδικάστηκε την υποχρέωση να δηλώσει την συνήθη διεύθυνση κατοικίας του ενώπιον του τοπικού αστυνομικού τμήματος της γειτονιάς του, εντός 10 ημερών από την επίδοση της καταδίκης του ή τη απελευθέρωση του για οποιοσδήποτε λόγους. Για μια περίοδο τριών ετών κατόπιν αυτού, το πρόσωπο που καταδικάστηκε πρέπει να ενημερώνει την προαναφερθείσα αστυνομική αρχή για κάθε αλλαγή της διεύθυνσης του. Σε περίπτωση παράβασης των μέτρων επιτήρησης, τα οποία έχουν επιβληθεί νόμιμα για ότι αφορά την ελευθερία του να κατοικεί και σχετικές υποχρεώσεις, τιμωρείται με φυλάκιση έως 6 μηνών, σύμφωνα με το άρθρο 182 του Ποινικού Κώδικα.

470. Το τριετές πρόγραμμα (2008-2010) για την Δημόσια Τάξη και την Πολιτική Ασφαλείας κάνει τις εξής

προβλέψεις για την καταπολέμηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος:

- Συνεργασία των περιφερειακών υπηρεσιών με τις αρμόδιες υπηρεσίες ηλεκτρονικού εγκλήματος ώστε, όταν αναγνωρίζονται τα ηλεκτρονικά εγκλήματα, η κατάλληλη μέθοδος για την εξασφάλιση αποδείξεων και η περαιτέρω αντιμετώπιση των υποθέσεων να μπορούν να εφαρμόζονται κοινά.
- Ενεργός συμμετοχή σε ενημερωτικές εκστρατείες που έχουν στόχο την ενημέρωση του κοινού πάνω στην ασφαλή χρήση του διαδικτύου και τους κινδύνους που έχουν σχέση με αυτό.
- Αξιωματούχοι των Τμημάτων Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχουν στις διασκέψεις και τις διαλέξεις που διοργανώνονται από διάφορους φορείς, όπου προσφέρονται χρήσιμες πληροφορίες και συμβουλές στο κοινό, κυρίως νεαρά άτομα, για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου και την πρόληψη απάτης.
- Συνεργασία των Υπηρεσιών Ηλεκτρονικού Εγκλήματος με αρμόδιες εξειδικευμένες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας (π.χ. Ναρκωτικά, δίωξη ανθρώπινης εμπορίας, διευθύνσεις αλλοδαπών κλπ) ώστε να αναγνωριστούν οι εγκληματικές οργανώσεις που εμπλέκονται σε σοβαρές ποινικές δραστηριότητες οι οποίες υποστηρίζονται από το διαδίκτυο.

471. Τα Τμήματα Ηλεκτρονικού Εγκλήματος λειτουργούν εντός των Διευθύνσεων της Ασφάλειας Αθηνών και Θεσσαλονίκης, οι οποίες έχουν την ευθύνη μεταξύ των άλλων, της καταπολέμησης της παιδικής πορνογραφίας. Τα προαναφερθέντα τμήματα έχουν εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας και αστυνομικό προσωπικό που είναι καλά

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION
εκπαιδευμένο, το οποίο συμμετέχει σε τακτική βάση σε
σεμινάρια τα οποία διοργανώνονται στην Ελλάδα και στο
εξωτερικό πάνω στο ηλεκτρονικό έγκλημα.

472. Την ίδια στιγμή, υπάρχει στενή συνεργασία με άλλους
αρμόδιους φορείς (εισαγγελείς, εκπροσώπους θερμής
γραμμής (hotline)) προς επίτευξη του κοινού στόχου,
δηλαδή της καταπολέμησης της παιδικής πορνογραφίας.
Καθοδήγηση και συμβουλές δίνονται επίσης τακτικά μέσω
των ΜΜΕ σε γονείς και παιδιά για μέτρα που θα ληφθούν
για την προστασία των παιδιών και την προώθηση ενός
ασφαλέστερου διαδικτύου.

473. Διεξήχθη ένα διεθνές σεμινάριο στην Αθήνα στις 11 –
14 Μαρτίου 2008 για τα «Εγκλήματα κατά παιδιών που
χρησιμοποιούν τεχνολογία και καταπολέμηση της παιδικής
πορνογραφίας μέσω του διαδικτύου», το οποίο έχει
διοργανωθεί από το Διεθνές Κέντρο για Παιδιά που έχουν
Εξαφανιστεί και Εκμεταλλευτεί, την Interpol, το FBI, την
Microsoft και την ΜΚΟ το «Χαμόγελο του Παιδιού». Το
σεμινάριο παρακολούθησαν αστυνομικοί από τις υπηρεσίες
ασφαλείας σε όλη την χώρα, αξιωματούχοι από 10
Ευρωπαϊκές χώρες και την Interpol.

474. Με το Νόμο Αρ. 3625/24.12.2007 για την «Επικύρωση
και εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στην
Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού περί πώλησης
παιδιών, παιδικής πορνείας και παιδικής πορνογραφίας»
έχουν γίνει ορισμένες τροποποιήσεις και προσθέσεις στην
παράγραφο του Ελληνικού Κώδικα που αναφέρεται σε
εγκλήματα κατά της σεξουαλικής ελευθερίας και των
εγκλημάτων οικονομικής εκμετάλλευσης της σεξουαλικής

ζωής, άρθρο 323^A περί «Εμπορίας Ανθρώπων», άρθρο 348^A περί «Παιδικής πορνογραφίας» κλπ.

475. Οι σχετικές νεοεισαχθείσες ρυθμίσεις προβλέπουν:

- Πιο αυστηρές ποινές για τους δράστες (ισόβια φυλάκιση, εάν η εμπορία ανθρώπων είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο ανθρώπων).
- Αναστολή των χρόνων παραγραφής έως ότου το θύμα φτάσει την ηλικία των 18 ετών (3 χρόνια για κακουργήματα και 1 έτος για πλημμελήματα).
- Μη εφαρμογή των περιορισμών του νόμου για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, κατά την διερεύνηση και την επιβεβαίωση των εγκλημάτων κατά της σεξουαλικής ελευθερίας, τα εγκλήματα της οικονομικής εκμετάλλευσης της σεξουαλικής ζωής, κλπ.

476. Ο τελευταίος αυτός νόμος έχει τεθεί σε ισχύ από την δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και, για ότι αφορά το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, από 24.1.2008.

477. Στις 27 και 28/4/2006, ο π.Υπουργός Δημόσιας Τάξης παρουσίασε το «ILAEIRA» Σχέδιο Πρωτοβουλίας κατά της Ανθρώπινης Εμπορίας κατά την συνεδρίαση του Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο. Το σχετικό σχέδιο πραγματοποιείται υπό την αιγίδα του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κυρίου Franco FRATTINI.

478. Η επίσημη έναρξη της δράσης αυτής πραγματοποιήθηκε στις 7/12/2006 στην Αθήνα, και την παρακολούθησε προσωπικά ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

479. Το Σχέδιο «ILAEIRA» αναπτύσσεται σε δύο (2) επίπεδα: Εθνικό και Διεθνές / Διασυνοριακό και αποτελείται από πέντε (5) φάσεις της υλοποίησης, λειτουργώντας και ως προληπτικός και ως κατασταλτικός μηχανισμός.

480. Δύο συνελεύσεις εμπειρογνομόνων έχουν πραγματοποιηθεί στην Αθήνα, στις 7-8/12.2006 και 30-31/5/2007, τις οποίες παρακολούθησαν 21 Ευρωπαϊκές χώρες εκτός της Ελλάδας (Πορτογαλία, Τουρκία, Ιταλία, Αλβανία, Κύπρος, Βοσνία – Ερζεγοβίνη, Ουγγαρία, Μολδαβία, ΠΓΔΜ, Αυστρία, Σερβία, Γερμανία, Σλοβενία, Ρωσία, Ουκρανία, Γαλλία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Φιλανδία, Βουλγαρία και Ρουμανία) και 4 Διεθνείς Οργανισμούς (Europol, Interpol, Eurojust, Frontex) με αποστολή την εκπόνηση εγγράφων σχετικά με τις διαδικασίες της διασυνοριακής συνεργασίας των Αστυνομικών και Δικαστικών Αρχών, προς επίτευξη ενιαίων δράσεων.

481. Εντός του πλαισίου της Δράσης αυτής, έχουν εκπονηθεί τα εξής έγγραφα:

- Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης «ILAEIRA» σε Εθνικό Επίπεδο για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης της σεξουαλικής ζωής γυναικών και παιδιών.
- «Μνημόνιο Αστυνομικών Δράσεων και Βέλτιστων Πρακτικών για την αντιμετώπιση περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων» (Μόνο για προσωπικό της αστυνομίας).

- Πρωτοβουλία κατά της Εμπορίας Ανθρώπων
«ILAEIRA»: Κανονισμοί και Διαδικασίες για την
Διασυνοριακή Αστυνομική Συνεργασία.

482. Τα σχετικά έγγραφα έχουν δημοσιευτεί ως εγχειρίδια και έχουν σταλεί στις υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας για την πληροφόρηση και εφαρμογή τους από αξιωματικούς της αστυνομίας. Το σχέδιο Διασυνοριακής Αστυνομικής Συνεργασίας εστάλη σε όλες τις Αστυνομικές Αρχές των κρατών που συμμετέχουν και στους Διεθνείς Αστυνομικούς Οργανισμούς. Τέλος, το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο εστάλη σε κοινά αρμόδια Υπουργεία, υπηρεσίες και ΜΚΟ για σκοπούς εφαρμογής.

483. Στο πλαίσιο της απόφασης για την πραγματοποίηση της ετήσιας συνέλευσης εμπειρογνομώνων από τις χώρες που συμμετέχουν στο «ILAEIRA», αποφασίστηκε ότι η 3^η συνέλευση θα πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα, στην πόλη των Χανίων της Κρήτης στις 17-18/9/2009.

484. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων καλύπτει το πλήρες φάσμα της πάλης κατά της εμπορίας ανθρώπων και στοχεύει σε κάθε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού (γυναίκες, αλλοδαπούς, παιδιά) συμπεριλαμβανομένων κοριτσιών. Προς υλοποίηση των σχετικών δράσεων, αρμόδιοι κρατικοί φορείς αναπτύσσουν τόσο διυπουργική όσο και διακρατική συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς καθώς και με Ελληνικές και διεθνείς ΜΚΟ.

485. Ένας εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας (ΓΓΙ) συμμετάσχει στην Δύναμη του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας για την υλοποίηση της

Διασυνοριακής και Διαπεριφερειακής Συνεργασίας και του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης των Αστυνομικών Υπηρεσιών των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με κωδικό όνομα “ILAEIRA”.

486. Στο πλαίσιο των εκστρατειών ενημέρωσης και αύξησης της αντίληψης για την εμπορία ανθρώπων, η Γενική Γραμματεία Ισότητας ετοίμασε ένα σχετικό τηλεοπτικό σποτ. Δημοσίευσε επίσης ενημερωτικά φυλλάδια για την καταπολέμηση της μάστιγας της εμπορίας ανθρώπων και για τις υπηρεσίες στήριξης θυμάτων στην Ελληνική, Αγγλική, Ρωσική και Αλβανική γλώσσα.

487. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης πραγματοποιεί σεμινάρια κατάρτισης και αύξησης της αντίληψης για δικαστές, εισαγγελείς, αξιωματικούς της αστυνομίας και αξιωματούχων της υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης, με στόχο στην πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση περιπτώσεων οικογενειακής βίας και εμπορίας ανθρώπων.

488. Το Κέντρο Έρευνας για την Ισότητα των Φύλων (ΚΕΙΦ), το οποίο τελεί υπό την επίβλεψη της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, υλοποιεί ένα πρόγραμμα, συνολικού προϋπολογισμού ύψους 25 εκατομμύρια ευρώ, με στόχο την αύξηση της αντίληψης των εκπαιδευτών για θέματα ισότητας των φύλων. Η μάχη κατά της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί πρωταρχικό θέμα του προγράμματος.

489. Στο πλαίσιο της συμμετοχής στην εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της εμπορίας ανθρώπων, τα πρακτικά της διάσκεψης που διοργανώθηκε κοινά από την Γενική Γραμματεία Ισότητας και του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Αθήνα, τον Δεκέμβριο 2006 για την «Δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων – Πρόληψη, προστασία, δίωξη» δημοσιεύτηκαν το 2007.

490. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας, σε συνεργασία με το ΚΕΙΦ και την Γενική Διεύθυνση για την Διεθνή Συνεργασία Ανάπτυξης του Υπουργείου Εξωτερικών, υλοποίησε το 2007 το πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας τις Ελληνικές υπηρεσίες πάνω στην καταπολέμηση της διεθνικής εμπορίας ανθρώπων». Ο σκοπός του προγράμματος ήταν η ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών στην Ελλάδα, η επικέντρωση στην καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και κοριτσιών, μέσω της δημιουργίας κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού, το οποίο θα μπορεί να αντιμετωπίσει περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων με αποτελεσματικό τρόπο και σε συμμόρφωση προς τους σύγχρονους διεθνείς κανόνες και πρακτικές στον τομέα αυτό. Ένα σεμινάριο πραγματοποιήθηκε το 2008 για να παρουσιάσει τα αποτελέσματα του προγράμματος.

491. Τα Κέντρα Διαβούλευσης της Γενικής Γραμματείας Ισότητας για την βία κατά γυναικών προσφέρουν ψυχολογική στήριξη και νομικές συμβουλές σε γυναίκες θύματα της εμπορίας ανθρώπων, ανεξαρτήτως της ηλικίας τους.

492. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας, σε συνεργασία με το ΚΕΙΦ και την Ελληνική Ένωση Οικογενειακού Προγραμματισμού ως εταίρο, έχει εφαρμόσει το πρόγραμμα

αναπτυξιακής αρωγής «Παιδεία – κοινωνικός αποκλεισμός – πορνεία – μετανάστευση» στην Αλβανία, Μολδαβία, Ουκρανία και Γεωργία, με ένα συνολικό κόστος ύψους EYP.150.000. Ο στόχος του προγράμματος είναι να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού των γυναικών στις χώρες αυτές, την ανεργία, την σεξουαλική εκμετάλλευση και την πορνεία που σχετίζεται με μετανάστευση (αναγκαστική).

494. Η ΓΓΙ, σε συνεργασία με το ΚΕΙΦ εφαρμόζει το πρόγραμμα αναπτυξιακής αρωγής «Στήριξη στις περιφερειακές πολιτικές κατά της εμπορίας γυναικών» στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη και την Σερβία, με ένα συνολικό προϋπολογισμό ύψους EYP.100.000. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την αντιμετώπιση του φαινομένου της υπερεθνικής εμπορίας ανθρώπων με την ενίσχυση των θυμάτων, την αύξηση της αντίληψης του κοινού και την εκπαίδευση των αρμόδιων φορέων που συμμετέχουν στην παροχή βοήθειας και προστασίας των θυμάτων.

495. Παράλληλα, η ΓΓΙ σε συνεργασία με το ΚΕΦΙ, υλοποιεί το πρόγραμμα αναπτυξιακής αρωγής «Δράσεις Πρόληψης και Στήριξης προς Θύματα Εμπορίας Ανθρώπων» στην Αλβανία, με ένα συνολικό προϋπολογισμό ύψους EYP.220.000. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την λήψη συνεκτικής δράσης προς αύξηση της αντίληψης νέων ανθρώπων, κυρίως γυναικών, και να στηρίζει τα θύματα της υπερεθνικής εμπορίας ανθρώπων. Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι η πρόληψη του φαινομένου της εμπορίας γυναικών στην Αλβανία, κυρίως μέσω εκπαιδευτικών δράσεων σε σχολεία, καθώς και η παροχή ψυχο-κοινωνικής στήριξης σε θύματα μέσω της ενίσχυσης των υφιστάμενων υποδομών στην περιοχή.

496. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και το Γραφείο του UNHCR στην Ελλάδα υπέγραψε στις 5 Ιουλίου 2005, ένα νέο, αναθεωρημένο Μνημόνιο Συνεννόησης, με στόχο την κοινή προαγωγή των δικαιωμάτων γυναικών και κοριτσιών στα οποία έχει χορηγηθεί, ή έχουν υποβάλλει αίτηση για άσυλο ή τους έχει χορηγηθεί ανθρωπιστική κατάσταση στην Ελλάδα. Η υλοποίηση του Μνημονίου στοχεύει, μεταξύ των άλλων, στην εξασφάλιση των διαδικασιών προς αναγνώριση των πλέον ευάλωτων περιπτώσεων γυναικών και κοριτσιών που αναζητούν άσυλο, συμπεριλαμβανομένων και των θυμάτων ανθρωπίνης εμπορίας.

497. Παράλληλα, η Γενική Γραμματεία Ισότητας συνεργάζεται με τις ΜΚΟ για να αντεπιτεθεί στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων και χρηματοδοτεί σχετικές δράσεις.

7. Δικαιοσύνη ανηλίκων (παρά 79)

498. Σύμφωνα με το άρθρο 127 του Ποινικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από το Άρθρο 8 του Νόμου 3189/2003, αναμορφωτικά μέτρα επιβάλλονται όταν υπάρχει ανάγκη αποτροπής ανηλίκου από την εκ νέου διάπραξη αδικήματος. Σχετικό μέτρο επιβάλλεται κατόπιν έρευνας των περιστάσεων κάτω από τις οποίες διαπράχθηκε ένα αδίκημα και μια αξιολόγηση της προσωπικότητας του ανηλίκου γενικά. Η κράτηση των ανηλίκων σε ειδικά ιδρύματα κράτησης πραγματοποιείται για παιδαγωγικούς λόγους και έχει στόχο την κοινωνική επανένταξη των ανηλίκων. Η διάρκεια της προαναφερθείσας κράτησης ορίζεται ρητά στην σχετική δικαστική απόφαση.

499. Παράλληλα, μετά από μια αύξηση της ηλικίας της ποινικής ευθύνης από 17 σε 18 ετών (άρθρο 121 του Ποινικού Κώδικα), τροποποιήθηκε και το άρθρο 130 του Ποινικού Κώδικα. Ειδικότερα, εάν ένα ανήλικος, ο οποίος έχει φθάσει την ηλικία των 13 ετών, έχει διαπράξει μια ποινική πράξη και παραπέμπεται σε δίκη μετά την επίτευξη της ηλικίας των 18 ετών, το δικαστήριο δύναται, αντί της κράτησης σε ένα ειδικό ίδρυμα κράτησης, να επιβάλει την ποινή που προβλέπεται για το σχετικό αδίκημα, ωστόσο μειωμένη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 83 του Ποινικού Κώδικα. Ως γενικός κανόνας, τα σχετικά πρόσωπα κρατούνται χωριστά από τους ενήλικες φυλακισμένους.

500. Το Άρθρο 131 του Ποινικού Κώδικα αναφέρεται στην εκτέλεση της προαναφερθείσας καταδικαστικής απόφασης μετά την συμπλήρωση του 18^{ου} έτους ηλικίας: «Εάν το πρόσωπο που έχει καταδικαστεί σε περιορισμό σε ένα ειδικό ίδρυμα κράτησης νέων έχει φθάσει στην ηλικία των 18 πριν την εκτέλεση της ποινής, το δικαστήριο εκδίκασης της υπόθεσης, εάν θεωρήσει ότι ο σχετικός περιορισμός δεν είναι σκόπιμος, δύναται να τον αντικαταστήσει με μια ποινή η οποία προβλέπεται στο προαναφερθέν άρθρο 130, του Ποινικού Κώδικα. Εάν το πρόσωπο που έχει καταδικαστεί έχει φθάσει την ηλικία των 21, η αντικατάσταση του σχετικού μέτρου είναι υποχρεωτική (άρθρο 131 παράγραφος 2). Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 130 του Ποινικού Κώδικα ισχύουν επίσης και σε περιπτώσεις του άρθρου 131 του Ποινικού Κώδικα).

501. Το Άρθρο 129 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει την υπό όρους αποδέσμευση ανηλίκου, μετά από ολοκλήρωση

502. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 131 του Ποινικού Κώδικα, άτομα τα οποία έχουν φθάσει την ηλικία των 18 αλλά όχι των 21 χαρακτηρίζονται ως 'νεαροί ενήλικες'. Η αντιμετώπιση τους μπορεί να είναι επιεικής και η καταδικαστική τους ποινή να μειωθεί. Κρατούνται χωριστά από άλλους ενήλικες φυλακισμένους.

503. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ποινικού Κώδικα, ένα αδίκημα το οποίο τιμωρείται με κράτηση σε ένα ειδικό ίδρυμα κράτησης για νεαρά άτομα θεωρείται ως πλημμέλημα. Η προαναφερθείσα κύρωση θεωρείται ως ποινή στερητική της ελευθερίας σύμφωνα με το άρθρο 51 του Ποινικού Κώδικα. Η διάρκεια της κράτησης στο σχετικό ειδικό ίδρυμα κράτησης δεν μπορεί να υπερβεί τα 20 χρόνια, σύμφωνα με το άρθρο 54 του Ποινικού Κώδικα και δεν μπορεί να είναι κάτω από 5 έτη, εάν ο νόμος τιμωρεί το αδίκημα το οποίο έχει διαπραχθεί με μια ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των 10 ετών.

504. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι για λόγους επιείκειας προς ανηλίκους, τα Δικαστήρια Ανηλίκων επιβάλλουν πολύ σπάνια ποινές άνω των 10 ετών σε ανήλικους δράστες. Ειδικότερα, κατόπιν έρευνας στα αρχεία που φυλάσσονται από το μεγαλύτερο δικαστήριο ανηλίκων στην Αθήνα, από το 1997 έως το 2004, υπάρχουν μόνο 25 περιπτώσεις όπου επιβλήθηκαν ποινές άνω των 10 ετών. Σε περιπτώσεις όπως τις προαναφερθείσες, ισχύει ο θεσμός της υπό όρους αποδέσμευσης, με τις προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν (άρθρο 129 του Ποινικού Κώδικα). Ως εκ τούτου, ακόμη και σε περιπτώσεις ποινών άνω των 10

ετών, ο ανήλικος έχει στην πραγματικότητα την δυνατότητα να αποδεσμευτεί από το ίδρυμα κράτησης, σύμφωνα με το άρθρο 29 του Ποινικού Κώδικα, πριν από την παρέλευση των 10 ετών.

505. Σύμφωνα με τις παραγράφους 3, 5 και 11 του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, δύναται να επιβληθεί κράτηση πριν την δίκη σε ένα ανήλικο δράστη ο οποίος έχει φθάσει την ηλικία των 13 ετών, εάν η πράξη για την οποία κατηγορείται, τιμωρείται από τον νόμο με ποινή φυλάκισης 10 ετών τουλάχιστον.

506. Περιοριστικοί όροι είναι επίσης δυνατόν να επιβληθούν σε ένα ανήλικο οποίος έχει φθάσει την ηλικία των 13 ετών, καθ' όλη την προδικασία εάν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία εναντίον του / της για ενοχή ενός κακουργήματος ή ενός πλημμελήματος το οποίο τιμωρείται με ποινή φυλάκισης 3 μηνών τουλάχιστον, και εάν ο περιορισμός του / της θεωρείται ως απολύτως αναγκαίος για να εξασφαλιστεί η παρουσία του / της σε ανάκριση ή σε δικαστήριο και ότι θα υποστεί την επιβολή της απόφασης.

507. Οι περιοριστικοί όροι, εάν παραβιαστούν, δύνανται να αντικατασταθούν με κράτηση, σύμφωνα με το άρθρο 298 του Κώδικα Ποινικής Διαδικασίας. Η αδυναμία καταβολής εγγύησης δεν δύναται από μόνη της να οδηγήσει σε προσωρινή κράτηση.

508. Σύμφωνα με το άρθρο 35 του Σωφρονιστικού Κώδικα (Νόμος 2776/1999), η εκπαίδευση των νεαρών κρατουμένων έχει ως στόχο να δώσει στα πρόσωπα αυτά την ευκαιρία να αποκτήσουν ή να ολοκληρώσουν

509. Οι διατάξεις που έχουν σχέση με την εκπαίδευση /
κατάρτιση ανηλίκων που κρατούνται σε ιδρύματα
περιέχονται στο άρθρο 17 του Νόμου 2298/1995.

510. Εάν το επιθυμούν, νεαροί κρατούμενοι
παρακολουθούν εκπαιδευτικές μονάδες, οι οποίες
λειτουργούν τόσο εντός των εγκαταστάσεων κράτησης
(Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Σχολείο, θεσμός
Επαγγελματικής Εκπαίδευσης) όσο και εκτός των
εγκαταστάσεων κράτησης, σε ιδρύματα Δευτεροβάθμιας ή
Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης ή Ιδρύματα Επαγγελματική
Κατάρτισης, κάνοντας χρήση φύλλων κατάρτισης (άρθρο 58
του Σωφρονιστικού Κώδικα). Μπορούν επίσης να
εγγραφούν σε Γυμνάσια στην περιοχή όπου βρίσκονται οι
εγκαταστάσεις κράτησης. Παρουσιάζονται ως «ατομικά
διδασκόμενοι» και συμμετέχουν στις εξετάσεις
προβιβασμού και στις απολυτήριες εξετάσεις για την
απονομή σχετικού τίτλου παρακολούθησης. Μπορούν
επίσης να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα,
επαγγελματική εκπαίδευση, προγράμματα δημιουργικής
απασχόλησης και ψυχολογικής στήριξης.

511. Στις 17/10/2003, ο Νόμος 3139/03 τέθηκε σε ισχύ για
την «μεταρρύθμιση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων» με
τον οποίο η ποινική αντιμετώπιση ανήλικων δραστών έχει
τροποποιηθεί όπως αναφέρεται αναλυτικά στην συνέχεια:

512. Τέλος, η ηλικία της ποινικής ευθύνης έχει αλλάξει. Το
ελάχιστο όριο ηλικίας έχει οριστεί στα 8 πλήρη έτη (αντί 7
ετών) και το ανώτατο όριο ηλικίας έχει οριστεί στα 18 έτη

(αντί 17 ετών). Παράλληλα, η πρώτη διάκριση των ανηλίκων σε παιδιά και εφήβους έχει παύσει, αφού η ΕΔΠ θεωρεί «κάθε άνθρωπο κάτω των 18 ετών» ως ένα ‘παιδί’. Όπου κρίνεται αναγκαίο (άρθρα 126, 127 του Ποινικού Κώδικα), η προαναφερθείσα διάκριση έχει διατηρηθεί, ανάλογα με την ηλικία.

513. Σύμφωνα με το άρθρο 126 του Ποινικού Κώδικα, ανήλικοι μεταξύ 8 και 13 ετών δεν θεωρούνται ποινικά υπεύθυνοι. Εάν διαπράξουν οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη, τους επιβάλλονται μόνο εκπαιδευτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Τέλος, σε ανήλικους οι οποίοι έχουν φθάσει την ηλικία των 13 ετών, εάν έχουν διαπράξουν μια αξιόποινη πράξη, επιβάλλονται εκπαιδευτικά ή θεραπευτικά μέτρα, εκτός εάν κρίνεται αναγκαία η επιβολή ποινικών κυρώσεων, σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο 127 του Ποινικού Κώδικα.

514. Το Άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει την πρόσθεση της διαβάθμισης των μέτρων αναμόρφωσης τα οποία με σειρά προτεραιότητας έχουν ως εξής:

- επίπληξη
- ο ανήλικος τοποθετείται υπό την υπεύθυνη επιτήρηση (επιμέλεια) των γονιών ή κηδεμόνων
- ο ανήλικος τοποθετείται υπό την επίβλεψη μιας θετής οικογένειας
- ο ανήλικος τοποθετείται υπό την επίβλεψη μιας εταιρείας για την προστασία ανηλίκων, ενός ιδρύματος για ανήλικους ή των επιτηρητών ανηλίκων.
- συμβιβασμό μεταξύ του ανήλικου δράστη και του θύματος για σκοπούς συγχώρησης και εξωδικαστικής ρύθμισης των συνεπειών της πράξης
- αποζημίωση του θύματος ή αποκατάσταση της ζημιάς
- κοινοτική υπηρεσία από τον ανήλικο.

- συμμετοχή του ανήλικου σε κοινωνικά και ψυχολογικά προγράμματα σ κρατικά, δημοτικά, κοινοτικά ή ιδιωτικά ιδρύματα.
- επαγγελματική εκπαίδευση του ανηλίκου
- εκπαίδευση οδικής κυκλοφορίας
- ανάθεση της εντατική επιμέλειας και επίβλεψης του ανηλίκου σε εταιρείες προστασίας ή σε επιτηρητή, και
- τοποθέτηση του ανηλίκου στο κατάλληλο κρατικό, δημοτικό ή ιδιωτικό ίδρυμα.

515. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, είναι δυνατόν να επιβληθούν δύο ή περισσότερα από τα προαναφερθέντα μέτρα. Το δικαστήριο πρέπει να καθορίσει στην απόφαση του την μέγιστη διάρκεια οιοδήποτε εκ των σωφρονιστικών μέτρων (άρθρο 122, παρ. 3, Ποινικός Κώδικας).

516. Το Άρθρο 123 του Ποινικού Κώδικα έχει επίσης τροποποιηθεί και προβλέπει την επιβολή θεραπευτικών μέτρων, εάν η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί μια ειδική θεραπεία, κυρίως εάν πάσχει από μια νοητική ή παθολογική ασθένεια ή οποιαδήποτε κατάσταση προκαλεί σοβαρή φυσική δυσλειτουργία ή είναι εθισμένος στα ναρκωτικά ή στο αλκοόλ ή παρουσιάζει κάποια αφύσικη καθυστέρηση ή δυσκολίες στην νοητική ή ηθική του ανάπτυξη. Τα σχετικά θεραπευτικά μέτρα περιλαμβάνουν:

(α) τοποθέτηση του ανηλίκου στην υπεύθυνη επιμέλεια των γονιών του / της ή σε μια θετή οικογένεια, (β) τοποθέτηση του ανηλίκου στην επιμέλεια μιας εταιρείας προστασίας ή επιτηρητή, (γ) παρακολούθηση ενός συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο και (δ) παραπομπή του ανηλίκου σε ένα θεραπευτικό ή άλλο ίδρυμα. Τα μέτρα (α) και (β) δύνανται εξαιρετικά να

επιβληθούν σε συνδυασμό με το μέτρο (γ). Τα μέτρα αυτά διατάσσονται κατόπιν διάγνωσης και γνωμάτευσης από μια εξειδικευμένη ομάδα παθολόγων, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι εργάζονται σε μια μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή κέντρα υγείας ή κρατικά νοσοκομεία. Για ότι αφορά ανηλίκους οι οποίοι είναι εθισμένοι στα ναρκωτικά και δεν μπορούν να αποβάλλουν την συνήθεια τους μόνοι, πριν την επιβολή των προαναφερθέντων μέτρων, το δικαστήριο διατάσσει μια ψυχιατρική αξιολόγηση και εργαστηριακές εξετάσεις. Τα θεραπευτικά μέτρα είναι δυνατόν να αρθούν ή να αντικατασταθούν μετά από μια γνωμάτευση μιας ομάδας εξειδικευμένων επιστημόνων (άρθρο 124, παρά. 2), ενώ τα σωφρονιστικά μέτρα είναι δυνατόν να αντικατασταθούν από θεραπευτικά μέτρα από το δικαστήριο (άρθ. 124, παρ. 3).

517. Η σκοπιμότητα των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων αναθεωρείται εντός ενός έτους από την επιβολή του από το δικαστήριο, καθώς δεν είναι δυνατόν να επιβάλλονται αορίστως. Το Άρθρο 125 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει ότι τα σωφρονιστικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως όταν ο ανήλικος κλείσει τα 21. Θεραπευτικά μέτρα μπορεί να παραταθούν μετά την ηλικία των 18 ετών κατόπιν γνωμάτευσης της σχετικής ομάδας των εξειδικευμένων επιστημόνων έως την ηλικία των 21 ετών.

518. Μια νέα διάταξη (άρθρο 45^A) προστέθηκε στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, δια της οποίας ένας Εισαγγελέας έχει την δυνατότητα να μην ασκήσει δίωξη κατά ανηλίκου υπό την προϋπόθεση ότι:

(α) ο ανήλικος έχει διαπράξει ένα αδίκημα, το οποίο θα χαρακτηρίζονταν ως ‘μικρό αδίκημα’ ή ‘πλημμέλημα’ εάν

είχε διαπραχθεί από ενήλικα και (β) η δίωξη δεν θεωρείται αναγκαία για να αποτραπεί ο εν λόγω ανήλικος να διαπράξει εκ νέου αξιόποινα αδικήματα. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο Εισαγγελέας δύναται να επιβάλλει ένα ή περισσότερα σωφρονιστικά μέτρα (άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα) και την πληρωμή €1.000 σε μια μη κερδοσκοπική ή φιλανθρωπική νομική οντότητα, καθορίζοντας και ένα χρονικό όριο για συμμόρφωση προς την σχετική διαταγή. Εάν ο ανήλικος συμμορφωθεί με τα σχετικά μέτρα και υποχρεώσεις, ο Εισαγγελέας θέτει την υπόθεση στο αρχείο και δηλώνει στον Εισαγγελέα Εφετών τους λόγους που τον / την οδήγησαν να μην προβεί στη δίωξη. Στην αντίθετη περίπτωση, ο Εισαγγελέας ασκεί δίωξη.

519. Το Άρθρο 4 του Νόμου 3189/2003 τροποποίησε το άρθρο 113 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περί «Δικαστηρίων Ανηλίκων». Τώρα τα δικαστήρια ανηλίκων αποφασίζουν σε περιπτώσεις ποινικών αδικημάτων που διαπράχθηκαν από ανηλίκους 13 έως 18 ετών, ως εξής: Α) το μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων εκδικάζει: (α) αδικήματα που διαπράχθηκαν από ανηλίκους εκτός των αδικημάτων για τα οποία αποφασίζει το τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων (β) μικρά αδικήματα που διαπράχθηκαν από ανηλίκους εντός της δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου, (γ) εφέσεις κατά αποφάσεων του Πλημμελειοδικείου Ανηλίκων. Το μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων αποφαινεται σε αδικήματα που έχουν διαπραχθεί από ανηλίκους, για τους οποίους η κράτηση σε ένα ειδικό ίδρυμα κράτησης νέων πρέπει να επιβληθεί για τουλάχιστον 5 έτη. Το Εφετείο Ανηλίκων αποφαινεται σε εφέσεις κατά αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα μονομελή και τα τριμελή Δικαστήρια Ανηλίκων τα οποία λειτουργούν εντός των Πρωτοδικείων.

520. Το Άρθρο 130, παρά. 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έχει τροποποιηθεί περαιτέρω την μεταχείριση του ανηλίκου από το δικαστήριο εάν συμμετείχε σε ένα έγκλημα μαζί με ενήλικες. Για ανηλικούς κάτω των 16, η δίωξη είναι κάθε φορά χωριστή κι οι ανήλικοι αυτοί δικάζονται από τα Δικαστήρια Ανηλίκων. Ως γενικός κανόνας, το ίδιο ισχύει και για ανήλικους ηλικίας 16 έως 18. Ωστόσο, για τους ανηλικούς αυτούς, εάν έχουν διαπράξει πταίσματα, για την περίπτωση τους αποφαινεται το δικαστήριο το οποίο έχει δικαιοδοσία επί του συμμετέχοντος ο οποίος συνεπάγεται την αυστηρότερη ποινή. Στην περίπτωση αυτή, ο Εισαγγελέας πρέπει να παραπέμψει τον ανήλικο σε δίκη με απευθείας παραπομπή και πρέπει να εκδώσει μια αιτιολογημένη απόφαση όπου αναφέρονται οι συγκεκριμένοι λόγοι της απόφασης ότι ο δικαστικός διαχωρισμός δεν είναι σκόπιμος για λόγους που έχουν σχέση με τα συμφέροντα της δικαιοσύνης. Σε όλους τους βαθμούς, ένας ειδικός δικαστής νέων συμμετέχει εάν είναι δυνατόν. Ωστόσο, το δικαστήριο δύναται να διατάξει διαχωρισμό και της απόφασης αυτής (ανήλικοι από 16 έως 18 ετών). Σύμφωνα με το άρθρο 18, παρά 4. του Νόμου 1729/87 περί ναρκωτικών, σε κάθε περίπτωση συμμετοχής στα προαναφερθέντα ποινικά αδικήματα στο σχετικό νόμο ή σε κάθε περίπτωση σχέσης μεταξύ οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος που διαπράττει ένας ανήλικος με αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στον σχετικό νόμο από ενήλικες, η υπόθεση διαχωρίζεται πάντα για τον ανήλικο.

521. Τέλος, το άρθρο 489, παρά. 1, 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τροποποιήθηκε από το άρθρο 4 του Νόμου 3189/2003. Μια έφεση δύναται να κατατεθεί κατά απόφασης που εκδόθηκε από το μονομελές ή τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων, δια της οποίας καταδικάστηκε σε

κράτηση σε ειδικό ίδρυμα νέων, ανεξαρτήτως της διάρκειας της ποινής. Κάθε ανήλικος ο οποίος, όταν διαπράττει μια αξιόποινη πράξη είχε κλείσει την ηλικία των 13 αλλά δικάστηκε όταν έκλεισε την ηλικία των 18, έχει το δικαίωμα να καταθέσει έφεση, εάν έχει καταδικαστεί σύμφωνα με το άρθρο 130 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σε μια ποινή στέρησης της ελευθερίας άνω των 60 ημερών, εάν η απόφαση εκδόθηκε από το μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων ή άνω των 4 μηνών εάν η απόφαση εκδόθηκε από το τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων ή εάν έχει καταδικαστεί σε ποινή η οποία του / της στερεί τα πολιτικά δικαιώματα ή υποστεί κατάπτωση από δημόσια, δημοτική ή κοινοτική υπηρεσία ή τον / την καθιστά ανίκανο διορισμού σε σχετική υπηρεσία ή οποιαδήποτε ποινή η οποία επιφέρει έκτιση άνω των 4 μηνών η οποία δύναται να ανασταλεί ή επιφέρει τις προαναφερθείσες στερήσεις ή ανικανότητες).

522. Ο αριθμός των Επιτηρητών Ανηλίκων οι οποίοι υπηρετούν σε δικαστήρια σε όλη την χώρα έχει αυξηθεί από 86 το 1998 σε 94 από 31/12/2004.

523. Δεν έχουν υλοποιηθεί εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με την δικαιοσύνη νέων και το παιδικού δικαιώματος σε προσωπικό το οποίο απασχολεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης ή ασχολούνται με το διοικητικό σύστημα της νεανικής ποινικής δικαιοσύνης. Ωστόσο, το Υπουργείο Δικαιοσύνης σκοπεύει να υλοποιήσει την εκπαίδευση του σχετικού προσωπικού στο εγγύς μέλλον μέσω των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

524. Ασκούμενοι δικαστές, οι οποίοι παρακολουθούν την Εθνική Σχολή Δικαστών εκπαιδεύονται σήμερα σε θέματα δικαιοσύνης νέων και δικαιωμάτων ανηλίκων. Σεμινάρια έχουν σχεδιαστεί να πραγματοποιηθούν για δικαστικούς υπαλλήλους οι οποίοι υπηρετούν σε Δικαστήρια και Εισαγγελίες σε όλη την χώρα.

525. Η επαιτεία δεν έχει αποποινικοποιηθεί ακόμη ως ένα αδίκημα που έχει σχέση με ανηλίκους.

ΙΧ. Επικύρωση των Προαιρετικών

Πρωτοκόλλων

526. Η Ελλάδα έχει επικυρώσει και τα δύο Προαιρετικά Πρωτόκολλα στην ΣΔΠ. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στην Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού περί συμμετοχής παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις υπεγράφη στις 7 Σεπτεμβρίου 2000 και επικυρώθηκε δυνάμει του Νόμου 3080/2002. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία υπεγράφη στις 7 Σεπτεμβρίου 2000 και επικυρώθηκε δυνάμει του Νόμου 3625/2007.

Ακριβής μετάφραση από την αγγλική του συνημμένου εγγράφου. Αθήνα, 14 Οκτωβρίου 2009.

Μεταφράστρια: Δέσποινα Καρατζά

